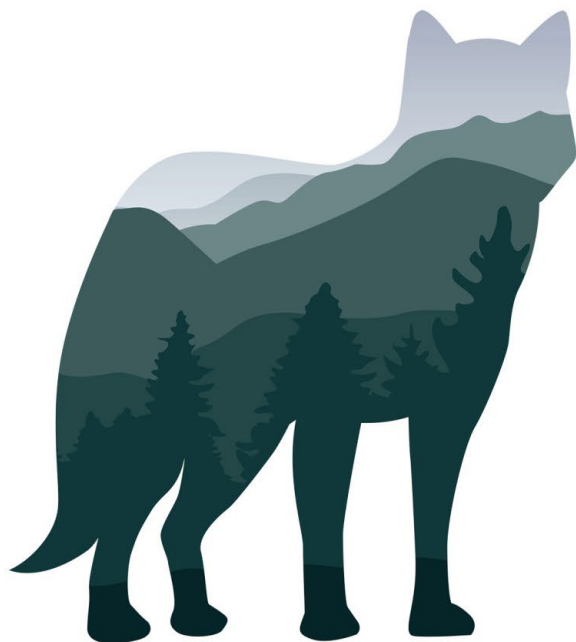

ZVLČENÍ

ROMANETO O VLCÍCH, LIDECH A ÚKAZECH

Antonín Bajaja

Hledáte místo, kde...

... můžete celý den studovat nebo pracovat?

... seženete knížku pro zábavu, do školy, k poučení?

... stahujete e-knihy, posloucháte hudbu, tisknete 3D?

... osobně potkáte české i světové autory?

... můžete zajít na koncert, filmy artové i 3D?

Právě jste ho našli!

Městská knihovna v Praze

43 poboček, **3** pojízdné knihovny, **4 000** akcí ročně,
2 000 000 dokumentů, **60** Kč za registraci

www.mlp.cz

knihovna@mlp.cz

www.e-knihovna.cz

www.facebook.com/knihovna

Zvlčení

Romaneto o vlčích, lidech a úkazech

Antonín Bajaja

Znění tohoto textu vychází z díla [Zvlčení](#) tak, jak bylo vydáno nakladatelstvím Petrov v Brně v roce 2003. Pro potřeby vydání Městské knihovny v Praze byl text redakčně zpracován.

§

Text díla (Antonín Bajaja: Zvlčení), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), je vázán autorskými právy a jeho použití je definováno [Autorským zákonem](#) č. 121/2000 Sb.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uveďte autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 30. 10. 2020.

OBSAH

1 Lidé	7
2 Vlci	9
3 Lidé	10
4 Vlci	15
5 Lidé	28
6 Vlci	52
7 Lidé	59
8 Vlci	64
9 Lidé	66
10 Vlci	85
11 Lidé	99
12 Vlci	111
13 Lidé a vlci	130
14 Vlci a lidé	170
15 Vlčice	194

Za inspiraci a poskytnutí podkladů ke Zvlčení děkuji ochráncům přírody a lesákům z moravských Karpat, knihovnicím Krajské knihovny Františka Bartoše ve Zlíně, etnografovi PhDr. Karlu Pavlišťíkovi, básnířce, patronce zvířat Janě Štroblové a spisovateli Ludvíku Vaculíkovi (za „vlčí“ písničku).

A. B.

1

Lidé

Včera tomu byly dva roky, co se to stalo. Proto mě asi navštívila neteř Helena. Povídala a povídala, byla veselá až rozverná, nepadla ani zmínka o tamtom neštěstí. Ale chyběla jí dřívější jiskra, jen se o ni snažila. Za fasádou jsem viděl soucit, obavy, smysl pro povinnost a ještě cosi, trapnost. Chvilí jsem to snášel, a pak ji ujistil, že přede mnou nemusí nic předstírat, že může jít přímo k věci. – Přišla jsem tě pozvat na hájovnu, všichni ti vzkazují, že trápení a výčitek už bylo dost, prozradila účel návštěvy. Přidala pár čerstvých drbů, které mě na okamžik vtáhly zpět do rodiny, a než odešla, položila na stůl složku s nějakým textem – prý dárkem od Jadwigy.

Zasedl jsem do fotelu a dal se do čtení. Zhruba třicet potištěných listů kancelářského papíru doprovázel překvapivý dopis, překvapivý nejen krasopisem. Jadwiga mu musela věnovat hodně času (už kvůli té češtině), přestože byl stručný.

Vážený pane doktore, milý Tomáši!

Předem ode mne přijměte přání Boží milosti, při níž Vás prosím, abyste staré babě odpustil to důvěrné oslovení „milý Tomáši“. Ať je mně omluvou, že Vás provždy spojuji s Markétkou, kterou jsem považovala a stále považuji za vlastní, a tak je to i s „Tebou“. Čím častěji se Vámi oběma obírám, tím více přicházím k poznání, že výčitky našim bližním a Pánu Bohu za různá příkoří, že truchlení nad nespravedlností, nad neštěstím, neřku-li nad osudem... že to vše pramení z nezralosti a pýchy. Měli bychom Bohu děkovat za vše, co nám v životě přichystá, jen on ví proč.

Snad Vám víc poví a pomůže příběh svaté Kláry a svatého Františka, který posílám po Helence. Objevil ho Ferda v počítači, v tom jeho infernetu. Přetiskl mi to, když jsme byli celá rodina naposledy pohromadě – předloni, den před velkým úklidem a malováním na hájovně. Potom jsem ty listy nemohla dlouho najít, podařilo se mi to teprve nedávno. Zase před úklidem. A víte, kde byly? V Markétčině nočním stolku! Musela si je půjčit, když jste mě odvezli do nemocnice, a už mi je nestihla vrátit. Asi to bylo její poslední čtení. Nepřísluší mi domýšlet, proč právě životní pouť a myšlenky svaté Kláry a svatého Františka, ale snad Vám pomohou nalézt klid a opět přijedete navštívit stařenu, jež se za Vás modlí.

Vaše Jadwiga

P.S.: Dvě maličkosti jsem si dovolila podtrhnout.

Začetl jsem se do těch stránek a pokusil se představit si svoji ženu, jak mi nahlíží přes rameno. Nešlo to. Ony dvě „maličkosti“, které považovala Jadwiga za potřebné zdůraznit, jsou tyto: 1) ... sv. Jakub: Velmi se z toho radujte, když se ocitnete ve všelijakých zkouškách. 2) „Nesluší se,“ pravil František bratřím cestou z Perugie do Assisi, „aby se služebník Boží ukazoval lidem smutný a zarmoucený. Má být vždy radostné mysli. Své poklesky litujte v samotě cely, plakejte a vzdychejte před Bohem. Když jste mezi lidmi, netruchlete, buďte radostní, jako jsou ostatní.“

Rady staré jak lidstvo. Kdysi jsem podobnými doporučeními zklidňoval své klienty a pacienty, dnes chápu, že je nadlidské se jimi řídit. Spíš souhlasím s mým oblíbeným Jungem: Smysl a účel velkých životních problémů nespočívá v jejich vyřešení, ale v tom, že na nich neustále pracujeme. Jen to nás chrání, abychom nezhloupli a nezkostnatěli.

A pokud jde o osud, nevím.

2

Vlci

Stvořitel asi našel ve vlčích zalíbení, že je nezatížil hloubáním o osudu. Dal jim jen výmluvný obličej. Hlavu s něžnou mordou ukazující po zvednutí pysků tesáky a trháky, kosé oči barvy baltického jantaru, nízké slechy, co naslouchají tichu, a pronikavý čich. Dal jim vytí vzcházející z hrdla, dlouhé běhy ukončené mohutnými tlapami, huňatý chvost, hebkou srst, chtíč, vytrvalost, bojovnost, bázeň, stud a zvědavost. To jim dal, aby s Ním byli neustále v doteku.

Dal jim i duši. Někdy je postřehnutelná, když okraj mraku kdesi na chvíli zahalí slunce. Nebo když pípne budníček, upadne z modřínu kus odumřelé haluze, pod potočným kamenem se pohne pstruží jikra, laň zavětrí, dorůstající měsíc se nepatrně zaoblí, větrný poryv uhladí hranu sněhové závěje.

3

Lidé

Je pošetilé bránit se vzpomínkám. Je to dokonce nebezpečné, zapuzené vzpomínky se stávají můrami. Přesto se snažím vzpomínat co nejmíň, a kdybych měl najít začátek předloňských událostí – tamtěch stárnoucích událostí, které musím, musím pochopit – vrátil bych se k následujícímu ránu, ještě je docela slyšitelné: Dobrý den, dovolali jste se do ordinace a psychoporadny Tomáše Lipnera. Po zaznění signálu můžete zanechat vzkaz. Děkuji.

Právě jsem vstoupil. Než jsem došel k psacímu stolu, odvíjela se páska naprázdno, zvedám sluchátko, ale na druhém konci už je odloženo, kdosi jako já taky nedůvěřuje záznamníkům. Zkousím volat ženě, ráno měla zvýšenou teplotu, tvrdila, že nepůjde do práce. Vyzvánění skončilo známým: Tady je osm šest osm sedm dva sedm osm sedm – Lipnerovi. Nechte nám vzkaz, máte na to půl minuty.

Moc jsem si v tu chvíli přál, aby přišel nějaký pacient k normálnímu popovídání. A bylo mi divné, že Markéta není doma, zřejmě to s chřipkou nebude tak vážné, pomyslel jsem si. Začal jsem se probírat hromadou tiskovin a korespondence. Většinou obligátní prospekty farmaceutických firem, pozvání na školení a sympozia, jakási nadace nabízí spolupráci, jakási cestovka naopak vzrušující exotiku jihovýchodní Asie za bezkonkurenční ceny. No a tady mi jedna velmi senzitivní dáma, moje prominentní klientka M. R., píše z lázní, že láska je nedosažitelná, ale pokud jde o meteorismus, ten ji včera přestal sužovat, a ovšem (!) je tu i pravidelný raport od těžkého paranoika A. F., kterého pronásledují agenti KGB, další tlustá zásilka, je to nevyléčitelné.

ACTA PSYCHIATRICA SCANDINAVICA – konečně něco. Opět si na mě vzpomněl přítel Jindřich Brunner ze Stockholmu. Trhám obálku, dávám pozor, abych nezničil známky, ty totiž sbírá synovec Ferda

z karpatské hájovny. Jako vždy jsem se nejdřív mrkl na obsah, okamžitě mě zasáhla dvě slova, která navíc Jindra jakoby ironicky podtrhl: Transferings of Dreams (Přenosy snů). Na straně třicet šest mimo jiné čtu: Tento ojedinělý experiment se podařil švýcarskému týmu vedenému profesorkou, doktorkou, docentkou Annemarie Seehof díky spolupráci s neurology ze Stanfordovy univerzity, kteří objevili způsob praktického propojení mikroelektronických čipů s neurony. Autor článku v této souvislosti upozorňuje na rozruch kolem doktora Chrise Wintera z laboratoří British Telecom's Martlesham Health Lab v Ipswichi, když oznámil, že se jeho společnost připravuje na vytvoření takzvaného „lovce duší“. Jde o paměťový mikročip, který by, implantovaný do mozku, uměl zaznamenávat veškeré naše city, vzpomínky i myšlení. Kopie duše v silikonu. Příští generaci, pokud navíc zdokonalí klonování somatických nosičů, čeká nesmrtelnost. Nejsem staromilský paprika, ale představa, že panenský mozek potomka, jímž budu já sám vyklonovaný např. z buňky nehtu, někdo pak během okamžiku znásilní vším, co jsem kdy prožil, mě děsí.

Tak tedy paní profesorka Seehof přenesla sen z jedné kočky na druhou. Důvod čistě vědecký, pochybuji, že chtěla některou z koček pobavit. Ve stati není ani zmínka o náplni snu. Pochopitelně, musel by si ho někdo z experimentátorů napojit na vlastní mozek, ale to by bolelo, to by bylo riskantní, stojíme koneckonců teprve na prahu něčeho kolosálního, kočky mají smůlu. Asi má smůlu i krajan paní profesorky Carl Gustav Jung. Ten totiž v publikaci Die Bedeutung der Psychologie für die Gegenwart napsal, že člověk sní především a takříkajíc výlučně o sobě a ze sebe. Obávám se, že dravé akceleraci všeho vědeckého a technicistního neodolá žádná klasická moudrost. Ačkoliv... Jung použil vágní slůvko především. Zřejmě si nebyl jistý.

Do těchto úvah opět zazvonil telefon. Zvedám sluchátko rychleji než obvykle, záznamník nemá šanci: – Prosím, doktor Lipner, říkám naučeně. Ozvalo se moravské: – Ahoj, strýcu. Máš tam někoho? – Nemám. – To je dobře, pronesla a odmlčela se.

Neteř Helena. Dcera manželčina bráchy Jiřího (Jury) a zároveň i mé sestry Jitky. Z toho vyplývá, že jsme si s Jiřím před léty navzájem dohodili své sestry, což znamená, že naše rodiny jsou rodinovější, než je běžné, jsou si hodně blízké, i když od nás k nim, z Prahy na východní Moravu, je to skoro pět set kilometrů. A co se týká samotné Heleny, ta je přímo ukázkovým dokladem zmíněné blízkosti. Je podobná tátovi, dokonce i paličatá je po něm, a nadnormálně starostlivá. Kdybych si měl založit její chorobopis, chválabohu nemusím, určitě bych začal poznámkou: sklon k organizátorství. Potud jen letmo geny moravské. Z genů pražských je nejpozoruhodnější absolutní hudební sluch, který zdědila po babičce, tedy po mé a Jitčině matce, učitelce klavíru. Na hudební fakultě AMU, kde Helena tenkrát už čtvrtý rok studovala, na mámu ještě nezapomněli.

Ptám se: – Stalo se zase něco, co bych měl vědět? Odpověděla divným hlasem, že stalo, ale ne zase, jestli myslím Emila. Namítám: – A co ten tragický tón?

Mlčí. Musím podotknout, že Emil B. byl její přítel. Malíř. Dva roky jezdil po Evropě a po Americe, pak zdědil na Smíchově dům, zařídil si tam ateliér a Helena, přestože bydlela naoko u nás, trávila většinu času s ním. Na tom by nic nebylo, kdyby nešlo o chlápka, který si závislost na alkoholu zřejmě zkomplikoval i závislostí na drogách, anebo k tomu směřoval. Jednou mě Helča vytáhla z postele, a když jsem k nim ve tři hodiny ráno přijel, musel jsem volat záchranku. Ale nemohu a nechci to rozvádět.

Zaslechl jsem ve sluchátku vzlyknutí. Povídám: – Jestli jde o Emila... – Emilovi nic není, děda umřel, pronesla napůl uraženě, napůl v slzách.

Překvapivé zprávy vyvolávají často pragmatické reakce. – Kdy bude pohřeb? prohodil jsem věcně, následoval zhruba takovýhle dialog:

– Víc mi neřekneš? – Promiň, upřímnou soustrast. – Nevím, kdy bude pohřeb, konstatovala za pár vteřin odměřeným hlasem. – Tak jsem to

nemyslel, tys mě zaskočila. – Dědeček umřel ve spánku. – Zasloužil si usnout. – Ano, ale já jsem se s ním o Vánocích pohádala, vůbec jsme se nerozloučili.

Vyprávěla mi, že jí chtěl dát na cestu do Prahy kameninový hrnec plný medu. Nejdřív se mu prý snažila vysvětlit, že pojedje vlakem, má plné ruce tašek a k tomu ještě na zádech batoh, takže med už vůbec neunes, a potom, když začal dlouze rozvádět svou oblíbenou teorii o zázračných účincích medu, odsekla, že ona z medu jen tloustne, ať si ty účinky zkusí sám na sobě a ať ji nezdržuje. Podotýkám, že tchánovi už táhlo na devadesátku. Měl zdravý lesácký kořínek, proto jsme vždycky tvrdili, že nás všechny přežije, i když ta pravděpodobnost byla hlavně poctou jeho vitalitě.

– Zbytečné výčitky, řekl jsem a navázal poznámkou zcela soukromou: – Musím to nějak oznámit Markétě a Olině (Olga je moje dcera). – Už nemusíš, mluvila jsem s nimi, sdělila a hned pokračovala: – Olinu jsem zastihla v té její advokátní kanceláři, teta byla ještě doma, ale ta už to věděla, taťka jí telefonoval. Nemohli jsme se k tobě dovolat, tak ti mám vyřídit, že k našim pojedeme hned zítra, máš si s kolegou domluvit zástup a máš zkontrolovat, jestli je auták v pořádku, posledně prý blblo zapalování. Teta s Olinou si šly koupit nějaké černé šaty, já teď letím zařídit věnec s kyticí a ty bys měl vymyslet nějaké motto na parte a zavolat ho taťkovi na hájovnu. Co nejdřív.

Naše organizátorka. Rozloučili jsme se. Na stěně u knihovny visel otcův lékařský diplom. Visíval kdysi, než bolševici zlikvidovali soukromé lékaře, v jeho ordinaci. Vedle diplomu jsem pro štěstí přitloukl rezavou koňskou podkovu. Našel jsem ji v Butorovic stodole, proto mi pomohla vrátit se o třicet roků zpět, kdy jsem se v horách nedaleko hranice se Slovenskem seznámil s Markétou a tchánem – tehdejším šéfem polesí. Bylo mu v té době přibližně tolik co teď mně. Ale buď jsem nebyl na vzpomínání správně naladěný, nebo mi v něm bránilo Helenino striktní „co nejdřív“, vybavil se mi jen obraz, jak tchán (líbilo se mi, že se jmenuje Ferdinand Butora) nalévá do dvou sklenic

medovinu, abych si s ním „přištrknul“. A ještě jak přinesl koloucha usmrceného žací lištou, pohřbil ho v sadu, hájovnu pak několik dnů obcházela srna. Tady se vzpomínky zasekly, ale asi na správném místě, je mnoho jevů z rodu záhad. Někteří neurologové nepopírají tvrzení psychologa Stephena Kosslyna z Harvardovy univerzity, že emoce nenarušují schopnost uvažování, naopak jsou často základem této schopnosti. Ani já už to nepopírám.

Přistoupil jsem ke knihovně, kde mám mimo jiné i pár desítek básnických sbírek. Někdy je používám při práci s psychoterapeutickou skupinou. Bez přemýšlení, naslepo jsem vytáhl Dech od Rudolfa Matyše. Automaticky jsem knížku otevřel na straně padesát pět a hned se mi nabídly verše pro zesnulého tchána:

*Jenom dunění země,
po které přešla srna,
ti patu rozechvěje.*

4

Vlci

Je polovina ledna, sedmičlenná vlčí smečka už týden uhání karpatskými lesy z východu na západ. Vyzáblé šelmy žene představa místa poskytujícího dostatek kořisti a klidu. A protože představy vlků nebývají bludné, naopak mají sílu chtivosti, vypadá běh spořádaně. Smečku vede Vlčice. V matčiných stopách následují jedno za druhým loňská a předloňská vlčata, zástup uzavírá Vlk – otec. Kromě představy cíle žene rodinu i hlad. Ten vyprovokoval při poslední zastávce v soutěsce u peřejí potoka rvačku mezi staršími bratry Čingisem a Ódinem o zdechlinu tetřívka přimrzlou k ledu. Do šarvátky zasáhla matka a nakonec zbylo nějaké to píрко pro každého.

Stmívá se, vlci běží, stále víc je pohánějí lačné žaludky, pohánějí je i navzdory nebezpečí, protože před hodinou, ještě v plném světle, se ze vzdáleného svahu ozvalo několik výstřelů; vědí, že někdy bývá výstřel předzvěstí hostiny, a tentokrát se jim předtucha splnila. Po čtyřech kilometrech rychlého klusu, už za tmy, se matka zastavila, ostatní se shlukli kolem ní a v tichosti, vedeni utajenými pokyny, se přeskupili do rojnice. Kdesi před nimi, podle krví značené stopy nedaleko, klopýtala postřelená bachyně. Vyrazili k útoku.

Dostihli ji v malé rokli obklopené smrčinou. Ležela u balvanu, který ji měl krýt. Ještě si troufla na protiútok podbarvený výhružným chrapotem, ale nepočítala s Vlkem. Skočil jí, zatímco vyrážela proti Ódinovi, na hřbet a zakousl se do šíje. Ztratila rovnováhu, upadla a nastavila slabiny ostatním útočníkům: Vlčici, její zanedlouho dvouleté dceři Purim a Čingisovi. Desetiměsíční loňská mláďata, vlček Ušál a fenka Beltýna, spolupracovala jen vrčivým chňapáním po prasečích štětínách. Nepřestala ani po boji, kdy umlklo kvičení a kořist ležela ve zdupaném sněhu s vyhřezlým břichem a rozerva-

ným hrudníkem. Zevnitř unikala do mrazivé noci živá horkost, která se srážela ve stydlivou páru stoupající vzhůru, odkud ji mírný tok vánku rozptyloval do lesa, a tam, vdechnuta zvěří, způsobila neklid. Možná duše.

Během půlhodiny usilovného trhání a hltání se vlci nasýtili. Sežrali skoro polovinu bachyně. Voňavý zbytek nabízela vytouženou změnu. Così, co vnese do rodiny po dlouhé cestě neznámým zklidněním. Vlčice zalehla pod nahnutý balvan, kde se před chvílí skrývala kořist. Dala tak najevo možnost domova, kterou vzápětí Vlk povýšil na jistotu tím, že balvan rituálně pomohl.

Rituál pokračoval u rozsápaného prasete, u toho příslibu pozdějšího hodování. Ódin s Čingisem se pokusili k otci připojit, ale rafnul po nich. Odpověděli uctivým přikrčením. Potom Vlk poodběhl se zpokorněnými syny ke vstupu do rokle, kde se tyčila jedle obrostlá lišejníkem. I tu majetnický ocejšoval, tentokrát synům dovolil, aby své značky přidali, a vrátil se k Vlčici. Nebyla už pod ochranou balvanu sama, při boku jí ležela Purim, obě si lízaly tlapy a občas odrážely výpady Beltýny a Ušála, kterým se ještě nechtělo ukončit lov a hostinu; zatím nedorostli k poznání, že je mnoho způsobů jak sestoupit z vrcholu vzrušení k rovnováze. Ale Vlkovi se jejich vztekavé návaly zalíbily. Přinesl kus kosti, posadil se opodál a upustil ji vyzývavě do sněhu. Na útok vlčat dlouho nečekal, přihnala se k němu s takovou výbojností, že mu nezbylo než (jak ostatně předvídal) vzít kost a vyrazit dlouhými skoky po dráze kopírující oválný okraj jejich rokliny. Se svitou pronásledovatelů, snažících se vyrvat mu trofej z tlapy, proběhl závodní trasou několikrát, než prudce zastavil a kost pustil.

Beltýna otce minula, Ušál do něho narazil a skulil se na zem. V mžiku stál na nohou, všiml si kosti, ale než po ní stačil chňapnout, majitel ho srazil a zubatou mordou mu sevřel hrdlo. Vlček se s bolestivým zakňučením vzdal, jenže Beltýna toho náležitě využila. Chňap, a už byla kost její, její bylo vítězství, s nímž se ihned rozběhla

oběžnou drahou v očekávání, že ji budou soupeři pronásledovat. Hra však skončila, protože se přiřítili Ódin s Čingisem. *Našli jsme potok*, sdělovali rodině; věděli, že přinesli velmi potřebnou zprávu, protože nasycené žaludky už prahly po vodě.

Vlčice vstala a vydala se naznačeným směrem. Ostatní se k ní podle obvyklého pořadníku přidali, jen Beltýna se svou kostí neběžela druhá, ale předposlední, a Vlk z toho měl na své zodpovědné koncové pozici potíže, neboť jakékoliv vybočení ze zavedených úmluv je zneklidňující.

Když se napili, vrátili se a usedli kolem balvanu. Nastal obřad v životě vlků nejposvátnější. Vzdálený jak Den šestý, kdy Stvořitel učinil zvířata krotká i divoká a viděl, že je to dobré. Vlci vztyčili hrdla, mírně zaklonili šíje a s čenichy mířícími k nebi navázali spojení. Zasněžená krajina v uhranutí naslouchala. Cítila, že se účastní něčeho, co přesahuje obyčejná sdělení, a zasáhla ji směsice úzkosti a údivu. Dokonce i výr chystající se k útoku na krkavce znehybněl a medvědice, která nedávno porodila v brlohu dvojčata, zadržela dech.

Teprve když dovyli, padla na ně únava předcházejících dnů. Se smrkovými srázy kolem dokola, s potokem téměř na doslech, s opodál vonící zásobou masa a s nakloněným balvanem za zády se cítili v bezpečí. K naprosté sounáležitosti odstraňující i nejintimnější hranice chyběl rodině jen spánek. Ulehla a stala se chomáčem dotýkajících se těl, jejichž teplo rozehřívalo sníh a měnilo se v opar. Z usínajícího chumlu se začaly odpoutávat sny, které vstupovaly do vodních molekul a mizely – jako předtím vlhlost bachyně – v lese, aby vtiskly pár stop do jeho paměti.

Kdyby se Vlkovi promítl do snu celý život, odvíjel by se hlavně v běhu nebo ostražitosti. Sem tam by mohla prosvitnout i některá usednutí – Vlk od malička vyhledával místa, odkud je vidět, slyšet a cítit víc, než poskytuje obyčejný kopec. Sbíhají se tam děje provokující

k rozplétání. Tu vlastnost převzal po babičce, toulavé vdově, jejíž teskné vytí před léty slýchávali rusínští horalé v Bukovině, a předal ji mladší dceři Beltýně, své oblíbenkyni. Její jméno – *Beltine* – je dosažitelné jen v blízkosti svatyň, u kterých kdysi mocné vlčí společenství přihlíželo slavnostem lidských usedlíků. Podle jejich víry, blízké vlčím zkušenostem, končila s rozvíráním dubových pupenů vláda tmy nad světlem, smrti nad životem. Proto v noci zapalovali ohně, a zatímco hučivé plameny podněcovaly omladinu k přeskokům, starci sledovali roje jisker, jak odlétají do temnoty páchnoucí prolitou krví. Ta představení by nebyla víc než oslavou shůry dané přízně, kdyby si je pak okouzlení vlci neodnesli s sebou.

Vlkův útěk započal tam, kde se karpatský oblouk objímající uherskou nížinu stáčí k Transylvánii, zemi lesů a hradů. Byly mu dva roky. Bystřiny hučely jarní oblevou a ve vesnici kdosi zemřel na vzteklinu. V novinách se psalo o psu pokousaném vlkem a o vlkovi, který přepadl hajného. Jiné noviny psaly o usmrčeném chlapci, rozhlas dokonce přinesl zprávu o ohlodané lidské kostře. Území patřící podle vlčích smluv smečce jeho rodičů obklíčili střelci. Štvanici přežil jen on a jedna z tet. Cítil k ní zvláštní náklonnost, dělávala mu chůvu, když matka odcházela s ostatními lovit, proto jakmile po prvních výstřelech pogromu smečka zpanikařila a každý hledal únik ze zmenšujícího se kruhu, držel se v její stopě. Oba pádili rozbředlými lesy a holinami několik hodin, než zalehli pod hliněný strop vývratu a mezi přervanými kořeny usnuli.

Záblesky vyhnání určovaly rytmus všech Vlkových snů, které jako vzácné folianty nosil s sebou. Občas je neviditelný písař doplnil, občas něco smazal, něco uhladil, někdy se pokusil o úvodní kapitolu nového dílu, a stále častěji musel přesycený archivář celé jalové pasáže a svazky z knihovny vyřazovat. Co zůstalo, stávalo se ságou hodnou šíření.

Tak tomu bylo i u nakloněného balvanu. Vlk ve spánku zaškubal všemi čtyřmi běhy a přenesl neklid na ostatní spáče. Vlčice zavrčela,

Čingis sklopil uši, Ódin se po čemsi ohnal, Beltýna si napůl sedla, ale hned zas ulehla, Purim s Ušálem se k ní překulili a propletenec snů se mohl opět dotknout ságy. Pokračovala obrazem chůvy, jak chňape po noze sevřené čelistmi ocelové pasti, jak zoufale hryže, jak krvácí a snaží se kulhat, ale stopa její smrti je nejasná, mizí rychleji než pomalé odcházení tepla, mnohem

zřetelněji se vyjevuje požírání

bezduchého těla,

které je slyšet, které

se proměnilo v potravu, je slyšet

vytí ze samoty, volání po soucitu a souznění, z okolních hor mu občas odpoví motorová pila a pád stromu; následují týdny a měsíce vzdalování, stránky bez záznamu, kapitoly rozmoklé deštěm, spálené hladem, sem tam několik načmáraných vidin: jezevec

mizí v noře ropucha

je hořká způsobuje

dávení poslední vřísknutí strženého koloucha štěkot psů na samotách kokrhání v nebi pláče káně plachtí, vítr přináší chmýří; v kaluži čolci pod hladinou cesta rozježděná traktory na hladině olejová duha modřínová kůra rozdrásaná parohy jelenů, vyděšené ovce prolomily košár, trhání masa praskání kostí před ránem nad mýtinou v polední výhni tetelí se vzduch, za zatáčkou mohutní světlo přijíždějících kamionů, jejich velkolepý řev

řev ještě dlouho chodí nočním lesem, tři polonahé ženské pálí klestí za clonou dýmu cosi vykřikují chtějí se plameny, odlesk jenom odlesk

lidských oslav, možná přitažlivý strach možná

hlas keře který hoří avšak neshořuje

nařizuje

hlas nařizuje útěk, v průsmyku duní vlak. Boj nastal u srnčí mršiny
člhá rys, ježí se vlčí hříva rysí drápy srpovité proti dýkám tesáků;
zraněný kocour se vyškubl, z větve jilmu sleduje jak soupeř odchází
krev mu prýští z rozervané kůže ze skalní štěrbin vylétají netopýři
je příjemné klusat pisklavou pavučinou noci potokem tlukoucím
prudkostí pstružího tření, šrám po rysovi se rychle hojí, pod srstí
jinovatky klesají stébla travin pokorně spadává listí šeptá

zčistajasna

náraz větru sněží

sněží stále jen sněží vichřice vyvrátila několik smrků, navála závěje
vycídila oblohu jiskří hřebeny sněhových dun. Duny jsou rozhled-
nami jsou koráby plynoucími syrovátkou nočního nebe. Tam. Tam
za hranicí slyšení. Postřehl vlčí vytí dávno neslyšené tolik

tolik postrádané

překlenující hřebeny slovenských pohoří

bůhví odkud

konečně vytí

cíl kdesi; odpovídá mu pádí za ním přímočaře hladový přeplaval
řeku unášející ledovou tříšť nezajímá ho pach jelení tlupy, skulil se
do propasti šplhá vzhůru a zase to volání ve vysoké tónině už ne
tak vzdálené. Zase mu odpovídá, pokračuje v cestě. Poblíž krmelce
překvapil muflona strhl ho k zemi rychle trhá polyká a kus krvavé-
ho masa odnáší, protože na kraji žulového bradla u kmene zakrslé
limby

před rozbřeskem stojí ona

Vlčice.

Vlčice se posadila. Obhlédla hradbu lesa zkřehlého mrazem, natáhla
do čenichu pach tuhnoucí bachyně – zásoba masa vyvolala zívnutí –
sklonila hlavu k Vlkovi, mlaskla mu do slechu (on taky ve spánku
naznačil mlasknutí, navíc rozkošnický rozevřel a opět sevřel prsty

na předních tlapách), přičichla k Purim, která se začínala hárat, majetnický na ni položila pracku, a když se spící dcera pokorně skrčila, ještě jednou zívla. Zalehla a opět se přisnila k ostatním.

Vlčí sny nejsou rafinovanými jinotaji, jimiž duše promlouvá s rozumem. I tak se někdy stává, že jim do obrazů nedávných prožitků na okamžik vsáknou prastará mozaika tikajících částic – Tvář, kterou znají od narození, která v tichu u nachýleného balvanu otevřela další svazek ságy: nejdřív mizení do světla, pak náhlá tma. A Vlčice.

Opustila po třech letech smečku: matku, otce, dva bratry, sestru a strýce. Ten se jí začal, když u ní postřehl příznaky říje, neskrývaně dvořit, a to neměl. Výsledná scéna se k Vlčici občas vrací v zápletce, která ani léty neztratila na dramatickosti: **Matka** (řítí se k dceři laškovající se strýcem): *To nedovolím!* **Dcera** (ježí se, cení zuby): *Pořád jenom sekýruješ, pořád se ti cosi nezdá.* **Matka**: *Mlč!* (vrhá se na ni, v cestě stojí strýc) **Uhni!** **Strýc** (je o čtvrtinu větší, ale dobrák): *Nic se neděje.* **Matka** (zakousla se mu do srsti pod uchem): *Neplet' se mezi nás, hlupáku!* **Strýc** (překvapeně): *Co blázníš?* **Matka**: *Urvu ti ucho, jestli neuhneš.* **Strýc**: *Pust'!* (podařilo se mu vyškubnout, se staženým ohonem odbíhá, přesto poznamenává): *Jaká matka, taká Katka.* **Matka** (soustředěná na dceru): *Ty budeš poslouchat, nebo...* **Dcera**: *Nebo co?* (obě jsou stejně urostlé, stejně energické) **Matka**: *Čubko jedna!* (chystá se zaútočit) **Dcera**: *Nemáš mi co vyčítat, vy to s tatou taky děláte.* **Matka** (začíná dceru obcházet): *My můžeme, nám tu všechno patří, já jsem tě porodila a odkojila, otec vyhnal vetřelce, všechno jsme tě naučili, budeš poslouchat.* **Dcera** (střeží každý matčin pohyb): *Budu mít svoje děti.* **Matka**: *Na děti jsem tu já, to je (skáče na dceru) zákon!* (dceru minula jen o chlup) **Dcera**: *Chachá!* (upaluje pryč) **Matka** (v těsném závěsu): *Já tě rozškubnu, ty smrade!* **Dcera**: *Jsem rychlejší, ani si nechňapneš.* (neustále zvyšuje náskok) **Matka** (po čtvrt hodině pronásledování): *Táhni mi z očí a už se nevracej!* **Dcera**: *Nenávidím tě!* (plavně se od matky vzdaluje).

Za dvě hodiny, které nebyly jen obyčejným útekem, doběhla až k mezním skalám. Od nich na západ a na sever, ohraničena z jihu velkou řekou, začínala země zatím nepoznaná. Uvědomila si velikost rozhodnutí, kterého se dopustila, a zavyla. Nikdy předtím se nesetkala se samotou.

Volání ve vysoké tónině nezůstává bez odpovědi, Vlkův pozastavený sen se zvolna rozbíhá a nachýlený balvan sleduje, s jakou lehkostí vplouvá do snu Vlčice. Na pokraji žulového bradla, u kmene zakrslé limby, před rozbřeskem. Dar, který jí přinesl, přijala hltavě. Samozřejmě, tak samozřejmě, jak se o několik hodin později spářili, a sled obrazů probleskujících sítnicemi sedmera párů vlčích očí se zrychluje, vize se splétají se zvuky a pachy, ve skalním doupěti se narodila první vlčata, jmenují se Ódin, Čingis a Purim. Ódin, neboť v něm žije vládce bouří a bůh zpěvu, neboť odmalička všechny udivuje bájevitostí svého vytí; Čingis – v jeho kosém pohledu je stín dravce plachtícího nad stepí, kde kořání kavylu vrůstá do zlata skytských kurhanů a vítr rozptyluje dusot kopyt; Purim – připomínka dne, kdy se Vlčice a Vlk s mláďaty setkali na rozhraní lovišť s rodinou Matky (báby a dědy) a kdy napětí, hrozící krveprolitím, vystřídalo všeobecné očichávání, přátelské honičky a chňapavé taškařice. Purim – znamení lepších časů, radost z poznání, že i úděl běženců má svou mez. A nezůstalo jen u prvního sblížení, občas se obě smečky spojily ke společnému lovu, aby se pak zase, ctíce úmluvy, stáhly na vlastní území.

Vlčice vrhla další potomky: Ušála, Beltýnu a Žabáka. Ušál všechny dráždí dlouhými, jakoby psími slechy, udivuje výstředními libůstkami, pojídá omamné byliny a houby, pídí se po zkvašeném, alkoholem zavánějším ovoci. Beltýna je milenkou všeho pučícího, vykradačkou souhvězdí, augurkou, které by slušela role Ofélie, která nejvíc přilnula k Žabákovi, k tomu hopsajícím klaunovi a věčně se šklebícím prostáčkovi, co náhle zmizel, volá ho, čeká a ve snu

naslouchá slovům, která pro ni vymyslel slavný dramatik – *umřel, ach umřel, Bože můj, všichni víme, co jsme dnes, ale nevíme, co budeme zítra*. Otevírá se poslední kapitola společné ságy, zase sněží a zvěř sestupuje z travnatých hřebenů letních pastvin do údolí, vlci je následují, hladových žaludků přibylo, není lehké je nasytit, ale z ovčínů vzlíná dráždivé teplo, ozývá se bekot jehňátek.

Několik dnů jim trvalo, než si vyhlédli chatrný chlív za vesnicí, který přes noc hlídal jen čuvač na dlouhém řetězu. O jeho umlčení se hned v počátku nočního přepadu postarali Ódin se Žabákem, bránil se srdnatě, Žabákovi dokonce zranil zadní běh, o to pádnější důvod, aby Ódin, jemuž vlčkovy cirkusácké kousky lahodily, prokousl psovi hrdlo; ale Vlkovi už se podařilo vniknout dírou ucpanou pouze balíkem slámy do ovčína, zpanikařená zvířata se shlukla do houfu, šlapou po sobě, dusí se, Vlk zatím neútočí, zdá se, že ví, proč tomu ovčímu děsu prodlužuje čas, a jeho soud je neúprosný; nápor na prkennou stěnu narůstá, už se ozývá praskot, už se krajní zadušené kusy ocitají venku, ostatní přes ně prchají do blízkého lesa, kde se stávají kořistí, dokonce i Ušál s Beltýnou si poprvé bez cizí pomoci ulovili každý svou vlastní ovci. Odveta za masakr přichází rychle. Během následujícího dopoledne shromáždili vesničané trestní komando, přidali se chlapi z okolí, dřevorubci se sekerami, honci s holemi, dýmovicemi a dělobuchy, myslivci s puškami, z města dokonce přijel odborník, znalec tajgy, a Vlk ví, co bude: za oponou zahlédl

zahlédl

ladné skoky své ztracené chůvy, zaslechl výzvu,

výzvu sděluje Vlčici, ostatní se shlukli kolem nich jen zůstat pohromadě, všude zní bušení do stromů pískání výstřely halekání štěkot psů, potočnou úžinou do skal se plazí dým jen zůstat pohromadě. *Prchejte za mnou*, slyší z karpatských dálek z hlubin ucítil vůni srsti, dávno zmizelé chvění, úkaz chůvy

chůva přikazuje: *Drž se v mé stopě* vidí ji letí mezi kmeny jedlí; vyráží za ní a v těsném závěsu Čingis Ódin Purim Ušál Beltýna, Vlčice popohání Žabáka, včerejší zranění ho vzdaluje od ostatních už jsou daleko, matka naposledy tiše zakničila ňafla syna do tváře ještě se ohlédla. As si si ho v pohledu odnášela s sebou, jak tam stál;

il Poverello

s čenichem k obloze zavyl (když ho kojila, vyprávěla mu vlčí zkazku ze vzdálených Apenin, kde bratr Člověk, bratr Vlk a bratr Stvořitel splynuli do akordu). *Nevěř té zkazce, utíkej!* zavyla. Rozběhla se za rodinou, zmizela. Zmizel. Musí

musí se skrýt, potom si vzpomněl na skalní doupě tam se narodil tam prchá kulhavý kašpar bez publika *kde jste moji bratři konipasové mloci třežalky potoky modráskové lipani hořce lidé*, lidé se blíží povzbuzují psy ale otvor do doupěte zavál sníh musí se rychle prohrabat, v jazycích večerního slunce víří mlžina krystalů, narůstá síla hlasů štěkot je na dosah Žabák hryže ledový krunýř, hryže hra-be hryže ještě pár centimetrů a vchod je volný, konečně vdechuje konejšivé pachy sestupuje

pod zem

po břiše se plazí těsným tunelem a na konci za ohybem v dutině s kamenným stropem stočil se do klubička sám, nikdy nebyl tak sám jen před čenichem cítí zapomenutou srnčí kůstku a chomáč matčiny srsti ale norou se už shora dolů jako zvukovodem řítí směsice křiků, dutina houstne řevem

výstřel

výstřel z pušky mu protrhl ušní bubínky, zaslechl vysoký hvizd ještě víc se schoulil chvěje se a náhle dým naplňuje podzemí, oči slzí nemůže dýchat dere se vzhůru ven z plynové komory. Ven. A ve zbytcích světla tam napůl oslepený, než ho soudci ztrestali holemi a než mu střela z milosti rozdrtila vaz

stačil zavýt.

V rokli u šikmého balvanu ho všichni slyší. Představy rozechvívají spáčům pysky, odhalují jim zuby, ježí srst, klopí uši. Pohybují běhy, jako by byli loutkami na provázcích. Slyšeli ho i před týdnem, když doběhli na horský hřeben, Ódin mu okamžitě odpověděl, přidali se Beltýna s Ušálem a hned nato postupně Vlčice, Vlk, Purim a Čingis. Nic nemohlo zadusit vzepětí vlčí fugy, která po Ódinově táhlé předehře naplnila mrazivou krajinu polyfonním kontrapunktem, jehož vášeň právě doznívá, a karpatskými lesy z východu na západ uhání smečka vlků, žene ji představa soužití, žene ji hlad, Vlk se zakusuje do šije postřelené bachyně, strhává ji k zemi, hostina je hltavá, přináší zklidnění, Vlčice zalehla pod balvan; Beltýna a Ušál si hrají na honěnou, Purim se začíná hárat a po usnutí ve spleti snů

na rozhraní lovišť potkává vlka z rodiny matčiny matky, škádlí se spolu, ale matka křičí: *Urvu ti ucho*, a dcera: *Budu mít své děti, nenávidím tě*, a s rozvíráním dubových pupenů stéká krev do obětních kotlů, plameny hučí, kořání kavylu vrůstá do zlata, za clonou dýmu mohutní světlo příjíždějících kamionů, vítr přináší chmýří, bečí ovce, praskají kosti, i chůva je pouhé maso, říká toulavá stařena, ta vdova, jejímuž vyť s bázní naslouchají rusínští horalé; ze skalní škvíry vylétají netopýři, je příjemné prchat můří nocí, polonahé ženské pálí klestí, Beltýna se mazlí se stéblem bojínku a Žabák napodobuje let kvíčaly, Vlčice ho přivolává, ale pach ohně se mísí s pachem lidí a

psů. Spící smečka neví, že pár kilometrů od její nocležny je horský srub, odkud se před hodinou vydalo několik lovců se slovenským kopovem a dvěma bavorskými barváři dohledávat postřelenou *diviačicu*. Ve světlé noci brzy objevili stopy bachyně i vlků. Když si ve srubu při hořících polenech a grogu povídali, zaslechli *tých lúpežníkov* výt, proto postupovali s velkou obezřetností. Terén dobře znali, šli najisto. Nemuseli dávat zkušeným psům zvláštní povely, ti s mlčenlivým zápalem běželi několik desítek metrů před svými

pány; občas, aby je nepředběhli příliš, zůstali vstřícně stát, a čím víc se přibližovali k cíli, tím víc se jim ježila srst.

Jako první se vztyčila Vlčice. Vteřinu jí trvalo, než za kaleidoskopem zdání spatřila u vstupu do rokliny trojici psů, jeden z nich velmi tiše vrčí. Ale už na ně nehledí sama, prudkým pohybem a snad i vypadnutím ze snů postavila taky ostatní spáče – stali se monolitem z tmavého kamene uprostřed carrarského jasu. Jestli je někde v proměně minulého v budoucí i částice přítomnosti, pak je jako ta zkamenělá vlčí rodina: soustředěnost do jediného bodu, ani náznak pohybu, opak směřování.

I psi tak stáli, ale na rozdíl od vlčího sousoší prožívali ty okamžiky naplno. Byla to jejich práce, jenže s vlky se nikdy nepotkali, jen nesmiřitelný hlas je s nimi spojoval, proto se hystericky chvěli. Ohlíželi se zpět, odkud vánek přinášel kromě jistoty lidského pachu i přibližování chrupavé chůze.

Co bylo pro psy bezpečným zázemím provokujícím k předvedení chvályhodných výkonů, to ve vlčích vyvolalo okamžité rozhodnutí. Vlčice tence štěkla a všichni kromě Ódina se dali na útěk. Jediná cesta z pasti se hned za hradbou smrkových kmenů lomila téměř do kolmice, ale mezi skalními bloky vedlo několik zvětralých puklin, které pro vlčí běhy trénované v horách neznamenaají nic nepřekonatelného. Zdolávají sráz s kamzičí přirozeností, a zatímco se derou vzhůru, Ódin se v roklině chystá bojovat se psy.

Ti, jakmile uviděli vlčí úprk, vyrazili k pronásledování, tentokrát s bojovým štěkotem. Ale vzápětí se ocitli u nečekané překážky, začali ji obíhat, jejich štěkot nabíral na pisklavosti, o to víc vynikal Ódinův klid znásobený impozantním postojem a zježenou srstí. Zaměřil se na kopova, který mu připadal nejdrzejší, využil zlomku nepozornosti, zakousl se mu do krku, zatřepal jím (možná si vzpomněl na Žabáka) a naříkajícího jej pustil, protože se mu na stehno zavěsil jeden z barvářů. Stočil se, rafl bavoráka za plec, energicky škubl a nejenže ho ze sebe vyrval, ale zároveň ho odhodil o kus dál,

aby se mohl zahryznout do druhého barváře, a v momentě, kdy ten jen taktak odskočil a Ódinovy zuby cvakly naprázdno, zahučel výstřel, který ještě zvyšuje úsilí smečky šplhající do skalnatého srázu. Pohyby šelem nejeví paniku, nebýt vypjatosti chvíle, připomínaly by hru, při níž je důležitý jen společný prožitek. Vlk nechává Beltýnu, která je ze všech nejdrobnější, šplhat před sebou a občas ji temenem hlavy postrkuje, aby překonala zvláště krkolomný úsek, Vlčice a Purim se letmo ohlížejí po Ušalovi, zdolávají poslední metry stoupání. Zastavují se – matka hledá ve sněžném tichu nový směr. Cítí, že cosi není v pořádku, předává svoji předtuchu Purim a obě sledují, jak se přes okraj strže přehupuje nejdřív Ušál, potom Beltýna s Vlkem a nakonec Čingis.

První střela zasáhla Ódina do beder. Sesul se k zemi, snaží se znovu postavit, ale místo toho bezmocně hrabe předními běhy. Řeže ho bolest, chce ji zahryznout, hryže do srsti i do masa, cítí vlastní krev. Nezraněný pes se mu zakousl do šíje, musí se ho zbavit, chraplavě skučí, přicházejí lidé, ještě se pokouší vstát.

Teprve když zezdola zahučel druhý výstřel, rozběhla se Vlčice k dalšímu putování. Jen Čingis váhá, nahlíží do rokle, ale odtamtud se už ozývají pouze hlasy lidí. Za pár minut smečku dohonil.

5 Lidé

Lipnerovi přijeli na hájovnu odpoledne. Ještě ani nevystoupili z auta, a už jim šla naproti Jadwiga, polská příbuzná Markétiny zemřelé matky. Porodní bába, chůva, hospodyně. „Díky Bohu, že vás tu máme,“ vítala je v chůzi přes dvůr sevřený hradbami odhrnutého sněhu. Mezi objímáním a líbáním vyprávěla, jak se jí v noci zdálo o kalné vodě, navázala sdělením, že Ferdík je ve škole a přijede až večerním autobusem, Jura s Vinckem Patákem zapřáhli koně do saní a jeli do dědiny ke starému Lauterbachovi pro rakev, Jitka je kdesi v dílně, protože včera vypalovala „hrnéčky či co, tož je teď vydělává z pece,“ zeptala se, jakou měli cestu, a po Tomášově „Ušlo to,“ pokračovala zprávou o včerejšku, kdy napadlo půl metru sněhu a chlapům dalo pořádně zabrat, než tu nadílku propluhovali. Vzhledla k nebi: „Chválabohu, že mrzne a sníh je jak pápěří, jinak by to polámalo lesy široko daleko jak tenkrát, když...“, ale Helena ji netrpělivě přerušila: „Kde je děda?“

Jadwigu ten dotaz vysvobodil. „Už je mu dobře,“ pronesla s očima upřenýma do sněhu. Podívala se na Helenu: „Měl tě velice rád. Tebe taky, Olinko,“ řekla pražské vnučce, právničce, „všecky vás měl rád.“ Několika drobnými krůčky, aby neuklouzla, přistoupila k Markétě, která už čekala u prahu stavení, objala ji a rozplakala se. „Jednou se to muselo stát,“ uklidňovala ji Markéta; měla k ní ze všech nejbliž, od čtyř let se o ni Jadwiga starala. „Já vím,“ vzlykla chůva, „teď je řada na mně.“ „A potom andělé odtroubí konec světa,“ prohodila laskavě Markéta, otevřela a vstoupila dovnitř.

Prošli předsíní do kuchyně a zůstali nerozhodně stát. Ticho přerušila Jadwiga slovy odpovídajícími na nevyřčenou otázku. Oznamovala, že Ferdinanda – starého Butoru jinak neoslovovala –

včera umyli, oblékli a uložili do postele. „Netopí se tam, protože teplo mrtvému škodí, a taky jsem mu nechala pootevřené okno,“ podotkla, „to aby nebožtíkova duša věděla, že je volná, že už si může cestovat, jak se jí zlíbí.“

„Ale dědečkovi, pokud vím, cestování moc nesesdělo,“ ozvala se Olga.

„Nesedělo,“ přikývla chůva, „odtud se mu bude těžko vytrácet. Přirostl tu jak...“ – „Lišejník,“ doplnila Markéta oblíbenou otcovu průpovídku.

Vzpomněl jsem si, jak jsme seděli v sadu ve stráni za hájovnou. Já, Markéta (měli jsme pár měsíců po svatbě), Jiří a děda Butora. Tchánovi zbývalo tak šest sedm roků do důchodu, mezi ním a synem, tedy Jirkou, viselo stále zvláštní napětí a Jiří tenkrát prohlásil, že ty staré jabloně už jsou vyřízené, že je po sklizni skácí. Otec se hned naježil: – Ať tě ani nenapadne! Kdybys nebyl shnilý, tož je pořádně prořežeš, aby omladily. – Těm nic nepomůže, je na nich víc lišejníku než jablek, rýpl syn. – Lišejník nech na pokoji, odsekl otec, a toho dne odpoledne jsem poprvé vyslechl chválu na přítulnou houbu žijící v symbióze s řasami a mající dokonce léčivé účinky. Později, jak tchán stárnul, přecházel jeho obdiv ve zbožňování, které vyvrcholilo zhruba před patnácti lety, kdy se na jabloních uchytilo i jmelí. V té době se mezi mnou a Jiřím udála zvláštní rozmluva. Samozřejmě nechtěná, protože mimo ordinaci, a zvláště pokud jde o nejbližší přátele a příbuzné, se tématům překračujícím hranice intimity vyhýbám.

Vraceli jsme se s Jiřím, Jirkou a Markétou ze šoulačky, která byla spíš výletem, protože jsme nic neulovili, ani nám o to nešlo. Měli jsme s sebou nějaké jídlo a víno, udělali jsme si daleko v horách báječný piknik, a hlavně jsme na pár hodin vypadli z dosahu dětí. Vycházelo slunce, ženušky popoháněné mateřským pudem nutily ke spěchu i nás „otrlé opilce“, ale my jsme se se švagrem chrabře loudali, v chůzi jsme dopíjeli poslední láhev a nakonec jsme osaměli. Tamto ráno po

příjemně probdělé noci mi evokuje hlavně vzpomínku na to, jak Jiří pořád chtěl, abych s ním zpíval jakési zbojnické halekačky, které jsem neznal, a když zjistil, že láhev je prázdná, vytáhl z lesácké uniformy takzvanou pleskačku slivovice. – Poslední pomoc, broukl a podal mi ji. Tam u nich se říká, že na suchou zem nerado prší, ale když se rozprší, přijde potopa. „Tož“ jsem si přihnul a zbojník taky. Pak zase já, zase on, zase já, až jsme došli k jabloňovému sadu nad hájovnou. Sedli jsme si. Stoupající slunce prohřívalo stráň a páslo se nejen na nás, ale i na mizející rose v otavách, odkud sílilo vrzání koníků, a do toho švagr pronesl: – Donedávna jen lišejník, teď už taky jmelí.

Uklouzlo mi nechápavé: – Cože?

Pohodil hlavou k nedaleké jabloni: – Začíná mi to tu připomínat krchov.

Asi jsem si vzpomněl na božský původ jmelí, řekl jsem: – Mám výstižnější přirovnání, posvátnej háj. – Stává se z tebe mystik. – Možná, připustil jsem ospale. Ospale na rozdíl od Jiřího, který jako by se probral z mrákot. Věcným tónem konstatoval, že už si s jedním dřevorubcem domluvil pokácení deseti jabloní a několika hrušní a švestek, protože jsou napůl uschlé a prohnílé. Chtěl jsem cosi namítnout, cosi mírumilovného, ale on přímo vystřelil: – Někdo tady musí uvažovat prakticky! Zrovna jsem měl na jazyku – Co tě štve?, když místo toho přiletěl datel. Usedl na větev jedné z odsouzených jabloní a začal klovat. Měli jsme ho téměř na dosah. Jiřímu se zjevení ptáka náramně hodilo. – Nejsu sám, kdo neztratil rozum, prohlásil. Mělo by to logiku, kdybych si nevšiml, že datel neklove do větve, ale do čehosi zeleného, co si přidržuje mezi pařátky. Byl to nezralý lískový ořech obalený pohárem listenců. Svůj postřeh jsem oznámil „dřevorubcovi“, dost ho to překvapilo a špitl: – Asi tam cítí červa.

Mnohem později se mi obraz datla vybavil znovu. To když jsem se snažil pochopit příčinu nebo snad motiv naší předloňské tragédie. Datel je přece pták boha Marta, boha krveprolití. A taky se staral o potravu slavným dvojčatům odkojeným vlčicí.

– Červa? Toho cítím spíš v tobě, vystřelilo ze mne bojovněji, než jsem chtěl. Švagr zíral a jeho zírání mě vyprovokovalo, abych pokračoval v tónu, který se mi protiví a který můžu přirovnat jen k rutině prosektora nevnímajícího rozdíl mezi pitvou střev a mozku. Za pomoci několika viditelných i napůl smyšlených symptomů jsem se proskalpeloval švagrovou bytostí až k dětství, k tomu eldorádu všech psychoanalytiků. Sdělil jsem „klientovi“, že latentní averze k otci, kompenzovaná ovšem glorifikací Butorova autoritářství, se v jeho nevědomí zachytila dávno před úmrtím matky. Kecy. Jako karbanické trumfy jsem pak vynesl dvě nebo tři příhody, s nimiž se mi kdysi svěřil, a pokračoval jsem konstatováním, že v jeho něžném vztahu k sestře je snaha být jí matkou, otcem i milencem.

– Tobě ruplo v bedně, přerušil mě.

– A co Jadwiga? zeptal jsem se a hned navázal: – Tu přece otci nepřiješ, a ne proto, že bys mu ji záviděl jako chlap chlapovi. Z tebe promlouvá matka.

– Sereš mě.

– Ty mě taky s těmi jabloněmi.

– Měl bys vyhledat psychiatra, fušéře, řekl a neodpustil si dovětek, že mně a Freudovi by se nesvěřil ani s nejnevinějším snem, protože by mohl dopadnout jak ubohá Vídeňkačka Dora, ze které ten šílenec udělal hysterku toužící jak po defloraci, tak po orálním, análním i vaginálním sexu najednou, a kromě toho v ní objevil náměsíčnou lesbičku a pyromanku trpící pomočováním; anebo prý bych z něj vydoloval sadistu, masochistu a exhibicionistu s nutkavou neurózou a kastracním, popřípadě oidipovským komplexem. – Mimochodem, jak se jmenoval ten chlapeček, co si pořád prohlížel ‚lulinka‘ a ptal se matky, jestli ho má taky?

– Tobě už nikdy nepůjčím žádnou vodbornou literaturu, reagoval jsem na jeho ironizující výklad Freudových Psychoanalytických chorobopisů, co objevil v mé knihovně.

– Prima, a ty se zas přestaň míchat do lesařiny a hlavně do kácení jabloní. Prd tomu rozumíš.

Chtěl jsem říct amen, ale předběhl mě datel, který vypustil stříkanec trusu a odletěl. Současně se od hájovny ozvalo: – Snídat! a oslněnými očima jsem sledoval, jak se k nám vzhůru svahelem blíží Olina s Helenkou. Vlekly mezi sebou malého Ferdíka. Na zadním dvoře u konírny stály Jitka s Markétou. Chechtaly se.

„Co je s tebou, jsi hluchý?“ zvýšila Markéta hlas a strčila do Tomáše hledícího z okna na zasněženou stráň.

„Ale nic.“

„Přines z auta věci. Hlavně dej pozor na věnec a na kytici. Ta by potřebovala vodu.“

„V prádelně nemrzne a je tam škopek s dešťovkou, pane doktore,“ poznamenala k odcházejícímu Tomášovi Jadwiga. Ani po letech ho nepřestala titulovat, přestože jí to zpočátku všichni rozmlouvali. Teď se naopak ono *pane doktore* stalo rodinnou tradicí srovnatelnou se způsobem stolování. Pak se ještě plácla buclatou ručkou, která se k její kostnaté postavě nápadně nehodila, do čela: „Zajdi, Helenko, do dílny pro mamku, ona určitě neví, že už jste přijeli,“ a Markétě s Olgou poručila, aby si konečně sedly ke stolu. „Mám pro vás na zahřátí čaj s medem,“ řekla a dodala, že panu doktorovi nalije i kapku slivovice.

„Nám ne?“ zaprotestovala Olga.

„Jestli chcete...“

„O tom neuvažuj,“ přidala se k dceři Markéta. „A ne pro zahřátí, spíš jako...“ hledala vhodné slovo a chuva jí pomohla: „Proti smutku.“ Sklonila se k proutěnému koši s naštipaným dřívím, otevřela dvířka kachlových kamen a, přestože veliký hrnec na žhnoucí plotně kvílel unikající párou, přiložila několik polínek: „Co nevidět vytáhnu z trouby aj buchty.“

„Už začínají vonět,“ řekla Olga a nasála vzduch. „Doufám, že to budou ty mý povidlový.“

„Ty taky. Ale aj makové a tvarohové. Makové...“ zarazila se, ale pohotově navázala: „Když už tu Ferdinand není, tož hlavně pro Ferdu, Jurku a Jitku; a tvarohové,“ mrkla na Markétu, „pro koho asi?“ – „Pro mne,“ usmála se chůvina oblíbenkyně. Laskavost jí vrátila otázkou: „A proč nepoužíváš elektrickou troubu, co jsme ti dali k Vánocům?“ – „Kamnové buchty mají lepší šmak,“ odpověděla bez váhání hospodyně nalévající do čajové konvice vroucí vodu. Její pohled se na okamžik setkal s Markétiným, ale i ta chvilka stačila, aby zahlédla cosi nevysloveného. „Stalo se něco?“ zpozorněla.

„Ne, jen jsem si uvědomila, že mi tu kdosi chybí.“

„No přece...“

„Nemyslím taťku. Ten je ve své světničce.“

„Ten je tady všude, ještě pořád je tady všude,“ pravila s příznačnou dávkou patosu Jadwiga.

„Kde je Don? Měl nás přece vítat.“

Na mámu se nedá pomyslet bez zvířat, mívala k nim zvláštní vztah. Ne proto, že s nimi byla odmalička v kontaktu, muselo by se to projevit i u strejdy Jiřího, vyrůstali přece spolu, a ten bere zvířata spíš pragmaticky. Podobně je vnímal i děda, ale u něj na rozdíl od strejdy jsem nikdy neměla pocit účetní uzávěrky: tolik kusů přebývá, tolik chybí, tamhle je potřeba strážít, tamhle zazvěřovat, vše se dá předvídat, naprogramovat, spočítat. Děda sice taky tvrdíval, že kráva je na mléko, ovce kromě toho i na vlnu a na maso, kočka na myši, foxteriér na norování, pointer na vystavování, kokr na slídění, jenže on v nich, a strejda ne, dokázal vidět i osobnosti. Proto mu byl kokršpaněl Don víc společníkem než slídičem. A před ním všichni psi, kteří kdy na hájovně byli. Jiřímu ke komunikaci se psy stačila dvě slůvka – daun a zůstaň. Děda je dovedl i pochválit, popřípadě laskavě seřvat. Jednou jsem ho dokonce přistihla, jak nadává včelám: vyseru se na vás, žádný cukr nedostanete. Ale možná jsem oba trochu zjednodušila.

Mámu zjednodušit nemohu. Byla úplně jiná, bylo v ní vůči zvířatům cosi bezbranného. Určitě ji svou rustikální věroukou ovlivnila Jadwiga. Jako je Starý zákon samá krev a vášně, zatímco Nový hlásá lásku se soucitem, stejně tak mohla máma v jednom dnu asistovat při zabijačce nebo jít na lov a současně si pak někde v koutku povídat s nemocným kocourem. Žádná rozpolcenost, jen jedna bible. Teprve nedávno jsem pochopila, jak velkou pravdu měl táta, když o ní řekl, že se dokázala se zvířaty sžít až do vyčerpání.

„Don? Toho si vzali Jura s Vinckem do dědiny,“ řekla Jadwiga.

„Aby jim pomohl naložit rakev?“ zažertovala nemístně Olga.

„Protože celý den proležel u Ferdinanda. Ani nežral. A když tam Jura dnes ráno nahlédl, tož ho našel u nebožtíka v posteli. Psisko jedno! Nikdo ho to neučil.“

„Já ano,“ namítla Markéta, „a tat'kovi by to taky nevadilo.“

„Že ty, to vím, ale Ferdinand...“

„Třeba mu to teď dovolil, aby nebyl tak sám.“

Nastalo ticho. „Tělo je vždycky samo, když je bez ducha,“ pronesla Jadwiga, současně se do kuchyně vrátil Tomáš s velkým kufrem a cestovní kabelou: „Duchaříte, nebo buchtáříte? Voní to tu přímo smyslně.“

„Přidáš se?“ zeptala se Olga. – „K buchtám jo, k duchům ne.“ – „Buchtý ještě nejsou,“ konstatovala hospodyně s nápadnou odměřeností, protože se jí nelíbil doktorův průměr.

„Doufám, že nenechají Dona celou cestu běžet. Už je starý,“ prohodila Markéta. Tomáš zacinkal klíči od auta a odložil je na polici s kořením: „Pamatujte si, že jsou tady, ať je zas nehledáme. A co je s Donem?“ – „Brácha si ho vzal s sebou.“ – „Už by se měli co nevidět vrátit,“ podotkla Jadwiga a vybídla Tomáše, aby si přisedl ke stolu, dokud je čaj horký: „Přidala jsem vám do něho kapku slivovice.“ – „Jenom kapku?“ prohodil na usmířenou. „Tak akorát, pane doktore. A buchtý budou za půl hodiny.“

„Připadám si tu jako v ráji,“ řekl pan doktor, usrkl si čaje a natáhl pohodlně nohy, ale Markéta poznamenala: „Chtěla bych mít tvoje pocity. Právě teď.“

„Co je ti?“

„Tam za tou stěnou,“ ukázala, „leží taťka.“

„Přece jsme to už probrali v autě.“

„Myslíš?“

„Já ti tvůj smutek neberu, prožívám ho taky... jinak.“

„Opravdu? Tož to ses dost změnil, protože když umřela tvoje matka...“ – „To bylo před pěti lety.“ – „... tož tehdy jsi o ráji nehovořil, tehdy...“ – „Chceš říct, že...“ – „Nic nechcu říct.“

„Panebože,“ ozvala se Olga, „voba víte, vo co de, tak už toho nechte.“

„Neber jméno Boží nadarmo, Olinko,“ napomenula ji Jadwiga a pokračovala: „Ferdinand ví, že jste ho měli všeci rádi. Kdyby mohl, určitě by teď stál u kamen a chtěl by vytahovat buchty. Nikdy se jich nemohl dočkat a mě to štvalo. Taky jsme se hádali.“

„My si jen vobčas nerozumíme,“ řekl Tomáš a Markéta ho doplnila: „Občas často,“ ale Jadwiga ještě neskončila, navázala několika oblíbenými citáty z bible a ukončila zlomkem z První epištoly svatého Pavla Korintským: Lépe jest v stav manželský vstoupiti nežli páliťi se.

Při podobných hádkách vždycky zrozpačitěla a ztrácela kousek sebejistoty. Pokaždé když přišla řeč na manželství. Vzpomněla jsem si, jak mi kdysi máma vysvětlovala, proč Jadwize musím říkat tetičko. Sice jsem to nechápala, ale respektovala. Všichni jsme respektovali fakt, že se děda s Jadwigou neoženil. Nikdy jsem o tom moc nepřemýšlela, zdá se mi ale docela logické vysvětlení, které mi kdysi naznačil táta, že totiž v dědovi dřímalo kromě lovce i kus trapiče. Asi mu dělalo radost udržovat zbožnou hospodyni v neustálé naději. Určitě ji to spalovalo. Čím větší naděje, tím větší vášeň. Sobec. Nikdy se nevšímám, myslela jsem si tenkrát.

Olga se podívala na otce a s okázale maskovaným úsměvem, s nápadnou zpomaleností ho oslovila: „Nezapomněl jsi v autě kytici a věnec?“

„Dal jsem je, přesně podle rozkazu, do prádelny,“ odvětil. Kdyby byli sami, určitě by mu dcera nahrála na žert, ale ozvala se Markéta: „Není tu ani pan profesor,“ a myslela perského kocoura, který svými licousy připomínal učence. Jadwiga si ho přivezla od rodiny z Krakova, proto se mu říkalo pan profesor Zbygniew Lukonski z Krakova, zkráceně profesor. Všichni věděli, že jakýsi Zbygniew hrál ve vzdáleném Jadwižině mládí roli *veliké, želbohu, nenaplněné lásky, protože ho Všemohoucí povolal ke studiu teologie*, jak někdy, když starému Butorovi příliš narostl hřebínek, pravívала s dodatkem, že teď už je z něj biskup.

„Přišly na něho námluvy,“ řekla.

„Zase?“ prohodila Markéta.

„To ta Patáková Minda. Pořád se chce milovat, tož co má chudák profesor dělat? Patáčka už neví, co s koťatama, dokonce té svojí podařené nevěstě vaří jakési lektvary, aby se nemrouskala, ale nic nepomáhá.“

„Příroda je mocná,“ načala známé rčení Olga a Tomáš ji spiklecky doplnil: „Čarodějka.“

Markéta sice souhru dcery s otcem vnímala, ale nedokázala svou skleslost povýšit na galantní klání. Pouze konstatovala, že do Ráje, tak se jmenovalo údolí s usedlostí Ester a Vincka Patákových, je to daleko.

„Ani ne dva kilometry,“ namítla Jadwiga, „to pro Zbygniewa nic není a oni se s Mindou střídají. Jednou on jde za ní do Ráje a podruhé zas ona k nám.“

Olga už měla na jazyku poznámku o ukázkovém příkladu rovnoprávnosti, ale nechala si ji pro sebe. Cítila zvláštní únavu. Všichni ji cítili, a možná o únavu nešlo, protože z kamen voněly matriarchální buchty a z čaje patriarchální slivovice. Možná se konečně

dostavila chvíle, kdy se nechce mluvit, kdy nejsrozumitelnější je praskot spalovaného dřeva. Jadwiga to vytušila. Prohrábla ohniště a přiložila pár upovídáných polínek, jimž ze stěny přizvukovaly staré schwarzwaldky s kukačkou, které Markétin děda, otec Ferdinanda Butory, dostal spolu se skvostně cizelovanou puškou za oddanou službu od hraběte Kinského.

Ráj. Ten pojem se k nám, sedícím v prohřáté kuchyni pár metrů od zemřelého dědy, podivně vtíral. Jisté situace nahrávají paradoxům.

Patákův Ráj připomíná vrásku sevřenou z jedné strany kopcem Vidlák, z druhé hřebenem Butorek. Ani tchán přesně nevěděl, jestli Butorky daly jméno jeho rodu, nebo naopak; a souvisí-li to exoticky znějící slovo s německým Butter – máslo, francouzským bouteille – láhev (butelka, butylka, popřípadě putelica – konev na mléko), polským putnia – putna... nebo nedejbože s maďarským buta – hloupý. Párkrát jsme ten hlavolam v rodinném kruhu probírali.

Do Ráje se vchází soutěskou, která se po deseti minutách chůze rozšiřuje, a náhle máte dojem, že jste přišli do jiného světa. Velikost toho údolí má poznatelné, tedy neskličující rozměry. Je tam několik stavení s chlévy, seníky a sušárnami ovoce. Jednotlivé usedlosti jsou od sebe vzdáleny na dohled i na doslech, rozdělují je neviditelné mezníky a spojují viditelná pouta, viditelná především v obličejích osadníků, ve způsobu jejich chůze a vyjadřování. Všichni jsou totiž Patáci, a to po generace. Muselo zde docházet i k příbuzenským svazkům, proto o nich platí to, co o slavných aristokratických rodech, kde portréty v galeriích předků jsou si navzájem replikami. Praví Patáci se vyznačují nižšími, ale robustními postavami, pokleslými spodními rty, antracitovými vlasy a nápadnou málomluvností. Oči mají mírně vyboulené. Štítná žláza?

Celým údolím se dá projít vycházkovým tempem za půl hodiny. Nalevo i napravo od cesty sledující potok se do svahů vrství políčka a sady, nad nimi až k lesu pokračují pastviny. Na samém konci

Ráje, v místě, kde se Butorky vклиňují do Vidláku a kde se u skupiny staletých jilmů cesta ztrácí, je několikametrový vodopád s vymletou tůň, v jejíchž hlubinách prý je vchod do podsvětí. Po údajném praotci všech Patáků se tomu říká Vinckův pramen. Má léčivou moc, jak hlásá průpovědka vytesaná starodávnými písmeny do skály nad tůň: **Vinckův pramen – mocná síla! Chlapům staví, ženským svírá.** Je zázrak, že vodopád zůstal stranou turistických nájezdů. Ostatně, co se týče zázraků a podivuhodností, Ráj je jich plný. Ester Patáková mi vyprávěla legendu, která se tam traduje. Ester je stará vědma, nedivím se, že mezi ní a Jadwigou je poněkud sršivý vztah, že si i po desítkách let blízkého sousedství vykají. Jsou ze stejného těsta, i když to Jadwižino má civilizovanější, uhlazenější příchut'. Ester mi svou legendu vyprávěla asi takhle:

Když neznaboh císař Dyjogleciján umučil svatého Vincenca, tož jeho ubohá rodina musela utéct, aby ju taky neumučil. Utíkali přes hory, doliny, potoky, bažiny a lesy. Nakonec sa doplahočili až do Rája. Tehdá to eště takový Ráj jak včil nebyl, enom vodopád tam hučel do temných kopců, ale protože celú cestu je vedli andělé, kteří je chránili před nešťestím, pustili sa hned do práce. Andělé je naučili rozumět mocným silám země a rostlinstva, aby jim byly k užitku, naučili je dělat aj všelijaké lektváry a patáky, aby je zbavili nemocí a trápení. Za chvíli to kolem nich všecko kvétlo, dobytek sa pásl, ptáci cvrlikali, krávy bučely, ovce bečely, zvonky zvonily a včely bzučely. Andělé viděli, že je to dílo velice pěkné. Potom Patákom požehnali a vyřídili jim vzkaz od samotného Hospodina, že všecko je jim dovolené pěstovat, enom víno ne. A frrr, odletěli do nebe.

Hlava rodu zdědila jméno po mučedníkovi. Říkalo sa mu Vincúr. To je vinař. Přiněsl si z Říma pár révových sazenic, celú cestu je opatroval a těšil sa, jak založí vinohrad. Boží příkaz mu nevoněl, dábel mu našeptal cosi o nespravedlnosti, proto sa na jaře vydal do stráně a tam to víno nasadil. V tom okamžiku zatáhly oblohu černé mraky a začalo hřmět. Vincúr zvedl zatátú pěst a békl: – Tam u sebe na

Výsostech si gazduj, jak chceš, ale tady v Ráju su pánem já! Jak to dořekl, tož pro změnu sa zas našťval Hospodin, hodil po vzpurníkovi bleskem, až to zahučelo, a výhonky vína shořely na popel. – Zbláznil ses? vykřikl Vincúr, z nebe přiletěl druhý blesk, který spálil hlínu, a z vinohrada zbyla enom holá skála, ale rebelovi to nestačilo. – Ty! pohrozil černým výšinám, odkád' sklúzl třetí blesk přímo do něho. Ale nezabil ho, protože kdyby ho zabil, nemohl by si zapamatovat, že Božím příkázáním sa nesmí odmlúvat, že sa mosíja ctít. Tož enom zčernal a zapomněl řeč. A od téj doby toho Patáci moc nenamluvíja a při narození vypadají jak vytažení z udírny, teprve potom trochu vyblednú.

V místě, kterému se dodnes říká Vincúrova skála, stojí dřevěná zvonice. Občas tam kdosi zvoní klekání. Byl by to romantický přesah legendy, kdybych nevěděl, že tou tajemnou bytostí je Ester. Tajemná není, je jen nezvykle stavěná. Kromě ní neznám jediného člověka odolného proti toxinům muchomůrky zelené. Několikrát jsem ji viděl ty houby pojídat, měla halucinace a vypadala rozjařeně, ale dodnes nevím, jestli to bylo amatoxiny nebo chlastem. Tchán ji měl rád, říkával, že je na ni spoleh, a dal jí přízvisko Lesní žena. Někdy jako by opravdu zarůstala mechem a lišejníkem. Jadwiga, když na ni nebo na koňáka Vincka přišla řeč, si většinou neodpustila poznamenat, že je poloviční „židovka či cigánka“ a to že jí nevadí, ale diví se, jak si ji ten chlap mohl vzít: – Nikdy jsem neviděla tak opilou nevěstu.

V Esteřině podání má legenda logický závěr: Hospodin sice zakázal v Ráji pěstovat víno, ale zato tam mají nejlepší slivovici a mnoho jiných pálenek. Všecko sa hodí k pálení, říkávala s oblibou.

„Dal bych si ještě hrnek čaje.“

„Slivovici taky, že?“ řekla Jadwiga a vstala od stolu, aby připravila další konvici, ale do kuchyně vešly Helena s matkou a čaj musel na chvíli počkat. Jitka nejdřív objala Markétu: „Upřímnou soustrast, holka, táta je táta. Já už to mám pár roků za sebou.“ – „Děkuju, Jituš,

já...“ – „Von usnul.“ – „Vím, taky bych si to jednou přála.“ Potom následovalo objetí s Olgou, nakonec s bratrem: „Z tebe ta slivovice táhne nejmíc. Jako vždy,“ řekla a Tomáš na to: „No jo. A med necejtíš?“ Jitka nasála vzduch. „Ne, ale cosi se připaluje.“

„Proboha, buchy,“ vykřikla Jadwiga a už stála u trouby společně s Helenou, která hospodyni odstrčila: „Nech to na mně, ještě by ses mohla popálit,“ uchopila utěrku a vytáhla spodní plech. „Kam ho mám položit?“ – „Tam na to nudlové prkno,“ ukázala Jadwiga, „tam se vejdou všechny plechy.“

Zatímco se ty dvě staraly o ohrožené buchy, zeptal se Tomáš sestry, co dělala s Helenou v dílně tak dlouho. Po malém zaváhání řekla, že jí dcera pomáhala vytahovat z pecí noční várku, že má rozdělanou zakázku pro vídeňskou výstavu, takovou kachlovou skládačku s panevropským motivem, ale to že je teď vedlejší, protože jí popraskala okrová glazura a... „Neříkej, že jste těch pár kachlí, co se ti vejde do vobou pecí, vyndávaly skoro hodinu,“ ukončil Tomáš předčasně Jitčino povídání a zahleděl se jí do tváře.

„Tady nejsme v ordinaci,“ reagovala.

„Záleží na tom?“

„No,“ řekla, nadechla se, vydechla a dodala: „To počká.“

„Jde vo Helenu, že?“

„Co si to tam špitáte?“ zeptala se Markéta.

„Nic. Bráchovi je divný, že jsme byly s Helou v dílně tak dlouho.“

„Buchtám se nic nestalo,“ ohlásila Jadwiga, „jenom na spodním plechu se trochu připekly, ale to se spraví.“ – „Připečené dáme Donovi, on je zbožňuje,“ poznamenala Helena a hospodyně všechny vybědla, aby se šli posadit do pokoje: „Nemusíme se tu všeci motat. Tam se taky topí a my už to tu s Helenkou zvládnem samy.“

Markéta s Tomášem se uvelebili na pohovce, Olga zapadla do jednoho z křesel. Jitka nejdřív přisypala do litinových kamen zdobených smaragdovým smaltem a pamatujících slavné časy rothschildovského slévárenství trochu uhlí, zaharašila roštem

a obsadila rozvrzanou, kůží potaženou židli. Celá ta rozlehlá místnost působila na rozdíl od selské kuchyně, kde kralovala Jadwiga, dojmem zchudlého šlechtického salonu: těžký stůl s řezbovanými nohami pokrytý vyšíváním ubrusem, intarzovaný, skořicově hnědý sekretář rozdělený deskou z růžového mramoru na spodní a horní část, prosklená knihovna ve stejném stylu, klavír s bustou Fryderika Chopina, stojan na květiny s ibiškem, klíví, usambarskými fialkami a fuchsiami; na podlaze z lakovaných prken několik ležérně položených perských kobereců, o jejichž solidním původu svědčila místa sem tam prošlapaná až k osnově, na bílých stěnách obrazy – vahadlová studna v maďarské pustě, norský fjord, západ slunce v Tyrolích, zátiší s pivoňkami, portrét dámy přidržující si perlový náhrdelník, kolekce mědirytin loveckých psů, stařenka v kroji, vlci útočící na jelena, dragoun s tasenou šavlí v sedle vraníka, několik zažloutlých fotografií v oválných rámcích; uprostřed stropu mosazný lustr dekorovaný daňčími parohy. Náhodný návštěvník, který předtím prošel kilometry okolních hor a nasákl jejich divokostí, by se zde mohl cítit nepatříčně, ale Butorova rodina tu ve službách hraběcích, uhlobaronských i státních prožila časy čtyř generací, jež zanechaly připomínky srozumitelné jen zasvěceným: jedna tabulka skla ve dveřích knihovny má po přesklení jinou tloušťku a odstín, mramorová deska sekretáře je prasklá, křesla s pohovkou nesou stopy po štěněcích zubech a kočičích drápech, Chopin má přilepený nos, klid moře ve fjordu ruší šrám a takových šrámů, rýh a vrypů, viditelných i sotva tušených, jsou všude desítky, každý by mohl vyprávět.

V kuchyni čtyřikrát zakukala kukačka, zvuk pitoreskní, slyšitelný po celém stavení, ale domácí ho téměř nevnímali. Spíš by si všimli, kdyby pravidelný chod kukaččího času náhle ustal. Jenže jsou chvíle vymykající se pravidelnosti. Proto Jitka řekla: „Čtyři,“ a po krátké odmlce dodala: „Naposledy ty hodiny natahoval děda. Vždycky je natahoval. Kdo to po něm přebere?“

„Jadwiga,“ řekla Markéta.

„Nebo Jirka.“

„Určitě Jadwiga,“ trvala na svém Markéta, „Jurovi chybí, co se týká domu, taťkův smysl pro rituál. Chybí mu jeho pedantství, dyc-ky mu lezlo na nervy.“

„Neřekla bych. Byla to jen póza, jenže v poslední době špatně hraná. Bud' děda rezignoval, nebo se mu Jirka čím dál víc podobá,“ konstatovala Jitka.

„Znám je oba moc dobře.“

„Ale teď už jen na dálku. Změnili se. Nejvíce v posledním roce.“

„Neměly byste si hodit korunou?“ vložila se mezi tetu a matku Olga, teta jí odpověděla: „Tady nejsme u soudu, paní advokátko,“ a hned navázala: „Měla by sis, Markéto, s bráchou promluvit.“

„O čem? O nic přece nejde, mně by víc vyhovovala Jadwiga, má tady na to...“ trochu zrozpáčitěla, „morální právo.“

„Dyť já ji mám taky ráda,“ řekla Jitka.

Moje sestra to jistě myslela upřímně. A navíc, nikdo z nás tenkrát netušil, že butorovské schwarzwaldky se za sedm měsíců stanou katalyzátorem – tou špetkou čehosi, co urychluje chod proměn. Chemici jsou ve srovnání s aktéry lidských osudů ve výhodě, protože většinou mohou výsledek reakcí mezi částicemi řídit nebo aspoň předvídat.

Brácha si myslel své a předstíral nezájem, protože léta praxe ho naučila, že do debat mezi mnou, Markétou, Olgou a Helenou se nemá míchat. Ať stranil kterékoliv, vždycky jsme ho nakonec seřvaly společně. Asi to má přírodní kořeny, jenže jemu mohl být nějaký bezvýznamný spor kolem udržování kukaček v chodu ukradený. Stále jsem cítila, že Tomášovi jde v tu chvíli především o rozhovor, který jsme vedly v dílně s Helenou. Profesionál. Nakonec mu nahrála Markéta, která se k „dílně“ vrátila. I ona pochopila, že vytáhnout pár kachlí z pece netrvá hodinu. A tak jsem si ten svůj nebo spíš Helenin problém ne-

mohla nechat projít hlavou někde v klidu a sama. Proto mi možná trochu ujely nervy.

„Proč jste mi neřekli, že se Helena k tomu malíři, k tomu...“

„Emilovi,“ napověděla Olga.

„... že se k němu přestěhovala?“ vyrazilo z Jitky víc než vyčítavě.

„Nepřestěhovala,“ namítla v rozpacích Markéta.

„Ale bydlí u něj.“

„Občas tam zůstane přes noc.“

„Ty to říkáš, jako by se nic nedělo, jako by šlo vo nějakou banalitu,“ prohlásila vzrušeně Jitka. Zapálila si cigaretu.

„Nekuř,“ ozval se Tomáš, ale sestra ho ignorovala: „Ted' si připadám jako blbeček, před kterým se všechno tutlá.“

„Přeháníš,“ řekla Markéta, „přece po mně nemůžeš chtít, abych ti pravidelně referovala o podrobnostech z Helenina soukromí.“

„Nechci.“

„Jestli se mi něco protiví, tak je to vlezlost. Slídění.“

„Podle tebe by bylo nechutný, kdybys mi aspoň naznačila, že...“ – „Že se zamilovala? To ti snad řekla, ne?“ – „Jo.“ – „Jitko! Uvědom si, že v jejích letech jsme už byly obě vdané a měly děti. Co je na tom zvláštního?“ – „Nic. Jen to, že z mé dcery se stane spíš alkoholička a narkomanka než nevěsta.“

Markétě chvíli trvalo, než špitla: „Cože?“

„Neříkej, že vo ničem nevíš.“

„O čem bych měla vědět?“

„Zeptej se svého muže.“

Když se Markéta na Tomáše podívala, neměla v očích jen otázku.

Nebylo to poprvé, co jsem si všimla, že si máma tátu divně prohlíží. Těžko říct, jestli v tom byl smutek, strach nebo výčitky. V té době jsem se zabývala rodinným právem, hlavně rozvody, a tak jsem se osmělila táty zeptat (napůl žertem), jestli mámě zahejbá. Řekl, že ne. Věřila

jsem mu. I dnes mu věřím. Ale tenkrát ztrácel štávu, oba vypadali unaveně. Možná jim vadilo, že nemám vážnou známost, potřebovali vnuka. Jediné, co je, především mámu, dokázalo vzpružit, byly cesty na Moravu. Možná to teď zpětným pohledem vidím zkresleně, třeba mi z neustálého hloubání nad tím, co se stalo, chybí nadhled. Není žalobce, není soudce, jenže to je můj problém.

Toho pozdního odpoledne to na hájovně nepříjemně zaskřípalo. Helena, ta nána pitomá, vyslepičila tetě Jitce o sobě a o Emilovi úplně všechno. Nechápu proč. Vždycky jsem ji považovala za praktičku. I když je o dva roky mladší než já, často jsem si od ní nechávala poradit. Ale stalo se. Zřejmě jí nestačilo, že do svých trablů zapletla tátu. Ten to pochopitelně vzal vážně, prostě považoval Emila za klienta a taky se to tak snažil tetě vysvětlit: jako že je mu lékařský tajemství svatý, ale zároveň si uvědomuje i zodpovědnost za Helenu, a kdyby zjistil, že ten vztah nikam nevede, určitě by se podle toho zařídil, jenže Emil není klasickéj feták, a co se tejká alkoholismu, nezná umělce, kterej by vobčas nechlastal. Připomněl své sestře, že si taky ráda cucne a hulí jak fabrika. Nakonec ještě poznamenal, že by nebylo dobrý, kdyby se právě teď Helena na Emila vykašlala.

Táta se mýlil. Helena se měla na Emila vykašlat dávno, a to z jednoho zásadního důvodu: on se s ní nikdy neožení, jak by si toužebně přála. Víم to, pomáhala jsem mu kdysi s vyřizováním restitucí a docela jsme se sblížili. Vlastně jsem ho s Helenou seznámila já. Stala se chyba. Neměla se do něj zamilovat.

Trčela jsem za dveřmi s podnosem buchet a nevěřila vlastním uším. Oni tam v pokoji drbali o mně a o Emilovi. Dobře mi tak, neměla jsem mamce nic říkat. Původně mě jen napadlo, že jí o něm něco naznačím, něco v tom smyslu, že jsme spolu začali chodit, že momentálně potřebuje pomoc a jestli by se mohl na pár týdnů nastěhovat k nám, protože strejda mu doporučil změnu prostředí. Bydlel by třeba v podkroví, nikoho by tam nerušil, klidně by si maloval a já bych se o něho

starala. Máma není žádná puritánka, navíc jsou s Emilem od fochu a určitě by si rozuměli, jenže její reakce mě přímo šokovala. A ještě víc mě namíchlo, že do toho zatáhla i tetu a především Olinu, které by se tenkrát asi hodilo, kdybychom se s Emilem rozešli. O Vánocích mu darovala flašku vody z Vinckova pramene včetně té stupidní průpovídky o erekci. Moc dobře vím, že to nebrala jen jako žert. I když... v té době už koketovala s Martinem, se svým nastávajícím.

Uklidnila jsem se počítáním do deseti, abych nevybuchla. Poradila mi to kdysi Jadwiga a její rada tentokrát zabrala. Možná i proto, že než jsem zaslechla tu drbárnu, přivezl taťka rakev. Odnosl ji s Vinckem Patákovým do dědečkova pokoje a Don šel s nimi. I Jadwiga. Doslova řekla, pamatuji si to: – Musíme Ferdinanda připravit k poslední návštěvě. A ještě dodala, ať ostatním vyřídím, že to nebude dlouho trvat, protože oblečený už je, jenom to tam u něho trochu naparádí.

Helena musela něco tušit, protože mlčky položila na stůl buchty a zasedla ke klavíru. Otevřela víko, sundala z klávesnic filcovou přikrývku a odměřeným hlasem filmové hvězdy oznámila, že strejda právě přivezl rakev a Jadwiga mu teď pomáhá „připravit dědu na návštěvu“. Přesně tak to formulovala, komediantka. Potom začala hrát klavírní úpravu Janáčkova Rozloučení ze Čtvera mužských sborů moravských: ... těžké naše rozloučení, když jsme spolu naučení. Vzpomínám si, jak tu skladbu kdysi babička Lipnerová zahrála dědovi Butorovi poprvé. Přijel nás tehdy do Prahy navštívit, babička už byla tři nebo čtyři roky vdova a on se jí začal dvořit. Každý den kupoval květiny, zval ji do cukrárny, zašli si i na koncert... docela jim to spolu slušelo. Šarmantní paní doktorová, dáma s vybranými způsoby a pozoruhodnými klobouky připomínajícími lepší časy po boku stárnoucího kavalíra v lesácké uniformě. Poněkud kýčovitý románek. Máma ho samozřejmě přetrhla. Nesnesla vztah svého otce k jiné ženě než k Jadwize, kterou považovala za matku. Babička to chápala, od té doby s námi nejezdila na hájovnu. Děda Butora ji viděl, až když zemřela. Jenže Helena

babičku zbožňovala, podobá se jí, je po ní pokřtěná a zdědila i její muzikálnost. Asi proto se toho Janáčka naučila a občas ho dědovi zahrála. Všem natruc.

Vlastně všem ne. Strejdovi Jiřímu se dědovo krátké vzplanutí docela zamlouvalo. Dokázal být vůči otci a hlavně vůči Jadwize škodolibý.

Jiří vstoupil do ztemnělého pokoje tiše, s Donem v náručí, protože nechtěl rušit dceřino muzicírování pronikající v pianissimu až do nejvzdálenějších koutů stavení. Stál, naslouchal, nikdo kromě neteře Olgy, která k němu s náznakem úsměvu pootočila obličej, jeho příchod nezpozoroval, všichni sledovali Helenu. Teprve když skončila, pustil psa na podlahu a současně rozsvítil lustr: „Vy tady držíte černou hodinku?“ zeptal se hřmotně.

Překvapení umocnil Don. Celý rozdychčený, s drmolícím ocasem pobíhal od jednoho k druhému a každému zvlášť i všem najednou se snažil sdělit, jak je rád, že má zase smečku pohromadě, jak se odpoledne proběhl do vesnice a na zpáteční cestě se zdržel s Jurou a Vinckem v hospodě, ale že nejvíc ze všeho by si chtěl pohovořit o vůdci, s nímž se cosi stalo, dokonce i pach má jiný a Jadwiga ho nechce k němu pustit, přestože by potřeboval zahřát nohy.

Jiří se nejdřív objal s Olgou, potom trochu jinak, na ruský způsob, s Tomášem. Nakonec vzal do náruče Markétu, s níž zůstal déle. Ne proto, že mu položila hlavu na rameno, což neudělala roky. Ani proto ne, že zašeptala: „Jsem ráda, že už jsi tady.“ Teprve s ní si uvědomil, že už je druhý den osamocenější. Věta, kterou po několika vteřinách pronesl, nebyla pouhým oznámením: „Taťka zemřel.“ – „Ano,“ odpověděla.

Markéta nemohla vědět, že otcův skon ve mně vyvolal vzpomínku na jiné, dávno vstřebané úmrtí. Nemohla, protože když nám zemřela mamka, neměla ještě čtyři roky, zatímco mně šlo na desátý. Myslím, že tenkrát jsem poprvé slyšel slovo pankreas. Vyřkl je rodinný lékař

doktor Jan Knotek, dobrý otcův přítel, chodívali spolu na čekanou nebo norovat. Místo aby mi podal ruku nebo mě poplácal po zádech nebo třeba pohladil... sdělil mi, že to byla rakovina, že už mamku nic nebolí, odletěla do nebe, a šel se věnovat otci sedícímu na židli u její postele. Dokonce i Jadwize projevil okázalejší soustrast. Od kolika let jsou děti zralé ke kondolenci?

Utekl jsem do seníku. Všechny jsem nenáviděl, sám jsem si tam plakal. Tomáš by to možná nazval infantilní paranoiou, ve skutečnosti to byl můj první veliký pláč. Druhý mě čekal za víc než čtyřicet let. Nedávno.

Zaslechl jsem Markétčino volání. Stála u žebře a chtěla, abych ji vzal k sobě nahoru. Utřel jsem si rukávem obličej a za minutu jsme v senovém důlku leželi oba. Nevím, jak mě objevila. Asi ji napadlo, z jiných důvodů než mě, podívat se na sovy, které si postavily na trámu pod střechou hnízdo. Bylo v něm pět sůvat obrostlých bělavým chmýřím, pět duchů. Občas na nás zamrkali, občas rozechvěli váček pod zobákem. Nikdy nezapomenu, jak Markétka řekla, my sme taky v hnízdě, ale jich je moc a mají velké oči. Víc si z mamčina pohřbu nepamatuje.

„Už jste se na něho byli podívat?“ zeptal se Jiří.

„Nebyli,“ odpověděla za všechny dcera a dodala: „Nejrači bych tam vůbec nešla.“

„Nikdo tě nenutí, i když děda...“

„Vím, měl mě rád,“ pospíšila si Helena, ale otec pokračoval: „To taky. A neměj strach, nevypadá odpudivě, jenom spí.“ – „Nespí. A už to není on, nemůže se bránit.“ – „Čemu, prosím tě?“ – „Jadwiga mi řekla, že jste mu do úst vložili zubní protézu, aby neměl vpadlé tváře.“

„Stačí,“ zasáhla Jitka. Vstala ze židle, aby opět nasypala do kamen uhlí, ale téma, které Helena nakousla, tím nezapadlo. Ještě ho pozdržela Olga poznámkou o nesmyslnosti vystavování nebožtíků:

„Dovětek v tomto smyslu bude součástí mé poslední vůle,“ řekla, „nechci, aby mě někdo po smrti vočumoval.“

„Kdy už ty holky dospějí,“ prohodil tiše Tomáš. Všiml si, že se dcera nadechla, ale předběhl ji: „Chceš říct, že některý normy chování neurčuje věk, ale vkus.“ – „Jistě.“ „I já jsem si to myslel. Až do doby, kdy mi zemřeli rodiče. A pokud se nemejlim, svoji babičku jsi dokonce políbila. Hela taky.“ – „Ale babička Lipnerová...“ – „Co?“ – „Nic.“ „Já si, milá dcero, dovětek k závěti nenapíšu.“

„Neřekla jsem, že se na dědu nepodívám. Už kvůli Jadwize,“ namítla Helena do ticha směrem k otci. Jiří se právě chystal převést hovor do jiné polohy.

Měl jsem chuť poznamenat, že naší Jadwize role vdovy docela sluší, i když se jí zhostila s frapantní okázalostí, ale moje žena vyfoukla kouř z cigarety způsobem, který se nedal přehlédnout.

Jura dokáže být jízlivý, někdy to hraničí s cynismem. Nikdo neví líp než já, kolik choulostivých situací už ta jeho ujetí způsobila. Pak ho to štve a chodí za mnou, abych mu dělala suchou vrbu. Nevadí mi potyčky v práci, všechny ty tahanice kolem těžby dřeva a zalesňování, ale doma ať se krotí. A Helena to má samozřejmě po něm.

Markéty mi bylo líto. Dědova smrt ji z nás zasáhla nejvíc. Stála mlčky před knihovnou, vidím ji, jako by to bylo včera, a prohlížela si hřbety knih, většinou staré svazky lesácké literatury, některé ještě psané švabachem, a překlady antických klasiků a bájí. Děda prý malé Markétce a Jirkovi předčítal místo obvyklých pohádek příběhy z mytologie. Vytáhla album s fotografiemi, přisedla za námi ke stolu a nastalo probírání vzpomínek: tady, ukázala, pomáhám Jadwize sklízet červenou řepu, jediné ona z ní dovede připravit tolik všelijakých jídel, kompotů a šťáv... a tady nese Jura na proutku svazek pstruhů... vidíte, toto je tatka s Britem; to není Brit, namítá Jiří, to je Dita, ale Markéta trvá na svém, Dita byla pointer, Brit foxteriér; Jiří to vzdává, už se mu ti

psi pletou, a přidávají se i ostatní, přeskakují od fotky k fotce, co fotka to příhoda – třeba o tom, jak Markétku trkla koza do potoka nebo jak Olga zabloudila v lese a Ferdík v Praze; dohadujeme se, jestli to bylo na Matějský pouti nebo v zoologický zahradě... jaký to byl průšvih, když Tomáše na vojně coby plukovního lapiducha opila jakási oficírská panička, a tadyhle je zase Ferda, tentokrát se spolužáky před vchodem do internátu lesnické školy; a tamhle pohřeb, svatba, křtiny...

Helena mezitím přinesla další podnos buchet a další čaj se slivovicí.

Kukačka odkukala šest, ale nikdo to nepostřehl. Zato Ferdův příchod vtáhl všechny zpět do přítomného času.

Nejmladší z Butorů po meči a z Lipnerů po přeslici byl od narození hájen a hýčkán jako nějaký následník trůnu. I Markéta s Tomášem ho považovali víc za syna než za synovce (Markétin syn se narodil se srdeční vadou a brzy po porodu zemřel). Nejvýsadnější místo ovšem zaujímal u dědy a Jadwigy, které i přes jejich nechuť k počítači přemluvil, aby mu k narozeninám koupili modem na připojení k internetu včetně předplatného k nočnímu využívání.

Po rychlém přivítání se zeptal: „Čemu jste se smáli?“

„Nesmáli,“ řekla Jitka, „jenom jsme se probírali fotkama.“

„Smáli, ale děda by se nezlobil.“

„Posad' se a vezmi si buchtu,“ vybídla ho Markéta.

„Nemám hlad, v bufetě na autobusáku jsem si dal dršťkovku a čtyři rohlíky.“

„To nic není,“ namítla teta, „vem si tu svou makovou.“ Uvolnila mu na pohovce místo a vrátila do knihovny album s fotografiemi.

Ferda se zakouzl. „Ta je povídlová,“ poznamenal zklamaně a zároveň tím nahrál Olze. „Buchty jsou holt záluďný,“ popíchla bratrance, který narážku nepochopil. „Makové,“ řekl s plnými ústy, „poznám většinou na první pohled.“ – „Nepovídej,“ pokračovala, „a jaká je ta tvoje Monika?“ Ferda ne a ne polknout. „Ještě spolu chodíte? Červenáš se.“ – „Nečervenám.“

„Monika je tvarohová,“ přidala se k sestřenici Helena.

„Ty ji vůbec neznáš.“

„Dovedu si ji představit.“

„Jak? To teda nevím.“

„Vychrtlá blondýnka s kroužkem v nose, zblblá do nějaký stupidní metíkový skupiny.“ – „Nebo přímo do toho pedofila Jacksona,“ doplnila Helenu Olga a nahrála tak spoluhráče na smeč, která zněla: „A kvůli takové ses na nás vykašlal. Buď ji necháš, nebo tě už nikdy nevěmem do cukrárny na zmrzlinu se šlehačkou.“

Docela mě zajímalo, jak si Ferdík s těmi dračicemi poradí, a nebyl jsem sám. I Jiří měl výraz, jako by seděl na čekané, ale Jitka se samozřejmě zachovala podle schématu všech matek bránících zranitelné potomky. – Jste úplně nemožný, vyjela na ně, ani tu buchtu ho nenecháte dojít.

Atmosféra plná lásky ve všech odstínech, od mateřské a otcovské přes bratrskou až snad po erotickou. Erich Fromm by jistě objevil i lásku k bohu.

Nějak jsme si ještě nepřipouštěli, že tomu klukovi už je šestnáct. Asi strachem ze ztráty něčeho radostného. Ferdovi to nevadilo. Dojedl buchtu a oznámil, že má novou přítelkyni, jmenuje se Nancy a odpoledne s ní strávil skoro půl hodiny. Stále vidím jeho pobavenou tvář, když se na Helenino nevěřící „kecáš“ zakousl do další buchtu, prohodil, že je maková, a pokračoval: – Ona je ze Sarasoty na Floridě a my si mejlujeme.

Zničehonic Ferdu zajímalo, kde je bábina. „Proč tu není? V kuchyni taky ne.“ Domáckým *babi* nebo *bábino* oslovoval Jadwigu, kterou to těšilo, jenom on.

„Je u dědečka,“ odpověděla za všechny Markéta. „Zdobí mu světnici.“

„Mám pro ni zázračnou zprávu.“

„Pro nás ne?“ namítl otec.

„Vy na zázraky nevěříte. Ani strýc Tomáš.“

„Ani já? Má to být pocta, nebo urážka?“

„No, ty jsi psycholog, tebe nic nepřekvapí, ale bábina dovede všechno vysvětlit, protože tomu věří. A taky Patáčka.“

„Dík za poklonu,“ uculil se Tomáš, „přesto bych ten zázrak rád slyšel. Třeba mě překvapí a uvěřím.“

„Dobře. Tož když jsem v bufetu jedl tu polívku, jeden chlápek, co má bráchu u pohraniční policie, vyprávěl, že parták toho bráchy našel blízko hranic novorozeně. Leželo tam v jeslích na seně, bylo celé omrzlé, ale žilo.“

„Ano, a opodál stála Marie s Josefem,“ pronesla Helena, kterou ještě Olga doplnila poznámkou o spěchajících pastýřích a pějících andělech.

„Věděl jsem, že to mám říct jenom Jadwize,“ prohlásil Ferda.

Jirka zázračnou zvěst okamžitě zpozemštil povídáním o převaděčích a připomněl jakési běžence z Pákistánu a Afghánistánu, přidal k nim Kurdy, Rumuny, Arménce, Ukrajince... ale já jsem sledoval Dona. Přiběhl k oknu, čenichem odhrnul okraj záclony, vztyčil se a s prac-kami na parapetu hleděl do tmy. Třásl se, tiše kničel. Jeho počínání jsme pochopili až o hodinu později.

6 Vlci

Za tři dny uběhla vlčí rodina víc než sto padesát kilometrů. Štvanice už neměla viditelného pronásledovatele, živila ji setrvačná síla svalů a šlach, obnovovaná v odpočincích plných neklidu. Odpočinek potřebovali především desetiměsíční Beltýna a Ušál. Dospělí vlci jejich běžecké úsilí povzbuzovali, zároveň se však tempu nejmladších museli přizpůsobit; nutil je zákon soudržnosti, kterým nedávno otrásla ztráta Ódina, a do smířlivé paměti se zvolna vstřebával i konec Žabáka. Nepřítomnost obou narušila vratkou rovnováhu, ochudila ji o úsměvnost Žabákových kousků a sílu Ódinova zpěvu. Občas se ohlíželi.

Čtvrtého dne po východu slunce, právě když se rodina shlukla k odpočinku, zahlédla Vlčice párek krkavců snášejících se do prolákliny v protilehlém svahu. Stačil jediný tichý štěk provázený upřeným pohledem, aby ostatní pochopili, že nablízku je potrava. Znali ty ptáky s mohutnými zobany, dokonce k nim cítili zvláštní náklonnost, protože byli zábavní, často se slétávali ke zbytkům jejich kořisti a nasycení lovci pak v příjemném rozpoložení sledovali, s jakým půvabem dovedou přistát, jak razantně klovou, jak se natřásají a hašteří, jak si probírají peří. Někdy se mezi ně pokusila vloudit i straka, sojka nebo šedivka, potom bylo představení ještě živější.

Ale tentokrát měli vlci hlad. Když dorazili k mršíně uhynulé laně, museli krkavci ustoupit. Příliš neprotestovali, došlo jim, že k hostině zasedli v opačném pořadí, jen samice si neodpustila nespokojené kráknutí. Jenže to už žádný z hostů nevnímal, všechny zvuky překryla směsice vrčení a štěků, jimiž si každý vymezoval své místo. Vlčice se vrhla na slabiny, které předtím načali krkavci.

Prohryzala se až k játrům, zatímco Vlk škubal maso ze ztuhlého stehna, Čingis se pustil do krku, Purim trhala plec a Ušál s Beltýnou zápolili s druhým stehnem. Za půl hodiny zbylo ve zdupaném sněhu kromě potřhané kůže, hlavy a běhů se spárky jen torzo, jemuž vévodily obrysy žeber.

Pocit nasycenosti učinil okolní lesy přívětivějšími, vlci nakrátko zapomněli, že jsou bez domova. Vlčice si lehla na záda a radostí se několikrát převrátila z boku na bok. Vlk se k ní sklonil, ledabyly se dotkl její mordy. Olízl ji. Děkala mrtvého brouka, jen jiskřením ve štěrbinách očí říkala: *Zkus si něco začít!* Nápadník se zašklebil. Zvednutím pysků současně odhalil tesáky. Zavrčel, uchopil ji za lícou, škubla sebou. A taky, stále ještě na zádech, zavrčela, i když její projev měl blíž k holubímu *vrkú* než k temné hrozbě. Ale Vlk věděl, že pod zdánlivou bezmocností se ukrývají napjaté svaly, a pevně svou oběť držel. Použila osvědčený úskok: *Jsem chudinka*, zakničela. Pustil ji. Znal pokračování, i synové a dcery je znali. Čekali na tu chvíli, neboť jsou události, které nikdy nezevšední, a jestli má vlčí soužití nějakou jistotu, je to vášeň.

Vlčice stála rázem na nohou. Byla krásná. I Vlk se postavil do nejpůsobivější pózy se vztyčeným krkem a naježenou hřívou. Ona pohodila hlavou a tence štěkla, on naznačil vysoko zvednutým chvostem pár pohybů ze strany na stranu, oba si hleděli do obličeje a zároveň i kamsi daleko. Hra na schovávanou, ta nejniternější. Mladí je sledovali. Jak se tenčila jejich trpělivost, tak se víc a víc chvěli.

Potom se na nepatrný zlomek času oči Vlka a Vlčice setkaly. Nikdo (ani oni sami) neví, jaké vzpomínky, nálady, tajnosti a úmysly si v tom jantarovém záblesku vyměnili. Následovala prudká honička, která měla tíhu sděleného zlehčit. Mladí se k nim samozřejmě přidali. Uháněli mezi stromy, rafali po sobě, strhávali se k zemi, vyskakovali, padali, převalovali se jeden přes druhého a znovu pelášili, až se zase ocitli u ohlodaných zbytků laně, kde mezi sebe málem

vtáhli rozčilené krkavce, kterým se jen tak tak podařilo vzlétnout na jasanovou haluz, odkud mohli sledovat finále vlčí činohry, z níž se nečekaně stala opera, protože nejdřív se z chumlu oddělila Vlčice. Přeskočila hašteřivý propletenec, znehybněla a upřeně pozorovala Vlka: *Nech toho hraní a pojd'*. Vlk se vypořádal s Čingisem, obrátil jeho pozornost na Purim, postrčil Beltýnu k Ušálovi a obloukem přistál před vyzývavou družkou. Položil jí pracku na plec, ona jemu též, jejich obličej se dotýkaly. Olízli se. Jen náznakem připomínajícím nazdařbůh prohozené slůvko. A přišlo báječné vzepjetí, na jehož konci stáli proti sobě na zadních bězích a objímali se. Začali tančit. Sotva se několikrát otočili, sotva se drobnými kroky přenesli blíž ke krkavčí lóži a zase zpátky, napřímili šíje. Zaklonili hlavy a z pootevřených mord jim k obloze, jež potřebovala opěrný sloup, vzešla úvodní sloka duetu.

Dcery a synové zažili naposledy podobnou scénu daleko na východě, ve ztraceném domově. Tenkrát doznívala říje vysoké zvěře, stáda sytila vzduch neodolatelnými pachy, stahovala se z travnatých hřebenů do údolí a nabízela vlkům den co den hodování. Jenže nyní...? Kde je ta spoušť, již stačí stisknout a zaplaví nás radost? Co je to za prst, připravený kdykoli vystřelit? Je uvnitř, nebo mimo nás?

Purim, Čingis, Ušál a Beltýna stáli kolem rodičů a nevzhlíželi jen k jejich zpívajícím obličejům. Dívali se mnohem výš, sledovali neviditelný pilíř vytí. Stoupal k mrakům plným prašanu. Jakmile se jich dotkl, došel sólistům dech, a aby se započatá stavba nezřítla, musel nastoupit sbor. Zahájil Čingis snažící se převzít roli famózního Ódina. S půlveřinovým zpožděním se přidala Purim, jejíž alt se vinul vzhůru po bratrově barytonu jak divoké víno, a do díla nakonec svými fistulemi vtrhli Ušál s Beltýnou. Výsledný kánon, na který po chvíli opět navázali sólisté milostným dvojzpěvem, mohl znít nezkušeným uším barbarsky, ale krkavci mu naslouchali s přivřenýma očima a pootevřenými zobany. Nebyli sami. I jelení tlupa vzdálená od vlčí scény několik kilometrů se stala publikem

přivandrovalých pěvců. Ohromeně stojí a do slechů jí proniká cosi, co nikdy neslyšela, neboť v okolním kraji se vlci po mnoho generací nevyskytovali. Ani statný šestnáctník nedokázal – pod tlakem nevidomých předtuch – tlumočit smysl sdělení vytvářejícího pod nebesy složitou klenbu, přestože samotné libreto bylo na slova skoupé:

útek

hlad dálka slunce lidé tma

úkryt

kořist voda ted' radost smír

úzkost

já pozor zloba vítr pach

vůle

trhat řeka mráz jasan mít

Bůh

krev světlo oči zákon mraky pojd'

úlitba

Poslední tenký tón, ticho, konec. Klenba se zřítila, začalo hustě sněžit. V čele s Vlčicí se pěvci vydali k potoku, aby se napili. V ne-dalekém smrkovém houští zalehli k odpočinku.

Pátého dne krátce před půlnocí, poté co uběhli dalších dvacet kilometrů a dosáhli vrcholu hraničního hřebene, za nímž tušili možný konec cesty, zaslechli hlasy přicházející zepředu. Dětilo je od nich sotva dvě stě metrů vysokého porostu, který o kus dál prudce kle-sal k lesní cestě. Zároveň slyšeli úprk. Ve zmrzlém sněhu chrupal. Nasáli do čenichů směs lidských pachů, ale ta neobsahovala žádnou panovačnost; nesla vyčerpanost, strach a taky odhodlání. Dráždivé aroma. Nemít lidský rozměr, vybídlo by vlky k útoku.

Nejdřív bezradně stáli, potom si Vlčice, Vlk a s nimi i mladí lehli na břicho a stali se sfingami. Hned nato se ozvalo několik výstřelů a k nebi syčivě vzlétly rakety, které se na vrcholu dráhy proměnily v malá noční slunce, jejichž bílé světlo svléklo překvapený les nadlouho do naha. Kdesi vpravo jim odpověděla červená světlice, ta ale rychle zhasla a nahradila ji zelená na opačné straně. Odtamtud se k vlkům donesl závan koňského potu a dusot okovaných kopyt, vzápětí přibyl řev terénního vozu čekajícího předtím někde v záloze a začaly se přibližovat další lidské pachy – tentokrát útočné, chtivé kořisti.

Vlci nikdy nezažili štvanici lidské tlupy lidskou tlupou. I když byli připraveni kdykoli utíkat, cosi jim říkalo, že právě teď jsou v bezpečí. Podlehlí výsadě pozorovatelů a nepřestali být sfingami ani ve chvíli, kdy se od skupiny pronásledovaných oddělili dva muži s ženou. Minuli je o deset patnáct metrů, zřetelně slyšeli sípavý dech. Rychle umkl. S ním za necelou půlhodinu odplynuly i všechny ostatní zvuky. Také pachy rozptýlil vánek po okolí, možná ulpěly v kůře stromů. Vrátilo se ticho, les byl zase jen lesem.

Vlčí rodina pokračovala v cestě. Směr i tempo přizpůsobila Vlčice předcházející události, běželi obezřetně podél hřebene, aby se vyhnuli údolí, kudy vedla silnice a kam, jak tušili, odtáhli lidé. Daleko neuběhli. Po dvacetiminutovém klusu narazili na čerstvé stopy jelení zvěře. Takovou výzvu nemohli nechat bez povšimnutí.

U krmelce umístěného uprostřed podlouhlé mýtiny byli kromě dvanáctěráka a dvou stejně statných osmeráků i dva šesteráci, kteří opustili tlupu laní na podzim. Protože měli postavení nováčků, stáli pár kroků od jeslí napěchovaných senem a vyčkávali, až na ně přijde řada. Jednomu z nich, spíš vidlákovi než šesterákovi, došla trpělivost a pokusil se urvat sousto sena předčasně. Dvanáctěrák ho dupavým poklusem odehnal kus stranou, ale zpět ke krmelci už se nevrátil. Z lesa vyrazili vlci a hnali se přímo na něho. On ani jeho společníci sice nikdy podobný útok nezažili, jen před lidmi se měli na pozoru, přesto se dal pan mazák ihned na útěk a s ním v následující vteřině

i jeho poddaní. Nasadili nejvyšší tempo živené prvotním úlekem. Nehnali se spořádaně, oba osmeráci odbočili kolmo vzhůru, odkud přišli, dvanáctérák zamířil do protějšího svahu a šesteráci se hnali podél potoka dolů, což pronásledovatelům vyhovovalo nejvíc. Jelínka se slabším parožím, kterého před chvílí pán tlupy odehnal od sena, nakonec ulovili. Stalo se tak v místě, kde se potoční ráztoka náhle rozšířila v prostranství s několika hromadami klád. Odtud vycházela lesní cesta navazující o kus dál na silnici.

Sotva se jakžtakž nasýtli, zaslechli cosi, co znělo zblízka, ale pocházelo zdaleka. Nejvíc, snad že začínaly jevit známky hárání, poznal neslýchaný zvuk Vlčici a Purim. Matka vstala od žrádla okamžitě. Rychle polkla velké sousto plic, odběhla stranou a s nastraženými slechy znehybněla. Dcera se postavila vedle ní. Bez dlouhého větření, o to však obezřetněji vyrazily bok po boku směrem k vyzývavému stvoření. Vlk je zpočátku jen pozoroval, načež přikázal Čingisovi, aby zůstal s Beltýnou a Ušálem u chladnoucí kořisti, a s odstupem se vydal za nimi.

Pod otevřeným přístřeškem navazujícím na uzamčený srub, který sloužil lesním dělníkům jako dílna a skladiště, leželo na hrubě otesaném stole, z něhož někdo shrnul navátý sníh, nedávno narozené dítě. Bylo zabalené ve vlněné přikrývce, odkud mu vyčnívala hlava chráněná kožešinovým čepcem. Naříkalo.

Trvalo několik minut, než se Vlčice odhodlala vstoupit pod přístřešek, než vztyčila naježený krk a zahleděla se na křičícího nalezence. Kromě obrazu obličeje s rozevřenými ústy do ní pronikal i ten vráskot, který nebyl pouhým nářkem, a pach, který nebyl pouhou člověčinou; čpěl prvotní močí a mléčnými výkaly, lísal se k ní hebkostí všech mládat. Pod tíhou vjemů se mordou zbarvenou jelení krví dotkla vlněné přikrývky. Potom olízla dítěti tvář. Křik ustal. Dítě otevřelo oči. Trochu ucukla, ale hned zase pokračovala v olizování. Purim její počínání sledovala zvenčí. Občas se ohlédla k otci, který seděl u napůl zaváté hromady pneumatik na stráži.

Vlčici se přístřešek nezamlouval. Uchopila balík s dítětem do zubů a opatrně se s ním vracela zpátky ke strženému jelenovi. Purim s Vlkem běželi pár metrů za ní. Stranou od zbytků kořisti položila dítě na zem a nemilosrdně vyjela po Čingisovi, který o ně projevil zájem. Tím vymezila jasnou hranici též pro Ušála a Beltýnu vyčkávající se staženými ocasy v bezpečné vzdálenosti. I Purim se ohnala po Čingisovi, málem z toho byla rvačka, ale otec zasáhl.

Matka dítě zase párkrát olízla a po stopách nedávné štvance pokračovala v cestě. Hned se k ní připojila Purim, za chvíli zbytek rodiny. Průvod uzavíral jako obvykle Vlk nesoucí v tlamě kus jeleního stehna. Zastavili se až u jeslí, pod něž, na hromádku vydroleného sena, Vlčice nalezenec uložila. Zdálo se jí, že spí. Ještě ho olízla a posadila se. Vlk před ni položil maso. Také si sedl. Seděli proti sobě a cítili příchynost. Zároveň byli ve střehu. Cosi je pudilo k útěku, který jediný dokáže zahladit vlčí starosti. I v mladých narůstala netrpělivost. Beltýna tiše kničela, Ušál si přilehl k Purim, snažil se jí něco sdělit, a ona na něj výstražně zavrčela. Oči měla upřené na matku.

Vlčice vstala a rozběhla se. Byl to pokyn, na který všichni čekali. Běželi za ní vzhůru k hřebeni, kde pokračovali v přerušené cestě, jen Vlk chvíli váhal nad jelení kýtou. Nakonec ji nechal u krmelce.

7 Lidé

„Amen,“ ukončila Jadwiga modlitby, které s ní nahlas, šeptem nebo jen v duchu odříkávala celá rodina. Pak si sedla na osiřelou postel u stěny, zatímco ostatní zůstali stát kolem stolu s rakví uprostřed místnosti. Ferdinand Butora tam ležel v parádní lesácké uniformě a šířil zdání spánku, chvílemi i neklidného – to když se plamen některé ze čtyř svící, umístěných v rozích stolu jako jediný zdroj světla, zachvěl a způsobil pohyb v jeho obličejí nebo mezi prsty rukou sepnutých na hrudi a přidržujících růženec.

Tchán nevypadal jen jako živý, vypadal líp. Ale tajemství tkví v tom, napsal C. G. Jung, že jen to má život, co se může zase samo pozvednout. Jung samozřejmě nemyslel pozvednutí mechanické, přesto jsem se o představu, že se děda Butora náhle posadí, pokusil. Jadwiga ho totiž obklopila spoustou svatých obrázků. Svěťice a mučedníci na nich obraceli oči vzhůru, poletovali tam andělé, švitořilo bohulibé ptactvo, beránek Ježíš kráčel s křížem na rameni. A ten růženec! Nikdy jsem tchána s růžencem neviděl, ale budiž: těžko by někdo mohl po té zbožné Polce chtít, aby mu do rukou vložila pušku, sekeru nebo dýmák na včely. Teď byl konečně její, láskyplně ho vybavila na cestu. Nepotřebovala k tomu hloubavé otázky o významu, který obtěžkává zrození a smrt.

Děda se samozřejmě neposadil, aby nám vynadal, ale podíval jsem se na Jiřího a on na mne. Švagr stočil pohled k otci. Potom do šera, kde seděla Jadwiga. Pokrčil rameny, neubráníl se špetce teatrálnosti.

S Tomášem se známe přes třicet let. Seznámili jsme se na vojně, jenomže tehdy jsme byli upovídánější. On dělal lapiducha, já velitele čety. Chodili jsme spolu na pivo. On tam mezi půllitry založil divadelní

kroužek, taky jsem se nechal přemluvit. Byla to sranda, ale hlavně jsme mohli dost často vypadnout z kasáren na všelijaké zkoušky a soutěže, a navíc jsme měli v souboru holky. Tak jsem se seznámil s jeho sestrou Jitkou. Kočka z nóbl pražské rodiny. Zalíbila se jí moje moravská nátura a dikce. Chodili jsme do kina, nakonec zatoužila po divokých lesích na východě, kde se později Tomáš, aby vyrovnal skóre, zamiloval do Markéty, která dodělávala zdravotní školu. Nebudu to rozpitvát, to je švagrova parketa. On v té době sestavil celý pořad. Byly to trochu žertovné, trochu poetické texty, ještě si pamatuju na Macourka a Préverta. Taky tam měl cosi Tomáš, cosi o zeleném papouškovi, který měl vygumovaný mozek a chtěl každého postavit do haptáku. Tehdy docela básnil, teď už nepíše ani chorobopisy.

Název toho pořadu vymyslela Jitka. Manévrování. Znělo to kvůli lampasákům vojensky, ale šlo o balanc na hraně, dělali jsme si srandu z varšavskosmluvní tragikomedie. Bylo to v polovině šedesátých let, chodili jsme na Felliniho, Bergmana, Buñuela, nadchlo nás absurdní divadlo, nakazil surrealismus a pop-art, vtrhli k nám Beatles a Rolling Stones, prosakovala beatnická poezie, zpíval Bob Dylan, Semafor dělal písničky, studenti almanachy... mělo to trochu jiný smysl než květinová revoluce na Západě, protože u nás začali komunisti konečně ztrácet dech, aspoň jsme si to mysleli.

Dech jsme málem ztratili my. Stalo se to na ostrých střelbách a do premiéry Manévrování chybělo tak čtrnáct dnů. Jeden tank narazil v zatáčce hlavní do stromu, následoval umělý zákluž a náš kamarád ze souboru, vojín Milan Puš, přišel o prsty na rukách. Tomáš mu krvácející pahýly v rychlosti ošetřil. Než s ním odjel do špitálu, vynadal veliteli střelnice, nějakému podplukovníkovi, který tu událost zlehčil konstatováním, že se nic nestalo, že je to jenom pár polámaných kostiček a mohlo to být horší. Poprvé jsem viděl, a nevzpomínám si, že by se to někdy opakovalo, jak mému pozdějšímu dvojitému švagrovi ujely nervy. Ječel na podplukovníka, že vojín Puš vystudoval konzervatoř, že je houslista a jediný jeho prst má větší cenu než všechny zasrané tanky.

Podplukovník prohodil cosi o flašinetu, na který se dá hrát i bez celé ruky. Musel jsem Tomáše přidržet, aby mu nedal do zubů, nějaký lampasák naštěstí zavelel sanitce odjezd, a tím ho možná zachránil před vojenským prokurátorem. I tak jsem ho potom musel dlouho přemlouvat – a jeho sestra Jitka mi v tom pomáhala, je mnohem praktičtější než on –, abychom v Manévrování pokračovali i bez Puše. Dokonce jsem mu řekl, že si vážím jeho mravních pohnutek, že kdybych někdy potřeboval doktora, obrátím se na něho, ale ať si taky uvědomí, že bez našeho divadla v kasárnách úplně zblbnem, a nakonec jsem vyrukoval s myšlenkou, která se mu zalíbila: každé představení uvedeme věnováním našemu houslistovi, kterého tank připravil o prsty. Řekl mi, kdybys byl právník a kdybych někdy někoho zavraždil, vzal bych si tě za obhájce.

Teď je právníčkou jeho dcera. Po předloňském neštěstí, vlastně až když jsem se z toho nepochopitelného výstřelu jakžtakž vzpamatoval, jsem Olině tátův dávný bonmot připomněl. Odbyla to konstatováním, že předjímání osudu je nesmysl.

„Je mi dědy líto,“ promluvil do pietního ticha Ferda.

„Nám taky,“ řekla Markéta. Stála vedle něj. Položila mu ruku na rameno.

„Ale mně je ho líto,“ pokračoval, „protože nevím, kdo se teď bude starat o včely. Já su na ně alergický, málem mě jedno žihadlo udusilo, a taťku to nebaví. Ani mamku. A Helena je pořád v Praze.“

„Neboj,“ ozvala se ze šera postele Jadwiga, „včely si včil vezmu do opatrování já. Dycky jsem Ferdinandovi při nich pomáhala, všechno mi o nich povykládal.“

Jiří si neodpustil poznámku, jak otec v posledních deseti letech *vykládal* jenom o včelách, jak mu s nimi museli všichni pomáhat. „To není,“ zvýšil hlas, „jen nějaké vysedávání a prohlížení, musí taky někdo zvedat, přenášet a opravovat úly, stáčet med, přikrmovat, vyvařovat vosk, lepit mezistěny, chytat roje a co já vím... Kdo má tolik času? Když je snůška, a ta je od jara do podzimu, tož...“

„Tož nic,“ přerušila manželovu řeč Jitka. „Teď není chvíle na včely, ty spíš. Ty vopravdu spíš.“ Chtělo se jí zapálit cigaretu, ale Jiří ještě neskončil: „Tady je důkaz, že o včelách nic nevíš, a nejsi sama. Včely nespí, jenom jsou v klidu a udržují uvnitř úlu optimální teplotu.“ – „Jistě,“ řekla, „na rozdíl vod tvýho táty, jestli ti to nedošlo.“ – „Ale došlo, jenomže nakonec to budu stejně já, komu včely zůstanou na krku. Měly by se prostě...“ – „Zlikvidovat?“ – „Tos řekla ty. Já bych je redukoval, protože o med nemá nikdo zájem, nevyplatí se to a v komoře je ještě předloňský.“

„To není pravda, já med zbožňuju,“ přidala se k matce Helena.

Medová roztržka mi znovu připomněla, jak jsem byla na dědu zlá, když se mi snažil dát na cestu do Prahy třílitrový kameňáček. Už se mi nevešel do tašek ani do batohu a dělala mě představa, jak se s tím potáhnou z autobusu do vlaku, z vlaku do metra a z metra k Emilovi. Řekla jsem, že po medu tloustnu. Dědy se to určitě dotklo. Aspoň u rakve jsem se mu snažila omluvit, proto jsem dokonce silácky prohlásila, že všechen med z komory odvezu do Prahy, rozprodám ho mezi kamarády a peníze předám samozřejmě tatkově.

„Nech si je místo kapesného, jestli se ti ten metrák podaří prodat,“ řekl Jiří, ale dcera trvala na svém: „První várku odvezeme autem hned po pohřbu, že?“ obrátila se na strýce Tomáše. „Ještě si to v klidu promyslíme,“ odpověděl takticky a zahleděl se ke stropu rozkmitanému svícemi. „No jasně,“ zakroutila hlavou. Pak ještě podotkla: „V klidu. Se mnou do psychologické skupiny nepočítej.“

Tomáš zavřel oči. Něco se chystal říct, ale Olga ho předběhla: „Nech ji bejt, tati. Znáš umělce, někdy mají sklon k hysterii.“

„Ty se do toho neplet, ty včelám rozumíš jak koza petrželi,“ odsekla Helena, ale tím sestřenici ještě popíchla: „Jedinej, kdo tu včelám skutečně rozuměl,“ konstatovala s věcnou přezíravostí, „byl děda. A teď tvůj táta. Proto se na věc dívá prakticky. Úplně ho chápu.“

„Dík, aspoň někdo,“ řekl Jiří.

„I já tě chápu,“ pronesl Tomáš, otevřel oči a jakoby odjinud dodal: „Někdo tady přece musí mít rozum, když jde vo včely.“ Pár vteřin na sebe hleděli. „Občas míváš pravdu,“ broukl Jiří. Měl v krku pilník.

„Ještě jste s tím neskončili?“ zeptala se Markéta. Nikdo si ne všiml, že před chvílí odešla do kuchyně pro nůžky. Ted' jimi zastříhla knoty svící, aby příliš rychle neronily vosk, odložila je na noční stolek a posadila se vedle Jadwigy, která řekla: „Ty myslíš na všeko.“ Pohladila chůvě na oplátku ruce sepnuté v klíně: „Někdo tady přece musí mít rozum,“ zopakovala po Tomášovi.

„Pamatuješ,“ pravila Jadwiga do ticha, „jak kdysi Ferdinandovi opuchla celá hlava, jak byl nevrlý a ty ses ho zeptala, taťko, tebe píchla včela do rozumu?“

„To nebyla teta, to jsem byl přece já,“ namítl Ferda a hned pokračoval: „Ještě jsem nechodil do školy, ale dobře to vím, protože děda měl hlavu jak papuč a Ester mu ji chtěla zabalit smradlavým obkladem, ale tys ji vyhodila. Potom jste se s dědou pohádali. On řekl, já z vás, baby, přijdu o rozum.“

„Ano, asi už vás mám všechny děcka popletené. Myslela jsem na Markétku, protože s tou jsem toho zažila nejvíc. Taky s Jurkou, ale on už byl samostatnější. Pořád byl mamčin.“

Jadwiga měla samozřejmě pravdu, odjakživa považovala Markétu za vlastní. Jak tam spolu seděly na otcově lůžku, připomínaly matku s dcerou. A jestli otcovo úmrtí zasáhlo někoho z nás opravdu hluboko, byly to ony. Navíc, a to jsem si uvědomil až o tři čtvrtě roku později, ten večer kolem sebe sestra šířila cosi neodvratného. A nejen ten večer... vlastně od toho večera. Když jsem se o tom po mnoha měsících odmlčení zmínil Tomášovi, ani se mi nesnažil odporovat. Akorát pronesl, že proti dohadům a hledání spojitostí si už vytvořil imunitu, že by se ale ještě potřeboval zbavit několika vzpomínek. Už to není ten starý Tomáš. I já jsem jiný, Markéta nás všechny změnila.

8

Vlci

Večer se po celodenním odpočinku podařilo rodině ulovit srnce. Vlčice s Purim mu odřízly ústupovou cestu k lesu a Vlk s Čingisem ho vehnali na svažitou mýtinu pokrytou vysokou vrstvou sněhu, která je zvýhodňovala. Po několika minutách útěku – co doskok, to propad – ležela kořist s prokousnutým hrdlem v zaváté jámě starého vývratu.

Nasytili se a odběhli o pár stovek metrů dál. Poprvé po dlouhé době pocítovali, že k dalšímu běhu je už nic nepudí. Pocítovali to tak mocně, že se shlukli k sezení připomínajícímu obřad, ale protože nevěděli, jak se s náhlou změnou vypořádat, narůstalo v nich napětí. Ztuhly jim svaly, chvěli se, jejich srdce kamsi spěchala. Ušál se z toho tiše rozkničel, po něm i Beltýna. Oba se pokusili najít útočiště u matky, ta je však, zapslouchaná do lesního šumu, nevnímala. Přenesli pozornost na Purim. Chtěli se k ní přitulit, ani u ní však nepochodili. Zavrčela na ně, Ušál jen tak tak unikl jejím tesákům. Překulil se k Čingisovi, čímž vyprovokoval rvačku, k níž se nejdřív ze solidarity připojila Beltýna a vzápětí chtě nechtě též Purim.

Vlk zpočátku rváče jen sledoval. Snad mu dokonce jejich výboj přišel vhod, zbavil ho na okamžik hledání. Zasáhl teprve na pokyn Vlčice. Výtržníky uklidnil bez zbytečných průtahů. Cítil, jak z naježené smečky odchází neznámá úzkost. Obřad skončil, zaslechl štěk. Tenký, vyzývavý. Ohlédl se a spatřil Vlčici. Stála o kus dál v mezeře mezi stromy, kam pronikal jazyk měsíčního světla. Měsíc sice teprve dorůstal, ale obloha byla na rozdíl od včerejší noci jasná a tmu prosvětloval ostrou bělobou i sních. Dívala se na něho a říkala: *Pojd', načas utečeme*. Říkala to jen jemu, ostatní rozuměli. Proto nechali rodiče zmizet kamsi vzhůru, proto si lehli do hřejivého shluku – ta tam byla nevraživost, poddali se trpělivému čekání.

Na temeni kopce si Vlk s Vlčicí našli výspu nabízející neobyčejný rozhled po kraji. Kam až se dalo dohlédnout, vlnily se hory chráněné hrubou srstí lesů, slibující hojnost potravy, úkrytů a míst, odkud vyvěrají popudy k rozjímání. Vlčí pár cítil, že na jednom z takových míst právě stojí; možná tu někde pod sněhem mezi balvany zarostlými v létě borůvkám dřímaly zbytky pachů a doteků – možná i vlčích.

V trojjediném světle sněhu, hvězd a měsíce si prohlíželi obrysy hřebenů, vrchů a úžlabin, každý z tvarů vnášel do celku vlastní osobitost a s ní i myšlenku čekající na pochopení. Vlkovi se z nevyřčené výzvy naježila srst. Vlčice si toho všimla, hrábla po něm prackou, připomínalo to žárlivost, a obrátila jeho pozornost k podivnému zvuku. Doléhal k nim z několikakilometrové dálky a vnášel do jehličnaté tóniny okolních smrků dunivý kontrapunkt. Pro lidské uši byl na tu vzdálenost neslyšitelný, ale vlčím slechům uniknout nemohl. Ještě nevěděli, že to tam kdesi na úpatí kopce, jemuž se říká Vidlák, hučí vodopád, ale už se rozhodli, že doslech onoho hukotu se stane hranicí jejich nového domova. (Jako kdysi hlasy kostelních zvonů?)

Každé rozhodnutí přináší úlevu, s úlevou často radost. Ozvalo se vytí.

9

Lidé

Markétino narození je spojeno s rodinnou historkou. Ferdinand Butora pozval přítele lékaře Jana Knotka k návštěvě hájovny pár dnů před porodem. „Aspoň se zas na chvílku zbavíš smradlavého ostravského vzduchu,“ řekl mu do telefonu, ale když se pak spolu večer vrátili z nezdařeného norování a Ferdinandova žena Olga začala mít bolesti, zapřáhl bryčku a přivezl pro jistotu z vesnice i Jadwigu. Tehdy ještě na hájovně nebydlela.

Vypráví se, že dítě se narodilo za svítání. Doktor Knotek ošetřil pupeční šňůru, předal dítě Jadwize, naposledy prohodil cosi žertovného k rodičce a odešel do kuchyně, aby se umyl a přitukl si s otcem. Kdykoli na to přišla řeč, pokračování příběhu se neobešlo bez poznámky, že Jadwiga držela křičící holčičku na dlaních jako Boží dar, že několikrát zdůraznila: „Je to naša cérečka,“ a potom se obrátila k oknu a řekla: „Právě přiletěl její anděl strážný. Slyším mávání křídel.“ V bleděmodrém latoru už měla přichystanou heřmánkovou vodu, umyla v ní děvčátko, osušila je, zabalila a podala mámě. Začala uklízet.

Najednou se to stalo. Z jednoho konce příkrývky na druhý přeběhla přes matku myš. Olga soustředěná na sající dítě zahlédla jen nějaké mihnutí, ale Jadwiga, protože pro ni byla postel s rodičkou první scénou světa, viděla myši vpád až moc zřetelně. Vykřikla, třikrát si odplivla a pokračovala litaní polských zaklínadel. Zastavilo ji teprve rázné otevření dveří: „Co se to tu děje?“ vypálil doktor Knotek, kterému nahlížel přes rameno Ferdinand.

„Myš!“ zvolala porodní asistentka. Doktor jen pootevřel ústa. „Po šestinedělce přeběhla myš,“ upřesnila. Chlapi se na sebe významně podívali, Ferdinand se štamprlí v ruce prohodil: „No a?“

„Vy mi nevěříte? Myši jsou duše mrtvých, je to zlé znamení.“

„Mlčte, ženská, Olga teď potřebuje klid,“ řekl doktor.

Na dvoře se k rozmluvě vrzavým *tý-tý-týt, tý-tý-týt* připojila perlička, z okraje lesa jí ostře odpověděl bažant: *ke-ke-kek!* „Zdrhla za armaru,“ namítla uraženě Jadwiga a ukázala na škvíru mezi zdí a skříní. *Tý-tý-týt, ke-ke-kek*, znělo zvenčí; *bůůů*, dovolila si ve chlívě poznamenat kráva Dvoruša, foxteriér Brit ji okřikl, ale tele zlehčilo jeho snahu prostořekým *be-e-e*.

„Nastražím tam past,“ řekl hajný a považoval konverzaci za ukončenou. Otočil se k odchodu, ale do ložnice se mezi ním a doktorem protlačil šestiletý Jurka. Ještě napůl spícího jej okamžitě zajímalo, na co chce taťka nastražit past. Jadwiga mu odpověděla: „Na myš.“ Hned prý procitl: „To já umím, to uděláme s taťkou spolu.“

„Ty jsi vzhůru?“ podivil se otec. „Ještě je tma, hybaj do postele!“

Synek, protože mu rodiče někdy dovoľovali lehnout si na chvíli za nimi, vykročil k manželské posteli. „Tam ne,“ křikl otec, „do svojí!“ a rukou ukázal ven z ložnice. Pozdě. Právě minul vysoké čelo z mořeného dubu, které mu zakrývalo výhled, a před ním se zjevilo lůžko. Ležela v něm mamka, ale ne jako vždy. Opírala se o polštáře, o bělostná oblaka z barokních časů. Pronesla: „Narodila se ti sestřička, jak jsem ti povídala. Pojd' si ji pohladit.“ Se zplihlými vlasy, kruhy pod očima, opuchlými rty a lesklým čelem vypadala, i přes úsměv, znaveně. V rozhalené noční košili se jí nadouval nahý prs, přidržovala si u něj dítě, které mělo zavřené oči a svráštělý obličej, rtíky se dotýkalo bradavky. Už spalo. Zíral a mlčel. Do výjevu mu začal stále víc pronikat kromě pachu moči a chlorového vápna i pach připomínající cosi zapomenutého. Odvrátil pohled k prádelníku. Byl tam na podlaze koš s pogumovaným plátnem a prostěradlem. Všiml si krvavých skvrn. Rychle ucukl zpět k posteli. Visel nad ní portrét Panny Marie stojící mezi růžemi s děťátkem v náručí. Zase se vrátil k velikému prsu.

„Pohládíš si ji, až budeš chtít, teď běž hledat past na myš,“ ozval se otec v roli zachránce, ale mamka požádala Jadwigu, aby uložila holčičku do kolébky, zakryla ěadro noční košilí a vzala si Jurku k sobě: „Jmenuje se Markéta a dnes má svůj první svátek.“ Rozplakal se.

Prý brzy usnul. A kdoví jestli to byl spánek. Možná se chtěl jenom schovat, možná se mu zalíbilo bez hnutí naslouchat příběhu, který se vzápětí proměnil v neodolatelný sled obrazů, protože u kolébky spustila Jadwiga vyprávění o svaté Markétě. Přenesla přítomné do třetího století po Kristu. Do Antiochie, kde se světice narodila. Noc byla barbarsky hvězdnatá a chutnala jako dužina melounu. Otec Edesius vzýval šklebivé bůžky s šelmími tesáky, Hospodin to viděl a rozhodl se zasáhnout. Matka brzy zemřela, proto musel modloslužebník odevzdat holčičku chůvě žijící na venkově, a tím spasil její duši před věčným zatracením: pěstounka byla tajnou křesťankou. Zamilovala si svěřenkyni, vodila ji na tajná místa, rozmlouvaly v olivových hájích, ve vinicích, nad propastmi, u potoků i mezi stády; všude cítily doteky pravého Boha. Naučila Markétu číst v Písmu svatém, naučila ji milovat Ježíše Krista, který zvítězil nad smrtí. Rozhodla se ho následovat. Dospěla ve sličnou pannu a dala se pokřtít. Jadwižino vyprávění nabralo na dramatickosti: otec světici vydědil, musela si obléct ošuntělé šaty a pást dobytek. Přijala svůj úděl s radostí, mezi zvířaty se, ač otrokyně, cítila svobodně. Jednoho dne se do ní ale zamiloval všemožný vládce Olibrius, který jí kromě lásky nabídl bohatství, pokud by se vzdala víry. Markéta se ulekla, modlila se k Bohu. Nakonec vladaři řekla: *Věřím, že Kristus trpěl a umřel, ale že i vlastní mocí vstal z mrtvých.* Olibria to popudilo a vykřikl: *Smiluj se nad svou krásou!* Ona mu odpověděla: *Smiluj ty se nad svou duší, která je odleskem obrazu Božího.*

„Zabil ji, mečem ji zabil,“ ukončila Jadwiga legendu. Prý, snad že připomínala sudičku, se všude rozprostřelo ticho. Přerušilo je teprve patero zakukání schwarzwaldské kukačky, kterému z lesa odpověděla kulometná palba datla sekajícího do dutiny kmene jak

do tamtamu. Za chvíli se ona zvěst nesla křikem sojek a pláčem káňat až za vzdálené kopce.

Hajný Butora a doktor Knotek se na sebe podívali. Doktor si zaťukal prstem na čelo a prohodil: „Půjdu si na chvíli zdřímnout.“ – „Běž,“ souhlasil hajný, „a ještě si dáme po štamprli.“

„Počkejte,“ zastavila je Olga, „co bude s Jurkou?“

„Uložím ho do postele,“ řekl Ferdinand, ale když ho chtěl od ženy převzít, synek se probral a vysmekl se mu: „Já sám.“ Chvíli prý postál nad kolébkou a na Jadwižinu otázku, jestli se mu sestřička líbí, odpověděl, že musí najít past. Povídá se, že tu myš už nikdy nikdo neviděl.

„Poslední dvě jabloně jsi ještě nemusel kácet,“ prohodil Ferda k otci, přestože mu to zčerstva vyklopil už na podzim, hned když stromy padly. Ve světle svíce se ta výčitka jevila jako rána pod pás. Chystal se k ní celý den.

„Musel,“ zaznělo Jiřímu z úst. Zaškrabalo to, pokusil se polknout. Synek pokračoval: „Děda je měl rád. Říkal, že umře zároveň s nimi.“

Otec polkl a řekl: „Nesmysl.“

„Proč? Nikomu nepřekážely, jenom tobě.“

„Když myslíš...“

„Tys to udělal dědovi naschvál, řekl mi to.“

„Když myslíš...“

„Já bych ti to nikdy neudělal.“

„Děkuju.“

Tenkrát mi došlo, že Ferdu znám velmi málo, že ho vnímám jen okrajově. Na rozdíl od hádek s různými akciovkami o cenu vytěžené kulinoty, na rozdíl od údržby lesních cest, finančních kontrol, plánování těžeb, střetů s vodohospodáři a tak dále. Naposledy jsme byli spolu v lese rok před dědovým úmrtím. Asi. Ukazoval jsem mu, jak se pracuje s cejchovačkou.

„Ty jabloně pořád rodily,“ konstatoval Ferda a na otcovo: „Co chceš, abych ti ještě řekl?“ prohodil: „Už se s tím stejně nedá nic dělat.“

„Co blázníte?“ vmísila se mezi ně Helena. Ostatní mlčeli, jen jedna ze svící hlasitě zaprskala. Jadwiga toho využila: „Dřív ty svíčky bývaly lepší. Dal mi je sice páter Rosner, to je ten,“ dotkla se Markétiny paže, „co tebe i Jurku křtil, ale...“

„On ještě žije?“ podivila se Markéta.

„Žije, proč by nežil? Je stejně starý jak já. Pořád na všechny vzpomíná a onehdy se mě ptal, jak se v té Praze máš a jestlis tam moc nezpyšněla.“ – „Cože, já?“ – „Žes za ním už roky nezašla na besedu.“ – „Já jsem ho někdy navštivovala?“ – „Když bylas malá, už si to nepamatuješ. Komunisti ho potom zavřeli, ale včil se zas na našu farnost vrátil. Zítra bude pohřbívat Ferdinanda, tož ho uvidíš. Třeba si zavzpomínáte.“

Markéta měla tři a půl roku. Batolila se v udupaném sněhu a na náspu uviděla stoličku. Trůnil na ní bleděmodrý lavor zdobený červenými a žlutými růžemi. Moc se jí líbil, vždycky ho toužila pohladit nebo se ho aspoň dotknout. Zamířila k němu.

Byla zabijačka. Mezi rozevřenými vraty stodoly viselo v ledovém vzduchu prase, do včerejška člen rodiny, teď kratší o hlavu. Z lesa se k hájovně slétlo několik sojek pokřikujících na havrany, kteří obsadili nejvýhodnější místa, odkud přísným zrakem soudců sledovali exekuční dění a čekali na příležitost. Sýkorky už hodovaly na prasečím konečnicku připevněném k ptačí budce, slepice pod kohoutím dohledem prohrabávaly vlahou závěj štetin, kočky slídily po odřezcích, pes Brit si u studny hlídal čelistní kost, ve smrkovém úkrytu nasával hranostaj dráždivé pachy a v prádelně přiléval Jurka, kterého taťka pasoval na hlavního topiče, vodu do kotle. Najednou zaslechl řachnutí. Vyběhl a uviděl Markétku ležící pod převráceným lavorem. Nehýbala se. Pádil do kuchyně, kde rodiče s hosty pojídali třaslavý ovar a přitukávali si slivovicí. Pan farář

zrovna dovyprávěl nějaké vtipné podobenství. Všichni se smáli, a Jura zaječel: „Markétka spadla, leží v kaluži krve a nedýchá!“

Od stolu prý nejdřív vstala matka, prošla předsíní, a než venku omdlela, vykřikla: „Ježíšikriste!“ Ferdinand ji odnesl do ložnice. Když se vrátil, doktor Knotek předával ječící dítě Jadwize: „Běžte ji umýt a převléct, já se jdu mrknout na Olinu.“

„Co se stalo?“ vybafl hajný a doktor prohlásil: „Naše slečinka si hrála na čachtickou paní, jenže na rozdíl od grófký jí ke koupeli místo krve panenské stačila prasečí.“

„Vy si pořád z někoho utahujete,“ sjela ho Jadwiga, ale on už mizel ve stavení a Jurka položil otci praktickou otázku: „Co včil dáme do jelit?“

Páter Rosner, stoje onoho mrazivého jitra se sklenicí piva nad rozlitou krví a prázdným lavorem, pravil: „Máme tři možnosti, z nichž prvá jest pozemská: zabijeme ještě jednoho čuníka. Další dvě předpokládají zázrak. Bud,“ ukázal k purpurovému nebi, „nabereme trochu červánků, nebo poprosíme našeho Pána, aby zopakoval, co kdysi učinil v Galileji, ale tentokrát, protože pití máme dostatek, aby vodu proměnil v krev.“

Řezník prý řekl: „Krucinál, takový průser sem eště nezažil.“

Jadwiga, než utekla s plačící Markétkou do domu, se pokřižovala.

„Pan farář to někdy s žertováním přeháněl. Veselost mu zůstala, i když se vrátil z kriminálu a musel potom pracovat, kde se dalo,“ řekla Jadwiga. Stále držela Markétu za paži.

„Co udělal?“

„Nikdo přesně neví. Pošpinili ho, protože odmítl dělat lumpům sluhu.“

„Tos mi neřekla.“

„Před děckama jsme se báli mluvit. Včil to víš.“

„Ale na ten lavor si ještě vzpomínám, dokonce se mi o něm párkrát zdálo.“

„A co?“

„Na sny tu máme vodborníka,“ poznamenala Olga.

„Mne, milá dceru, vynech. A hlavně pokud jde vo sny tvý mámy,“ řekl Tomáš zlehčujícím tónem.

Tehdy jsem samozřejmě netušil, že poslední Markétin sen nebude klasickým snem, ale fatální výzvou... možná. Víc mě zajímal Jirka. Vypadal spráskaně.

Markéta chvíli čekala, jestli ještě manžel s dcerou něco prohodí, teprve potom Jadwize odpověděla: „Spíš jsou to jen vzpomínky, které znám z vyprávění, ne sny. Určitě vím, že byl květovaný a žes v něm mísívala těsto. Jednou jsi tam nasypala i borůvky. Ani nevím, kam zmizel.“

„Kdyby byl větší, mohla bych si v něm taky zaplavat,“ ukázala na lavor s vodou. Bylo tam několik klepetáčů.

Seděly spolu před hájovnou a čekaly každá na něco jiného. Jadwiga na uschnutí podlahy, kterou před chvílí vydrhla rýžákem, Markétka na Juru lovícího kolem břehů potoka raky. Pozorovaly dění na dvorku a naslouchaly lesu a kobyilkám, protože vrcholilo zářijové odpoledne s nebem pokojnějším než pel na dozrávajících trnkách. Slunce jim přivíralo víčka a chůvě moc nechybělo k usnutí, když ji společnice překvapila otázkou: „Umí zvířata mluvit?“

„Co tě to zas napadlo?“ procitla a urovnala si na klíně zástěru.

„Podívej,“ ukázala k zeleninové zahrádce, kde se u plotu popelily slepice. Rozvalovaly se těsně vedle sebe, každá ve vlastním prohrátém dolíku. Byly rozčepýřené, občas se natrásly, občas něco ukvokly. Kohout, vlašský kavalír, se nepopelil. Pózoval uprostřed vyzobaného trávníku povznesený nad slepičí starosti a jediný, co ho zajímalo víc než vlastní znamenitost, byl stárnoucí foxteriér Brit spící u pootevřené stodoly. Ve snu občas zacukal běhy a z koutku

mordy mu uniklo kničivé hafnutí. Kohoutovi se to nelíbilo. Odkráčel ke stodole, několikrát temně kvokl a chystal se rušivého spáče klovnout. Jenže škvírou mezi vraty se do slunečné pohody protáhl mouratý kocour Strýc. Sršel spokojeností a jen tak pro nic za nic na kohouta mňoukl. Znělo to milostně. Načepýřený vlašák si ho zvlášť levým, zvlášť pravým okem změřil. Zvolna se vrátil na své místo ve vyzobané trávě, kde rozpažil křídla, aby mohl plácavě zamávat a hned nato vítězně zakokrhat. Brita to sice vytrhlo ze sna, ale než se vzdálené samoty rozkokrhalo odpověďmi, ucítil na čenichu dotek Strýcovy packy, provázený konejšivým předením. Pak se mu kocour otřel čelem o ucho, uvelebil se za jeho hřbetem a začal si umývat obličej. Brit dvakrát souhlasně mlaskl a slepice v důlcích dál klevetily, jako by se nic nepříhodilo.

„Vidíš, že mluví,“ pronesla konečně Jadwiga.

„Ale taťka říkal, že nepotřebují mluvit.“

„Nepotřebují. Stačí jim stříhat ušima a tak... všelijak.“

„Já zas umím kroutit očima,“ předvedla Markétka. Ještě zkusila, jestli nepohne aspoň jedním uchem, ale po cestě se k hájovně blížila Ester Patáková. Tlačila starodávný bicykl, na zádech měla ranec, řídítka obtěžkávaly napěchované tašky, vracela se z nákupu. U plotu se zastavila, opřela kolo o branku a vydechla: „Fuj, to je horko! Vincek je s konima v horách, tož musím všecko vláčet sama.“ Pak ještě dodala: „Něni jak vám.“

„Teprve teď jsem si od rána sedla,“ namítla dotčeně Jadwiga.

„Šak nic, šak fajn. A o čem si to povídáte?“

„O ničem. Čekám, až mi uschne podlaha.“

„O tom, jestli zvířata mluví,“ přidala se Markétka.

Ester si stáhla dlaní pot z čela: „Zvířata? Ty toho nařečňují víc než lidi. Třeba naše prase. Až sa doplahočím k chalupě, bude mi nadávat, co je s tebou, ty tulaňo! Furt by žralo.“

Pokaždé když přijde řeč na Ester Patákovou, aktivují se mi v mozku synapse vyvolávající vzpomínku na první návštěvu u ní a u Vincka. Vincek v tom příliš nefiguruje, ten sedí jako obvykle někde v pozadí.

Vraceli jsme se s Markétou z výletu a v polovině Ráje najednou slyšíme: – Lipnerovi, Lipnerovi! Znělo to nezvykle už proto, že jsme měli teprve týden po svatbě, málokdo o tom věděl, a ani do nás se společné přijmení ještě nevstřebalo. Navíc už bylo šero, volající tedy musela vládnout ostřížím zrakem. Markéta Patáčku samozřejmě poznala a křikla směrem k potemnělé stráni, co chce. Odpověď měla spíš sílu zaříkadla než rozkazu: – Poďte na besedu! Nedalo se odmítnout.

Seděli jsme v kuchyni, která by sama o sobě stála za traktát. Připomínala trochu udírnu, trochu jeskyni. Možná i palírnu, apatyku a sakristii. Nejdůležitější moment besedy pro mne nastal, když se Ester zeptala, jestli si dám „gořalku“, „pálené“ nebo pivo. Gořalkou myslela rum, bylinnou hořkou a kmínku, páleným slivovici, borovičku, hruškovici a calvados. Pivem se sice rozumělo pivo, ale jaké! Stálo by za vědeckou studii. Přál jsem si to pivo, přestože mě Markéta pod stolem pro výstrahu kopla a důrazně žádala slivovici pro nás oba. Přál jsem si je paličatě. Jednak se mi před cizími lidmi možná zachtělo pochlapit (mladá ženuška nemá co poroučet!), jednak už Vincek postavil na stůl obrovský džbán, který přinesl neobyčejně rychle z komory. Nalil z něho do tří půllitrů – sobě, Ester a mně. Hned jsme si museli přituknout a Ester navíc vykřikla: – Na ex! Nešlo odporovat. Můj půllitr byl zase plný. Plný husté, tmavě zlaté tekutiny bez pěny i bez bublinek, chutnající neobyčejně hořce, trochu jako cosi z Irska. Spachutí kouře, možná i rumu. V ohromení jsem se zajímal o značku. Ester odpověděla tajemným: – Šmakuje? a znovu si se mnou přitukla. A znovu, znovu, znovu.

Prý jsem nakonec doslova ztuhl, ale jít jsem mohl, což Markétě velmi pomohlo, protože mě dostala na hájovnu bez cizí pomoci. Probral jsem se až před polednem, dívala se na mě zpytavýma očima, tak se mohou dívat jen bavící se samaritánky. Má první slova

zněla: – Co to bylo? Řekla mi, že Vincek domů sváží pivní slivky ze všech dosažitelných hospod. Že je Ester přidává do prasečí šlichty, protože po pivu prasata pořád spí, přibývají na váze a mají jemnější maso. Chtěl jsem vědět, proč mě nevarovala. – Varovala, ale asi málo, odvětila. Usmívala se spíš dovnitř než navenek. Cítil jsem, a nebyl to jednoduchý pocit, že děvče, které jsem si vzal, je osobnost.

Ester si k nim přisedla i s rancem na zádech. Zatímco si povídaly, podlaha v kuchyni vyschla a Jurka přinesl další raky. Už se jich v lavoru hemžil skoro tucet. „Stačí,“ usoudila Jadwiga a poslala ho do sadu, aby ještě sesbíral trochu napadaných jablek: „Udělám štrúdl.“

„Štrúdl bych neodmítla, ale tady ty potvory...“ ukázala Ester na lavor.

„Ty uvařím pro Jurku a pro Ferdinanda. My si dáme s Markétkou pstruha na másle.“

„Ale mně taky chutnají raci,“ namítla Markétka.

„Nepovídej,“ uchechtla se Ester, „dyť sú to děcka hastrmanů a žerú zdechlé ropuchy. Nebojíš sa jich?“

„Vůbec ne.“ – „Ucvaknou ti prst.“ – „Neucvaknou.“

„A tys najednou do toho lavoru hrábla a už se ti v ruce třepetalo takové račisko,“ naznačila vzdáleností mezi dlaněmi Jadwiga.

„Měl jsem chrabrou sestru,“ přidal se Jiří.

„I já bráchu,“ zvedla k němu Markéta pohled a pousmála se. Věděla, že to potřebuje.

Helena šeptla pouhé: „Beran,“ a významně se podívala na Olgu, která přikývla. Taky se pousmála, ale jinak než matka. Obě tušily, že bude následovat rodinná historka o trkavém beranovi, a nemýlily se, protože Jiří se skutečně Markéty nejdřív zeptal: „Taky sis vzpomněla na Ondráše?“ a hned navázal, jak se s ním od jehněte snažila spřátelit, jak spolu chodívali do lesa a chtěla ho dokonce

naučit aportovat; i pes šel stranou, žárlil, byl z toho úplně popletený... „Toto sis vymyslel,“ protestuje sestra, ale bráchovi je to jedno a následují slavné dostihy; Jura vylezl na valacha Groše, pobídl ho do klusu, vede ho po cestě k Ráji, zatímco Markétka trůnící v rouně beraního hřbetu svému favoritovi domlouvá: utíkej, utíkej, vijó..., až konečně Ondráš vyrazil, mihl se kolem Groše a zmizel i s jezdkyňí za zatáčkou.

„Vytáhl jsem tě z příkopy plné pulců.“

„Ondráš byl Pan Beran.“

„Až na to, že tě málem utrkal k smrti.“

„Zase přeháníš.“

„Nepřehání,“ přidala se na otcovu stranu Helena, „vlezla sis za ním do ohrady a chtělas ho odehnat od ovcí, zrovna když na něho přišlo to...“ – „Choutky,“ doplnila ji Olga. – „Ano, zachovala ses jak žárlivá manželka, vůbec se Ondrášovi nedivím, že tě porazil na zem a bušil do tebe, a kdyby mu tenkrát děda nepřehodil přes hlavu pytel, dnes bychom tu tak neseseděli.“

Markéta pokrčila rameny a obrátila se k Jadwize: „Ty se taky Ondráše nezastaneš?“ Ale chůva neodpověděla, protože Ester se vrátila k brance. Ještě si na něco vzpomněla: „Vyříd'te panu lesnímu, že zítra a pozítří půjdu do Příkaz vyžínat trávu kolem smrčků.“

„Tam na tu mýtinu pod Hradiskem?“

„Ano. Už je zas celá zarostlá. Ženské tam nechcú chodit. Myslíja si, že tam straší ta zamordovaná pohanská panna.“

„Vyřídím.“

„A taky že Vincek pojede překut koně, už je domluvený s kovářem, tož ať s ním do hor nepočítá.“

„Řeknu mu to,“ přikývla Jadwiga, vzala lavor s raky a mrkla na Markétku: „Jde se vařit.“

Nešlo se. Holka ukázala na Esteřin bicykl: „Podívejte,“ vykřikla, „pavouček si vaše kolo přivázal k našemu plotu.“

Patáková v prvním okamžiku nechápala, o čem děvče mluví (nějaká nová hra?), a potom si všimla pavučinového vlákna svítícího jak zlatá struna. „No toto!“ zachechtala se.

„Včil musíte nechat kolo u nás.“

„Dopravdy? A kdo mně pomůže s taškama? Ty?“

„Já bych je neunesla.“

„Tož vidíš, chytračko. Řekni pavúkovi, ať příště uštrikuje pořádné řetězisko, že na mě sú ty jeho nitě moc tenké,“ ukončila Ester rozpravu, chopila se kola a pokračovala v cestě do Ráje. Prý to cinklo.

„Prohlásilas o ní, že je zlá, škaredá ježibaba,“ řekla zničehonic Jadwiga.

„O kom?“ ztratila Markéta souvislost.

„Přece o Patáčce. Musela jsem ti to vymluvit, aby nebyla ostuda, a tak jsem ti při vaření povídala o krásné Ester...“ – „Ano, o tajemné Ester, do které se zamiloval perský král; jak zachránila Židy před vyvražděním; a o svátku Purim. Ten příběh znám už tak dlouho?“ – „Od té doby.“ – „Asi proto ho mám spojený s představou mísy krvavých raků, ze kterých stoupá pára.“

Ticho, nehybnost, jen neviditelné proudění občas zatřepalo světlem svící.

„Určitě jsi je nezapomněl pozvat?“ prohodila Jitka k manželovi. Stál právě u okna a civěl do prosvětlené noci.

„Nezapomněl,“ řekl, „ale znáš Vincka. V Ráji je jiné časové pásmo.“

Nedivil jsem se Jiřímu, že vyhlížel Vincka a Ester s očividnou netrpělivostí. A nepřekvapilo mě, že když se mu konečně kdesi v dálce zjevili, oznámil to hlasem nepietně radostným. Neulevilo se jen jemu. Všichni kromě Jadwigy a Markéty už toužili po sálajících kamnech. Doufali, že s příchodem Patáků rodinná stráž u nebožtíka rychle skončí. Jitka oznámila, že na ně počká venku, a odešla. Než se s nimi vrátila, stačila ještě Helena nakousnout jeden z rodinných evergreenů a přenést

nás – snad chtěla naznačit, že už je opravdu prochládlá – do horkého červnového odpoledne, kdy děda Butora štípající před stodolou dříví zaslechl volání malé Markétky.

„To nebyl děda, to jsem byl já,“ opravil ji otec.

„Není to fuk?“

„Není. Děda brousil v dílně sekeru.“

„No a?“

„Přiběhla ke mně celá udýchaná, jednu ruku schovávala za zády, nejdřív mi vyčetla, že jsme neslyšeli, jak na nás volá, potom se zeptala, jestli vím, co ulovila.“

Zrovna se chystal odnést do stodoly koš s polínky. „Nemám čas,“ řekl. Jenže ona natáhla paži: „Chytila jsem hádka.“

„Tož ho pusť, nebo tě kousne a umřeš,“ prohodil s okázalým nezájmem, protože zatímco pár jeho kamarádů odjelo do města na důležitý fotbalový zápas, on musel pracovat. Zmizel v šeru.

„Nekouše, akorát trochu štípe a mrská jazýčkem,“ pokusila se ho ještě upoutat, ale naštěstí přicházel otec, který hned poznal, že ten svíjející se provázek v její ruce není tkanička od boty ani slepýš a zakřičel: „Rychle ju zahod', je to zmija!“

Víc se lekla tatškova hlasu než hrozivého slova. Zahodila. I Jura vyběhl ze stodoly. Jindy by po zmiji aspoň hodil kamenem, teď mu bylo jedno, že uniká ke kopřivové džungli u kompostu, protože tatka se Markétky právě ptal: „Kam tě štípla?“ a hned přiložil rty k nepatrné rance a vysával.

„Tak malá zmija,“ promluvil Jura, „dyť byla jak delší žížala...“ – „Jsou jedovaté hned po narození,“ vyšlo z otce současně s vyplivnutou slinou. Byl bledý, měl stažený obličej. Rychle odnesl dceru domů.

„Utáhl ti řemenem ruku tady na paži,“ ukázala Jadwiga Markétě, „a potom to zas povoloval a utahoval a proseděl u tebe na posteli celé hodiny.“

„Vím.“

„Tys byla úplně zemdlená, potila ses a v jednom momentě jsme mysleli, že ti netluče srdíčko, ale najednou tě chytly křeče...“ – „A tatka se za mě začal modlit.“ – „Ano, poprvé v životě jsem slyšela, jak se modlí, neznaboh. Jurka se taky modlil, oba se modlili otčenáš...“ Zmlkla.

S pootevřenými ústy zírala přes rakev a svíce ke dveřím, kde se celá v černém zjevila Ester Patáková. I ona měla pootevřená ústa. Hodně prořídlá. Jako věčný plamínek v nich zářil zlatý zub. Z hrdla do prostoru jí vytrysklo něco mezi zvoláním, zaječením a zpěvem: „Upřímnú sústrast a klid na duši vám všeckým přináším!“

Pozval jsem Vincka s Ester, protože vím, že by si to otec přál. Patří k hájovně a hlavně patří do lesa; někdy se mi zdá, že mají místo pokožky kůru. Ale Ester kdysi musela být krasavice, Vincek si ji přivedl do Ráje odněkud z Bílých Karpat, kde prý se ještě zvláštním způsobem naříká nad hroby, kdysi mi vyprávěla, že znala několik profesionálních plaček, a dokonce mi o nich zazpívala písničku, něco jako: tak naříkaly, jak by hudci hráli. Ale sílu, se kterou se na nás vytasila, takovou sílu jsem nečekal. I Tomáš, a ten je zvyklý na všelijaké pacienty, čuměl.

Ester se vrhla k rakvi, rozhodila ruce k objetí a dramatickým sopránem zapěla: „Ó jo-jój! Ú ju-ju-ju-jújí!“ až jí z očí vytryskly slzy. Na několik vteřin upadla do strnulosti, dokonce i svíce se přestaly chvět, ale než se publikum vzpamatovalo, spojila se celou bytostí s nebožtíkem: nejdřív mu jen hleděla do obličeje, potom ho pohladila. Stiskla sepnaté ruce s růžencem a současně položila čelo na jeho hrud' posetou svatými obrázky. Zase strnula.

Jadwiga se pokusila vstát, ale Markéta jí v tom zabránila: „Nech jí,“ šeptla. Podívala se na bratra, pak na manžela. Tomáš jí zklidňujícím gestem naznačil, že nic nehrozí, možná chtěl i něco říct, když vtom se Ester vztyčila a zahájila svůj monolog – ten nezadržitelný tok slov spletených do vět a veršů, tu vratkou stavbu na kost obnažených příběhů nebo jen výčitek, jen otázek, jen vzkazů. Zpívaný jekot přecházející chvílemi v plačtivé parlando či v prostou řeč.

„Náš milovaný pane vedúcí, náš druhu, taťko, staříčku a tcháne, co sa teď s nama všeckýma stane? Proč ste nás opustil, proč ste nás opustil, náš vrchní pane lesní? Už ani nevidíte, už ani neslyšíte, ó jo-jój! Eště sem vás chtěla pozvat na štamprlu, teprve předpředvírem sme vypálili, šak víte, kvasu sme měli čtyři bečky a letošní slibovička je sladká, je jak křišťál, máme jí sto dvacet litrů a kdo ju včil s nama vypije? Vincek už nemože, už má enom jednu ledvinu, nohy gramlavé, úplně vyřízené, a ruky taky, ó jo-jo-jój, ale vy ste pořád kus chlapa, byl ste náš gazda, náš milovník a lesů opatrovník! Jój, aj život ste mi zachránil, když sem sa za Jezerným topila v bažině, ničeho ste sa nebál, ani téj zubatěj: po pás v bahně – nestáhla mě! Můj zachránče dobrý, byl ste tak velice dobrý a taky spravedlivý, enom dvakrát ste sa zmýlil při výplatě a na Vincka ste békl, že pašuje koně do Polska, ale on nepašoval, enom sa kamarádil s handlěrem, tož mu to odpustte, aj ty černé formanky mu odpustte, pro Boha všemohúcího vás prosím, ó jo-jo-jój, aj my sme vám všecko odpustili a za vás sa pomodlili, hlavně jak ste nám zastřelil psa, ale on nepytlačil, enom sa trochu túlal, jo-jój, a včil, Panenko Maria Svatohostýnská, Turzovská aj Čenstochovská, včil už ste v nebi, tam u svojí ženy! Velice ste ju miloval, šak taky sem ju měla ráda a nad hrobem jí zaplakala... júj... byla jak věchýtek, jak trnková halúzka dřímala v téj černěj rakvi, enom dva osiřelí holúbci po ní zbyli, ale dobře sa vdali aj oženili, šak Jurovi ste dal dobrou školu, včil půjde ve vašich šlěpějách, o lesy nemějte žádný strach, ó jo-jo-jo-jój, a odpustte mu, že sa na vás někdy bočil, že měl vlastní hlavu, já už

sa taky nezlobím, že mi nezaplatil čtyřiapadesát smrčků, co sem vysadila v ráztoce pod Hradiskem, ju-júj, ale ženu má šikovnou, šak víte, jaká je to kumštýřka, kúpila sem si od ní kalíšky na gořalku a zadarmo mi přidala veliký kamenáč na povidla, ale sa mi rozbil, ó jo-jój, určitě mi dá nový, ona je panička dobrá, paní lesní dobrá, tak velice dobrá, a taky její děti, vaši vnuci... komu včil bude Helenka brnkat na klavír, kdo včil bude s Ferdú vysedávat u toho infernetu? Měl ste je rád jak svoju nejmilejší Markétku, ale tu ste nejvíc miloval; do lesa ste ju odmalíčka vodíval, všelijaké ptáky, zvířata, kvítka a brúky ju učil poznávat, aj s flintú ste ju naučil střílet a nakonec sa vám přivdala do Prahy, ú ju-ju-ju-júj, ale naštěstí dobře, šak jejího pana dochtora ste velice miloval, aj svoju vnučku Olinku, taky už je dochtorka, jenomže justiční... jój... samý dochtor, samý dochtor, aspoň máte v nebi radost, ale co my ubozí tady na světě? Kdo nás potěší, když ste nás tu zanechal, tak zanechal, tak rychle jak ten blesk z černých mraků, zítra, Hospodine na nebesích, už zítra vás spolkně chladná zem, ale vystrojíme vám pěkný funus, to vám všeci slibujeme, celá dědina přijde, aj lidi z města, ó jo-jo-jój! Ani s věrnú družkú Jadwigú ste sa nestihl rozlúčit! Proč ste sa s nů neoženil? Kdo ju včil postiská, kdo ju zahřeje, komu bude prat a vařit a fusekle látat? Ú ju-ju-ju-júj!“

Nastalo ticho. Tak náhlé, že je nikdo nevnímal. Odpojený vagon. Setrvačná síla ztěžklá nevstřebanými slovy ho pomalu tlačila ke vzdálenému nárazníku. Ester sklonila hlavu, spustila paže podél těla a ztuhla jako její publikum.

Nejdřív se vzpamatovala Jadwiga, tiše pronesla: „No toto...“ a nadechla se, ale Tomáš ji prozíravě předběhl. Poděkoval jménem rodiny za projevenou soustrast a pomocnou ruku. „... i náš děda by měl radost, že jste tu teď s námi,“ uzavřel promluvu.

Neslyšela ho. Dál stála bez pohnutí, nikdo se neodvážil ji oslovit, ale nakonec se přece jen odněkud z tmavého ústraní ozvalo Vinckovo: „Probud' sa,“ a než si přihlížející stačili nemluvného

koňáka uvědomit, Ester vzhledla ke stropu, dokonce i ruce k němu (k nebi?) natáhla, až celá povyrostla, a pokračovala.

„Ó jo-jo-jój, co já sem sa nanaříkala za našú Rozáلكú, za naším andílkem! Eště jí nebylo ani šest roků, když dostala psotník a v křečách umřela, pořád sem bečela, pořád za ňú volala, cos mi to, cérečko, cos mi to udělala? Ani do hor sem nemohla chodit, všude sem ju viděla... jój... a vy ste mi, pane vrchní... vrchní pane lesní, pravil, že bečením nic nespravím, a byl ste ke mně hodný, tak velice hodný, jo-jój, slíbili sme si, že to tajemství si odneseme do hrobu, ú ju-ju-júj, ale já sem truchlit nepřestala, až sem jednu vlézla do sklípku pro zemáky, udělalo sa tam takové bělavé světlo a v něm stála naša Rozáلكa... jo-jój... v rukách měla vědro plné slzí a pravila, mamičko moja dobrá, neplačte, pro Boha vás prosím, už neplačte! Tolik slzí, tolik vašich slzí! Už nemám sil, abych toto vědro unesla... ju-ju-júj... málem sem sa leknutím počurala. Zatmělo sa mi před očima, svalila sem sa na zemáky, a když sem sa probra-la, Rozáلكa byla pryč, už sem ju víckrát neviděla, aj plakat sem za ňú přestala, abych jí do vědra slzí nepřidávala, a za pár měsíců sa nám narodil Ondrášek, zas byla radost, ale oženil sa nám do Brna a my sme tu včil s Vinckem ostali v chalupě tak sami, jo-jo-jój! Co si enom počnem, když aj vy ste odešel, kdo nás bude navštěvovat, kdo nás potěší? Ale slibujem vám: včil eště budem plakat, to po nás nemožete chtět, abysme neplakali, když ste byl náš dobrý otec, staříček, zeť a druh... júj, tak velice dobrý, ale nebude to dlúho trvat, aby vás naše slzy moc neobtěžily... jo-jój... sbohem, sbohem, ú ju-ju-ju-júj!“

*Velké události světových dějin jsou v podstatě hluboce bezvýznamné.
Jung.*

Všichni mlčeli. Jako by se dokonce snažili jeden před druhým schovat, z místnosti odešla zničehonic jen Helena. Bez jediného slova.

Nic podobného jsem do té doby neslyšela. Musela jsem si rychle sednout ke klavíru a zapsat pár hudebních motivů, protože nápěvná stránka Esteřiny kondolence, nebo co to bylo, to byla věc! Noty mi do osnovy naskakovaly samy. Asi bych se měla stydět, já cynička, ale v ten večer jsem si poprvé uvědomila, jak je pláč melodický. Vybavilo se mi Janáčkovu Putování dušičky a pak hned další tóny, další díla a jména od Stravinského a Martinů po Beethovena. Teď vím, že na počátku veškeré muziky byl smích a pláč, ale k zaznamenání smíchu jsem se ještě nedostala. Těžko k tomu dojde. Tenkrát jsem o tom nepřemýšlela, ostatní přišli do pokoje asi za deset minut, naštěstí jsem už končila, právě mi pod prsty doznívalo: byl ste ke mně hodný, tak velice hodný, jo-jój...

Přišli mlčky, každý si někam sedl, Markéta s Jadwigou, Ferdou a Olgou na pohovku. K Markétě se okamžitě přitulil Don, kterému Jadwiga zakázala přístup k nebožtíkovi. Hladila ho a utěšovala. Jitka přisypala do kamen trochu uhlí a zeptala se dcery, jestli se chystá něco zahrát. „Nechystám,“ řekla Helena, „jen jsem potřebovala být chvíli sama.“ Zavřela klavír.

Ferda oslovil Jadwigu, kterou předtím nenápadně pozoroval: „Co je ti, babi?“

Odpověděla skoro šepem a navíc polsky: „Kiedy gorycz wchodzi do duszy, to wypowiadasz takie wyrazy.“

„Nevím, co je gorycz.“

„To je žal,“ řekla Markéta. Věděla, že chůva myslí na Esteřin výstup, ale nemůže o něm hovořit.

„Chtěli sme vám přinést kocúra,“ vložil se do vážnoucí konverzace Vincek.

„To chtěl on, já ne,“ namítla Ester. „Naša Minda sa pořád eště tentuje, stejně by sa k ní hned vrátil a na hůře v seně je jim dobře.“

„Chudák pan profesor, zas bude celý zplstnatělý. Posledně jsem ho musela půl dne pročesávat a odblešovat,“ poznamenala Helena.

„Protože je angorák. Ale je parádník, sluší mu to. Loňské kořata sa celé vyvředly po něm a neměla sem s něma žádné starosti. Takové chlupáče s huňatýma ocasama udám po chalupách raz dva. A ty blechy – na ně je nejlepší vývar z ořechového listí.“

„Přinesu něco k zakousnutí,“ oznámila Jitka. „Jsou tam ještě buchty, nebo bych mohla nakrájet sekanou. Popřípadě vohřát klobásy...“

„Se mnú si nedělejte starosti. Jaksí mi vyschlo v hrdle, tož si dám enom štamprlu. A Vincek pivo.“

Jiří se s námi do pokoje nevrátil. Nejdřív jsem myslel, že se jen opozdil, ale trvalo to dlouho. Šel jsem se po něm podívat.

Seděl na otcově posteli. Málem jsem ho přehlédl, protože ode dveří tam nebylo přes osvětlenou rakev vidět. – Pojd' dál, ozval se. Zavřel jsem za sebou a postavil se k oknu. Dost dlouho jsme mlčeli, než zase promluvil: – Musel jsem vyměnit svíčky, ty večerní by do rána nevydržely.

Něco jsem mu na to řekl, něco nedůležitého. Zároveň jsem měl dojem, že zvenčí někdo volá. Trochu jako o pomoc. Trochu to připomínalo skučení větru, ale bylo bezvětrí. V tu chvíli se navíc rozštěkal Don, a přestože nás od něj dělily tři stěny a chodba, zněl jeho štěkot velmi ostře. Několik hlasů ho okřiklo, pes umlkl, zas bylo ticho, zase se mi zdálo, že venku někdo volá. Pootevřel jsem okno a zeptal se Jury, jestli to taky slyší. Nevnímal mě. Se zavřenýma očima pronesl: – Nejčastěji milujeme se zpožděním.

Potom vstal, narovnal jednu svíci, pohladil rakev a přistoupil k oknu. Naslouchal. – Tak nějak vyjí vlci, řekl překvapeně.

10

Vlci

Po stovkách kilometrů útěku se míjivá, mizející krajina konečně zastavila. Nabyla přirozených rozměrů – výšky, šíře a hloubky, stala se sítí plnou průsečíků, její obrysy splynuly s představou o hojnosti a bezpečí. Od chvíle, kdy Vlk s Vlčicí zavylí svou radost na skalnaté výspě Hradiska, uplynul týden a objevování nového domova vrátilo vlčí rodinu ke zvyklostem získaným daleko na východě. Ve vlčích znovu ožila síla, která povyšuje pud sebezáchovy na činorodost. Od prvního dne křížovali vyvoleným krajem, vstřebávali ho do sebe, mapovali jeho vrchy, hřebeny, mýtiny, paseky, žleby, ráztoky a srázy; hodiny klusali bezpečím divokých lesů, prodírali se houštinami a brodili napůl zamrzlými potoky. Místa zvláště významná, jimž panovaly samotářské stromy, nečasům vystavené balvany nebo jen sympatické maličkosti (třeba trs ostřice), pasovali na mezníky a Vlk je pro výstrahu všem vetřelcům pokropil močí. Později se k němu v nestřežených okamžicích přidal i Čingis. Otec jeho počínání přijímal blahosklonně, stali se společníky a nebránil ani Ušálovi, aby se občas pochlapil. Ale na rozdíl od otce a staršího bratra považoval Ušál rituál kropení víc za hru než za vážné konání. Všem tím připomínal šaška Žabáka. Na jedné z výprav objevil stračí hnízdo. Vichřice je strhla z javorové haluze, bylo celé rozcuchané, lesklo se v něm několik skleněných střepin, prázdná nábojnice a kousek staniolového obalu, ještě z něj nevyvanul ptačí pach. Rafnul je, taktak se mu vešlo do tlamy, a pár minut se s ním a s Beltýnou v závěsu proháněl mezi kmeny. Během honičky sice většinu stračího příbytku poztrácel, ale když pak náhle znehybněl a poslintaný zůstatek pustil do sněhu, byl jen jeho. S vyceněnými tesáky odehnal sestru o kus dál, vrátil se, aby mohl trofej pokropit, a hned se zas připojil k rodině, která všemu pobaveně přihlížela.

Dvě stě metrů pod vrcholem hory Hradisko, k níž Vlk s Vlčicí cítili od počátku zvláštní náklonnost a kterou zvolili za první pozorovatelnou, objevili na konci průrvy mezi skalami prostor přecházející v hustou smrčinu. Místo lépe chráněné před nepřízní zatím nenašli, tam se každý den vraceli k odpočinku a jednoho večera se odtud vydali k severní hranici svého revíru. Běželi zvolna, cestou spořádali zbytek kořisti, kterou strhli ráno nedaleko Ušálova stračího lesíka; občas se zastavili, aby prozkoumali okolí krmelce, starý vývrat oživený pachem jezevčí nory, zpustlou vodní nádrž nebo třeba velkolepou potoční kaskádu provokující hluchoněmostí ledových krápníků a zavátých tůní. Asi po deseti kilometrech les skončil a před nimi se prostírala zasněžená louka. Táhla se do dálky podél údolní silnice, která se v těch místech mírně stáčela, a na opačném konci louky se směrem k zatáčce tyčila obrovitá reklamní tabule zářící bílým světlem.

Stáli a hleděli na ten úkaz jako uhranutí. Potom se posadili a zase hleděli. Z billboardu se na ně usmíval lidský obličej zabírající třetinu plochy. Člověk si u úst přidržoval otevřenou láhev piva a zpěněný mok stékal nejen po láhvi, ale i po prstech, které ji svíraly.

Ten skleněný předmět vlci znali. Několikrát ho našli pohozený v místech, kde předtím tábořili trampové nebo svačili dřevorubci, jednou dokonce trůnil ve vztyčené poloze uprostřed pařezu a tetelivě se blyštil. Šestiměsíční Ušál, jemuž odmala lahodily opojné chutě a pachy, se vyzývavé věci tenkrát zmocnil a v ústraní ji dlouho očíhával a olizoval.

Silnicí projelo auto, zmizelo za zatáčkou, zase bylo ticho. Lidská tvář se pořád usmívala. Ani po patnácti minutách soustředěného zírání nepostřehli vlci sebemenší náznak pohybu, jen úplněk stojící pár metrů nad tabulí se posunul od jejího levého okraje k pravému, ale klasický měsíční kotouč nemohl s oslnivostí obří obrazovky soupeřit; z pohledu diváků se vznášela nad zemí a zdálo se, že je též kusem nebe, že mu snad i vládne.

Za celou dobu nezaslechli nic neobvyklého, a protože vánek proudící od billboardu nepřinášel očekávaný lidský pach, napětí polevilo, vzrušením naježené chlupy sklesly. Čingis, kupodivu Čingis, který byl ze všech nejmlčenlivější, se ladnými skoky rozběhl ke středu louky, kde se v nedotčeném sněhu zastavil, vztyčil hrdlo a zavyl: *Úchvatné! Vzápětí se kolem něho do mírného půlkruhu seřadilo celé pěvecké sexteto: Úchvatné, úchvatné, úchvatné!*

Jakmile poslední tóny kantilény zmizely v nekonečnu a rozzářená tvář dirigenta s pivní taktovkou nepřestávala tupě civět, Vlk k ní zamířil. Hned se k němu přidal Čingis, následovali Purim, Ušál a Beltýna. Vlčice, zvyklá ze zálohy střežit zbrklost ostatních, zůstala na místě. Její opatrnost byla tentokrát zbytečná, smečka povýšila billboard na nejsevernější mezník svého revíru obvyklým močením, a to bez ohledu na fakt, že přesahoval stromy, balvany a trsy ostřice lidským rozměrem. Ten ale vlkům zároveň připomněl, že mají-li se jim okolní hory stát něčím trvalejším než zastávkou, musejí se v nich ztratit. Z prožitků věděli, že není těžké vyhnout se člověku, pozorovat ho zpozvdálí; mnohem těžší je zůstat stranou jeho divných záměrů, *čímsi* ho nepopudit.

Vlčice vyzvala rodinu k návratu. Vlci, každý na svém místě, běželi uvážlivým tempem maratónců a v polovině cesty narazili na stopy divočáků. Jenom Čingis o ně projevil zvýšený zájem, ale u ostatních nepochodil, nikdo neměl hlad. Klusali dál, nebylo to poprvé, co dali klidné vycházce přednost před pronásledováním kořisti. Pocit nasycení však nebývá jedinou příčinou tlumící ve vlčích pudy lovců, teď to byla únava. Ne fyzická, která by je pravděpodobně přinutila zalehnout v nejbližším tichém koutě. Nesli v sobě zářivost prožitku přesahujícího většinu pamětihodných zkušeností a srovnatelného nanejvýš s nedávným nálezem lidského mláděte. Takové úkazy mohou odčerpat víc sil než desítky kilometrů běhu. Je zvláštní, že právě utíkaním tíha neznáma slábne, že v poklusu bývá k pochopení všeho záhadného blíž.

Ale netečnost k čerstvé prasečí stopě neznamenalala úplný nezájem. Vlci si to místo zapamatovali. Zanesli je do mapy, kterou v sobě začali od souřadnice k souřadnici rýsovat před několika dny, kdy přijali krajinu kolem Hradiska a Vidláku za svou. Už věděli o srncích a muflonech, objevili zatím tři samostatné skupiny laní s kolouchy, z nichž dvě byly zvláště početné, vyplašili tlupu jelenů a mírně kulhajícího osmeráka si vytipovali za příští kořist. Hojnost zvěře sice slibovala dostatek potravy, ale zároveň se především ve Vlkovi a Vlčici hromadilo napětí podobné hlasu: *Vítejte a berte, ale neopovažte se loupit; žijte si tu, ale ne bez naslouchání zákonům; běda vám, jestli se proviníte; strážte se všeho, co by vás prozradilo.*

Do smrčiny pod Hradiskem zalehli ještě před rozedněním.

V prvním únorovém týdnu, kdy se zdálo, že rodina s novým územím konečně přijala i ustálený řád, došlo ke vzrušující změně: Vlčici ovládlo hárání. Počáteční příznaky cítila už na útěku, ale nadvláda strachu a později i radost z nalezení cíle byly silnější než molekuly hormonů.

Nejdřív se vypořádala s Purim, která jevila podobné choutky a vyzývavými gesty začala přitahovat Čingise. *Roztrhám tě*, vrčela a cenila na dceru tesáky, když ji předtím povalila do sněhu, ale Purim ležící se staženým chvostem na zádech se nebránila, vyzářovala pokoru a slíbila matce poslušnost rovnající se celibátu. Podobně se vypořádal Vlk s Čingisem. Odehnal ho navíc kus od Hradiska, kde syn celý den trucoval, a nebýt Beltýny s Ušálem, kteří za ním v tom zmatku přiběhli, hned tak by se nedozvěděl, že rodiče kamsi zmizeli.

Ale nezmezili, jen se museli načas věnovat sami sobě a k tomu potřebovali soukromí. Od chvíle, kdy Vlčice po dramatické roztržce s matkou opustila rodnou smečku a psanec Vlk zahleděný do syrovátkových světél nočního nebe zaslechl její vytí na žulovém útesu u kmene zakrslé limby, uplynuly dva roky. Jejich první námluvy se

od těchto (třetích) nelišily pouze tím, že tehdy Vlk přeplaval ledovou řeku, zdolal propast a položil před ni dar. Nyní se znali, a nejen to: oba věděli dopředu o každé partnerově pohnutce, ani nejintimnější záměr nezůstal bez odhalení. Někdy je přílišná blízkost skličovala, jindy zas cítili, jak se v nich hromadí vztek, který zpočátku vybíjeli v krátkých střetech, později se naučili jeden druhému ztrácet do míst, kde je nikdo nesměl rušit, odkud se vraceli očištěni.

Doba námluv všechno smazává, všemu se vymyká. Jen jednou za rok, vždycky když vrcholí zima. Tentokrát, snad že našli nový domov, se na sebe Vlčice a Vlk upjali s takovou zaslepeností, že okolí nevnímali ani jako kulisu. Vytratil se rozdíl mezi světlem a tmou, mezi mrazem sněhových kotlin a hřejivostí prosluněných strání, ze všech pachů zbyly jen jejich vlastní. Nasávali je, převalovali se ve sněhu, olizovali se a laskali s pohlavím, odkud všecka ta slast vyvěrala. Naháněli se mezi stromy, ňafali po sobě, naznačovali útoky, a jakmile se jeden stal kořistí, vyměnil si s vítězem roli a hra pokračovala až do vyčerpání. Ale i v polospáncích, kdy se vzájemně přikrývali, cítili vzrušivou blízkost. Často usínali v milostném zakousnutí. Jindy jim stačilo běžet bok po boku a teprve po mnoha kilometrech mlčené sdílnosti, když se jim podařilo najít správnou mýtinu, vzepjali se ke zpěvu.

Mladí sledovali blouznění rodičů zpovzdálí. Ušál s Beltýnou se k nim sice zpočátku pokoušeli přiblížit, ale nepomohla ani osvědčená finta – hra na štěňata. Vlkovi došla trpělivost, vrhnul se na ně s nebyvalou agresivitou a pronásledoval je až k nejbližšímu korytu potoka, kde ještě naposledy odkryl tesáky. Naštěstí se jich ujala Purim. Ještě nezapomněla na podobnou situaci před rokem, kdy se o ni, Čingise a Ódina načas postarali matčini sourozenci – tety a strýcové ze sousední smečky. Snad jí právě tato role chůvy umožnila překonat touhy probuzené háráním a posílila v ní sebevědomí. Čerstvě nabytou převahu dala brzy najevo i Čingisovi. Měla ho neustále v závěsu, libým pachům nedokázal odolávat. Uvědomila

si, že samičí odér jí dodává sílu, bez níž by se urostlejšímu bratrovi neubráníla. Byla vládkyní pomazanou samotným Stvořitelem a jeho nesmlouvavými příkazy. Využila toho. Každou chvíli se na dotěrného nápadníka naježila, seřvala ho a odehnala o kus dál. Po jednom takovém odmítnutí došla Čingisovi trpělivost, přestal o Purim usilovat a sourozence opustil. Za dva dny je začala jeho nepřítomnost tížit. Zvláště silnou sklíčeností trpěla Beltýna. Byla ze všech nejvnímavější, v jediném měsíci musela oželet nejdřív ztrátu milovaného žertéře Žabáka, hned po něm Ódina, který jí imponoval velkorysostí, pak se jí odcizili rodiče a teď i Čingis. Rozpad smečky a vrozený sklon k zádumčivosti ji přivedly až na vrchol Hradiska, odkud pozorovala dálku. S úžasem zjišťovala, že ani dálka není nehybná. Měla pocit, jako by z nitra skály cosi vzlínalo.

Nakonec zasáhl hlad, který přetíná i spletité smutky. Purim rozhodla, že půjdou lovit. Pobídlá svěřená vlčata, a protože věděla, jak malou naději na úspěch mají bez Čingise, vydali se bratra hledat.

Našli ho za několik hodin pod západním svahem Vidláku, kudy vedla lesní cesta ukončená skládkou klád a tyčoviny. Jedna smrková kláda ležela kousek stranou, bratr se na ní ukájel. Od té doby, co se marně pokoušel získat přízeň Purim, ho už sourozenci při podobném konání párkrát přistihli, většinou se vrhal na pařezy, netroufali si jeho divoké vzněty rušit, čekali v cudném ústraní. I nyní k němu přiběhli, až se klády nabažil a zůstal vedle ní poslušně sedět. Mladí zkrotlého milence okamžitě zahrnuli lichotkami, váleli se před ním, vyzývali ho k honičce, byli samá úcta, samý obdiv. Purim se chovala zdrženlivěji, ale i ona ho nakonec olízla a dala mu tím najevo, že se nezlobí. *Vše odpuštěno, pojd' lovit*, řekla a zamířila k vidlácké tlupě holé zvěře, kterou si vyhlédla cestou za rozháraným bratrem. Nemuseli se domlouvat na složité taktice, místní zvěř zatím neměla s vlky žádné zkušenosti, útok proto zastihl laně s kolouchy v panenské nepřipravenosti a Čingisovi povzbuzenému důvěrou smečky se podařilo strhnout kořist bez dlouhého pronásledování.

Za dvanáct dnů se rodiče vrátili. Právě zapadalo slunce a po zvlášť hřejivém odpoledni začal rozbředlý sních ledovatět. Purim, Beltýna a Ušál postřehli rodičovský pach s předstihem. Jak s přibližováním sílil, narůstal v nich svár obav s nadějemi. Původně vyhlíželi Čingise, který před několika hodinami zmizel. Věděli kam: s odmítnutím se sice smířil, pomohlo mu i povýšení do role vůdce, ale doznívající hárání bylo ještě natolik silné, že se s neodbytným přetlakem musel občas někde vypořádat. A náhle jsou rodiče zase tu. Jediní vládcové.

Vlčata se osmělila hned. Přiběhla k nim s roztetelenými jazyky jako dva šášulové, a jen co jejich hravost zabrala, propuklo pravé vítání. Divoké, něžné, upovídáné. Přidala se i Purim, ale ta na rozdíl od mladých zahájila svůj vstup úklonou, při níž záď těla s mírně zatočeným chvostem čněla vzhůru, hřbet se obloukem lomil k zemi, odkud vzhlížela hlava s pokorně sklopenými slechy, a celou parádní vlnovku ukončovaly do dálky natažené přední běhy. Matka s otcem přijali dceřin pozdrav s viditelnou spokojeností. Ocenili i způsob, jakým se každého zvlášť dotkla čumákem a pronesla: *Vítám vás, všechno je v pořádku, proti žádnému příkázání jsme se neprovinili...* ale vtom Vlk zpozorněl, nepatrně se mu naježila hříva. Purim znejistěla. Ohlédla se, uviděla Čingise.

Zjevil se nečekaně. Stál dvacet metrů od rodinné sešlosti v nebývale zbojné póze. I on se ježil, jenže mnohem víc. Přivřené oční štěrbinu a zvednuté pysky s poodkrytými tesáky změnily jeho obličej v masku válečníka, nesršela z ní jen nenávist. I výsměch, pohrdání: *Ty se chceš vecpat do mého revíru?* ale zaútočit na otce si netroufal.

Vlčice se posadila kousek stranou. S Beltýnou a Ušálem, kteří se k ní přidali, vypadala jako rozhodčí se dvěma asistenty. Purim, v domnění, že nad agresí lze zvítězit libou vůní, začala močit. Vlk se nehýbal. Dvě tři minuty synka zkoumal, snad mu jeho otázka i grimasa připadaly výstřední, snad neuvěřitelné, troufalé nebo dokonce směšné. Možná v nich u prahu žárlivosti zahlédl sám sebe a ucítil jednu z nesčetných podob lásky.

Zpytování skončilo. Vlk se rozhodl se sokem zúčtovat. Nejdřív zaujal impozantní postoj zdůrazňující výšku a sílu. Hned nato se k němu rozběhl, a protože nešlo o obyčejnou rvačku – Vlčice s Purim připomínaly dámy sledující rytířské klání – zvolil klus, který by mu mohl závidět každý lipicán z vídeňské Hochschule. Zastavil se a blýskl zubatým hledím. V tom okamžiku Čingis po rytíři vztekle vyjel. Vlk uhnul, ale horkokrevný sok se nevzdal, zase skočil, zase o chlup vedle. Začal kolem rytíře kroužit. Pomalu, s tichým vrčením. Rytíř čekal na třetí výpad. Tentokrát neuhnul, naopak se mu podařilo zakousnout do soupeřovy šije, i když při tom ztratil rovnováhu a oba klesli k zemi. Několikrát se překulili, Čingis se snažil vyškubnout, hrabal všemi běhy, zmítal sebou, ale Vlk kromě nadhledu zapojil všechny svaly a šlachy, sevření jeho čelistí nepolevilo. O výsledku bylo rozhodnuto, syn zakničel a zničehonic ochabl. Ležel na zádech, vzdával se a Vlk ho pustil. Aby vychutnal vítězství, chvíli nad ním postál. Pak prohodil: *Tos udělal naposledy*, a vrátil se k Vlčici, která ho odměnila úsměvným zívnutím.

Hleděla na Purim. (Něco jí říkalo: *Vidíš, jak je smutná, jak pozoruje Čingise? Běž za ní, olízni ji.*) Šla ji olíznout. Zas bylo vše jako dřív. Příchod spolehlivých pořádků završila vlčata tím, že se začala honit od otce k Čingisovi, od Čingise k matce a Purim a zase zpátky a pořád dokola.

V druhé půli března měla Vlčice sen. Zdálo se jí, že leží v podzemním doupěti, je plná mléka, naslouchá mlaskání vlčat a cítí, s jakou chtivostí se zmocňují cecíků, jak dravě s nimi zápolí. Probudila se. Rodina ještě spala, jen Vlk zvedl hlavu. Sděnila mu, že musí něco důležitého zařídit a odběhla pryč.

Asi tři kilometry na jihozápad od Hradiska se tyčila skála obklopená pralesem tak osiřelým, jako by o něj nikdo nestál. Nevedla k němu žádná lidská cesta a jeho podivuhodnou zapomenutost potvrzovalo i stáří stromů. Tolik bukových velikánů, monumentálních

jedlí, rozsochatých habrů, klenů a jilmů, podsaditých dubů a košatých lip se nikde jinde v okolním smrkovém světě nevyskytovalo. Pralesu se podle načervenalého zbarvení skály říkalo Rudník, ale Vlčice si ho pojmenovala po svém – Lesisko. Zalíbilo se jí při jedné z prvních výprav, protože se v něm nesetkala s žádnými rovně uřezanými pařezy, s žádnými hromadami klád a klestí; nikde ani stopa po oplocence nebo traktorové rýze, od nejbližšího lidského stavení oddělovaly tu příznivou pustinu dvě hodiny běhu.

Lesisko. Dlouho jím křížovala sem a tam, než našla místo podle svých představ: buk s bělavou kůží, pod jehož tělem cítila bezpečí. Cestu k němu ztěžovalo několik balvanů a trouchnivějící kmen vyvrácené jedle.

Pustila se do hrabání. Zpočátku postupovala podél jednoho z kořenů šikmo dolů, ale po několika hodinách úsilí, kdy už se dostala do téměř metrové vzdálenosti a z budoucího příbytku jí vyčnívala jen zád, narazila na kámen. Vylezla z díry, vytřepala ze srsti hlínu a sedla si. Najednou zjistila, že není sama. Pozorovala ji celá rodina. Jako pětice poustevníků právě vytržených z rozjímání.

Vlk seskočil z jedlové lavice, proklouzl mezi balvany k dychotající družce a vystřídal ji. Nejdřív musel načaté dílo trochu rozšířit, na jeho tělo bylo příliš těsné. Pracoval předními i zadními běhy, sprška rezavé hlíny a drobných kamínků odlétala daleko za hromadu, kterou navršila Vlčice. Brzy se dostal až ke kamenné překážce. Hrabáním do stran, nahoru i dolů se mu kámen podařilo uvolnit, zakousl se do něho, naposledy jím zacloumal a tvrdošijně, centimetr po centimetru ho vytáhl ven. Otřepal se, položil na kámen pracku. Vlčici neušlo, že se mu v očních štěrbinách blýská.

Vyhrabání doupěte trvalo vlčímu páru dva týdny. Oba se mu věnovali s velikou péčí, na nic jiného jim nezbýval čas. Starost o potravu přenechali mladým, hlavně Čingisovi, kterému teprve tato pocta vrátila přirozenou důvěru. Kdykoli něco ulovili, musel to rodičům sdělit osobně, vytrhnout je z práce a přivést k hostině. Byla to jeho výsada.

Jen jednou se během hloubení příbytku vydali vlci z Lesiska na společnou výpravu. Ale nešlo o lov, byl to pouhý výlet. Nečekané oteplení totiž přineslo do hor oblevu. Tající sníh proměnil zaváté žleby a potoky v dravé bystriny. Všude zněla voda, ale nad její zurčivostí, nad veškerým šumem a hukotem vládl bas vodopádu ve vzdáleném Ráji. Ještě donedávna zněl slabě. Vlci ho citlivými slechy vnímali jen za zvlášť tichých nocí a v některých odlehlých koutech revíru se jim jeho hlas dokonce ztrácel. Přesto ho aspoň tušili. Když začali objevovat neznámou krajinu, stal se jejich první významnou zastávkou. Náhlá změna je překvapila, vyprovokovala touhu vrátit se o pár týdnů zpět. Zase běželi v obvyklém pořadí s Vlčicí v čele. Tentokrát se však pohybovali pomaleji, protože Vlčice březostí ztěžkla, už se jí pod břichem pohupovaly nalité cecíky, ale dunění narůstalo, začalo přehlušovat všechno ostatní; ještě zdolali hřeben Butorek, po jižním svahu seběhli dolů a stáli u cíle.

Jakmile se hřmícího sloupu vody nabažili, vrátili se do lesa a po jeho okraji postupovali dál. Pod nimi se táhlo údolí Ráje, odkud vánek přinášel pach lidských příbytků. Znali je a uvědomovali si, že jedině odtud a z několika dalších obydlených míst, která si zvlášť pečlivě zapamatovali, jim hrozí nebezpečí. Jestli se však vlci něčemu nedovedou bránit, je to zvědavost. Ulehli v šeru smrkového mláží na horním konci pastviny, do níž se opíralo odpolední slunce rozpouštějící poslední bílé skvrny. Zahleděli se k nedaleké usedlosti. Zatímco se protější stráň ještě ztrácela pod sněhem, tady už bylo jaro. Dosud sice rozbahněné, čvachtavé, opelichané a čpící loňskou stařinou, ale z prohrátého drnu už vyrážela tráva a všude se žlutaly podběly s prvními trsy petrklíčů. Pásly se na nich včely. Nebýt dědka zabývajícího se mezi lipami za chalupou úly, Beltýně by nikdo nezabránil, aby vyrazila z úkrytu a požitkářsky se v té podbělové lázni s pěnou bzukotu vyválela.

Čingis romantické touhy mladší sestry nesdílel. Zajímala ho jen ohrada, v níž se na sotva vyklubané zeleni popásaly tři bahnice

s jehňaty. Vpíjel se do nich všemi smysly, ani trochu neskrýval, jak rád by mezi ně vtrhl. Vlk jeho vzrušení zachytil a jediným pohledem do něj promítl připomínku nočního ovčína: *zpanikařená zvířata se shlukla do houfu, šlapou po sobě, dusí se, nápor na prkennou stěnu narůstá, už se ozývá praskot, už se krajní zadušené kusy ocitají venku, ostatní přes ně prchají do lesa, vlci je strhávají k zemi... krev, bekot, lesem kráčí tlupa lidí, zní bušení do stromů, hvízdání, výstřely, halekání, štěkot psů, potoční soutěskou se plazí dým... poslední zavytí, poslední výstřel.* Než se Vlk od syna odvrátil, zavrčel: *Zakazují!* a znovu zíral přes pastvinu k usedlosti, odkud právě vyšla stařena v gumácích, khaki montérkách a pracovní vestě stejné barvy. Rukou si zacláněla oči proti slunci, shlížela k rozdivočenému potoku a cosi povídala. Cosi, co patřilo jen hučící vodě. Potom se obrátila k muži pod lipami a křikla: „Pořád stúpá!“ Dědek mlčel. Došla až k němu a hlasem pro nahluchlé pokračovala: „Vezmi bidlo s hákem, obejdi susedy a běžte zkontrolovat mostky, jestli je nezavalily haluze. Vypadá to, že by je zas voda mohla odnést jak předloni.“ Přikývl. Vytáhla z kapsy pleskačku, lokla si a zakřičela: „Chceš taky?“ Taky si lokl. Za chvíli kráčel s bidlem přes rameno napříč sadem, stále se vzdaloval, až nakonec zmizel mezi kmeny jabloní, hrušní a švestek. Don Quijote od vodopádu.

Vlčice zpomaleně mlaskla: *Poutavé, velmi poutavé, není-liž pravda?*

Zajisté, odvětila stejným mlasknutím Purim. Navíc se jí v otevřené mordě roztetelil jazyk, protože stařena se vydala vzhůru k lesu. V ruce držela košík, občas se zastavila, natrhala hrst podbělů nebo petrklíčů a zase pokračovala ve stoupavé chůzi. Vlci slyšeli, jak si sama se sebou vypráví, ale mnohem víc je vzrušovalo, že kráčí přímo k jejich pozorovatelně. Pět šest metrů před ní rostl jalovec, u kterého stála lavice jen dva kůly spojené prkýnkem. Babka si sedla, odložila košík s bylinami na zem, hlasitě zívla, vytáhla z vesty pleskačku, a než si z ní přihnula, prohlásila: „Asi klesá tlak.“ Zavoněla borovička. Ušál se drobně rozechvěl, z tlamy mu ukápla slina, ale Vlčice se ho dotkla prackou: *Na to zapomeň.*

Nenápadný ústup už promeškali. Jakýkoli prudký pohyb v nízké smrčíně je mohl prozradit, o to důkladněji museli vrůst do jehličnatého šerosvitu a trpělivě čekat. Stálo to za to. Ester povzbuzená borovičkou a jarem se nadechla a nad Ráj se vznesl její skřehotavý soprán: „Teče voda, teče, nemože protékat, mosí ju šohajek šablenkú prosekat...“

Jak píseň pokračovala, ukázalo se, že nelahodí jen vlčím slechům, protože v údolí se rozštěkali psi a v Patákově chlévě dokonce zabučela kráva. „Tlačí tě mléko?“ zeptala se Patáčka a pohotově změnila repertoár: „Děvčata, děvčata, vyžeňte telata, vy staré baby, vyžeňte krávy, vyžeňte krávy.“

Sotva popěvek dozněl v ozvěně protější stráně, pokračovala písničkami o ovcích, koních a slepicích. Pak dokonce i o havranech, protože vysoko nad údolím právě letělo krákající hejno. Zpívání zapila zbytkem borovičky. „Ty si tu klidně prozpěvuješ, ale...“ zalapala po dechu a kýchla: „Pozdrav pánbůh! Ale je pátek, styd' sa,“ dokončila přerušenu větu. Uchopila košík a vstala. Pak namítla: „Co bych sa styděla? Nestydím sa. Šak maso sem nejedla...“ a zase si vzpomněla na písničku: „Kdo sa v pátek roznemože, tomu žádný nepomože. Leda Pán Bůh Všemohúci, co má všecko ve své moci. Přátelé sa k němu sejdú, pohleďa naň, zas odejdú, bolesti mu neodejmú.“

Odešla. Vlci ji sledovali, dokud nezmizela v chalupě. Cestou zpátky do Lesiska narazili na čerstvou liščí stopu. Ve všedním rozpoložení by se po ní rozběhli, protože lišky a psy považovali za vetřelce, tentokrát ji velkoryse minuli.

Během následujícího týdne se hory hučící oblevou ztišily a Vlčice porodila třetí vlčata. Od chvíle, kdy z nich slízala plodovou vodu, kdy zaslechla jejich kničení – zprvu nepřátelské, snad i volající o pomoc – stalo se jí vyhrabané doupe jediným světem, dostatečně velkým, poutavým a vlídně šerým.

Rodina se první dny po porodu zdržovala v matčině blízkosti. Vlci definitivně opustili skrýš na Hradisku, kde ještě donedávna nejraději odpočívali. I Čingis, jemuž ten kopec možná připomínal dobu dočasného vládnutí, se se změnou smířil a byl to pak právě on, kdo nedaleko domovského buku objevil novou noclehárnu; dobře skrytou, zároveň však umožňující výhled a v případě nouze i tichý únik.

Nejvíc pozornosti věnoval doupěti samozřejmě Vlk. Tu noc, co Vlčice rodila, ležel u vchodu a sršel úzkostí přecházející v nevraživost. Ani Purim se k němu nesměla přiblížit, přestože z ní po násilně potlačeném hárání vyzařovalo mateřství, dokonce se jí pod břichem jako odezva touhy nalily mléčné bradavky. Odvedla Beltýnu s Ušálem o kus dál a hrála si s nimi s takovou chutí, že vůbec nepostřehla, kdy se k nim přidal Čingis vracející se z obchůzky revíru. To už byli všichni dokonale unaveni a ve větvích se začali ozývat ptáci.

Vlk čekal. Teplo, pach a zvuky, které vzcházely z podzemí, přinášely povzbuzující zvěst. Nebyla nová, zažil ji loni a předloni, ale chvěl se.

Vlčice se zmocnila doupěte všemi smysly. Na rozdíl od skalní dutiny, kde vrhla předcházející mláďata, tady ji jako čísi dlaně chránily hliněné stěny. Cítila, že s nimi dýchá, že si vzájemně vyměňují teplo a pach, že se stávají souznějícími bytostmi. S vlčaty zakutanými v srsti dokázala celé hodiny naslouchat podzemním zvukům. Ty nejmohutnější, znějící v basové tónině sestupovaly seshora. Promlouval jimi bukový kmen. Bručivě se chvěly a udivovaly spleť hlasů, jejich proměnlivou barvou a mocností – co hlas, to některý z desítek letokruhů. Často se k chorálu připomínajícímu sbor pravoslavných mnichů přidávala s čerstvými zprávami sóla haluzí. Někdy vtrhla pod zem znenadání jako výstřel z pušky, až to klímající matkou škublo, ale silné poryvy větru se v Lesisku vyskytovaly zříd-

kakdy, proto se dřevem většinou neslo jen kolébové vrzání. Teprve později, když se větve obalily listím, přibyl do podzemí i šepot.

S vlčím doupětem nerozmlouval jen buk, odevšad se k němu sbíhalo mravenčivé trnutí. To voda vstupovala do kamenů, mazlila se s hlínou, svěřovala jí tajemství pramenišť, nebe, stepí, pouští, ledovců, protoplazmy, akvaduktů, sídlišť, oceánů; vpíjela se do vzdušných trhlin, nabírala dech čmeláků, lišek, hrabošů a larev, probouzela prvoky a bakterie, dvořila se houbám, laskala plísně. Sytější o údiv minerálů a zjemnělá živorodým slizem proudila kořáním, které oprádalo i doupě. Chvillemi se Vlčici zdálo, že ji pozřelo obrovské zvíře.

Vlčata byla tři. Synci. Dva stejně velcí a draví, kteří si pro sebe uchvátili nejvydatnější cecíky, třetí o něco drobnější a mírnější. Zatímco ti dva se po každém napití choulili k sobě, jejich bratr vyhledával spojení s matkou. Nejraději se jí zakutával do chlupů pod hrdlem, kde cítil pulz krčních tepen. Zamilovala si ho, ale péči spočívající v častém převrácení, masírování a olizování věnovala všem stejnou.

Matka doupě téměř neopouštěla, vylézala se jen napít, nažrat a vyprázdnit. Potravu pravidelně přinášel Vlk. Zpočátku mu nedovolila, aby ji dole u vlčat vystřídal. Vybídla ho, až přišla nejpříhodnější chvíle. Napřed chlapce pouze pozoroval a očíhával, ale když si všiml, že jim v nevidomých štěrbinách začínají jiskřit oči, přilehl si k nim a pobaveně sledoval, jak se mu při hledání mléka marně dobývají pod srst.

11

Lidé

Předloňské Velikonoce připadly až na konec dubna. Poprvé po mnoha letech jsme nejeli na hájovnu, vlastně jsme se tam během tří měsíců po dědově pohřbu nevypravili ani jednou. Jenom Helena, ale to jsme se dozvěděli v trapné souvislosti a se zpožděním teprve od Jitky, protože od té doby, co se zamilovaná neteř přestěhovala k Emilovi, jako bychom ji ztráceli. Jako bychom ztráceli i Olgu, přestože bydlela doma. Ztrácení – to slovo přesně vystihuje mé tehdejší pocity. Dokonce mě ve spojení s těmi Velikonocemi napadlo (zapsal jsem si to tenkrát i do diáře!), že náš rodinný život podléhá víc lunárnímu než slunečnímu kalendáři. Markéta pořád něco uklízela. Vyvrcholilo to v týdnu před svátky, když jsem odjel do Salcburku na sympozium o destruktivních faktorech v psychogenezi. Umyla všechna okna. Těch je v naší vile, schválně jsem si to spočítal, dvacet devět včetně halové vitráže a vikýřů na půdě. Taky vyklepala a vyčistila většinu koberců. Možná si pozvala na pomoc nějakou firmu, s něčím jí, předpokládám, pomohla i Olina. Nevím. V té době byl mezi nimi dost napjatý vztah, nešlo s tím nic dělat, raději jsem ustoupil do pozadí, hodně jsem se zdržoval v ordinaci. Markétě se blížila menopauza, občas jsem si přál, aby nebyla, aby zmizela někam hodně daleko, a pokud jde o Olgu, všechno se vyjasnilo nedlouho po mém návratu z Rakouska. Až po Velikonocích, přesně sedmého května.

Přišel jsem domů, ještě bylo světlo a před barákem stál kontejner naplněný všelijakým harampádím: děravé matrace, rozklížené židle, křeslo s vyhřezlými pružinami, ošoupané pouzdro na housle, staříčkový fonendoskop, stojany na zkumavky, obrazové rámy, balíky časopisů převážně lékařských, noční stolek, ojetá pneumatika, busta Edvarda Beneše, lampa, prasklé zrcadlo, sterilizátor, krabice chorobopisů

dávných otcových pacientů, mámin rozbitý metronom (prvá druhá třetí čtvrtá...), habsburská orlice s oprýskaným smaltem, garnýže, od molů prožraný kožich, houpací kůň, stojan na květiny, sovětská vlajka, zavařovací hrnec bez teploměru, klobouky, boty, koženkový kufr plný prošlých léků, vavřínový věnec, jakýsi zaprášený portrét, kočárek pro panenky napěchovaný směsíci hraček, zbytek hrnčířského kruhu, budík bez ciferníku... historie. Markéta dělala pořádek na půdě. Uzemnilo mě to, možná i trochu naštvalo. Věděl jsem, že si musí nějak kompenzovat depresivní stavy, ale tady už nešlo o chvílky normálního smutku, tady to začalo přecházet v chorobnou melancholii. Byla k ní náchylná... Jenže melancholie, kterou zaháněla úklidem, měla co dělat s fobií.

Táta měl pravdu, když mluvil o strachu z opuštěného hnízda. V posledním společném roce, a zvláště po odstěhování Heleny, to u nás vypadalo velice opuštěně. Máma čím dál častěji zaváděla hovor na téma, že se v tom obrovském baráku co nevidět zblázní. Znělo by to jako žertovná narážka na tátovu profesi, kdyby podobnou poznámku utrousila někde na párty před rozjařenými přáteli – s tátou to ale nesouviselo. Bohužel to souviselo se mnou.

Kdysi býval náš dům zabydlený. Nemám na mysli jenom časy dávno minulé, kdy zde ještě žili pradědeček (advokát) s prababičkou, kteří měli kromě dědy ještě dvě dcery, a kdy se pak děda Lipner oženil, zařídil si v přízemí ordinaci (komunisti ji zlikvidovali, když začal táta chodit do školy), kdy vilu navštěvovala spousta lidí, a nejenom pacientů, protože babička prý často pořádala hudební dýchánky, mohla bych vyjmenovávat muzikantské celebrity, doted'ka se o nich tradují rodinné historky... a kdy ani táta s tetou Jitkou nezůstávali v ožívování domu pozadu, protože od dětství po študácká léta měli kolem sebe pořád rušno. Ty nejstarší časy na mysli nemám. I mé sepětí s domem bývalo živé. Mámino předpokládám taky, přestože z ní nikdy nevyvanuly lesy. Všichni jsme de facto měli dva domovy:

pražskej a moravský. Pražskej s námi dlouho sdíleli děda s babičkou, babička dýl. Stále za ní chodívali její žáci, hrálo se na klavír, šmidlalo na housle (dědova parketa), zpívalo se, popíjelo... a máma měla taky hodně přátel, hlavně kolegyňe ze špitálu. O sobě nemluví – těch nápadníků, těch lásek! Ale především tu bylo pouto s hájovnou. Nejčastěji k nám dojížděla teta Jitka. Měla tu a stále má svou dílnu. Zůstávala v domě i čtrnáct dnů, mohla si to dovolit, Jadwiga jí Helenu s Ferdou moc ráda pohlídala. A Helena, ta u nás později trávila každé prázdniny, nejvíc si ji pochopitelně oblíbila babička, vasedávaly spolu u klavíru celé hodiny. Děda Lipner se zase zaměřil na Ferdu. Vodil ho na Bulovku, kde v té době ještě působil na interně, a očividně se o něj přetahoval s dědou Butorou. Marná snaha. Vnuka lékaře se nedočkal.

A jsem u toho: najednou prázdněj barák, prázdná matka i otec, prázdné naděje. Před dvěma roky jsem to měla na talíři každý den. Od táty většinou mlčky, od mámy nahlas. Pořád dokola: přece nezůstaneš starou pannou (já!), my tu věčně nebudem, co nevidět se musí vyměnit okapy, natřít okenní rámy, začíná se drolit omítka, střecha je taky načasovaná, sami to všechno neutáhnem... a chceš, abysme si sem nasadili nájemníky? Cizí lidi?

Měli pravdu. Ale pravdu jsem ji v sobě nevědomky už při pohřbu dědy Butory.

Stál jsem u kontejneru a připadal si jako bezdomovec. Proč mi Markéta nic neřekla? Chvilí jsem se v té změti přehrabával. Bylo to trapné. Nakonec jsem si vzal otcův fonendoskop a matčin metronom. S odhodláním, že to zdaleka nejsou jediné rodinné skvosty hodné záchrany, jsem vstoupil do domu.

Obě, Markéta i Olina seděly v jídelně u otevřené láhve sektu. Olga asi přišla nedlouho přede mnou, ještě se nestihla převléct do domácího úboru připomínajícího gejšovské kimono. Vypadaly jako nejlepší přítelkyně, které si právě sdělily poslední drby, už dlouho tak nevypadaly. Jejich nenadálé sblížení mě sice zmátlo, ale setrvačnost

předcházejících minut byla silnější. Položil jsem relikvie z kontejneru před Markétu a vypálil na ni, co to má znamenat.

Řekla mu, aby si nejdřív přinesl šampusku, protože si s námi musí připít. Bylo mi ho líto, docela jsem ten spravedlivý hněv chápala, takže abych navodila smířlivější atmosféru, přiklonila jsem se na jeho stranu a prohlásila, že ani já se s některými věcmi nemíním rozloučit a že tu hromadu ještě spolu protřídíme. Měla jsem obstojné zkušenosti z rozvodových stání. Komedieální rozměr svého výstupu ale pochopil, až když jsem mu sdělila to co před hodinou mámě; totiž že jsem v pátém měsíci a vdávat se budu za čtrnáct dnů. Reagoval mnohem klidněji než máma, kterou to i rozplakalo. Posadil se, civěl na metronom a pomalu, velmi pomalu a dlouho pokyvoval hlavou. Nikdy na to nezapomenu. Na to ticho. Přerušilo je až mámino radostné štěbetání. Byla trochu opilá, příliš ji nevnímala. Natáhl ruku a řekl, pojď za mnou.

Sedla jsem si mu na klín jako kdysi dávno. Položil mi dlaň na břicho, špitl, že už je to znát a že si toho měl všimnout. Byla jsem připravena na otázky typu: kdy, s kým, kolik má roků, proč jsi nám to zatajila..., na spoustu otázek, kterými mě před chvílí zpovídala máma. Ale on se jen zeptal, jestli je všechno v pořádku.

Musím se vrátit o pětadvacet let zpátky, protože tam to začalo. Narodilo se nám druhé dítě – chlapec. Porod proběhl normálně, vedl ho samotný primář podolské nemocnice, otcův přítel. Kluk vážil tři kila čtyřicet a hned jsme mu vybrali i jméno: Tomáš po mně. Byl mírný a tichý, až moc tichý, nemohli jsme tušit, že jde o pověstný klid před bouří. Pátý den jsme si ho chtěli odvézt domů, ale zdálo se nám, že je nápadně bledý, do šeda bledý. A že se snad dusí. Primář ihned přivolal nějakého pediatra, klučina už fialověl, Markéta zpanikařila, z náručí jí ho museli vzít násilím. Primář ji uklidňoval, dokonce i já se o to snažil, přestože jsem byl vystrašený, nechce se mi o tom povídat. Přijel

těž otec. Slyším, jak říká, že Tomík je pod kyslíkem a půjde na rentgen a na EKG.

Zjistili, že se narodil s vrozenou vadou srdce patřící mezi takzvané vady s pravolevým zkratem, říká se jí syndrom hypoplastického levého srdce, dosud bývá nejčastější kardiální příčinou smrti v kojeneckém věku a chlapce postihuje dvakrát častěji než dívky. I dnes je jediná léčba, a to operace srdce, teprve ve stadiu zkoušek. Na některých pracovištích se provádějí transplantace, ale tehdy se nám o nich mohlo jen snít. Tomášková levá komora měla velikost fazolky, aorta byla zakrnělá... nedalo se nic dělat, všichni to věděli.

Zůstal naživu ještě dva dny. Markéta vůbec nespala. Ani já, ale ona u něj seděla nepřetržitě, kojit ho nemohla, jen hlídala sebemenší náznak pohybu. Na rozdíl ode mne odmítala pochopit. Poslední chvílky jsme s ním prožívali oba. Než se dramaticky rychle dekompenzoval a upadl do kardiálního šoku, dusil se. Ztuhl křečí, pak se jen drobně chvěl. A protože jsme nevěděli, jak ho té nepolapitelné trýzně zbavit, chvěli jsme se s ním. Modlili jsme se. Možná i nahlas. Mám pocit, že spolu hledíme do stropu a kvílíme. Nemělo se to stát, neměli ve špitálu dopustit, abychom se toho zúčastnili až do konce. Markéta se psychicky zhroutila. Dlouho ji trápil pocit viny a svou trudnomyslnost přenášela i na Olinku. Byly jí tenkrát tři roky. Chodila s ní na hřbitov, vyprávěla jí o bratříčkovi, při každém obyčejném nachlazení se o ni přehnaně strachovala, nutila dědu, aby ji brával na všelijaká vyšetření, a on býval velmi trpělivý, i já se o to snažil, ale chlapcova stínu se nikdy nezbavila.

Řekla jsem mu, že dítě je zdravé a bude to kluk. Tátovi ta zpráva úplně stačila, chválabohu se nesnažil (jako předtím máma) sdílet se mnou pocity, které jsem měla, než jsem se odhodlala k sonografickému vyšetření. Jen jsem doufala, že se nezeptají, co bych udělala, kdyby ultrazvuk odhalil nějakou vadu. Naštěstí se nezeptali, obavy z některých otázek jsou zbytečné, nechtěli slyšet slovo potrat. Musela

bych jim říct, že o další početí bych už nikdy neusilovala, o vdávání jakbysmet.

Dva tři dny před Olžinou svatbou jsme se dočkali ještě jednoho zásadního překvapení. Odehrálo se pozdě večer. Poprvé nás navštívil můj budoucí zet', celé odpoledne jsme povídali a popíjeli, Markéta i já jsme si s ním přitukli na tykání a zůstal i na večeři. Potom, už jsme se loučili a stáli všichni čtyři v hale, vešla dovnitř Jitka a hned za ní Helena. Jitka vypadala na zhroucení, Helena našťvaně, obě přinesly napěchované tašky, Helena navíc ten svůj ušmudlaný ruksak, který shodila na zem, a oznámila nám, že venku čeká taxikář, mamka prý nemůže najít peněženku a ať to s ním někdo zajde vyrovnat. V prvním okamžiku mě napadlo, že se moje sestra Jitka odhodlala vykonat dlouho slibovanou a stále odkládanou návštěvu u Emila B., kde se jí nějak podařilo ukončit tu, jak ona říkala, nemožnou avantýru. Ale nebylo to přesně tak. Asi týden předtím mi Helena telefonovala do ordinace, sdělil jsem jí novinu o Olině, přijala to jinak, než jsem očekával – lhostejně, téměř bez překvapení, dokonce uhodla ženicha, toho prý „solidního a zazobaného šéfa advokátní kanceláře Martina Hybnera“, údajně Olžinu starou lásku. Blahopřála mi, že budu dědou, a se zvláštním patosem mě požádala, abych za ni pogrataloval Markétě. – Konečně jste se dočkali, podotkla. Samozřejmě jsem ji pozval na svatbu. Poděkovala. Řekla, že už musí končit, a položila sluchátko. Nedošlo mi, že nevolala jen tak pro nic za nic. Nebýt Jitčina zátahu, asi bychom se o Heleniných nesnázích dozvěděli o něco později a méně dramaticky.

Přijela jsem na svatbu s předstihem a sama, protože Juru zdržely problémy na polesí, Ferda byl ve škole a já si nutně potřebovala domluvit detaily ohledně červnové výstavy. V galerii jsem to vyřídila rychle, zbyla mi spousta času. Nemohlo mě napadnout nic geniálnějšího než zajet na Smíchov a zazvonit u toho bytu nebo ateliéru

nebo co to vlastně bylo. Zazvonila jsem víckrát. Trvalo celou věčnost, než se zevnitř ozvalo cosi jako: krá, je tam někdo? Byl to ženský hlas, Helenin určitě ne, ta ženská ráčkovala a musela být přinejmenším opilá. Bušilo mi srdce, už když jsem se k tomu baráku blížila, ale po těch slovech mně bylo na omdlení. Asi jsem se jí představila a řekla, že chci mluvit s Emilem a mojí dcerou, protože přes zavřené dveře prosáкло, že Emil nejspíš shání někde po hospodách kšefty a ta holka, jestli myslím tu, „co furt brnká na kytáru, tak ta se vodstěhovala, krá“. Pokusila jsem se z ní něco vytáhnout, hlavně jestli nezná Heleninu adresu. Věděla jsem, že „doma“ nebydlí. Ale už jen zablábolila, že jde „do prdele spát“.

Kdysi mi Markéta ukazovala svatý obrázek s andělem strážným a dětmi nad propastí. Dostala ho od Jadwigy. Brácha si z nás utahoval. Povídal, že ví, kde má takový anděl hnízdo. Neznám dokonalejší automat, tvrdil a radil nám, abychom na něj „přepínaly“, kdykoliv se dostaneme do překérní situace.

Mluvil jsem o svobodné vůli, kterou kdekdo považuje za samozřejmost. Tehdy mě zaujala myšlenka Francise Cricka, že v našich mozcích je místo zabývající se plánováním bezprostředních činů. Výpočetní aktivity toho místa si nejsme vědomi, známe jen výsledná rozhodnutí. Fascinovaly mě okolnosti a impulzy, které mohou takovým rozhodnutím předcházet. Stovky pro a proti. Labyrint vjemů, zábran, zkušeností, ohledů, averzí, znalostí, pudů, genetických vloh... představa anděla s kalkulačkou je inspirující. Předpokládám, že výpočet mnohých pohybů a skutků trvá déle než zlomek vteřiny, některé jsou určitě nespočítatelné. Žádný objev. Stará moudrost velí – počítej pomalu do deseti, než se rozhodneš.

Nejdřív jsem stopla taxíka a nechala se odvézt na Malostráňák k Lichtenštejnskému paláci, kde je hudební fakulta. Měla jsem smůlu i štěstí. Smůlu, protože Helena tam nebyla, a štěstí, protože tam byl

vrátný Houdek, záchytný bod. Znal už moji mámu a oblíbil si i Helenu, ta ho totiž pravidelně zásobovala medem. Zíral na mě. Musela jsem vypadat nemožně. Opatrně se zeptal, jestli jdu za Helčou, a hned pokračoval. Zřejmě jste se špatně domluvily, vodošla před hodinou, celý v odpoledne si u klavíru na čtrnáctce cosi procvičovala, půjčil jsem jí klíč a chvíli poslouchal, hrála samý smutný kousky, sdělil mi. A taky mi sdělil, že pohubla a je nějaká nesvá. Potom vyzvídal. Chtěl vědět, jestli je naše rodina v pořádku. Řekla jsem mu jen o chystané svatbě a předstírala, že spěchám. Doprovodil mě až před vrata a na rozloučenou mi poradil, abych zkusila vedlejší jídelnu, že tam někdy Helča chodí. Nebyla tam.

Co se dělo dál, to se mi teď po dvou letech vybavuje jen v obrysech, sem tam nějaký detail. Nepřemýšlela jsem. Cosi mě vedlo od hospody k hospodě. Začala jsem těmi nejbližšími: Kocourem, Čertem a restaurací V Podhradí. Název si nejsem jistá. Tam se ke mně přihlásil mladík, který tvrdil, že si mě pamatuje z vernisáže, kde Hela hrála na kytaru a on na saxofon. Slibný začátek. Poslal mě směrem k Újezdu, poslechla jsem ho, určitě to mínil dobře, ale hned v první nebo druhé pivnici jsem zažila děsnej trapas. U stolu s rozjařenými kumpány seděl chlápek podobný Emilovi. Znala jsem ho pouze z fotografií, jenže v týhle situaci mě nemohlo napadnout nic jinýho než se ho zeptat, kde je Helena. Měli mě buď za blázna, nebo za štetku, dokonce mi chtěli poručit pivo, ale já trvala na svém, až ten Emilův dvojník vytáhl pro pobavení občanku, celá hospoda se chechtala... už si nepamatuju, co všechno jsem jim napovídala, ani jak jsem se z té putyky dostala ven. Pak následovalo cosi, co můžu nazvat jen posedlostí. Myslím, že jsem se vrátila Karmelitskou zpátky na Malou Stranu a různě se pohybovala vod Nerudovky až po Klárov. Mezitím se setmělo a já se ocitla na druhém břehu Vltavy. Brala jsem všechny ty vinárny, kluby, bary, pizzerie, hospody a kavárny šmahem – nóbl nenóbl. Hodně se od dob mého mládí změnily, chci říct, že o spoustě jsem neměla potuchy, jiné mi možná vyklouzly z paměti, některé působily vulgárně, až jsem

se styděla a v jednom posprejovaným suterénu i bála. Vypadalo to tam jako v doupušti. Děsnej řev. A taková ta vygumovaná muzika, co pořád jen do zblbnutí ječí a pulzuje. Zdálo se mně, že jsem zničehonic zestárla a zároveň šlápla do jinýho světa, který taky zestárnul, ale oklikou a předčasně. Bůhvíjak dlouho jsem se v těch prostorách motala, všichni byli v rytmickém transu, všichni mohli být mými dětmi, ale pak mě kdosi zatahal za rukáv. Měla jsem na sobě staromódní baloňák! Vůbec jsem nechápala, vo co mu jde, chtěl po mně „pětikilo za psaníčko“, rychle jsem vypadla ven. Teprve na čerstvém vzduchu, až když jsem se přiblížila k nábřeží, mi došlo, že psaníčko je dávka drogy, věděla jsem to od Tomáše, kterého jsem zpovídala v souvislosti s Emilem.

Na nábřeží jsem se zdržela dýl. Stála jsem u zábradlí na Novotného lávce, kouřila, civěla do vody hučící jak vodopád v Ráji po velkých deštích a nepřipadala si jen stará, ale i jako nějaká Mařena vodněkud z Balíkova. Vzpomněla jsem si na Markétu. Taky se tak po svatbě cítila, hlavně když jsme se všichni předbíhali, aby si to „magický město“ zamilovala. Tenkrát mi řekla, že tuší, odkud prýští síla udržující při životě legendy a napájející město proslulým fluidem. Prý je pod hladinou Vltavy. Vyprávěla mi sen, který se jí zdál při návštěvě hájovny pár měsíců před narozením Oliny. Unášela ji voda. Snažila se plavat ke břehu, slyšela narůstající hukot a najednou seděla na vrcholu skluzavky. Ještě si uvědomila, že je to jez před Karlovým mostem, hned nato sjížděla dolů. Vnímala kluzkost dřevěných klád obalených slizem, sjížděla nekonečně dlouho, až vpadla do oslnivé tříště. Procitla. V následujících dnech sen pokračoval: opět se řítila po skluzavce, ale tentokrát ji řeka pohltila a stahovala do hluboké jámy. Nejdřív jen padala tmou a tichem. Potom si všimla, že stále sjíždí po skluzavce. Míhaly se kolem ní jiskry, snad šupiny slídy nebo flitrů. Pokusila se něčeho zachytit. Už nesjížděla tak rychle a tma se proměnila v přítmí. Jako by se v zašlých zrcadlech odráželo světlo požárů, možná i plesů. Ještě minula několik klenutých otvorů, v jednom

zahlédla zvon, a seděla na dně, na kamenném stolci. V ruce držela kus ulomené větve, ale nebyla to větev, byl to jelení paroh zdobený perlami a rubíny. Nacházela se v místě, které nikdy nedokázala popsat. Hned mluvila o šachtě, do níž ústily ze všech stran štol, hned o ohradě, náměstí, komnatě, kryptě nebo dokonce o posvátném háji. Jista si byla jen stropy a stěnami z dřevěných kůlů, trámů a prken nasáklých vodou. Všude zvučely kapky a jejich pády se proplétaly v ozvěnách. Měla pocit nějakého děje, ale nevěděla jakého. Vybavily se jí například obrysy kašny s postavami rozmlouvajících světců, vzpomněla si na boj ledňáčka s úhořem, na skálu porostlou borůvkám, na kovanou mříž, na pohled do štěrbiny jantarových očí, na honosně vyšívanou oponu a na staletého raka s obrovskými klepety. Vylezl z truhly a měl na sobě intarzované brnění. A ještě něco si pamatovala: posmrtnou masku usmívající se dívky se zavřenýma očima. Je věhlasná, říká se jí Utonulá ze Seiny. Sádrové kopie si všimla v ateliéru mého spolužáka sochaře. Byl tam s námi i Tomáš, a když už jsem u něj...

Jitka vždycky považovala výklady snů za šarlatánství, ne-li přímo za zvrhlost, zvláště když jsem se jich, cituji, „dopouštěl na Markétě“. Tu přede mnou varovala už před svatbou, ale tím jen povzbudila její zvědavost a snad i touhu sdílet s někým spánkové vize. A protože je předtím sdílela jen s dětinskou katoličkou Jadwigou, popřípadě s vědmou Ester, nemohl jsem jí vyčítat, že mě nebrala jako psychoanalytika, pro něhož je duše nejskrytějším divem kosmu, ale jako obyčejného křížovkáře lušticího tajenku. Bývala ráda tajenkou. Oba nás to bavilo, určitě i vzrušovalo. Jistý druh odevzdanosti totiž povzbuzuje libido. Přítel A. S. (PhDr.) kdysi na tohle téma poznamenal, že není rozdíl mezi svlékáním kalhotek a odhalováním bytostného Já. Navíc ještě bagatelizoval Jungovu myšlenku, že hmota a psyché jsou dva různé aspekty téže věci. Samozřejmě věděl, že pokud jde o směřování k sexualitě, musel by se obrátit spíš na Freuda. Snad se nedopustím příliš velké netaktnosti, když prozradím, že pár mých

kolegů souložilo bez ohledu na lékařskou etiku se svými klientkami. Považovali to za součást terapie. Do mne vtiskl stavovské zásady otec, ale našlo by se několik případů, kdy síla pokušení byla jen vo fous menší než memento zásad. Markéta mi stejně nevěřila. Později se vyskytl i důvod. Je zvláštní, že tenkrát (v době zamilovanosti) by mi spíš odpustila, kdybych se, jak říkala, s některou nadržanou chudinkou vyspal, než když „se hrabu v jejich duších“. Vyprávěla mi o jelenech, které vzrušuje pach krve poraněné zvěře tak silně, že se s ní pokoušejí pářit. Kdykoli žárčila, nebo jsem ji jen naštvál, přestala se mi svěřovat. Nikdy to nevydržela dlouho. Svěřovali jsme se navzájem. Ze žačky se stal mistr, měla zvláštní vcitovací vlohy, dokázala se lehce propadnout z vědomí do nevědomí. Mohla být médiem i hypnotizérkou a někdy to až přeháněla. Varoval jsem ji před spícími démony.

Tam na Novotného lávce mi došly cigarety. Posledního špačka i se zmuchlanou krabičkou jsem odhodila do Vltavy, kde je hned spolkl hučící jez. Cigarety, o důvod víc zajít někam do hospody, ale do které? Chvilka u řeky mě neuklidnila, naopak mi bylo do pláče. Stud, zatmění, setrvačnost... co já vím? Po nedalekém mostě se jako po osvětleném jevišti producírovaly davy turistů. Místo, kterému by se Helena určitě vyhnula. Vzpomněla jsem si na náš nedávný rozhovor. Vyčítala mi konformitu. Mně! Jak jsme se prý vždycky se strejdou a tátou oháněli „těmi svými báječnými, těmi revoltujícími šedesátými léty“, a kam jsme to nakonec dotáhli. Ona se žádnému pohodlíčku nikdy nepřizpůsobí, nenechá si vygumovat mozek, bude žít podle sebe s Emilem nebo bez Emila, to je fuk. „Úplně jste zesračkovatěli.“ Ano, řekla – zesračkovatěli. A snad aby mě ohromila, vytáhla na mě slova jako: hledání něhy a bolesti, nová kultura, lítost, perník, důstojnost, tráva, sex, karma, transcendentno, čakry, Ladronka, útěk, smrt... a chtělo se mi křičet. Tam u jezu se mi chtělo křičet. Vrať se domů, proboha, vrať se domů!

Zamířila jsem ke Staromáku a dál k Josefovou. Někde v Masný ulici jsem se zničehonic ocitla v překérní situaci, všechno se stalo velice rychle. Zaslechla jsem útěk. Někdo mě předběhl a málem i porazil. Hnali se za ním dva vazouni, jen tak tak se mi před nimi podařilo uskočit do mezery mezi zaparkovanými auty. Dohnali ho, stál vopřerený vo zed' baráku, na hlavě měl baseballovou čepici, lapal po dechu, prosil, snažil se jim něco vysvětlit a najednou křičel: nechte ji, tu vám nedám, ne... ne... a ozvalo se pištění. Jeden z vazounů držel za ocas krysu, několikrát s ní praštil vo barák a bylo po všem. Ještě ji rozdupal. Pak si všimli mne. Vůbec nevím, proč a jak jsem se nakonec ocitla až před Rudolfinem. Pořád mi v uších znělo jedno a totéž: „Padej!“

Až za několik měsíců nám máti řekla, že jí tam kdesi za Staromákem ukradli peněženku. Asi máme něco společného, možná hrdost. Taky jsem se styděla přiznat, že mi to s Emilem nevyšlo. Nemohla jsem se ze dne na den přestěhovat zpátky ke strejdovi a tetě a poslouchat řeči o tom, jak všeci všechno dávno předvíдали. Co nesnáším, je patent na pravdu. Potřebovala jsem se zahojit. Jenže mamka mě předběhla a udělala z toho divadýlko. Aspoň vím, jaká nikdy nebudu, kdybych měla dceru.

Před Rudolfinem si jí po skončení koncertu všimla Kristýna. Kámoška, u které jsem bydlela. Na koncert jsme měly jít původně spolu, ale mě rozbolela hlava. Mamčina postava prý byla nepřehlédnutelná, kdekdo na ni zíral. Údajně blábolila cosi o andělovi. Načichla buď Markétou, nebo Jadwigou.

12 Vlci

Během dlouhých dnů a nocí pod klenbou doupěte nebyla Vlčice synkům jen zdrojem potravy, brzy chtěli mnohem víc a po prozření se jejich čilost ještě vystupňovala. Bližší sepětí s matkou nevyhledával výhradně drobný vlček, i dravější bratři stále častěji zápasili o místo u její hlavy a kromě her se dožadovali i čehosi, co nelze nasytit mlékem.

Vlčice neklidu chlapců rozuměla. Pokaždé trpělivě čekala, až se unaví, potom k nim přiblížila obličej a spojila svůj dech s jejich dechy, svůj pohled s jejich pohledy. Začalo otvírání, k němuž se v klímavé chvíli před usnutím přidávalo i doupě s Lesiskem. Nastaly pohádky. Na počátku první stála Tma. Náhle z ní vyšlehl záblesk Tváře, jejíž podobu vlčci okamžitě zapoměli. Ptali se po ní, ale nikdo z vypravěčů ji neuměl znovu vyvolat, jen minerály se na pár vteřin roztkaly rychleji a balvan pod blízkou jedlí nakouzl další hlásku slova prosakujícího zvolna staletími. Zvídavým synkům taková odpověď nestačila, nesmířili se ani s matčíným: *Je to král s vlající hřívou, hořícím jazykem a ledovými tesáky* – jenže na dlouhé vryptávání není čas, za Tmou a Tváří se do podzemí vkradl černokněžník Hlad, kručí mu v břiše, s vlčí vytrvalostí pádí za kořistí, sladce zavoněla krev a pára vnitřností; černokněžník mizí, zahnal ho chrabrý Vlk, na všech smrcích, jasanech a limbách vrostlých do žulových bradel se třepotají pentle příznivých pachů, Vlčice vyje radostí, prvoci a houby tleskají, vlčci usínají, ale sotva se vzbudí a napijí, je tu další pohádka. Vyplovává z hlubiny, je hliněná, má šupinaté letky, pernaté paroží, jantarové oči a bronzová kopyta; kopyto udeřilo do skály, vyrojily se jiskry, vzplál Oheň – oslnivý vladař a nenasytný milenec, vše živé před ním prchá, dokonce i Lesisku zatrnulo v kořenech, ale

On hučí žářem a praská haluzemi: *Jsem sám, jsem tak sám!* až se to doneslo k Vodě, která se vzedmula; řítí se k němu celá zpěněná, nic ji nemůže zastavit, konečně se objali, zasyčeli vášní a proměnili se v mlžný sloup. Vlčci čekají, co bude dál. *Narodily se Mraky*, povídá matka, *vyletěly vysoko nad kopce, nikdo k nim nedosáhne...* chlapce však mraky nezajímají, znovu se dožadují Ohně a Vlčice jim rozumí. Nechala vzplanout vatru uprostřed noci plné sov, zubrů, rysů, jelenů, vlků a lidí. Jen lidé se Ohně nebojí, oslavují ho, tančí kolem něj, bratří se s ním, berou ho do rukou a vyhazují k nebi, kde místo minerálů tikají hvězdy, ale následující pohádku, tu o lidech, by vlčata těžko pochopila, kdyby nedošlo k souhře náhod.

Na úpatí Vidláku objevil Ušál lidské lejno, přivolal zbytek smečky a hned se v něm všichni vyváleli. Ne kvůli sympatiím, ale aby mohli změněným pachem zmást okolí. Často se oblékali i do pachových závojų lovné zvěře, lidskému parfému však přiřítali zvláštní moc – věřili, že je ochrání před letitým nepřátelstvím.

Pár hodin poté navštívil Vlk doupě. Neznalí synci se naježili a stáhli se před ním do kouta. Pokoušel se je zklidnit: *Co to vidím*, culil se, *to jsem přece já, vy blbečci, přišel jsem si s vámi zašpásovat*. Stříhal ušima, tetelil jazykem, mrskal chvostem, dokonce se pokusil převrátit na hřbet, ale všechno snažení bylo marné. Vysoukal se tedy ven, kde Vlčice dožírala porci prasečí kýty, a postěžoval si. Nasála vzduch, pobaveně si ho změřila, zívla (*ti chlapi!*) a zalezla k mladým. Okamžitě se k ní přimkli, ještě byli zježení, ale

matce se jejich zmatenost náramně hodí, zase nechává vzplanout vatru, tančí kolem ní lidský houf, oslavuje rozvírání dubových pupenů a pokoření temných sil, tanečníci volají: *Beltine, Beltine...*, do bronzových kotlíků teče krev, ozvalo se několik výstřelů a k nebi vzlétly rakety, které se proměnily v malá noční slunce, ale zase je tma, lidé utíkají, ztrácejí se, doupě čpí člověčinou, chlapci čekají,

co bude dál. Za přivřenými víčky se matce zvolna spřádá obličej nemluvněte. V okamžiku, kdy se začíná vstřebávat do děje, navazuje na vyprávění buk: zachytil jižní vítr, který rozhýbal větve a rozšeptal rašící listí; závan egejského vzduchu pronikl i pod zem, a protože ještě nezapomněl na křik cikád v olivových hájích, nasycil člověčinu bazalkou, mátou a piniemi, ale vzápětí se z nízkých mračen vysypala přeháňka, kapky deště se v bukové koruně předhánějí s větvemi o slovo a dřevovina kmene zvučí naplno. Ze syčící pěny vstává Poseidon, bije kopyty o mořskou hladinu, pádí po vlnách, mává na božské příbuzné, všichni volají: *Je načase stvořit smrtelníky*, a na pokyn Dia zavoněla hlína, Héra se s ní laská, Hefaistos rozdmýchává výheň, přidávají se i ostatní bohové, nová hra se jim líbí; ryb, ptáků a zvířat přibývá, kolem to mečí, vyje, skřehotá a hvízdá, avšak v ústraní se krčí člověk, nezbyla na něj žádná srst, ani pořádné zuby a drápy nemá, je nemotorný, je mdlého zraku, sluchu i čichu. Artemis skotačící s divou zvěří se mu směje, ale bratr Apollon zabrnkal na lyru a přivolal Promethea, jenž tomu směšnému stvoření přinesl alespoň oheň a zručnost. Zeus se marně hněvá, člověk už kráčí krajinou, množí se, mýtí lesy, sklízí úrodu, buduje města a svatyně, z oltářů stoupá bohulibý dým, bohové se v lidech zhlédli, obcují s jejich dcerami a syny, Zeus jim sesílá Poctivost a Spravedlnost, děje božské se prolínají s ději lidskými, jenže Olympané, ta vznešená rodina, se začínají nudit. Žárlí, závidí, pletichaří, a protože hrozí válka, učinili si z člověka zrcadlo, vtiskli do něj své nebezpečné vášně a šíravá soužení. *Dám lidem něco, co všichni budou milovat, aniž postřehnou, že k sobě vinou nešťestí*, pravil otec Zeus a vyzval oblíbeného syna Hefaista, aby z hlíny a vody uhnětl líbeznou postavu podobnou bohyním, načež přikázal, ať ji dcera Athéna naučí ženským pracím, další dcera, půvabná Afrodite nechť jí hrdlo vyšperkuje zlatými řetězy, tělo ověncí jarními květinami a hlavu zkropí šíravou krásou, a ať ji k tomu levoboček Hermes obdaří nestoudností, lží, zlodějstvím a svůdnými slovy. Tak

se zrodila Pandora, Hermes ji snáší na zem, aby otevřela skříňku,
z níž

na lidské kmeny padá

soužení

z olympských výšin

dolů letokruhy

zase začpělo lejno, ale vlčí synci už jsou nesmírností pohádky unaveni, už je nevzrušují nájemní vrahové, chrabré skutky hrdinů ani střety armád, útoky povstalců, teroristů a komand; nezajímá je, že rytíři vyrazí proti hradbám jeruzalémským, že se lesknou kopí, štěkají samopaly, světélkují obrazovky; nechápou, proč kurzy akcií stoupají a klesají, proč ropné skvrny zaplavují pobřeží, běženci hranice, slova atmosféru, smutek srdce. Chlapcům se pohádka nelíbí, vyhýbá se konci, bez něhož každá historka ztrácí kouzlo. Naštěstí (právě v okamžiku, kdy pisidský král Olibrius nabízí Markétě lásku a bohatství, ona však odmítá a radí mu, aby se smiloval nad svou duší, jež je odleskem obrazu Božího), naštěstí právě přestává venku pršet. V bukové koruně nastal zmatek, a protože navíc utichl i vítr a vysvitlo slunce, jež způsobilo ve zkropeném listí jiskřivé zkraty, nedopadl už popravčí meč na skloněnou šíji světice a nevytryskla její mučednická krev. Místo toho sjel do podzemí billboard s usměvavou tváří. *Úchvatné*, zívá vzpomínající Vlčice, jenže synci se dožadují vysvětlení, chtějí jinou, srozumitelnější pohádku a matka přemýšlí, směřuje k začátku, kdy se jí za přivřenými víčky snoval obličej plačícího nemluvněte. Snaží se přivolat starou vlčí zkazku, daří se jí to, ale nebýt zbyteků olympských vůní v haluzích buku, nepřiletěl by jí na pomoc datel, ten posel boha Marta. Zachytil se bělavé kůry, rozezvučel kmen staccatem klovanců a do doupěte

houpavými kroky

vchází kněžka Sylvia.

Rukou si na hlavě přidržuje hliněný džbán. Časně zrána vyšla k řece, aby omyla posvátné nádoby mezi oblázky, ulehla do trávy k odpočinku.

Prsty si pročesává vlasy, nastavuje ňadra, břicho a klín větru, který syčí ve vrbovém proutí a šplouchá vlnami. Usíná. Spatřuje ji Mars. Objal ji oblačnými pažemi, říční údolí se ztrácí v hustém mlčí a datel odlétá.

V buku doznívají

dřevěné struny, Sylvia porodila dvojčata. Ukrutný Amulius, jenž se zmocnil království Sylviina otce, poručil sluhům, aby novorozeňata utopili, ale vody se zalekly takového hříchu, vynesly chlapce na břeh a Vlčice

zaslechla cosi

co pocházelo zdaleka. Vztyčila se od žrádla, ještě

polkla

sousto plic, poodběhla stranou a s nastraženými slechy znehybněla. Dcera Purim se postavila vedle ní. Obě běží bok po boku za vyzývavým voláním. Vlk, který přikázal Čingisovi, aby zůstal s Beltýnou a Ušálem u chladnoucí kořisti, se s odstupem vydává za nimi. Cesta je dlouhá a nebezpečná, vede po větrných hřebenech, sleduje koryta potoků, stoupá a klesá, ozývá se střelba, štěkot psů... ale vlčatům už dochází trpělivost, útočí na matku, ať je nenapíná, a Vlčice se konečně zastavila.

Nahlíží do obličejů božských synků. Jejich vřískot není pouhým nářkem. Sklání k nim mordu zbarvenou jelení krví. Olizuje jim tváře, odnáší si je domů, dává jim pít. Chlapci jsou při chuti, lačně zalehli k cecíkům, vysáli je do poslední kapky. Než (nasyceni mlékem i bájemi) usnuli, uchvátili si oba dravější bráškové svá jména: Remus a Romulus.

Po čtyřech týdnech mléka, spánku a pohádek se z vlčat stali pořádní cvalíci a doupě jim bylo čím dál těsnější. Už je nebavilo naslouchat a snít, ňafali po sobě a dováděli. Do svých čertovin zatahovali i matku, která jim nic neodepřela, jen trpělivě hubla, pelichala, ztrácela mléko a dělala si starosti ze stále častějšího: *Máme hlad.*

Vlk usoudil, že přišel jeho čas, a když jednoho dne Vlčici u rozděvých synků zase na chvíli vystřídal, vyvrhl před ně ze žaludku natrávené maso. Nejdřív se, podobně jako nedávno před pachem lidského lejna, stáhli do kouta, ale tatík se zatlemil: *To je žrádlo pro chlapy, vy padavkové.* Jako první se osmělil Remus, hned po něm Romulus. Na třetího by z hromádky nic nezbylo, kdyby se ti dva nezačali o zvlášť velký kus přetahovat. Využil toho a za pár minut byli všichni tři nasyceni.

Jednou v noci se vlčci probudili a byli sami. Trochu se protáhli, hned ožili a dali se do hraní. Útočili na sebe, vzdávali se a vítězili, až je zápasení unavilo. Venku se rozednívalo, květnové Lesisko zahltil ptačí zpěv stékající až do podzemí a matka ani otec nepřicházeli. Zatím se nestalo, aby je opustili na tak dlouho. Schoulili se k sobě a pozorovali ústí tunelu, který je pořád vzrušoval, ale ještě se ho neodhodlali prozkoumat. Tušili, že za ním, kdesi za zatáčkou je celý svět.

Postřehli známý zvuk a vzápětí se objevila matčina hlava. Hned se kolem ní hemžili, byli samá výčitka, samá lichotka, ale všechno snažení vyznělo naprázdno. Vlčice si k nim jako obvykle nepřilehla, dokonce jim ani náznakem nevrátila jejich přičinlivé pusinkování. Naopak: začala před nimi pomalu couvat, lákala je nahoru. Jakmile byla venku a uvolnila vchod, vtrhlo do chodby světlo. Tmou a šerosvitěm odchovaní vlčci se lekli. Přitiskli se k podlaze a zírali. Zase zahlédli záblesk Tváře. Ale její podoba tentokrát nezmizela (jako v matčině pohádce) v okamžiku zjevení; oslepuje bělostí, víří a vyzývá zježené synky na cestu. Vlčice výzvu doplňuje: *Pojďte, mám pro vás překvapení,* ale Remus s Romulem nevěří, jen třetí slepec, ten mazlík, vylézá z úkrytu. Posadil se. Matka ho olizuje, snaží se odstranit další porodní blány. Daří se jí to, oslnivá rouška mizí. Za ní je malý plácek plný ohlodaných kostí, výkalů a roztrhané kůže, kapradinová houština poskvřená sluncem, balvany vrstlé do mechu, trouchnivější jedlový kmen a snítky mařinky vonné. *Ach!*

Ohromený vlček zaklonil hlavu. Chce vědět, kam se poděla Tvář a odkud pochází tolik ptačího zpěvu. Vidí haluze, listí, kousky nebe... a znenadání i jakési mihnutí. Na habrové větvi přistál kukaččí pantáta. Spatra si změřil přízemní dění, ledabyly svěsil letky, natáhl krk a začal kukat. *Ach!* Vlček taky natáhl krk. Proti všem vlčím zvyklostem se rozkukal s ním a kukání ho tak ovládlo, že nepostřehl, kdy ten skvělý pták odletěl a jak se stalo, že ho zčistajasna obklopila celá rodina.

Vlčice s Vlkem stojí kousek stranou a přihlížejí zpočátku jen všeobecnému mávání chvosty, očichávání a poštuchování. Potom se Čingis pokusil překulit droboucha na záda, ale Purim po něm ňafla, *dej tu pracku pryč!* a už se perou; Beltýna s Ušálem vystihli, že přišla jejich chvíle, pokřikují: *Kukačko, Kukačko, pojď si s námi hrát*, hopsají kolem brášky, převalují se před ním, klanějí se mu, vyzývají ho, aby se k nim přidal, jenže on se vyjeveně choulí k zemi.

Naštěstí se u vchodu do doupěte objevili Remus a Romulus. Ihned na sebe strhli pozornost. Vítací ceremoniál pokračuje, je čím dál odvázanější, oba tlouštíci z příbuznosti pachu vyčetli, že jsou mezi svými, a prvotní ostych je ten tam. Motají se pod běhy starších sourozenců, šklubou je za chlupy, nemotorně jim vyskakují k obličejům, nemají žádný respekt před jejich tesáky, přetahují se s Ušálem o kousek mufloní kůže, vrčivě se vztekají, když je Čingis sráží a tiskne k zemi, vztekají se i na Purim, přestože se je snaží bránit... a Beltýna si vzpomněla na Kukačku, který poodběhl stranou, kde sleduje slimáka zanechávajícího na kameni perletovou stopu. Lehla si k němu, chvíli se dívají spolu, ale není to moc zábavné, proto brášku přívětivě olízla a řekla: *Líbí se mi tvůj zpěv.*

Kukačkovi Beltýnina poznámka zalichotila. Postavil se a zamrskal proutkem: *Tož já ti zazpívám.* Pro inspiraci vzhlédl k opuštěné habrové větvi a zase, tentokrát bez impresária, vypustil z hrdla kukaččí popěvek připomínající jódlování. Rázem se rozdováděný vlčí plácek ztišil. Všichni zaujali místa kolem komického pěvce,

dokonce i Vlk s Vlčicí sestoupili ze své pozorovatelný, jen Romulus a Remus se ještě setrvačností snaží upoutat pozornost skotačivými výpady na Čingise, který je dráždí ze všech nejvíc. Marně. Kukačka je neodolatelný. Je básník. Shlížejí na něho a zvolna jim dochází, že už je to dávno, co se tak radovali. Zamhouřili jantarová světla, vztyčili mordy do korun stromů a naplnili Lesisko vytím.

Vlčice odvedla synky na bezpečné místo, které s Vlkem prozkoumala těsně před opuštěním doupěte. Byla to prohlubeň obklopená houštinou – mateřská školka. Nedaleko tekł potok, jehož břehy se ztrácely pod talíři lopuchových listů, kde si chlapci připadali jako v přítmí šapitó. Na opačnou stranu houštiny navazoval vysoký les stoupající v několika vlnách až ke skalnaté stěně Rudníku.

Ostatní vlci se v té době toulali po celém revíru. Několik dní po matčině porodu se sice zdržovali na doslech domovského buku, ale později přemístili stanoviště společných odpočinků jinam a často je měnili. Většinou zůstávali poblíž čerstvé kořisti, jen Vlk se pravidelně vracíval. Musel denně naběhat i desítky kilometrů, protože rodina kvůli utajení mláďat v okolí doupěte nikdy nelovila. Nyní nastal zlom, do Lesiska se po každé zdařené štvanci začali navzdory dočasnému odcizení vracet všichni. Nelákala je pouze vlčata se svou vstřícnou hravostí. Chtěli být pohromadě jako dřív, znovu toužili s matkou a otcem klusat krajem, zaléhat do jednoho velikého chumlu, sdílet dotyky a sny.

Vlčicí přišla změna vhod. Byl nejvyšší čas, aby si od náročných synků po mnoha týdnech soustředivé péče odpočinula. Kromě toho ztratila mléko, Vlk sotva stačil přinášet hladovým dotěrům kusy masa a z okolních hor se linuly vyzývavé pachy, kterým musela tak dlouho odolávat. Stále častěji proto svěřovala vlčata Purim, až jednou konečně vyrazila s Vlkem, Čingisem, Ušálem a Beltýnou na lov.

S příchodem vlků se zvyklosti zvěře změnily. Zvířata nepřipravená na sehranou smečku byla pro útočníky snadným terčem. Teprve za dva tři měsíce došlo ke zklidnění. Hrozba stálého nebezpečí vtiskla do starých pořádků svádějících k lenivosti nový zákon. Zvěř se mu přizpůsobila zvýšenou ostražitostí, postupně si uvědomila, že i vlci mají vlastnosti umožňující soužití, že i jejich dny jsou podrobeny pravidlům a že (podobně jako člověk) nemívají pokaždé úmysly lovců. Uspokojilo ji poznání, že vlci nejraději odpočívají a věnují se sami sobě, někdy dokonce zdálky sledovala, jak spolu dovádějí, cosi si špitají, pozorují krajinu... a časem pochopila i vlčí řeč.

Nejzřetelněji se nové poměry projeví u vysoké zvěře. Kromě krátkých období říje a kladení mláďat se dřív sdružovala do mnohem početnějších skupin, čítajících běžně přes deset jedinců. Nynější tlupy byly nanejvýš šestičlenné a vlci je rozptýlili po celém kraji, i když některým místům dávala zvířata přednost, jinými jen procházela. Od června si vysoká oblíbila horské pastviny táhnoucí se daleko k severozápadu. Byly to kilometry trav a bylin, skrývající pod drnem mohutný skalní val, z něhož sem tam vyčnívaly, jako by protrhly pokožku, zvětralé balvany připomínající obratle. Proto se tomu hřbetu klenoucím se vysoko nad údolími říkalo Dračí. Zařezávaly se do něj lesní úžlabiny – ráztoky, odkud vyvěraly bystřiny. Některé ráztoky se cestou do doliny spojovaly, nabývaly na mohutnosti a vytvářely samostatné světy hodné pojmenování: Jezerné, Pradliska, Končiny, Amerika. Jiné ráztoky se všelijak prolétaly. V těch úsecích se Dračí hřbet podobal bludišti, jehož účel neznala ani mateřská skála. A byl tam i žleb s potokem, který se brzy poté, co nasbíral na pastvištích vodu, rozdělil. Jedna větev se ubírala do Ameriky, druhá, mnohem slabší skončila v uzavřeném kotli a podvedený zbytek bystřiny zmizel v podzemí. Málokdo o kotli věděl, znali ho jen starousedlíci. Dali mu název Ledárna, protože v něm do pozdního jara přetrvával sníh a bylo tam chladno i v létě.

Vlci objevili Ledárnu brzy po seznámení s Dračím hřbetem, kam je přivábilo hromadné stěhování zvěře zdržující se přes zimu v chráněných údolích. Jako první sestoupil do ponurého kotle Čingis, když se před vyvedením mláďat z doupěte vydal na samostatnou obchůzku revíru. Po dlouhém slídění byl rozeřtý, proto se nejdřív vyválel v ledové rose. Potom se napil, sedl si a udiveně hleděl na vlhké stěny, které ho obklopile bez možnosti úniku. Jáma měla oválný tvar, ve skalních škvírách a výčnělcích se zachytilo několik zakrslých bříz. Past. Tísňivý pocit ho vyhnal zpět na horní palouk, kde se žleb rozdvojoval. Pokračoval v průzkumu. Ale objev, který právě učinil, sám nemohl unést. Zamířil k tehdejšímu stanovišti smečky pod Vidlákem a pověděl o něm ostatním.

Smečka v čele s Vlčicí doběhla k jihovýchodnímu úpatí Dračího hřbetu a zastavila se. Vedení lovecké výpravy převzal Vlk, neboť Vlčice zatím tento kout revíru neznala, a rozhodl se vyzkoušet záludnost Čingisovy rokle. Poslal rodinu nahoru k pastvinám. Jako zkušený velitel nezapomněl samorostlého syna povzbudit ujištěním, že spoléhá na jeho obratnost. Sám se vrstevnicí smrkového lesa ubíral až ke křižovatce hlavního údolí s ústím Ameriky. Tam odbočil a podél lesní cesty běžel dál. Amerika zvučící šumem vody se stále zužovala a nabírala na strmosti. Na konci cesty stál lovecký srub. Chvíli ho pozoroval, trámy stěn nejevily ani náznak člověčiny. Opatrně srub obešel. Zaznamenal pach několika psů, kteří tudy museli projít včera. Vzrušením se mu zježila srst, ale teď se vetřelci zabývat nemohl, rodina se už na náhorních pláních určitě blížila ke zvěři a co nevidět zahájí štvanici. Pro výstrahu tedy označil srub i sousední jedli značkou vlastníka a pěšinou částečně splývající s korytem bystřiny stoupal vzhůru. Za čtvrt hodiny byl na místě. Ve strategii vlčí smečky šlo o místo výsadní, tam – na palouku u odbočky k Ledárně – měl nastat rozhodující okamžik lovu.

Seděl a čekal. Ještě před půldruhým měsícem by byla tma a v nebi podepřeném gotickými jehličnany by naplno svítily hvězdy. Nyní, kdy vrcholilo období krátkých nocí, už oblohou prosakoval rozbřesk a hvězdy se za ním ztrácely jak za skleněnou tabulí. Na Sklenářovu počest se rozezpívali ptáci, ale zatímco Vlk sledoval obřad zjasňování, z blízké rokle (kadidelnice?) vyhřezla mlha, která všechno přikryla. Neprůhledná samota ho donutila soustředit se pouze na pachy. Byl ve výhodě, jelikož vánek proudící ráztokou přicházel z pastvin. Kromě vůní bylin a trav nesl i zprávy mnohem důležitější, ty však sdělovaly jen klid. Dosud z nich nevycítil ani špetku vlků, ani stopu neklidu. Pouze ostražitost laní a hravost kolouchů, nic než pasení. Trochu znejistěl. Měl chuť vydat se vzhůru za ostatními (nezavedl je Čingis jinam?), až náhle zavětřil tolik očekávané poselství: *Jsme tady*.

A jakmile se vlčí pach prolnul s pachem kořisti, ozvalo se zavytí; hned na ně ze vzdálenějšího kouta pastviny navázalo další a odjindud další. Na matčinu výzvu odpověděla nejdřív Beltýna, pak Ušál a nakonec Čingis stojící od otcova stanoviště nejbližší. Vlk věděl, že tentokrát rodina nevzývá Stvořitele, ani nevyzpěvuje radost či smutek, ale těsně před lovem si předává vzkazy.

Projekce pachů se zatetelila a poklidná, snad až příliš dlouhá sekvence popásání přešla ve strohý děj. Kromě vlků se ho účastní i dvojice matek s letošními kolouchy a loňským dorostencem, k nimž se nedávno přidružila přestárlá laň. Do Vlkova čenichu vnikl závan úleku a za čelem mu vyvstal sled obrazů: vůdčí laň výstražně hodila hlavou, odskočila na stranu a strhla s sebou koloucha, který se chystal sát mléko. I ostatní laně odskakují, rozhlížejí se, čekají na pokyn, vytí umlká, je ticho, jsou zmatené, stojí. Ze skrýše za balvanem vyráží Vlčice k útoku. Vypadá úchvatně, v srsti jí srší východ slunce. Kořist je také úchvatná, vedoucí laň dupe na poplach, dlouhými skoky prchá s kolouchem v závěsu k okraji lesa. Zbytek tlupy ji následuje, Vlčice je žene před sebou, žene je správným směrem,

který zprava i zleva udržují kormidelníci Ušál a Beltýna, ale vedoucí laň je ze všech nejbystřejší, s vlky se už několikrát střetla, cosi tuší. Uhýbá stranou, míří k Beltýně, která se zpožďuje, protože musí překonávat vyvýšeninu zarostlou smrkovým náletem. Rozhodují vteřiny, Vlčice zrychluje tempo, oběma matkám s kolouchy se daří z vlčí uličky uniknout, přestárlá laň a loňský jelínek, kterého brzdí zraněný běh, už to nestihli, Beltýna je na poslední chvíli stáčí zpět k lesu. Před ústím do žlebu tam na ně číhá Čingis.

V okamžiku, kdy kromě pachových vjemů vzdálené štvance dolehly k sedícímu Vlkovi zřetelněji i její zvuky, stalo se něco zvláštního. Začala stoupat mlha, jež při rozbřesku vyhřezla z Ledárny, a v několika minutách se palouk rozjasnil. Příliv světla vytrhl lovce ze vzrušivých zpráv, rozhlédl se, ale na uvažování není čas – rázotkou zní úprk kořisti, děj vrcholí. Postavil se, je mohutný. Na horní konec palouku se vrátila laň, hned za ní jelínek. Stačil jediný pohled na vlčí majestát a odbočili dolů do kotle. Jelínka, jemuž začaly před měsícem rašit špičky prvních parohů, skolil Čingis. Laní stařena, když zjistila, že není kam utéct, se ještě vzepjala na zadní běhy a předními se snažila rozdávat rány. Vlk kolem ní pomalu kroužil, občas naznačil výpad, ale hned zase brskně uskočil. Čingis ho po očku sledoval, věděl, že tato partie patří jen otci, a snad mu i záviděl.

Poslední skok, náraz, zákus tesáků, stařena ztrácí rovnováhu, padá hlavou do ledové tůně. Přibíhající Vlčice, Beltýna a Ušál už zaslechli jen bekvavý výkřik. S vodou se začala pod zem ztrácet i krev. Úlitba.

Na pach psů od loveckého srubu Vlk nezapomněl. Už se sice několikrát stalo, že mu v různých částech revíru zkřížily podobné stopy cestu, ale když je pak sledoval, pokaždé nesly nádech člověčiny a nakonec končily buď u silnice, kde splynuly s pachem automobilů, nebo u lidských příbytků. Tentokrát to bylo jiné, rozpoznal v nich tuláky bez úcty k zákonům. Jejich nenadálý příchod ho dráždil o to

víc, že kromě nestoudnosti, s jakou se odvážili vtrhnout na výsostně území vlků, ohrožovali i malé synky. Sděлил své obavy rodině a Vlčice rozhodla, že zůstane s Purim u vlčat, Beltýna a Ušál dostali za úkol hlídkovat v okolí Hradiska směrem k Vidláku. Na Vlkovi bylo, aby se s vetřelci vypořádal. Přirozeně k sobě povolal Čingise a spolu se vydali k Dračímu hřbetu. Mezitím se však rozpršelo, stopy u srubu smyl déšť a deštivé počasí se protáhlo na celý týden. Pátrání nikam nevedlo, psi jako by se vytratili, ale pocit neklidu ve Vlkovi přetrvával. Brzy zjistil, že nejde o pouhý pocit.

Na mýtině v Končinách objevil Čingis zbytky srnce a o dva dny později si oba v pozdním odpoledni všimli, že nad Jezerným, kde zbylo pár pasekářských usedlostí, plachtí krkavec. Sledovali ho. Zapadl do lesa na horním okraji protějších pastvin, které se táhly podél celého údolí. Jejich příkrost zmírňovaly terasovité stupně oddělené hrázemi kamení, hlohů, trnek a šípků. Otec se synem seběhli k potoku, přebrodili ho a pokračovali stupeň po stupni vzhůru. Když se konečně prodrali poslední hrází, slunce se už dotýkalo smrků a hloubka pod nimi se promodrávala do stínů. Jindy by se Vlk nechal tou smyslnou proměnou unášet až do finále, ale teď ho zajímal jen krkavčí les, Čingis už tam směřoval. Rozběhl se za ním a po dvou stech metrech zachytili pach roztrhané ovce a zahlédli v šeru mezi kmeny světlinu. Opatrně se přiblížili až k jejímu okraji zarostlému bezinkovým houštím.

Hodujícího krkavce nenadálý příchod vlků nezastrašil. V počátečním úleku sice vykřikl zmatené kra-kra a s roztaženými křídly odhopsal do bezpečné vzdálenosti, odkud mohl kdykoli vzlétnout, ale vzápětí vycítil, že vlky vůbec nezajímá, že je dokonce nezajímá ani ovčí mršina. Načepýřeně sledoval, jak cosi čtou, až najednou zase zmizeli.

Tušení se proměnilo v jistotu. Teď už nehledali naslepo, běželi v horké stopě. Věděli, že k mordu na krkavcově světlině došlo po poledni a že jedna kořist lupičům nestačila, protože propleteneč

ovčích a psích pachů mířil dál. Přečetli si, že psí smečka je čtyřčlenná a je v ní i fena. A taky si uvědomili, že vládnou výhodou všech pronásledovatelů: budou to oni, kdo určí místo a čas útoku.

Brzy našli druhou ovci. Psi ji pouze usmrtili a hned pádili za dalšími, jenže tentokrát se jejich stopy rozešly a mstitelé museli pokračovat v trestné výpravě odděleně. Horkokrevný Čingis si vybral cestu zavánějící po feně a rychle zmizel. Kdoví, jestli postřehl Vlkovo tiché zavytí, v němž se víc než poslední pokyn neslo varování. Možná i předtucha, možná obava. Dvě tři minuty otec naslouchal lesním zvukům a čekal, že mu syn odpoví. Neodpověděl. Zase se naplno rozběhl. Pachová stezka ho dovedla až ke třetí ovci. Nebyla stržena jako předcházející jen tak z loveckého opojení – tuto psi i napůl sežrali. Teprve teď se Vlkovi zjezily chlupy na hřbetě: jsou nasycení, jsou někde nablízku, jistě odpočívají a honička se může každým okamžikem změnit v konečné účtování. Opatrně sledoval loudavou stopu, která se přehoupala přes temeno kopce a klesala k potoku sousedního údolí.

Tam je zmalátnělé odpočinkem překvapil. Skočil nejdřív na rottweilera. Pes se ani nestačil postavit, už mu hrdlo svírala ozubená morda. Marně se snažil vzepřít a vyškubnout, k jeho bezmoci přispěl prvotní úlek. Dusil se, chrčivým kničením žadonil o milost a útočník mu ji udělil: zahryzl se do obratlů, až to křuplo. Nemohl vychutnat vítězství, čekal ho další boj. Rottweilerův společník s huňatou srstí a vlčím rodokmenem (zatoulaný malamut) prchal svahelem lesa vzhůru k náhorním pastvištím. Měl náskok několika desítek metrů, brzy však zjistil, že neunikne. V posledním vzepětí, jakmile se k němu Vlk přiblížil na pár skoků, zakličkoval po zaječím způsobu mezi stromy, ale podklouzly mu zadní běhy a překulil se. Ještě se mu podařilo vstát. Vycenil na Vlka zuby. Rafnout už nestačil, Vlk byl rychlejší a jeho tesáky mířily přesně.

Čingisovo střetnutí s vetřelci skončilo jinak. I on našel roztrhanou ovci, ale na rozdíl od otce se nezdržoval uvažováním, hnal se

dál. Už ho nevedla jen zloba. Stále víc ho dráždila psice, která se začínala hárat: její vůně – ta výzva, s níž musel před půl rokem, když Purim zvolila celibát, podstoupit velikou bitku. Cítil, jak se v něm týden shromažďované úsilí *zničit psí sebranku* bortí do jediného bodu, a bez ohledu na všechna pravidla velící k obezřetnosti nasadil bezhlavé tempo.

Dvojice zpozorovala blížící se hrozbu včas. On, vůdce přivandrovalců, kříženec kolie s vlčákem zaujal postoj zkušeného rváče. Ona, černá německá ovčáčka odběhla kousek stranou a, jista si převahou svých půvabů, posadila se. Jenže bitva nebyla na dlouhé přihlížení. Čingis se přiřítíl a hned zaútočil s tak jednoznačným úmyslem soka zabít, že se mu to brzy podařilo. Mezitím se setmělo.

Nastaly minuty, které pryští jen z konců čekajících na další začátek. Přerušilo je mihnutí v potoční tůni. Přerušilo je bůhví proč, když tok krve v cévách byl hlasitější. Když hlasitější bylo i tetelení jazyka v Čingisově tlamě. Čuba vstala. Běží

k němu její srst

splynula s temnotou Čingis v ní zahlédl

Noc

tu antracitovou krásku z vlčí báchorky už

stojí před ním. Mává oháňkou, *sláva ti, udatný zachránce*; všimla si, že krvácí, líže mu ránu. Jako by nebylo mrtvého galána. Čingis je ve střehu, ještě cení zuby. Ne dlouho. Noc cítí, jak jeho zbojné pachy vláčnější a svaly ochabují, jak ji chce, jak neví, jak cudně čeká. Poznává panice. Hned se mu nabízí, pak zase uskakuje, svůdně po něm chňapá, odbíhají o kus dál, pokračují v námluvách, ale ozval se otcův hlas. Vysoko na hřebeni ohlašuje lesům vítězství, volá syna zpět: *Domů, vrať se domů!*

Syn váhá. Rozhlíží se, je pozdě k návratu, je daleko k odpovědi. Noc prchá. Čingis vyráží za ní, uhánějí bok po boku, míří k severnímu konci revíru. Minuli zářící billboard, přeběhli silnici a zmizeli v neznámé krajině.

Několik dnů byl Vlk mrzutý. Jen pouto k rodině mu nedovolilo, aby se vydal za uprchlíkem. Křížoval domovským územím, na všech důležitých meznících postupně obnovil výsostné znaky a jen zvolna ho opouštělo přesvědčení, že se syn vrátí. Ani Žabáka a Ódina neoželel lehce, jenže tenkrát byla smečka na útěku. Navíc – Čingis byl jiný, těžko přístupný, nevyzpytatelný. A protože se s ním jaksepatří sblížil až v posledních třech měsících, netížil ho synův odchod o nic méně než zrada.

Vlčice trávila většinu času u stále neposednějších vlčat. Čingisovu odluku přijala mnohem klidněji: taky se kdysi rozhodla k útěku. Přesto chápala, že Vlk musí být sám, že nikdo nesmí přihlížet jeho slabým chvilčkám. Jen jednou ho v odlehlé trucovně vyhledala. Usedla a cudně vzdálená čekala, až k ní obrátí obličej. Teprve potom si k němu lehla. Dotýkali se. Předávali si teplo, šum a pachy. Naslouchali nebi a horám. Zase tiše odešla. Netušila, že i ona bude brzy potřebovat soucitnou blízkost. Stalo se to

nečekaně. Purim, která si stranou od rozdováděných vlčků na chvíli zdřímla, najednou zaslechla bolestivé kničení. Poznala, že nepochází z obyčejných šarvátek, a okamžitě se hnala na pomoc. Uviděla nejdřív prchajícího Kukačku, potom i Rema. Pelášili Lesiskem, jako by se proháněli, ale honička to nebyla, něco je muselo vyděsit, něco, co se snažila zahlédnout. Nepodařilo se jí to, ani když se zastavila a zaujala výstražný postoj. Žádný pronásledovatel se neobjevil, nebylo s kým bojovat, o to rázněji se zase pustila za chlapci utíkajícími k lopuchovému úkrytu u potoka. Doběhnout se tam podařilo jen Kukačkovi. Remus za ním stále víc zaostával, běhy mu slábly, až nakonec klesl a už se nepostavil. Purim se ho snažila zvednout, mordou ho převracela z boku na bok, tence kvílela... *Co se to stalo?*

Nevěděla, že vlčci objevili usychající habr a pod ním prázdnou liščí noru. Nic neobvyklého, protože lišky, pokud je vlci nezlikvidovali, dávno prchly do vzdálenějších lesů. Ale v dutině habru si vybu-

dovali hnízdo sršni a jejich bzukot byl příliš vyzývavý, vyzývavější než zbytek liščích pachů, proto na ně Romulus s Remem (Kukačka jen přihlížel) zaútočili. Purim nemohla vědět, že Romulus, místo aby se po prvním pálivém píchnutí připojil k prchajícím bratrům, zalezl s představou bezpečného doupěte pod zem, kde ho sršni ubodali.

Ještě si Romulovy nepřítomnosti nevšimla. Soustředěná na Removo skomírání dokonce ani nepostřehla, že se blíží Vlčice se zbytkem smečky. Už s nimi byl i Čingisem zklamaný Vlk přinášející mladochům jejich díl kořisti. Upustil maso na zem a podezíravě se rozhlížel, zatímco družka zamířila přímo k dceři. Purim raději ustoupila stranou. Viděla, jak se kolem matky zvedá zed'. Instinktivně odvedla Beltýnu a Ušála k potoku za vystrašeným Kukačkou.

Jedině Vlk zůstal, ale proniknout zdí se mu podařilo, až když Vlčice Rema napůl přenesla, napůl odtáhla o kus dál. Opatrně ho uložila mezi křehké lodyhy rozkvétajícího černohlávku. Lehl si proti ní. Společně syna olizovali. Mluvili na něj, něžně se mu zakusovali do srsti, kde se možná skrýval nepřítel, hladili ho prackami, masírovali čenichy. Pokoušeli se ho postavit. V jednom okamžiku ztuhl křečí, dusil se, umlkalo mu srdce. Chvěl se. A protože nevěděli, jak jinak ho té nepolapitelné trýzně zbavit, chvěli se s ním. Nakonec obrátili tváře k nebi, ale místo vytí jim z hrdel stoupal jen horký dech, jen sotva slyšitelné kvílení.

V následující hodině se přestal dusit, křeče slábly, srdce mu zase tlouklo pravidelně. Usnul, spal až do večera. Když se konečně probрал, pozorovala ho celá rodina. Ještě ho bolel otok po sršním bodnutí. Hledal Romula. Hledal ho potom ze všech nejdéle.

Jednoho srpnového dne vzali rodiče Rema s Kukačkou na první společný pochod a odvedli je mimo Lesisko. Za čtvrt roku od opuštění doupěte totiž natolik povyrostli, že jejich hravé útoky dávaly zabrat i Vlkovi. Navíc si Vlčice všimla, že se jim prodloužily pohledy

a začínají chytračit; nejvyšší čas, aby se naučili zralejším způsobům, stali se opravdovou součástí smečky. Kromě toho se teď na vlčím území vyskytovalo mnohem víc lidí než kdykoli předtím, a přestože se rušitelé chovali jaksepatří hlučně a bez známek číhavého nepřátelství, zůstat dále na stejném místě plném prozrazujících stop by bylo riskantní.

Na cestu se vydali brzy po poledni. Dobu předurčenou k zahálčivé siestě zvolila Vlčice záměrně. Věděla, jak blahodárny vliv na poddajnost chlapců má překvapení, jak dokáže i důstojným rituálům a nezáživným povinnostem vdechnout zdání hry. Napřed vstala a zívla tak okázale, že nevzbudila jen oba vlčky, ale i mnohem zkušenější spáče. Ti pouze pohlí slechy a spali dál. Hned nato odběhla k potoku, který tekl na doslech, a pustila se do koupání. Předpokládala, že cákavým zvukům s vidinou hrátek v proudech a tůních, když odevšad sálá vedro, synci neodolají. Za chvíli byli u ní a vodní slavnost mohla začít. Trvala krátce, měla však bouřlivý průběh, proto ani nepostřehli, jak se stalo, že najednou místo stříkávého dovádění klušou za matkou, která je zvolna vede lesem dál a dál. Pak zjistili, že se k nim připojil otec. Za otcem ve spořádaném zástupu běželi Beltýna, Ušál a Purim. Nejdřív je to překvapilo, ale brzy pochopili, že tento pochod do neznáma je čímsi víc než kratochvilnou hrou. Během cesty si chlapci mezi sebou několikrát vyměnili vůdčí pozici. Jejich závodění nebylo příliš hašteřivé, rodiče mu nechali volný průběh, a nakonec zvítězil Kukačka, protože byl paličatější. Jakmile se Vlk ujistil, že už zvládnou pochodovou lekci bez dozoru, nenápadně zaujal své obvyklé místo vzadu, odkud měl ucelený přehled. Tak se za dvě hodiny po prudkém stoupání dostali až na Hradisko.

Seděli vedle sebe, pozorovali dálavy, cosi je povznášelo, cosi zároveň vázalo při zemi. Připomínali svátečně oděné poutníky z dávných procesí, shromážděné na vrcholu hory. Obřad právě nabíral novou sílu. Vzhlíželi k nebi. Marně se snažili neztratit z očí

rodinu káňat, která ještě před chvílí kroužila přímo nad nimi. Vzdušné proudy ji unášely k západnímu obzoru, kam směřovalo i slunce, a než zmizela v oslnivém jasu, rozkmitala za víčky vlků vzpomínku na záhadnou Tvář. Odvrátili pohled do borůvčí, lehce to zasyčelo. Minutu dvě naslouchali šeptům zapomenutých rozvalin. Zase vzhledli k nebi. Od severu připlouvaly mraky. Jeden za druhým se v klidném sledu nesly oblohou jak plátnem obřího biografu. Bílé, s perleťovými okraji, plné odlehlých koutů, temných propastí a sněžných plání. A nebyly to jen krajiny nabízející vlídné spočinutí. Se stejnou okázalostí, s níž vlčím divákům předváděly zpomalený přelet od severu k jihu, ukazovaly (každý s vlastním důvtipem) množství pozoruhodných proměn: oblaku, který se zjevil v podobě berana, začala pučet křídla, slibně mohutněla, rozpínala se do stran, ale uprostřed mávnutí se zhroutila, oblak zeštíhlel, narostl mu chvost a opustil plátno jako veverka. Jiný oblak vstoupil do děje s tělem člověka; člověk poklekl, zaklonil hlavu, stal se vyjícím vlkem a odplul, zatímco další zpočátku připomínal pstruha, později kňoura a nakonec strom, za stromem se valí mlčenlivý balvan, který nabývá zdání lidského stavení; vrata se otvírají, vychází kůň táhnoucí sáně, přijíždí automobil, odjíždí stařena na bicyklu a už je tu jelení kýta, údolí s vodopádem, balík s nemluvnětem, Poseidon, Ódin, krkavec, hlemýžď... zjevení za zjevením, a mračna se nesou jen po nebi, promítají svá tichá gesta na zem, zažehují a zhasínají lesy, v jejich stínohrách se i nejusedlejší hory dávají do pohybu.

Gesto shůry neminulo ani Hradisko. Jeden z oblaků zakryl rostoucím řadrem slunce, svatyně se propadla do šera a vlkům, než je nebeská projekce opět vyzvedla na výsluní, se naskytla podívaná vzrušující jak vteřina před poznáním: ze škvíry na dně mraku vytryskly pruhy světla, rozevřely se do vějíře a zíraly.

Úžasně, zvolala Beltýna.

13

Lidé a vlci

Ze šňůr natažených na louce za stodolou sbírala Jadwiga uschlé prádlo a skládala je do koše. Právě uložila poslední košili a natáhla ruce k rozevlátému prostěradlu, když se z cesty ozvalo: „Nepotřebujete pomocnicu?“ Ohlédla se. U příkopu stála Ester Patáková se dvěma bukovými klacky: jeden měla přehozený přes rameno, visela na něm kromě igelitové tašky i konvice s borůvkami, o druhý se opírala. „Pomocníků mám ažaž,“ odpověděla jí Jadwiga, svésila paže podél těla. „Máte pravdu,“ přitakala Ester, „usychá to, radost pohledět.“ Zaklonila obličej a ukázala klackem na mrak připomínající roucho s roztrženým rukávem: „Dneska je velké prádlo aj v nebi, ale tam sa jim to nedaří tak dobře jak vám.“

Hospodyně odbyla Patáččinu lichotku strohým připomenutím, že u nich už pere jenom Jitka a má na to automatickou pračku. „Té já nerozumím,“ dodala. Chtělo se jí říct, že drobnosti pro sebe si přepírá sama, že i s žehlením pomáhá. Spolkla to: co je babě do toho?

Jenže Ester si potřebovala popovídat. Zнала Jadwižino nejoblíbenější téma, přešla tedy od prádla k rodině. „Kde sú všeci? Vypadá to tu jak po vymření,“ vyslala vábničku.

„Kde by byli? Jura odjel do města na úřad a Jitka s Helou jely s ním.“ – „Nakupovat?“ – „To taky. Hlavně malířské náčiní a všelijaké barvy a hlínky, protože chceme malovat a v celém stavení se nenajde jediná pořádná štětka.“

Ester namítla, že na hájovně se přece malovalo nedávno, chvíli se dohadovaly, jestli to bylo před dvěma, třemi nebo pěti lety, až nakonec Jadwiga prohlásila, že je to fuk a že má radost, když se mladí starají: „Já už včil nemusím. Sem tam poradím, a hlavně pro-

sím Pána Boha, abych neonemocněla, abych si ještě užila malého synka, až se Olince narodí.“

„Já hlupaňa, málem bych zapomněla!“ vykřikla Ester a na Jadwižin překvapený obličej odpověděla vyprávěním o tom, jak potkala Olgu a jejího muže, když se asi před týdnem vraceli Rájem z vycházky k vodopádu; jak je pozvala na návštěvu.

„Jedli u vás skopové klobásy,“ prohodila Jadwiga.

„Řekli vám to? Velice jim chutnaly.“ – „A Martina... pana advokáta Hybnera jste opila.“ – „Ani sem si nevšimla, dyť okoštoval nanejdvýš pět šest kalíšků.“ – „Spíš kalfasů, jak vás znám. Bolela ho hlava.“ – „Tož to bych sa moc divila. Vincek natáhl z demižónu tu nejlepší předloňskou slibovicu.“

O tom, že by mohla u Patáků vydržet slivovice tři roky, Jadwiga ironicky zapochybovala, ale Ester se jen uchichtla: „My už moc nepijem. Ale ten váš ženich mě překvapil, on je opravdu rozený advochát. Představte si, že sa mě optal, jestli nemám černú pálenicu. Pověděla sem mu, že černú sem kdysi měla, ale né pálenicu. Moc sme si padli do noty a musím říct, že to mladým spolu velice pasuje.“

„Ano, Olinka se vdala dobře,“ pronesla odměřeně Jadwiga.

Ester přikývla: „Zas máte v rodině o jednoho dochtora víc. Ale chtěla sem mluvit o čemsi jiném. Olinka... včil už mladá paní, mi řekla, že až sa mimino narodí, chtěla by ho kojit. Vykládala mi o jakýchsi výzkumech, podle kterých je kojení nejlepší. Napřed sem myslela, že si ze mě dělá prču, šak na tom néni nic nového, já sem Ondru aj Rozálku enom kojila, žádné uměliny sem jim nedávala, sem tam odvar z makůvek, aby líp spali. Měla sem mléka, že sem ho přidávala ke kravskému, které sme dodávali do mlékárny, každá koruna sa hodila. No a potom z Olinky vyšlo, že má starost, aby aj ona měla dost mléka. Stěžovala si, že jí jaksi málo narostly prsa.“

„Nic takového mi neřekla.“

„Ani sa nedivím.“ – „No dovolte, bývala jsem porodní bábou!“ – „Tak sem to nemyslela.“ – „Myslíte si, že jsem nikdy nekojila.“ – „Šak

je to pravda, ale nevadí. Slíbila sem Olince, že jí natrhám zelinu, která je na mléko nejlepší. Je to ceckáč, aspoň já mu tak říkám, a mám ho dobře vyzkoušený. Přidávala sem ho do futra aj našim krávám, když sa otelily, a roste enom na jednom místě asi hodinu od Rája směrem na Hradisko. Praví sa, že tam kdysi pohani zamordovali dívku. Prý to byla princezna, která sa zamilovala do cizího panovníka, a ten potom přitáhl s velikým vojskem a celé Hradisko zbořil a spálil. Vincek tam našel peníz a myslel si, že najde celý poklad, ale když začal hrabat, tož zahřmělo a zem sa otřásla a našel prd. Musel utéct, aby nezahynul. Hned tam zajdu.“

„Olinka žádné takové byliny nepotřebuje. Její mamka měla mléka dost a nebožka babička, moje příbuzná taky.“

„To nic neznamená. Ceckáč sem jí slíbila, tož jí ho přinesu.“ – „Je pozdě. Po obědě odjeli do Prahy.“ – „No toto! A všeci? Aj Markéta s Tomášem?“ – „Markétka s panem doktorem tu ještě pár dnů pobudou,“ oznámila Jadwiga s důrazem na slůvko doktor a pokračovala sdělením, že se rozhodli pomoci při malování a ráno šli kamsi na výlet.

Ester se zamyslela. Pak řekla, že stejně tu mlékopudnou bylinu natrhá a dá ji Markétě, aby z ní Olze po porodu vařila čaj, protože „ona ví, jaká je v zelinách začarovaná moc.“

„Jak myslíte,“ odsekla Jadwiga, chtěla se znovu pustit do sbírání prádla, ale Patáčka ještě neskončila. Zeptala se, kde je Ferda.

„Kde by byl? Sedí doma u počítače a pořád cosi hledá v tom infernetu.“

„Měli sme spolu natírat pod Babím vrchem smrčky proti zvěři. Dělalí sme to na jaře, ale ten starý sajrajt už sa z nich vytratil a potvory jeleni je začali zas ohryzávat. Eště týden a smrčky by byly v čudu, tož mu vyříd'te, že sem to všecko ponatírala, že už tam nemusí chodit.“

„Vyřídím.“

„Co je vám? Vy sa hněváte?“

„Proč jste Ferdovi nedala vědět, že tam půjdete?“ – „Napadlo mě to brzo ráno, nechtěla sem ho budit, když má prázdniny.“ – „Jestli se to Jura dozví, zas bude peklo. Pořád klukovi vyčítá, že nic nedělá.“ – „Nic mu nepovím. A kdybych aj pověděla, šak oni sa nepokúšú, nemám pravdu?“

Jadwiga místo odpovědi mávla rukou. Ester pochopila, že s povídáním je konec: „Tož sa mějte,“ řekla a vykročila k Ráji. Než zmizela za ohybem cesty, otočila se. Hospodyně právě uložila do koše prostěradlo a natáhla se po další vzduté plachtě.

Beltýnin hlasitý úžas nad oblačným biografem podnítil rodinu ke zpěvu, ale vlci nezpívali dlouho ani okázale, jen se potřebovali navzájem ujistit o nezpochybnitelnosti svého nanebevzetí. Nejdéle zpíval Kukačka. Byl nejřečnější, rodiče i sourozenci ho dokonce považovali za Ódinova nástupce. Vyzpěvoval se zavřenýma očima celou duší a jeho fistule se nesla nad všemi hlasy, až najednou zjistil, že zůstal s výpovědí sám, a překvapeně se rozhlédl. Pozorovaly ho vstřícné obličejce, za nimiž vytušil chuť k zápolení, protože málokterá vlčí radost se dá utišit pouhým zpěvem. Jen taktak uhnul před Removým výpadem, ale Ušálovu chňapanci už neušel, okamžitě mu ho vrátil, začali se spolu prohánět a hned se k nim přidala i Beltýna, zatímco Remus se zaměřil na Purim, která jeho dravému útoku čelila zpočátku jen na místě, a teprve po několika obranných chvatech ji ostatní vtáhli mezi sebe.

Vlk sice honičku vnímal, ale ještě se nedokázal úplně odpoutat od mraků. Pomohla mu až Vlčice. Rafla ho za licousy a párkrát se před ním rozkošnický překulila z boku na bok. Neodolal. V následujícím krátkém zápase si znovu společně uvědomili, jak dokonale dovedou jeden druhého předjímat. Potom se vmísili mezi dovádějící dcery a syny, ale za chvíli jim byla jindy rozsáhlá výspa na temeni Hradiska malá. Vlkovi se v běhu podařilo uškubnout kus borůvkového keříku, měl ho plnou tlamu, vyzývavě jím zamával,

mihl se kolem číhajícího Ušála a s rozparádnou smečkou v závěsu uháněl pryč. Po pěti minutách v roli šampióna proběhl průrvou mezi skalami a ocitl se v kapradí. To místo, na něž navazovala bezpečná smrčina, patřilo k jeho zamilovaným, před mnoha měsíci tu našla rodina první útočiště. Zastavil se, ale na vzpomínky nebyl čas, všichni usilovali o borůvkovou trofej, měření sil muselo pokračovat a kapradinový kout se proměnil v dostihovou dráhu se zápasíštěm.

Vlčice stála stranou. I ona ucítila vzpomínku. Hrátky ji omrzely, zatoužila po klidu, přála si odběhnout někam daleko. Jen sama s Vlkem. Sledovala jeho dovádění mezi vlčaty tak naléhavě, až se po ní ohlédl. Pochopil. Jako zkušený pletichář obrátil pozornost vlčího týmu na Ušála, nenápadně se k čekající družce přiblížil a oba zmizeli v houští.

Od rána měli v nohách téměř dvacet kilometrů, když zaslechli šumění dalšího oblíbeného místa, které si nechali až na závěr výletu. Potok tam cestou do údolí vytvářel kaskádu peřejí a tůní – přírodních koupališť. Nevedla k nim žádná pěšina a dostat se ke kterémukoliv z nich vyžadovalo námahu navíc. Markéta Tomáše předběhla, svlékla se, skočila do sluncem prohřátého jezírka a vykřikla: „Pohni, je to božské!“

Tomáš odložil ruksak, vyzul se, stáhl ze sebe propocené tričko a šortky, nahý usedl na hřejivý balvan a do vody ponořil jen nohy. „Je to fakt božské,“ vydechl. Hleděl na Markétu a ona na něj. „Tož pojď za mnou,“ řekla.

„Až se trochu vzpamatuju.“ – „Bojíš se infarktu?“ – „Nebojím.“ – „Tak čeho?“

Místo odpovědi špitl „pst“ a přivřenýma očima si ji dál prohlížel. Vznášela se vleže pod hladinou, pouze obličej uprostřed rozplývající se vlasů vyčníval na povrch. Ruce a nohy měla vstřícně roztažené a kdykoli jimi pohnula, způsobila kolem své nahoty víření světél a stínů, jako by se chtěla zahalit.

Ta vidina cudnosti ve mně vyvolala vzpomínku na naše první milování. Jiří s Jitkou se vzali, začal jsem jezdit na hájovnu častěji. Markéta tenkrát ukončila zdravotní školu a nastoupila jako sestra do okresní nemocnice. Byli jsme do sebe zamilovaní už pár týdnů, ale ještě jsme si to neřekli; chystal jsem se rozejít s bývalou spolužačkou, čerstvá švagrová předstírala, že ji chlapi nezajímají. Jednou brzy ráno, ještě byla tma, nás otec Butora vzal na lov jelena. Několikrát se o něm zmiňoval jako o samotáři, který má slávu za sebou, proto nechce, aby ho složil někdo cizí. Otec s dcerou kráčeli s „flintama na ramenou“ přede mnou, já je pouze doprovázel, vlastní zbraň – pochopitelně klasickou, bez drahé optiky a všelijakých jiných vymožeností, jimiž u Butorů pohrdali – jsem si vysloužil mnohem později.

Přesto jsem měl pocit, že mě jakýmsi tradičním rituálem připravují na přijetí do rodiny. Všiml jsem si, s jakou přirozeností se oba pohybují, snažil jsem se s nimi sladit nejen krok, ale i cosi navíc, a za dvě hodiny už jsme našlapovali a dýchali stejně. Viděl jsem stejná mihnutí v lesním oparu, slyšel předtím neslyšené zvuky, vnímal neklid ticha, vcítoval se do vůní a pachů, začínal jsem je chápat jako jinou podobu slov... až najednou budoucí tchán znehybněl a dcera s ním. Málem jsem do nich narazil. Chtěl jsem se zeptat, co se děje, ale Markéta mě sjela lesklým pohledem.

Těšilo je a zároveň i pohánělo vědomí, že po týdnech starostí o rodinu putují jen sami dva známou krajinou, kterou vidí, slyší a cítí společně. Běželi dlouho. Přehoupli se přes další hřeben, minuli kaskády, proběhli napříč pasekou a zamířili k dolíku na severovýchodním úpatí Vidláku, kde i v horkém létě prosakovala ze země voda. Tam překvapili jelena při kalištění. Jakmile je robustní čtrnáctěrák spatřil, vyskočil z bahenní lázně, několikrát chraplavě beknul a s dupotem odklusal o třicet metrů stranou. Otřepal se. Hned nato sice zaujal sebejistý postoj – i bez paroží by imponoval – ale vlčímu páru neuniklo, jak zvažuje vyhlídky, jak kromě boje nabízí příměří.

Butorův stárnoucí monarcha stál uprostřed potoka a pil. Byl k nim otočen zády. Markéta otci naznačila, aby zůstal s Tomášem na místě, sama se v podřepu odplížila o kus dál a zalehla ke smrkovému kmeni. Mířila pečlivě a dlouho, Tomáš na rozdíl od Butory sledoval víc ji než jelena, který zvedl hlavu a jistil. Pak vystoupil na břeh a zahleděl se k nim. „Na co ta děvucha čeká?“ špitl otec, ale vtom zahučel výstřel. Jelen se odrazil všemi čtyřmi běhy od země, vzepjal se do výše a po dopadu vyrazil se skloněnou hlavou na útěk. Málem zlomil mladou osiku, otřel se i o několik dalších stromů, jako by si jimi chtěl prorubat nejkratší cestu. Zmizel v lese, zbyl po něm jen vzdalující se praskot.

Tomáš vstal. Trochu se mu třáslы nohy, potřeboval něco říct, řekl pouhé: „Škoda,“ a zíral na Markétu. Přeskočila mezitím potok, prohlížela si osudné místo.

„Co škoda?“ zeptal se Butora.

„Markéta se na tu šoulačku velice těšila.“

„Dostal to přímo na komoru, daleko neuteče. Včil ho necháme v klidu zhasnout.“

Vlk se posadil, Vlčice si způsobně lehla. Oběma plály v rozdyčených tlamách jazyky, uši měli vztyčené do zvědavosti, i nejtupější jelen by poznal, že má před sebou kratochvilné obecenstvo. Jenže pyšný čtrnácterák neměl na předvádění náladu, přetrvávala v něm zloba z násilně přerušenoého kalištění, nejraději by rušitele pořádků ztrestal, ale omezil se na krátký dupavý výpad ukončený varovným odfrknutím: *Klid'te se mi z očí, holoto!* čímž považoval incident za vyřízený a obrátil se k odchodu.

Zpočátku běžel vznosným klusem, ani kladrubský hřebec, jehož starošpanělská krev ladí s erby panovnických rodů, by nedokázal vyjádřit své *adieu* noblesněji. Jakmile však zjistil, že ho vlci s odstupem pronásledují, přešel do cvalu, stále zvyšoval tempo, původní promenáda se proměnila v trysk připomínající dostihy v Ascotu, ale Vlka s Vlčicí závodění bavilo, i když terén zarostlý hustou vegetací vyhovoval spíš jelením než vlčím běhům. Po pěti minutách se ocitli

na úpatí polomu. Zvedal se ostře vzhůru, jeho okrajem vedla stezka závrtná jak schodiště mayské pyramidy. Paroháč tam odbočil a mocnými skoky stoupal do finále, které patřilo jen jemu, neboť rozparádným vlkům se do srázu nechtělo. Přesto jim vítěz připravil podívanou. Zírali na ni s posvátnou úctou: na samém vrcholu, kde země přecházela v nebe, sklonil hlavu, výsadami parohů se zapřel do kmene osamocené jeřábu, který jediný odolal vichřici, a začal si s ním měřit síly. V tu chvíli se za temenem hory vynořil oblak – baldachýn.

„Lovu zdar,“ pravil Butora. Obřadně stiskl Markétě ruku a podal jí úlomek smrkové větvičky. Poklekla, se stejnou obřadností vložila poslední záhryz jelenovi do svíráku a vkleče při něm o čemsi mlčela. Cítila, jak si ji Tomáš prohlíží. Vzhledla k němu a trochu natruc řekla: „Střílet umím, že?“

Prohodil cosi o vojně a o Jurovi, který byl na rozdíl od něj ve střelbě přeborník. „Lesácká krev se nezapře,“ zdůraznil.

„Zhasnul rychle,“ konstatovala stále v podřepu u jelení hlavy.

„Měl jsem si vzít foťák.“

„Proč?“ zeptala se a ponořila dlaň do hřívky na krku. „Dnešní den si stejně zapamatuješ, tož k čemu by ti byly fotky?“ – „Nikdo ještě nevyfotil Dianu se zastřeleným Faunem.“ – „Faun vypadá jinak.“ – „A Diana?“

Vstala, pokrčila rameny, pokusila se na Tomáše usmát, ale příliš se jí to nepovedlo: „Zeptej se rači taťky, já tomu moc nerozumím.“

Tehdy jsem se trochu zabýval mýty, jejich vznikem a podstatou. Věděl jsem, že nejstarší mytologie zrcadlily vztah lidí a zvířat. Problém spočíval v tom, že člověk si zvířat vážil, ale přesto je zabíjel a jedl. Svět lidí musel vytvořit dohodu se světem zvířat. Šlo o pochopení zázraku života, který se udržuje zabíjením a pojidáním jiných životů. Rozporuplnost se svatozáří.

Otec Butora moudře usoudil, že přišla správná chvíle. Pronesl nejdřív pár slov o tom, jak je rád, že „toho patriarchu“ složila právě Markéta, protože on osobně se s ním znal už od koloucha a nikdy by nedopustil, aby ho dostal nějaký partajní trouba odněkud z Brna nebo z Ostravy. Pak přešel přímo k věci: – Včil vás tu nechám pěkně spolu, řekl, a pošlu vám na odvoz Vincka s koněm. Počítám, že přijede kolem poledne, tož se bavte.

Markéta v rozpacích namítla, že napřed musíme jelena vyvrhnout a že ona to nikdy sama nedělala. Ale tatkovy úmysly byly jednoznačné, s očividnou pobaveností prohlásil, že jelen leží v chládku a pár hodin to vydrží i bez větrání. Ještě dodal, že ten starý pytlák Vincek by se určitě našel, kdyby si nemohl tak prominentní kus aspoň vykuchat. A odešel.

Nejdřív jsme stáli a naslouchali lesu. Rozvláčné ticho ukončil bzukot masařky přilákané pachem jelení krve. Chtěl jsem prohodit, jak málo stačí k přehlušení stromů. Markéta mě předběhla praktickou otázkou: – Co budeme dělat? – Já bych věděl, řekl jsem. Podívala se na jelena a špitla: – Tady ne.

„Co si mě tak prohlížíš, neviděls ještě nahou ženskou?“ zeptala se, několikrát plácla rukama o hladinu, zakopala nohama a zchladila Tomáše pořádnou sprškou.

„Ty!“ vykřikl a otřepal se.

„Tuto peepshow máš zadarmo,“ pokračovala v provokaci, a aby přidala slovům na váze, rozkošnický se prohnula a ze zčeřeně tůně se vynořil chlupatý ostrůvek. Jen na okamžik.

„Docela ti to sluší.“

„To se mi jako dvoříš?“

„Jo, babičko. Aspoň si to snažím představit.“ Zavřel oči.

Seděli v třezalkovém porostu uprostřed paseky, do níž se opíralo sílící slunce. Právě si zuli boty, ona opřela pušku o balvan, odložila

k ní svou parádní kamizolu a rozepnula si u krku halenku; on se svlékl do půl pasu, košili s lesáckou bundou půjčenou od švagra Jiřího rozprostřel s galantní předvídavostí za ni a přemýšlel jak začít. Začal sdělením, že láska je aktivní síla, která proráží zdi.

Některým trapným kecům se s odstupem nedá ani zasmát.

„Jenom zdi?“ podivila se naoko, a to ho povzbudilo: „Chtěl jsem tě oslnit citátem, ale asi sedím vedle správný zdravotáčky.“

„To byl citát?“

„Erich Fromm.“

„Aha. Tož pokračuj.“

„Ted' ne.“

„Fakt si myslíš, že všechny zdravotáčky jsou sprostánda, co chcou klofnout doktora?“

Natáhl paži a bříškem prostředníku se dotkl jejího obočí. Pomalu je pohladil a kolem koutku překvapeného oka sjel po líci k ústům. Pokračoval mezi rty na druhou stranu obličeje, kde se k laskání přidaly i ostatní prsty, jimiž pak přečetl, jak jí buší ve spáncích. Nahnul se k polibku, ale sklonila hlavu. „Ty celá hoříš,“ zašeptal. „Ano,“ přikývla a málem to slůvko polkla. „Je ti horko a třeseš se,“ navázal tichým hlasem. „Asi jsem se zamilovala.“ – „Asi jsme dva,“ řekl a začal

jí rozepínat halenku.

„Ty taky nevypadáš nejhůř, dědku,“ polichotila mu z opačného břehu, kde se uvelebila v prohřáté mělčině na nánosu jemného písku. Stále ji napůl příkrývala voda, hlavu si opřela o kámen a soustředěná na jeho ožívající rozkrok ještě podotkla: „Ale měl by sis pohnout.“

Pootevřel oči: „Myslíš?“ – „Přece tě znám,“ ušklíbla se a zapózovala jako nahá Maja na kanape Goyova obrazu: „Navíc ti roste břicho a šediví srst.“ – „Čas,“ pravil s hraným patosem, „čas...“ a pak

mu pomohla se sundáváním podprsenky, ze které vypadl kapesníček působící tak dojemně (snad až komicky), že ho nemohl přehlédnout. „Něco jste, dámo, ztratila,“ zažertoval. Všiml si, jak se najednou uvolnila, dokonce se na něj po minutách schovávání usmála z očí do očí a lehla si: „Ráno mi ho vnutila Jadwiga.“ – „Jakto?“ – „Třeba měla nějaké předtuchy, často je mívá.“ – „V časech Jadwiżina mládí si možná brávaly dívky na lov kapesníčky, aby vypadaly mravopodělně,“ řekl a přilehl si k ní.

Počítala ještě s chvilkou klábosení, jenomže Tomáš sebou plácl do vody s takovou razancí, že jí přílivová vlna zaplavila obličej, a než se vzpamatovala, byl na ní. „Co je?“ vykřikla, ale on už jí do úst vdechoval: *Ticho, ticho... trochu se roztáhni*; potom ucítil ruku snažící se mu dostat k podbřišku: *Nadzvedni se, špitla, rád jí vyhověl a přidal galantní: Jen si posluž, a nechal se uchopit i nasadit.*

Netrvalo to dlouho, zato se v mém rytmu rozvlnila celá tůň. Kdybych byl sexuolog, doporučil bych takovou vodoléčbu k podpoře sebevědomí. Ale v našem případě to bylo naposledy – myslím ten radostný, téměř monumentální pocit.

Asi bych měl připomenout jedno odpoledne prožité mnoho let předtím, protože od té doby náš vztah potemněl. Jiný výraz mě nenapadá. Šlo jen o několik minut. Měli jsme přátele, manželský pár; Mirku (též zdravotní sestru) považovala Markéta za nejlepší kamarádku. Její muž Petr, elektrikář, nám v baráku vylepšil vypínače a pojistky. Mirka po mně jela, Markéta o tom buď nevěděla, nebo to považovala za nevinnou hru, byla si mnou jistá. Pak znenadání vešla do ordinace, zapomněl jsem zamknout. Seděl jsem se spuštěnými kalhotami na pohovce, Mirka mi klečela mezi kolena a ústy pracovala v mém rozkroku. Když kámoška po všeobecném ustrnutí vypadla ven a já se snažil o jakési vysvětlení, předvedla Markéta něco neskutečného. Zaujala Mirčino místo a řekla: – Taky umím hrát na

flétnu. Ale třásla se jí ruka a nezahrála si, flétna zplihla. Jenže to ostatní někde přetrvává.

Ušál si všiml, že rodiče kamsi zmizeli. Zničehonic ho přestala hra zajímat. Zatímco ostatní sourozenci v šarvátkách stále pokračovali, podařilo se mu z jednoho vášnivého propletence ustoupit stranou a nenápadně se z dosahu hráčů vytrahit. Věděla to jen Purim, ta si ale odchod dovolit nemohla. Teprve když se Kukačka a Remus unavili natolik, že je dokázala přimět k poslušnosti i bez násilí, rozběhla se s nimi a s Beltýnou hledat nějaké vhodné místo k odpočinku a uhašení žízně.

Běželi vycházkovým tempem, opět ve spořádaném zástupu. Tentokrát vedla zbytek rodiny s přirozenou samozřejmostí Purim v závěsu s Kukačkou, který ze své pozice před Remem nemínil ustoupit. Strategické místo na zádi patřící odjakživa Vlkovi zaujala Beltýna. Připadala si najednou velmi dospěle. Za půl hodiny byli u potoka. Chlemtali vodu s nebývalou chutí, snad aby kromě žízně zklidnili i sílu nedávných zážitků. Zvláště oba chlapci měli co zapíjet, a to ještě jejich první výlet za hranice dětského Lesiska neskončil. Nedaleko potoka objevili srnčí lože. Hned se v něm, jak velely vlčí způsoby, vyváleli, ale když se pak rozpelášili po dosud čtivé stopě, měla Purim co dělat, aby je zastavila. Nemohli pochopit, proč se místo hlasu, jenž nabádal k pronásledování, musejí podříditi chůvě – její neochotě lovit a jejímu výkladu o tom, že *všecko má svoje pravidla*; o tom, že *včil je čas k odpočinku a ví to celý les*. K takovému poznání ještě nedorostli. Naštěstí o něm nemuseli ani přemýšlet, protože Beltýna obrátila jejich pozornost k mokřině lemované bujným porostem netýkavky nedůtklivé. Dotkla se mordou jedné zvláště vyvrálé tobolky, která pukla a jako nějaká rozzlobená hmyzí bytost vystřelila spršku semen. Hned nato odskočila provokátérka stranou, předstírala úlek a poočku sledovala, jak se raubíři zachovají. *Co to bylo?* tlemili se na ni, ale ona se zatvářila bojovně

a vyzkoušela další tobolku a další... a ke hbitým pohybům přidala i ječivé štěky, kterými svolávala smečku na pomoc. Vzápětí se vlčí synci proháněli netýkavkovým houštím z jednoho konce na druhý, ztečemi zmítané rostliny srdnatě prskaly, vzduchem svištěly myriády střel a na modřínové větvi přistála sojka. Vzrušením se jí na hlavě vztyčila pruhovaná chocholka, nejdřív vypadala popleteně, ale pak se rozhodla vykřikovat nejčerstvější zprávy z kolbiště do celého světa. Starostmi unavená Purim klímající na vřesovém polštáři nedaleké vyvýšeniny jí naslouchala jen na půl ucha a Beltýna se zahleděla k buclatým květům silenky. Připadaly jí tak neodolatelné, že se s nimi začala mazlit, a zpravodajka z modřínu nemohla najít větvy, jimiž by tu vlčí něhu popsala.

Ferda se několika kliknutími myši přenesl na stránky diskusního fóra. *Pozorovatel, Saper Vodicka, vlk, jezevec, Přemek Novotný, Real Daemon a četař* rozvíjejí debatu o šlendriánu v politice a hospodářství. Už je těmi názory přesycený, spoustu odstavců a vět přeskakuje, před očima se mu míhají útržky: *Někdo je holt proletář, proto se musí léčit za sazby VZP ... já ted' musím padat, mám nějaký společenský povinnosti, hlavně si musím pohlídat ten kšeft s CD ... a nejvíc mě štve Klaus, jak pořád útočí na Ústavní soud ... jsem zvědavej, jestli těm úředníkům, co žijí z našich daní, někdo zatne tipec ... dám vám do dršky až se poserete ... my nemáme politiky, ale pleticháře, kteří si pořád zvyšují platy, aby obratem prošustrovali další miliardy. Mělo by se na ně jít jak na teroristy ... nevěřím, že bankovní rada zítra pohne sazbami, při tom blázinci na to nebude mít chuť ... si pamatujte, že pravícovost je svoboda, levícovost násilí ... Co to kecáš? Vzpomeň si na Krista, který měl lotra po levici i po pravici ... nějakej fracek zas postřílel před školou pár spolužáků ... hele, přítomnost P. v dozorčí radě Komerčky ukazuje, jak silný je tady Pražskej Pepíkov ... jsem se dozvěděl, že náš společnej kámoš je v lochu ...*

Sojčí povyk přivolal krkavce. Snesl se do koruny jedle, ale dlouho se nezdržel. Stačil mu jediný pohled, aby poznal, že ohlášení vlci nic neulovili a lovit nebudou ani v blízké době.

Než zase odletěl, kráknul na sojku cosi nelichotivého. Otřela si zobák o modřínovou větev a houpavým letem se vydala shánět další zajímavosti.

Ferda se přenesl na jiné diskusní stránky: *Nejstrašnější je, že norování se provádí v době vrhů mláďat. Toto násilí je myslivcům prikazováno státem! ... a jestli jsou všichni myslivci jako ty, tož pozdrav Pánbu ... Ty žvásty vo přírodě sou kecy, každej se cejtí jako pán krajiny, každej, a my to máme v rukách, na nás si nepřidete ... zeptejte se dalajlámy, ten ví všechno. Chrání zvířata, jenom nevím, jestli i mysliveckou zvěř. ... Pišto, neodpověděl jste mi na předchozí dotazy! ... Pilichy je možné vidět všude, u nás pravidelně hnízdí v řepce ... máte pravdu, lov je přirozená lidská činnost, která se podobá sexu. Ale mezi honem na ochočené bažanty a šoulačkou v divoké krajině je asi takový rozdíl jako mezi honěním péra a šoustáním. Jarek. ... Nejvíc škodné je v našem užvaněném parlamentu. Tam bych myslivce pustil okamžitě. I pytláky. ... Jarku, chtěla bych se s Vámi sejít, jste můj typ. Doufám, že nestřílíte psy!!! Diana.*

Do Ferdova pokojíku sousedícího s otcovou kanceláří vstoupila Jadwiga. Vypadala nazlobeně: „Tys mě neslyšel? Volala jsem tě nejmíň pětkrát!“

„Cosi jsem zaslechl,“ priznal se kluk zahleděný do obrazovky, „a co zase chceš?“

„Zase, zase. Přece víš, že se zítra maluje,“ navázala dotčeným tónem, ale on se nedal: „Vím, a nemusíš mi to pořád připomínat.“ Hned začal vyjmenovávat všechny své zásluhy od přinesení žebře ze stodoly až po odnos obrazů a koberců a přikrytí parohového lustru. „Navíc jsem ti pomohl s napínáním povlaků a prostěradel

k mandlování a připravil jsem u potoka dřevo na večerní táborák,“ nezapomněl zdůraznit.

Odzbrojil ji. Pochválila ho, samozřejmě pronesla i svůj pravidelný dovětek, jakou by měl děda radost, a málem by odešla zpátky do kuchyně nebo na dvůr nebo ke včelám nebo někam jinam, kdyby jí neoznámil, že vyřešil její problém s velkým prádlem. „Pojď se podívat,“ řekl a opustil diskusní fórum, aby se pouhými konečky prstů tükajícími do myši a klávesnice dostal k regálům hypermarketu. Před nimi se rozjela přehlídka spacích pytlů. U jednoho se zastavil. Dotkl se ho šipkou myši: „Tento bych si vybral,“ prohodil, načež tůkl a pytel se nejen rozvinul, ale odhalil i nitro plné sněhobílého víření. „To jsou kajčí pírká,“ dodal, a protože Jadwiga nic nechápala, pokračoval: „Spacák nepotřebuje žádné povlečení, sem tam se hodí do čistírny a nemusíš po každé návštěvě prát. A taky bych si ho mohl vzít, až pojedeme s klukama na Slovensko.“ – „Mně prádlo nevádí,“ namítla, „ale včil se té práce nahrnulo jaksi moc najednou a já nevím z keré do keré.“

Ferda sbalil pytel, odešel z hypermarketu a zeptal se (možná trochu dotčeně, protože se mu nepodařilo babku oslnit), kde jsou všichni pomocníci. Obratem i odpověděl: „Odjeli do Prahy, chodí si po městě a lenoší kdesi na výletě.“ Dopředu věděl, že se jich Jadwiga zastane; zvláště zdůraznila Olžino těhotenství, pak mu připomněla opravu střechy, vyčištění okapů a sklizeň sena, „... bez Tomáše a Markéty bysme to sami nestihli...“, přešla k Heleně a její přípravě na podzimní koncert, „... nemože si hrubou dřinou zničit ruky, ale moc mi pomáhá při vaření, to není tak lehké, uvařit každý den pro devět lidí...“, a skončila u mamky, která musí stále něco tvořit a prodávat, protože potřebují peníze, a u taťky, který má spoustu všelijakých starostí v práci.

„Doteďka jsem neměl žádné prázdniny,“ připomněl babce.

„Slíbils přece taťkovi, že si v lese přivydeleáš na ten svůj infernet,“ namítla.

„Dyt' vydělávám.“ – „Je to tak tři hodiny, šla kolem Patáčka a říká, že pod Babím vrchem je všecko hotové.“ – „Ona to tam ponatírala?“ – „Ano, ale taťkovi nic nepoví.“ – „Ať klidně poví, stejně to byla práce pro ženské. Já půjdu spravovat oplocenky.“

Jadwiga pokrčila rameny. Chtěla odejít, ale mezi dveřmi ji zastavilo Ferdovo: „Babi!“ Otočila se. S překvapením zjistila, že se na ni usmívá, a protože nevěděla proč, také se usmála. „Tys na něco zapomněla,“ prohodil a uvedl ji do ještě větších rozpaků, které završila zeptáním: „Zapomněla?“ – „Chtělas, abych ti s čímsi pomohl, ne?“ – Zamyslela se.

„Něco s králíkama?“ tipnul si do ticha a rychle začal nabízet další možnosti. Pouze vrtěla hlavou, pak se plácla do čela a česko-polsky zvolala: „Kukułki, tak, kukułki! Zůstaly viset na stěně i trzeba by je bylo przenieść do pokoiku Ferdynanda.“

„Proč zrovna tam? Stačí, když je položím tady pod stůl.“

„Tvůj dědeček je vždycky při malování dával k sobě. Je tam pro ně přichystaná skoba, aby mohly kukat.“

„A není to jedno, kam je na pár dnů šoupnem?“

„Není,“ řekla, „čas se nesmí zastavit a už se o tom ne bavme.“ Zamířila do kuchyně.

Slunce se dotklo obrysů západních kopců a Ušál se vzdal předsevzetí, s nímž téměř dvě hodiny sledoval rodičovské stopy. Vyprávěly o touze běžet a o čemsi milostném, co se třepetalo mezi řádky. Pochopil, že chtějí být sami; že kdyby je dostihl, nesměl by se k nim připojit, a to bez ohledu na významné postavení, které získal po Čingisově náhlém odchodu. Trvalo několik týdnů, než tu změnu vstřebal, než se ujistil, že otcem nabízené partnerství není pouhý rozmar.

Usedl do šťavelového porostu skropeného několika světlými skvrnami. Občas kyselé šťavelové lístky pojídal, někdy je dokonce slintající tlamou přímo spásal, když se po úspěšném lovu nahltal

masa k prasknutí, ale nyní mu bylo lehce, jen nevěděl kam zamířit. K rodičům nemohl, k sestřám a bratrům se mu nechtělo. Ještě neuměl být sám. Neměl radost ani smutek. Slunce se zvětšovalo a rudlo, odpolední oblačné divadlo doznívalo kdesi na severu hromobitím velmi vzdálené bouřky. Zíral do zářících pentlí protínajících zešikma kolmost smrkového lesa a krátil si čas pozorováním houfů mušek, které se v nich ligotaly. Zatoužil po nějaké společnosti a do tohoto večerně nachýleného rozpoložení mu přinesl vánek povzbudivý pach. Blížila se k němu Ester Patáková. Kráčela zapomenutou pěšinou ze slavných dob Hradiska, kterou znala jen ona a několik s ní spojených balvanů, bytostí, úkazů a jevů. Nikdo z lidí, s nimiž se vlci občas v revíru potkávali, nebudil v šelmách takovou náklonnost jako Ester. Ušál okamžitě pookřál. Uvědomil si, že sedí na její cestě, včas tedy poodběhl stranou, kde za jedním ze slunečních jazyků splynul se šerem. Nechal babku projít a po minutě se k ní tajně připojil. Nepřitahovala ho jen přirozenost, s níž dávala lesu najevo své výsadní postavení, jen jasnozřivá síla, kvůli které měl pocit, že o něm ví. Především ho k ní poutala vůně alkoholu – tentokrát směs slivovice a rumu. Ty opojné výpary povyšovaly stařenu v Ušálově stupnici vztahů na jednu z nejvyšších příček: pasoval ji na kumpána, ale nevěděl, jak se s tím má vypořádat.

Ester s Ušálem v závěsu dokráčela až na konec vysokého lesa a vstoupila do stráně zarostlé pouze jalovci, býlím a travinami. Sama si ji pojmenovala na Lysou, protože odnepaměti byla bez stromů, a i když se o její zalesnění několikrát pokoušela (starý Butora jí to marně vymlouval), nikdy se žádná sazenice neujala. Občas jí říkala i jinak: Hromová, Hadí, Panenská, Zrádná, Čarodějná, Pohanská, Paličatá, Lakotná, Parádívá, Boží... a pokaždé si s ní povídala jako rovná s rovnou. Nyní vytáhla z usmolené vesty pleskačku, řádně si lokla a bukovým klackem – tou prodlouženou rukou připomínající biskupskou berlu – pokynula napřed nejbližším jalovcům, potom celé Lysé: „Už mě tu zas máš.“

Z temene přivráceného skaliska vzlétla linduška a její temperamentní *sip-sip-sip* se prolulo s řachnutím šutru, který se odloupl ze zvětralé stěny a zapadl do sutě. Hned nato umlкло předivo kobylčího koncertu s tenory vos a basy čmeláků, vyhřátá stráň na několik vteřin zmlkla a výmluvnost toho gesta doplnil vzácný úkaz: motýl jasoň červenooký (*Parnassius apollo*) odpočívající do té chvíle nenápadně v úplňku rozkvetlé pupavy rozevřel bledá křídla, čímž posunul hranici ticha k dokonalosti.

„Dejžtopánbůh,“ odpověděla Ester a vydala se vzhůru, kde měla své místo mlékopudná bylina, kvůli níž podnikla odpolední výpravu. Lysá se opět rozezněla. Byly to zvuky povznášivé, snažící se návštěvě usnadnit strmý výstup. Proto, jakmile se stařena ocitla mezi svými ceckáči, měla ještě dost sil, aby je pokárala: „Co to vidím? Málem sem přišla pozdě, a s takovou bysme sa těžko kamarádili!“ Věděla, co říká. Rostliny už odkvétaly, málokteré si ještě uchovaly svěží tělo ozdobené v horní třetině svůdnými džbánky. Každým dnem ztrácely na síle. Rozprostřela na zem plachtu trávnicki a dala se do trhání. Zatímco jí v plachtě přibývaly lodyhy, nezapomínala udržovat konverzaci. Především zmírnila počáteční výtku konstatováním, že byl suchý rok a za poslední dva týdny nesprchla ani kapka. „Není divu, že ste si, moji milí ceckáči, pospíšili s kvetením,“ řekla a přidala písničku, kterou si kdysi sama složila: „Kázala ně matička zelinu trhati, aby moja hlavička přestala boleti; kázala ně susedka zelinu přinést, aby ju v rodině nestihlo neštěstí; kázal ně Pánbíček zelině zpívati, aby sa nebála, že musí zmíрати...“ odmlčela se. Zjistila, že některé sloky přeskočila a neví jak dál. Zase si přihnula z pleskačky, chvíli přemýšlela, pokoušela se navázat: „Kázal ně svatý Ján... kázal ně polesný... kázal ně Lucifer zelinu usušit...“, ale nakonec zívla, „šak já si eště vzpomenu,“ a pár minut pracovala mlčky. Pak ji cit k bylinám zanechávajícím v jejích dlaních šťávy přiměl k dalším, tentokrát mnohem důvěrnějším větám. Napřed jim objasnila, jak velké štěstí je potkalo, když, místo aby bez užitku promarnily životy

na Lysé, předají své kouzlo *cérce*, která je *dochtorkou* až v Praze a co nevidět porodí. „Jmenuje sa včil Hymlerová či jaksi podobně,“ pokračovala v domáckém tónu, „ale já jí říkám Olinko, protože ju znám od malička, a hlavně jí přeju moc mléka na kojení, tož si to dobře pamatujte.“ Od Olgy přeskočila k ostatním členům Lipnerovy a Butorovy rodiny, zvláštní pozornost věnovala Heleně. Pochlubila se, že Helenka za ní dochází kvůli písničkám, dokonce si je i zapisuje a velice se spolu skamarádily. Rozhlédla se po nejbližším okolí (Ušál schovaný v šalvějové prohlubni se ještě víc přitiskl k zemi) a ztišila hlas: „Pověděla mi o svojí nešťastné lásce, prý sa spolu rozešli, ale ona ho pořád miluje, pořád cítí, jak sa ho dotýká a on jí taky. Kdyby mu mohla pomoct, aby přestal chlastat, a kdyby opravdu přestal, zas by sa dali dohromady. Musela sem jí slíbit, že to nikomu neprozradím, a pravila sem jí, že my si s Vinckem taky sem tam přihnem a pasuje nám to už přes padesát roků, jenomže ona mi na něho pověděla aj horší věci, že ju oklamal s jinú. Chtěla sem jí natrhat laskavec, aby mu ho zašila do peřiny, ale nechtěla, prý už je na něho každá tráva slabá. Komu není rady, tomu není pomoci, taky sem taková bývala. Včil su ráda, že aspoň Markétce sa pošťestilo, velice sa kdysi trápila kvůli mrtvému synečkovi, šak aj mně umřela Rozálka...“ a babka přihodila k hromadě na trávnicki svazek čerstvých stonků, načež přešla zase do zpěvu: „Pořád sem sa trápila, pořád sem plakala, aj hříchů sem litovala, až sem nakonec hrubě zhřešila, protože pan lesní Butora pravil, že bečením nic nespravím, byl ke mně hodný, tak velice hodný, jak ten holúbek svodný, a Ondra je jeho syn, nikomu na světě to nepovím, o jo-jo-jój!“

Závěrečné Esterino zavytí zvedlo hlas Lysé o tóninu výš a málem pohnulo k odpovědi i Ušála. Zíral na ni, snažil se odhadnout její úmysly, vyčkával, jestli svou výzvu zopakuje, ale ona si sedla, opřela se o kámen a prohodila: „Už mně ty funusy lezú na mozek.“ Zapila to rumem, nastavila obličej klesajícímu slunci, přivřela víčka a přes světelnou clonu sledovala, jak spodní polovinu stráně pohlcuje stín.

„Jestli budeš pořád hledět do té televize, pokazíš si oči,“ prohlásila Jadwiga, Ferda přicházející z dědovy světničky zpátky k počítači vydechl trpné *ách jo* jako ten, jemuž nikdo nerozumí, přestože se o to stále pokouší. V posledních čtrnácti dnech se dokonce přestal hádat, když ho kdokoli nazval internetovým maniakem, a zjistil, že tím získal na respektu.

Najednou dostal nápad uplatnitelný pouze u Jadwigy. Zastavil se a řekl: „Něco bych pro tebe, babi, měl.“ Odpověděla, že nic nepotřebuje, hlavně aby byli všichni zdraví. „Pojď za mnou, určitě se ti to bude líbit,“ nepolevil a od experimentu ho neodradilo ani babčino ujištění, že mu jeho potěchu při počítači přeje. Po krátkém dohadování zvítězil osvědčenou výčitkou: „Ty nechceš, abych ti udělal radost.“

Usedli tedy k obrazovce a Jadwiga sledovala, jak se Ferda pracovává k slíbenému dárku. Jen tak mimochodem se zeptal, jestli ví, který svátec má právě dnes svůj svátek, a dostal ji tím do rozpaků. Nejdřív se lekla, že zapoměla na někoho z rodiny, dokonce začala vyslovovat jedno jméno za druhým, tak jak je měla v hlavě seřazena podle měsíců. Dostala se k srpnu a řekla: „Helena, ale to bude až příští týden, už sem na to myslela.“ – „A dnes?“ zopakoval úsečně dotaz a pokračoval ve vyhledávání schůdné cesty.

„Včil nevím, kolikátého je,“ přiznala v rozpacích, „tys mě popletl.“ – „Dvanáctého. Chceš znát i letopočet?“ – „Klidně se směj, šak taky zestárneš.“

Ušklíbl se: „Hlavně že v dědově světnici odkukávají kukačky každou hodinu, aby se nezastavil čas.“

„To je něco jiného.“

„Já vím,“ přitakal na usmířenou. Chtěl se vyhnout starosvětskému poučování. Navíc cítil, že se blíží odpověď a s ní i očekávané překvapení. Vytukal poslední heslo, přidal k němu datum, myší najel na OK, kliknul a ukázal na miniaturní glóbus otáčející se vpravo nahoře: „Víš, co to znamená?“

„Bez brýlí pořádně nevidím.“

„To je Země, naše planeta,“ prohlásil nadneseně. „Má geniální mozek, vymysleli ho lidé a je v něm všechno, co kdy zažili nebo napsali a řekli... všechno o celém životě, o celém vesmíru...“ a během následujících minut zasypal Jadwigu povídáním o satelitech na oběžných drahách, o elektromagnetických vlnách pronikajících do všech skulin a bytostí, o síti, kterou se jako nervovými vlákny míhají miliardy impulzů, písmen, slov, not, obrazů; stihl se ještě zmínit o informačních dálnicích a uzlech, kde kvůli lidské nenasytnosti dochází k zácpám. „Kdyby teď nějaký prst vypnul všude elektřinu, byl by konec světa,“ řekl, ale babka už ho nevnímala, protože na nebesky modré obrazovce se rozzářil nápis SV. KLÁRA (1193–1253). Pod nápisem se zvolna vyjevovala podobizna ženy v řeholním rouchu. Držela monstranci. Úžasné.

Mihla se v předělu světla a stínu vrhaného vrcholky smrků. Rozkmitala stoupavý vzduch, zvedla chmýří z blízkých bodláků, splynula s vánkem a zmizela. Opět se ukázala. Tentokrát v plném slunci, na stezce protínající posvátný háj. Od štíhlých jalovců se lišila bledostí slavnostního šatu a podnapilá Ester na ni křikla: „Zase ho vyčkáváš?“

„Jak se tam ocitla?“ vydechla Jadwiga.

„Přece jsem ti to slíbil,“ uculil se.

„Tos neměl,“ pravila bohobojně.

„Proč? Jenom jsem šel po její stopě. S trochou cviku to zvládne každý, i ty bys mohla.“

„Já ne,“ řekla. Za okamžik váhavě dodala: „I když... papež ji prohlásil za patronku televize.“ – „Opravdu?“ – „Ano, moc jsem se tomu divila.“ Dál si prohlížela portrét, pak ukázala na monstranci a poznamenala, že si na příčinu toho atributu nemůže vzpomenout. Ferdovi se její přiznání hodilo: „Nevadí, všechno si můžeš přečíst, je

tam o ní šestadvacet stran.“ Nechal světici zmizet a ťukáním ukazováčku na klávesu se šipkou začal předvádět text.

„Měla bych si zajít pro brýle,“ prohodila s očima v řádcích.

„Já ti to pak vytisknu, jestli chceš.“ – „Byla bych moc ráda a to se dá?“ – „Samo,“ zasmál se. S potěšením sledoval chůvin obličej, líbilo se mu, jak mhouří oči a že si při čtení pomáhá pohybem rtů.

Klímající Purim měla pootevřenou tlamu. Asi snila o něčem vzrušujícím, protože pošukávala pysky a sem tam jí z hrdla přes odhalené tesáky prošlo slabé zavrčení. Kukačka s Remem, kteří se honičkou v netýkavkové houštině dostatečně vyřádili, si k ní přilehli. Nejdříve opatrně, aby ji nevzbudili a nepřipravili se tak o zábavnou podívanou. Ale jakmile jim pohybem slechů naznačila, že o nich ví, a hned nato hlasitě mlaskla, udělali si z ní polštář. V minutě usnuli. Kukačka s čumákem zabořeným v srsti její šíje, Remus u chvostu. Jen Beltýna se dál tiše obírala proměnami světla v počínajícím soumraku.

Dotkla se obrazovky: „Tady stojí, že moudrost, tichost, rezervovanost a pokora byly ctnosti, které dělaly ženu dámou.“

„Měla by si to přečíst Helena... a Olina taky,“ poznamenal s úšklebkem Ferda, ale Jadwiga to pominula konstatováním, že zatím se z *té televize* nedozvěděla nic nového, snad jen jména Klářiných vznešených rodičů: pan Favorino Skiffa a paní Hortulana.

„A co válka mezi Assisi a Perugí?“

„O té jsem četla v Pouti svatého Františka.“

„Františkova a Klářina rodina tenkrát bojovaly proti sobě. Připomíná mi to Romea a Julii, ale tady to asi dopadne jinak, že?“ popíchl ji synek, vyťukl další stránku a čekal na odezvu.

„Klára s Františkem se milovali celý život,“ pravila biblickým tónem, opět v zahledění do příběhu. „Ale nebyla to láska z tohoto světa,“ pokračovala, „oba se upínali k Bohu a ke všemu, co stvořil, neboť věděli, že vrchol blaženosti je teprve čeká, teprve u Jeho

trůnu, až se mu budou dívat do Tváře. Taky věděli, že duše, nejdůležitější část stvoření, je větší než nebe, protože jejím přibýtkem je prostřednictvím lásky Boží milost. Klára o tom psala několik let před svým svatořečením Anežce České do Prahy.“

„Jasně.“

„Podívej,“ zpozorněla, „tu se píše, jak prodala celé svoje věno a peníze darovala chudým. Bylo z toho pozdvižení, rodina se s ní rozešla, ale...“ a následující věty Jadwiga přečetla: „Je Květná neděle, z věží vyzvánějí zvony, jejich volání se nese až ke kostelu Panny Marie v Porciunkule. Zšeřelou chrámovou lodí kráčí devatenáctiletá Klára. Kleká před Františka a pokorně sklání šíji. Z obou vyzářuje spanilý jas. František jí odstříhává jeden pramen vlasů za druhým, ve svatém zápalu slyší, jak se k nim skrze zdivo klenby snáší zpěv anděla hrajícího na citeru. Poslední kadeř ustřižena, Klára vstává a svléká si skvostné šaty, aby přijala řeholi.“

Ušál postřehl v Esteřině hlase změnu. Už nehovořila s celou Lysou, i pozornost soustředila k jedinému místu mezi jalovci. Ze svého úkrytu tam neviděl, o to víc se pokoušel spojit s nějakým pachem. V chladnoucím proudění nenašel zpočátku nic důležitého, žádnou výzvu k útoku ani útěku; jen vše prostupující akord stromů, bylin, hlíny a podhoubí, okořeněný sem tam pižmem střevlíka, zvědavostí konipasa. Nebýt stařenina vzrušení, přestal by věřit, ale najednou (až na samém konci pochyb) zachytil stopu lidské slasti.

Ten výjev považovala Ester už léta za zlé znamení, proto se ho pokaždé snažila přerušit. „Ste hluší, či mě nechcete slyšet?“ obořila se na souložící dvojici a ztichla. Propad stráně do stínu se urychlil. Jalovcová dívka vstala. Nahá, po pás v přítmí hleděla za odcházejícím milencem. „Obleč sa a zdrhej za ním, nebo ťa zamordujú a na kohosi přijde nešťestí!“ vykřikla stařena.

Pozdě.

Markéta se v chůzi ohlédla za loudajícím se Tomášem: „Bud' po-
hneš, nebo zatmíme.“

„Šli jsme na vejlet, nebo na přespolní běh?“ namítl.

Zastavila se a čekala. Jak se zšeřelou lesní pěšinou s ruksakem
na zádech přibližoval, všimla si, že nějak divně našlapuje: „Co je ti?“
Došel k ní a pokrčil rameny: „Nic mi není.“

„Ty ses na mě naštvál?“ – „Naštvál? Po tak vášnivým odpole-
dni?“ – „Kulháš.“ – „Trochu se mi zvrtila noha.“ – „A kdy, prosím
tě?“ – „Asi před půl hodinou.“

Když odcházeli z potoční kaskády, vzpomněla si, že slíbila brá-
chovi zkontrolovat oplocenku na východním svahu Tlusté hory
navazující na Butorky. Údajně v ní kdosi prostříhl otvor, měl pode-
zření na pytláky. Tomášovi se nechtělo, proto se tam vypravila sama
a zkratkou ho nakonec i předběhla.

„Posad' se a sundej si botu,“ řekla. – „To je rozkaz?“ – „Ano.“ – „Jak
myslíš,“ ušklíbl se a poslechl. Opřel se o bukový kmen: „Spokojená?“

„Ještě ruksak, potřebuju si něco vzít.“

„Je v něm,“ zažertoval, „jen deka, pláštěnky, tesák, tvoje podpr-
senka, dalekohled, sáčky vod svačiny...“ – „Aspoň se trochu před-
kloň,“ skočila mu do řeči a z jedné ze zadních kapes pak vylovila
kožený pytlík. Na mužovo překvapení odpověděla, že ho kdysi
darovala taťkovi k Vánocům, aby si tam nasypal tabák, ale že se
mu nelíbil; před pár dny našla pytlík na půdě mezi starými krámy
a udělala z něj lékárníčku. Vytáhla obinadlo. „Nevíš, co nosíš,“ řekla
a s dovětkem o slabém výronu se pustila do obvazování kotníku.

„Nevěděl jsem, že děda Butora kouřil fajfku. Sem tam doutník,“
ozval se Tomáš do ticha.

„Kouřil, ale to jsme se ještě neznali.“

„Je mi nějak divně.“

„Viděla jsem už horší zvrtnutí.“

„Nemyslím nohu, a ty to víš.“

„Vím, jinak by sis mě tak neprohlížel.“

Oba se odmlčeli. Markéta mezitím dokončila obvazování a požádala Tomáše, aby přidržel okraj obinadla, který přelepila náplastí: „Hotovo. Na noc dostaneš octanový obklad, teď můžeš vstát.“ Ale nevstal, stále se na ni díval, potom vyslovil větu starou nejmíň třicet let: „Mám kliku, že jsem se voženil se samaritánkou.“

„Taky si to myslím,“ pronesla skoro šeptem.

„Tady o ní při procesu svatořečení v klášteře San Domingo vypovídá sestra Filipa,“ ukázala Jadwiga na další odstavec a pokračovala v předčítání: „Paní Klára také vyprávěla, že se jí jednou ve vidění zdálo, jak nese svatému Františkovi nádobu s teplou vodou a ručník na utření rukou. Vystupovala po vysokém schodišti, šla však lehce, jako kdyby kráčela po rovině. Když došla k němu, vyňal ze záhradří prs a řekl: ‚Pojd’, vezmi si a pij!’ Sotvaže se napila, světec ji napomenul, aby se napila znovu; a když pila, to, co pila, bylo sladké a příjemné, že to nijak nedokázala vysvětlit. Když dopila, zůstala prsní bradavka mezi rty blažené Kláry. Jakmile pak uchopila prsty to, co jí zůstalo v ústech, zdálo se jí, že je to zlato tak vyleštěné a zářící, že se v něm viděla celá jako v zrcadle.“

Tomáš se postavil. Udělal na zkoušku pár kroků: „Půjde to. Mám chuť závodit.“

Došla k němu. Opřela se mu čelem o rameno. „Já ne,“ řekla, „bez tak přijdem domů potmě.“ – „A nespěchalas?“ – „Už si nevzpomínám,“ prohodila a narovнала se. Líbilo se jí, s jakou úsměvností pak pronesl jednu ze svých oblíbených poznámek o tom, že ztráta paměti je Boží dar. „Někdy Boží, jindy od Satana,“ podotkla. „Zajímalo by mě, který z těch dvou by z nás mohl a chtěl vymazat vzpomínku na zplihlou flétnu.“ – „Psst,“ udělal. Přehodil přes ni pravačku: „Teď budu předstírat, že kulhám, a budeme se loudat.“

Pokračovali v cestě.

Zničehonic se ozvala. Stále vím, co pronesla, dokonce to slyším: – Škoda, že v Praze nejsou prosluněné potoční tůně. Ušli jsme nejmíň dvacet metrů, než mě napadlo říct (taky to slyším): – Možná právě proto jsme se ještě nevomrzeli.

Vlčice zpozorovala, že Vlk stočil směr výletu zpátky k Hradisku. Nebylo to kvůli rodině: oba věděli, že Purim s Beltýnou se o vlčata postarají, nic je tedy nenutilo ke spěšnému návratu. Nechala se vést. Běželi úsporným klusem a kilometr před Hradiskem odbočili k Ráji.

Ferda civěl otevřeným oknem na dvůr. Slepice, perličky, kačeny a krůty se začaly pomalu stahovat ke kurníku. Jako malý kluk si všiml spořádanosti, s níž se taková drůbeží příprava k nocování děje, připomínalo mu to společenskou událost. Několik večerů se tím v tichosti zabýval a na závěr bádání sezval celou rodinu. Všechny překvapilo, jak neomylně dokáže odhadnout, kdy který nocležník do kurníku vstoupí, jestli tak učiní s rozmyslem, ve spěchu, velkopansky, samostatně nebo ve dvojici, tenkrát měl úspěch, nejvíc samozřejmě potěšil tetu Markétu – znalkyni zvířecí řeči, a dokonce i otec ho pochválil. Teď drůbež nevnímal. Ani občasné zabečení ovce v ohradě. „Tomu se teda divím,“ řekl a stále hleděl daleko za dvůr. Nikomu, a zvláště nikomu z příbuzných, by se nesvěřil s nedávným zážitkem: jeho dívka mu rozepla košili a na oplátku ho také hladila po prsou. Bylo mu to příjemné, bradavky mu ztvrdly jako její.

Babka vycítila, že původní chlapcova snaha vzbudit v ní zájem o počítač se rázem povznesla o stupeň výš. Nechala Ferdu přemýšlet, čekala, co z toho vzejde. Ale on se zas obrátil k obrazovce a popojel s textem dál: „Tobě to není divné?“ prohodil. „Divné ne,“ odpověděla, „ale překrásné, zázračné...“ – „Ano, zázračné,“ připustil, „mužský přece nemůže kojit.“

Pokusila se mu Klářino vidění vysvětlit, hovořila o Božím dotyku a o milosti velké lásky, k níž mnozí nikdy nedospějí. „Tobě bych to

přála,“ ukončila promluvu. „Dík,“ přikývl, přestože poslouchal jen na půl ucha, a aby procházku životem a skutky svaté Kláry urychlil, přeskočil několik stránek. „Počkej,“ přibrzdila ho Jadwiga, která si náhodou všimla slova **monstrance**, „tady se asi dozvím, jak je to s tím atributem,“ a opět se dala do předčítání: „Žila ve skrytu klášterní cely, a přece se o ní vyprávělo ve městech. Nebyla jen tou, co rozdává Světlo, ale i tou, co na sebe bere starosti, bolesti a smutky bližních. Marnosti nechtěla říkat ani slyšet, neboť skutečným nepřitelem je člověk sám sobě. A tu, jako na zpečetění její oddanosti životu v lásce a pravdě, přitáhla do krajiny umbrijské císařská vojska. Zvlčili žoldáci drancovali, zabíjeli, znásilňovali... sílily nářky, tekla krev a opilé bandy se přihnaly až k bráně kláštera. Brána se však otevřela, vyšla abatyše Klára, kráčela proti nim s monstrancí v rukou a zářila oslnivým jasem, jako by splývala s tělem Páně. Zlotřilci před ní padali na kolena, vojska se dala na ústup...“

Zvenčí se ozvalo zatroubení. „Jsou tu naši,“ konstatoval Ferda, ale babka se pročtla až na konec stránky. „Zázrak, samozřejmě zázrak,“ poznamenala.

„Přijeli naši,“ zopakoval.

„Dyt' vím. A chvála Bohu, stejně už se mi dělají mžitky před očima.“ – „Tož já ti to vytisknu, aby ses k tomu mohla vrátit.“ Přikývla. Kliknutím myši odstartoval tiskárnu.

Za chvíli se ve dveřích objevila Helena. Mrkla na chůvu sledující pohyb papíru, zatvářila se udiveně a na bráškovu „už končíme“ navázala otázkou: „Jak se ti to podařilo?“ Spiklenecky se usmál, prohodil, že našel životopis svaté Kláry, ale k dalšímu vysvětlování se nedostal, protože přišel i otec. „Myslel jsem,“ spustil, „že zasedneme přímo k večeři, a jak vidím...“ – „Jenom jsme si tu něco prohlíželi, ale všechno je připravené,“ přerušila ho Jadwiga, která se konečně vzpamatovala. Vstala ze židle, zaujala postoj odhodlané abatyše a s omládlou energií přednesla výčet odpoledních prací, přičemž nezapomněla zdůraznit Ferdovy zásluhy. „Ted' nakrájíme

chleba, rajčata, papriky, kabanos... máme tam taky pár pstruhů... odnese me to k ohništi... pojd' mi pomoci," obrátila se na Helenu a odkráčela kolem zírající hlavy rodiny do kuchyně. „Ta ti to dala,“ ušklíbla se na taťku Helenu. Zmizela za ní.

Ale stín dávno přikryl celou stráž a Ušálovi docházela trpělivost. Esteriny výkřiky, které ho vtáhly do vášnivého děje, skončily. Pach potu a krve zmizel, Lysá si svůj příběh vzala zpět pod zem, Patáková seděla se skloněnou hlavou u trávničky plné ceckáčů a dřímala. Vlčí synek ji pozoroval, stále víc ho lákala její pleskačka. Ležela vedle ní, a jak mohutnělo šero stírající zapovězené hranice, tak nabývala na dostupnosti.

Přikradl se k babce na vzdálenost několika metrů. Čekal, nikdy předtím neviděl lidský obličej tak zřetelně. Ester měla pootevřená ústa a lehce vyplazený jazyk. Hlasitě oddechovala, sem tam si uchrápla. Připomněla mu Purim. Se staženým chvostem a zježenou srstí popošel ještě blíž, ale spáčka sebou škusbla. Náhle zírali jeden druhému do očí. Krátké

spojení.

Přetrhla je. Zpomaleně zvedla ruku a štípala se do tváře. Pak napřáhla paži směrem k úkazu: „Šak sem toho tolik nevypila,“ zamručela.

Ušál se drobně chvěl. Jindy by už prchal, teď nemohl. Svazovala ho mez, kterou si troufl překročit. Aby uvolnil přetlak, otevřel tlamu a zadychčil. Bylo to vstřícné gesto, i Ester si to tak přeložila, ale při pohledu na ozubenou mordou raději stáhla ruku do bezpečí klína. „Tebe sem tu ještě nepotkala, odkád' přišels?“ nasadila přátelský tón. V několika následujících vteřinách si vzpomněla na vytí, co občas zaslechla, na zadávené ovce, na řeči o zabijácích, které kolovaly po kraji, a dokonce se prý dostaly i do novin. Znovu se podívala přivandrovalci rovnou do očí. Jen letmo, aby ho nepopudila. Ve štěrbinách zahlédla jantarový záblesk. Věděla, že nesmí ztratit kuráž, jen se po

vyčerpávajícím odpoledni necítila moc nadvakrát. O to víc se vžila do role bodré hostitelky: „Já vím, že si vlk. Tož vitaj na Lysěj,“ a zároveň se rozhlížela po klacku. Spatřila ho na opačné straně trávnice.

Ušálův záměr – ukořistit pleskačku a zmizet – nebyl jednoduchý. Jako všichni vlci měl i on úctu k majetku. U každého uloveného kusu se smečka dělila o maso podle spravedlivých výsad. Neméně respektovaná pravidla platila, i pokud šlo o všelijaké drobnůstky: o zbytek kosti, úlomek větve, cár igelitu, chumáč chlupů nebo třeba náhodně nalezenou dřevorubeckou rukavici. Vzácnost těch věcí měřili v honičkách a zápasech a jejich cena rostla s vynaloženým úsilím. Nabyté vlastnictví nesměl vítězi nikdo zcizit.

Patáčka ho zmátla. Čekal na zřetelnou výzvu. Jakmile zpozoroval, že se naklání přes hromadu ceckáčů k holi, výstražně zavrčel. Vrátila se do smírné polohy, zatvářila se koketně a ve vykotlaných ústech se jí zablýstl zlatý zub – její pýcha. Nechtěně tím soupeře na okamžik zaskočila, ale rumový chtíč byl silnější, celou bytostí se upnul k pleskačce ležící vedle ní: *Dej, dej!*

Pochopila. Opatrně po sporné věci sáhla, odšroubovala bakelitový vršek, lokla si a roztřesenou rukou mu nabídla: „Chceš taky?“ Na uklidnění přidala chrabrá slova: „To sem nevěděla, že aj vlkom šmakuje gořalka.“

Zase zavrčel, tentokrát s ohrnutými pysky a odhalenými tesáky.

Tož tady ti, cérko, nepomože ani svěcená, pomyslela si, ale hlt rumu v ní našťestí vykřesal kus písničky. Ječivě ji prohnala hrdlem: „Zpívala bych, neumím, plakat sa ně nechce, šla bych domů, nemožu, vlk stojí na cestě!“

Sotva skončila, připojil se Ušál. Jeho vytí netrvalo déle než Esteřin popěvek. Hlasy se jim objaly do společné ozvěny a oba naslouchali tomu vlkolidskému duetu tak dlouho, dokud se daleko v lesích neztratilo za pianissimem. Vlk se posadil, vypadal zkrotle. Babce se ulevilo. „Na,“ hodila mu k tlapám pleskačku. Chňapl po ní a ztratil se mezi jalovci.

Špetka nevšední halekačky zavadila i o slechy vlčích rodičů. Blížili se k hornímu konci Ráje. Zastavili se, ale sotva slyšitelné poselství už se nezopakovalo, klusali tedy dál, až přiběhli k vodopádu. Ještě před čtvrt hodinou by u přilehlého jezírka vyhloubeného občasnými přívaly zastihli Vincka Patáka, jak plaví koně. Zbyl tam po nich čpavý pozdrav s vidinou mocných kopyt. Vyváleli se v kobylicích, uhasili žízeň a zalehli k odpočinku. Vlčice se převrátila na hřbet, hlavu si opřela o Vlkovu šíji a spolu se zaposlouchali do vodní hudby. Nebyl to hukot tajícího sněhu a velkých dešťů; tentokrát jim suchem vyhladovělý živel předvedl místo jediného řvoucího sloupu trio různě nalděných píšťal. V táhlém akordu zurčel prastarý motiv. Zněl oslavně, ale od píšťal ho k tvorbě variací přebíraly doprovodné, dotenka natažené struny, které se neustále trhaly, takže hladina tůně břinkala pizzicatem kapek vnášejších do skladby příchut' rozvernosti. Autor však nenabízel jen zjevný zážitek: část vody nechal padat neokázale – stékala mechovou srstí skalní stěny jako dlaň. Vlci, protože patřili k vyvolenému publiku, ten spodní šelest vnímali. Stáhl je ke dnu symfonie, kde na okamžik zahlédli Tvář s pootevřenými ústy.

Mezitím se úplně setmělo.

Ferda ukázal k rozžehnuté obloze: „Meteor, tam letí meteor!“

Rodina právě povečeřela. Kromě Heleny, která odešla ke klavíru, seděli všichni u ohně a povídali si. Na Ferdovo křiknutí vzhlédli nanačným směrem. Pozdě. Jiří si neodpustil rýpnout, že to mohla být obyčejná jiskra, ale synek se zatím nenaučil brát otcovo špičkování jinak než vážně: „Nebyla,“ prohlásil, „ta by nepadala, ta by letěla navrch.“ – „Pokud by ji nestrhl vítr,“ plácl schválně taťka. – „Žádný není,“ namítl synek. A taťka: „Opravdu?“ A synek: „Nejsu blbý.“ A dohadovali by se dál, kdyby Jitka na mužovo: „Dokaž to,“ nepoznamenala, že k takovým praštěným kecům je srpnové noci škoda.

Plápolavého ticha využila Jadwiga. Zeptala se Ferdy, jestli měl nějaké přání, když viděl padat hvězdu. „Meteor,“ opravil ji. Pak, ještě

s podšívku naježenosti, dodal: „Kmitl se moc rychle, nic mě zrovna nenapadlo.“ – „Nevadí,“ řekla, „zas nějaký poletí, včil je jejich doba. Zahleď se k nebi a něco si připrav.“

„Musíš si to přání nechat pro sebe, jinak se ti nesplní,“ přidala se k rozpravě Markéta s hlavou na Tomášově rameni. Z druhé strany se k ní tulil Don a co chvíli se dožadoval podrbaní za ušima.

„Já vím. Jenomže mám toho víc a těžko si vybrat.“

„Nevěř babským pověrám,“ prohodil Jiří, Jitka se chystala něco namítnout, ale Markéta ji z Tomášova ramene jako z řečnické tribuny předběhla: „O létavicích a splněných přáních jsem se poprvé, bráško, dozvěděla od tebe.“ – „Vážně? Na to si vůbec nepamatuju, určitě si mě pleteš s naší hvězdopravkyní Jadwigou.“ – „Nepletu. Už jsem chodila do školy, měli jsme asi prázdniny, asi byl taky srpen, protože voněly otavy, jehňatům už kadeřavěly kožichy, civěli jsme otevřeným oknem a najednou jako by po obloze kdosi čmárnul a já... ten večer mi poškrábala kočka ruku, tak mě napadlo, že tamto nahoře je taky škrábanec. Divil ses tomu.“ – „Možná, ale o splněných přáních jsme se nebavili,“ trval Jura na svém.

„Kde je Lukin?“ vzpomněla si Jadwiga díky *škrábanci* na kocoura.

„Pan profesor se urazil a se vztyčeným chvostem vodkráčel do své vznešené samoty,“ řekla Jitka a hned podala vysvětlení: „Když jsme se vrátili z města, vyhodila jsem ho z naší manželský postele.“

„Správně,“ souhlasila chůva.

Všichni očekávali, že se Markéta kocoura zastane, ale nezastala. Pořád se opírala o Tomáše, jen obličej pootočila od ohně k nebi. I Tomáš se tam zahleďel. „Už sis někdy něco přála?“ zeptal se a cítil přitakání. Hned navázal: „Co třeba?“ – „Nic moc, samé prkotiny.“ – „Například?“ – „Aby ses se mnou oženil,“ pronesla bez přemýšlení.

Jura se nahnul k ohništi. Klackem převrátil a srovnal několik bukových poln. Plameny trochu ožily. „Hvězdné manželství,“ podotkl a čekal na odezvu.

Ozval se Tomáš: „Ty mlč, ty babskejm pověřám nevěříš.“ – „Pochopitelně.“ – „Příště ti vo nich přivezu zajímavou knížku.“ – „Tu si nechej pro svoje klienty.“

Markéta se narovнала. Stále držela dlaň na Donově hlavě a nepřestávala sledovat slibnou oblohu. Starý pes jí rozuměl.

Vlk s Vlčicí proběhli Rájem a zamířili k hájovně, kde se vplížili do osikového mlází za potokem. Zalehli jen pár skoků od povídavé tlupy sdružené kolem ohně. Šerosvit sedících postav, jejich obličejů a gest doplňovala v pozadí kulisa domu. Ze dvou rozsvícených oken proudila do noci klavírní hudba. Jiná, ale stejně poutavá jako ta vodní. Najednou utichla. Lidé tomu na rozdíl od zvědavých návštěvníků nevěnovali pozornost a klábosili dál.

„Tuším, co si přeješ,“ řekl Tomáš Markétě hledící vytrvale vzhůru.

„Mám hádat?“ přidal se Ferda, ale Jadwiga byla rychlejší: „Ať tě ani nenapadne,“ křikla, až se vlkům pohnuly slechy, „já taky tuším, co to je.“ – „Určitě to tušíme všeci,“ prohlásil Jura, a aby nevyšel z role rýpala, mrkl na synka: „Tož tipnem si?“

Ferda zaváhal: „Rači ne, teta to myslí vážně. Leda bysme si vymýšleli nějaké srandy.“ – „Fajn. Začneš ty, nebo já?“

Nezačal nikdo. Ze vzdáleného okna se vyklonila Helena a oznámila tábořící rodině, že telefonovala Olga: „Právě přijeli do Prahy, moc nás pozdravují a prý dostali chuť na (použila pražskou dikci) vopékaný pstruhy potřeny máslem. Řekla jsem jí, že už jsme je spořádali.“

Vlkům se nečekaný výstup líbil. Vlčice uznale mlaskla, Vlk jí dal stejným způsobem za pravdu. „Chvála Bohu,“ pravila Jadwiga a Ferda se sestry zeptal, jestli je to všechno.

„Tobě to nestačí?“ namítla Helena, stáhla se zpátky do pokoje a vzápětí se z oken zase nesla hudba. Vlci v ní cítili pokračování slov, jako by k tlupě přisedl další besedník. „Tady kdosi čaruje,“ poznamenal Jura. Nebyl sám, kdo hleděl na Markétu, která se protáhla, zívla a řekla: „Asi k tomu mám, brášsko, vlohy.“

„Opravdu sis myslela na Olinu?“ zajímalo Ferdu.

„Opravdu.“

„Všecko dobře dopadne,“ doplnila ji Jitka a zapálila si cigaretu.

Jura se vztyčil a zvolal: „Astronomická seance skončila s předstihem, kdo si dá pivo?“ Přihlásili se všichni, dokonce i Jadwiga, jenom vlci přitiskli hlavy k zemi. Jura kráčel přímo k nim. Nejevil známky nepřátelství, ale když dřepł a natáhl ruku k vodě, kde se v prohlubni mezi kameny chladily láhve, stalo se něco, s čím nepočítali. Don zaštěkal. Leželi těsně vedle sebe, předávali si chvění, od muže je dělily sotva tři metry potoka. Vlk soustředil sílu k zadním běhům: *Rychle pryč*, pochopila Vlčice, ale Jura zavelel: „Zůstaň!“ a zpovzdálí ho doplnilo Markétino zklidňující: „Páníček nikam nejde, staříku. Hned se vrátí.“ Pes zůstal, zase se přitulil k Markétě. I vlci zůstali. Ještě museli strpět cinkání skla, jejich napětí pominulo teprve s mužovým návratem k ohni.

„Zbylo tam jen pět flašek, tož jak se podělíme?“ zeptal se a položil láhve na odkládací stůl. Jadwiga se piva zřekla, Ferda navrhl, aby losovali, Tomáš synovcův nápad podpořil a navíc ho převedl v žert: „Jo, ať rozhodne osudí neboli osud.“

„Běž se vycpat s osudem, znám spravedlivější řešení,“ zašklebil se Jura na švagra, který mu to obratem vrátil: „Zajisté. Spravedlnost. Spravedlnost v rukou troufalce.“

„Jaké řešení?“ zajímalo Ferdu.

„Naštěstí tu máme maroda, který má obě ruky levé a jednu nohu zvrtnutou. Pivo nesmí, protože by si v opilosti zvrtnul i zbývající,“ konstatoval Jura v roli hostinského a dal se do otvírání lahví. První okázale předal Jadwize.

V uplynulých dvou letech se mi vracel i tamten večer. Naposledy jsme seděli u ohně. Teprve v pozdější samotě jsem si uvědomil, že mi nechybí jen Markéta, že mi chybí i kratochvilné tlachání. Nejvíc si v něm liboval Jiří. Tenkrát se například zaměřil na můj vyvrtnutý kotník

a nechtěl mi dát pivo. Řekl jsem mu, myslím, že ho tou nohou klidně kopnu do zadku, i kdybych si ji měl navíc zlomit, a on, ať to klidně zkusím, protože jestli jsem v něčem retardovanej (z hecu občas používal můj slovník), pak je to kopaná, a pravděpodobnost, že se trefím do míče, je jedna ku stu. Vyzval Ferdu, aby jeho odhad potvrdil. Ferda to vyřešil šalamounsky: – Strejda se celkem do míče trefí, ale většinou blbým směrem, usoudil popravdě. Chvíli jsme ten motiv s vervou broušili, vytahovali jsme jeden na druhého různé napůl smyšlené trapasy, zdálo se, že si v hádce co nevidět dáme přes držku, a Jitka s Markétou se náramně bavily. Tušily, kam směřujeme, i Ferda to tušil, pořád se po očku díval na Jadwigu, na tu naši patronku rodinného krbu, která se nakonec podle očekávání svého piva vzdala. Podala mi ho se slovy, že je moc vychlazené, že by ji z něj rozbolelo v krku a nemohla by pomáhat s malováním a úklidem. Odměnili jsme ji několika idylickými minutami.

TLUPA zmlkla a vlci tu změnu okamžitě postřehli. Lidé hleděli do ohně. Plameny je poutaly takovou silou, až se zdálo, že s nimi srůstají. Občas zvedli ruku, aby si lokli z láhve. Vlčici to připomnělo zářící billboard v zasněžené krajině. Všimla si, že i Vlk se kamsi přenesl. Dotkla se prackou jeho běhů, ale neodpověděl, ležel v krajině mnohem vzdálenější, poblíž ohňů mnohem smyslnějších. Nechala ho tam, věděla, že se vrátí v pravý čas, a vzala ostražitost na sebe.

Ani Jadwiga nepodlehla náhlému tichu a přitažlivosti plamenů. Oheň byl pro ni vždycky buď zlým pánem, nebo dobrým služebníkem, a podle toho s ním zacházela. Jediné, co toho večera vnímala citlivěji než ostatní, byla Helenina hra na klavír. Několikrát se v průběhu uplynulé hodiny pokusila na „vnučku“ stočit řeč, ale marně: to téma už se nechtělo nikomu rozebírat. Využila tedy snivého rozpoložení k poslednímu pokusu. „Dneska je ta její muzika jakási moc smutná, jdu se k ní podívat,“ pravila, odešla a zanechala po sobě ještě větší ticho, které o něco později, když Helena své hraní

přerušila, přerostlo snesitelnou hranici. „Franz Schubert,“ podotkla Jitka. Obrátila se na Tomáše: „Byl to favorit naší máti, pamatuješ?“ Tomáš přikývl: „Jeden z favoritů. Hela ho interpretuje skoro jako vona.“ – „Úplně jako vona. Dokonce má i její noty. Prohlížela jsem si je a jsou v nich máminy vlastnoruční poznámky.“

„Bude mít zas nějaký koncert?“ zeptal se po chvíli Jura. Jitka se na něho podívala, podívala se zostra: „To se ptáš mě?“ – „Promiň, že se ptám.“ – „Nikdy ses vo koncerty svy dcery nezajímal, vo nic ses nezajímal.“ – „Ted' se teda zajímám.“ – „Fajn. Koncert bude mít začátkem října. Chceš vědět ještě něco?“ – „Už nic,“ řekl. Zbytek dopověděl tím, že vstal, dopil pivo a klackem urovnal polena v ohništi. Jiskry nedoletěly ani k potoku.

„Helena je paličatá. Je tajnůstkářka a takoví jsme my Butoři všichni, že, bráško,“ ozvala se do odmlky Markéta. Jura jí napůl žertem poděkoval, zase si sedl a vydechl: „Ách jo.“ Víc říkat nemusel, protože se vrátila Jadwiga i s Helenou, která si přinesla kytaru. „Že prý jsem smutná a vám se po mně stýská,“ prohlásila a navázala slavnostně vyznávajícím sdělením, že všechno hned napraví, neboť si přichystala vystoupení, *jež je zároveň světovou premiérou*. „Původně,“ pokračovala, „sem s tím chtěla vyrukovat až po vymalování, ale nebojte se, opět něco spíchnu, jestli slávou nezpychnu, jelikož sranda musí být, a teď pár slov ke skladbě. Je to rap inspirovaný textem zde přítomného, zatím nic netušícího a utajovaného spisovatele Ferdinanda Butory. Pouze jsem si ho dovolila sem tam přizdobit rýmem a zrytmizovat. Je o osudové lásce.“

Uhodila do strun, stala se černou rapperkou odněkud z Bronxu a poklidně přihlížející vlky málem vymrštila k útěku. Jen zvědavost je udržela v osikové skrýši u potoka, odkud vzápětí vyplul Titanic, ten největší a nejkrásnější parník světa. Opustil molo č. 12 southhamptonského přístavu. Po krátkých zastávkách v Cherbourgu a Queenstownu zamířil do Ameriky. Čtvrtého dne se v luxusním apartmá manželé Butterfieldovi nejdřív milují, potom strojí k večeři. Fred je už samo-

zřejmě v šedém fraku, Monika zatím v kalhotkách. Líbají se, on jí pomáhá zapnout podprsenku, *ale čas kvačí, kdesi v dáli číhá ledovec; Monika vklouzla do překrásných šatů, Fred ztepilostí připomíná jalovec. Na štíhlý krček milované ženy zavěsil brilliant tvaru srdce, pak dlouhou trasou útroby obra kráčeli k jídelně ruku v ruce.* Kráčeli po rudých a zelených kobercích, cestou je nadchly hodiny ukazující pár minut před devátou. Zaujal je též anděl se svícnem, zdobící mahagonové schodiště. Monika ho, jata předtuchou, pohladila. Zasedli ke stolu mezi vybranou společností, Fred vedle kapitána, kolem se leskne stříbro, třpytí křišťál, v benátských zrcadlech plane světlo obřích lustrů, v obložení z týkového dřeva rezonují valčíky lodního orchestru, Butterfieldovi vedou ležérní konverzaci a po aperitivu si jako předkrm neporoučejí (na rozdíl od většiny pasažérů) kaviár, nýbrž raky a žabí stehýnka po polsku. Následuje polévka s játrovými knedlíčky, kachna s krakovskou nádivkou, borůvkový frgál a ananasová zmrzlina Zlatá Praha, *při níž se jídelna zlověstně zachvěla, Monice za výstřih upadlo sousto; studí ji, stydí se, chytá se manžela – ten ještě netuší, co do lodi šoustlo.* Přesto se rozběhl k oknu, nic nedbal na to, že generální ředitel společnosti White Star Line Joseph Bruce Ismay příhodu zlehčil, a spatřil obrovskou ledovou horu se dvěma vrcholky připomínajícími ňadra jeho milované choti, která...

„Přestaň, vůbec jsem to tak nenapsal,“ vykřikl Ferda, ale rapperka pokračovala dál, spádnými slokami se dopracovala až k pasáži, kdy Fred pomáhá Monice i cizím dámám včetně dětí nasednout do záchranného člunu č. 9. *Vidí, jak ten člun šťastně přistál na hladině a mizí v šeru, kde přízrakem se zvolna za vlnami stává; v tom zmatku dotkla se ho touha po rodině, leč místo Moniky mu z mlhy krutý Charon dlouhým veslem mává. Zmiz, dědku, volá na staříka Fred a s jasnou tváří hlásá, že správný Butterfield se nikdy nevzdá smyčkám osudu. Vrhá se šípkou do ledových vod jak do náruče rasa, sám anděl zasáhl, když plácl sebou kousek od sudu, ve kterém byla whisky značky Black and White, ale*

tentokrát jednal Ferda důrazněji. Zvedl se a bez jediného slova uchoopil sestru za zápěstí. Snažila se mu vyškubnout. Vlci zpozorněli. Vlk dokonce vstřícně zadychčil a mlaskl, možná si v očekávání šarvátky vzpomněl na smečku a začalo se mu stýskat po pořádné honičce. „Co blázníš?“ bránila se Helena, „dyť mi tu ruku vykloubíš!“ – „Už toho mám dost,“ řekl, „ty ses mi zase hrabala v šuplíku.“ Pustil ji.

„Právě to začínalo být napínavé,“ vložil se mezi ně Jura. Navíc poznamenal, že ho překvapuje, jakého má syna poetu, a velmi si dal záležet na udržení vážného výrazu v obličeji.

„Já nejsem žádný poeta,“ odsekl Ferda. „Jenom jsem se přidal k internetovým stránkám Přátel Titaniku. Tam se člověk dozví všelijaké zajímavosti a může si i sám něco vymyslet.“

Helena si sedla a zeptala se, jestli skončil.

„A co ještě chceš?“ – „Chtěla jsem tě potěšit.“ – „Srandu sis chtěla udělat,“ vystřelil. „Já jsem nikdy nelezl do tvých věcí, ale tebe naštvalo, že ti to nevyšlo s Emilem, a závidíš Olině, že se vdala, a včil si ty svoje mindráky hojíš na druhých. Příště si dám pozor...“

„Stačí,“ okřikla ho Jitka. Zapálila si cigaretu. Ale Helena s matkou nesouhlasila: „Nestačí, a o mě se neboj. Bráška má trochu pravdu... trochu. Asi jsem cosi zmastila. A já vím co.“ Natáhla k Ferdovi ruku: „Pojď, já ti to pošeptám.“ Zrozpačitěl, všichni vyčkávali. Nakonec prohodil, ať to klidně poví nahlas. Složila ruku zpátky do klína. „Zamiloval ses,“ řekla.

„No a?“

„Nic, to je všecko. Neměl by ses kvůli tomu hned čertit.“

„Mně se to dílko docela líbilo,“ promluvil Tomáš, protože cítil, že se Ferda chystá odejít, a významně se přitom díval na švagra. Jura pochopil. „Synu,“ pravil bodře, „strýc se ti snaží sdělit, že se nemáš za co stydět. Že jste vlastně kolegové. I on umí obcovat s múzama a skládat básničky. Dokonce se mu na ně podařilo ulovit moji sestru.“

„Bájná šedesátá léta,“ špitla tiše Helena v očekávání obvyklých vzpomínek, ale Markéta Juru podpořila jen umírněným: „Tvůj taťka má pravdu. Když se vy chlapi zamilujete, dokážete být neodolatelní.“ Zírala do ohniště a drbala za uchem blažeností pomlaskávajícího Dona.

Vlčice postřehla Vlkův drobný třes. Olízla mu tvář a něžně se mu zakousla do licousů. Pak složila čenich na jeho běhy, ale dlouho tak nezůstali, protože vánek stoupající korytem potoka nabral ze směru od Ráje špetku pachu, který jim byl povědomý, a jakmile začal houstnout, přenesli část pozornosti na něj. Tomáš poznamenal, že už dávno nebásní, a Ferda namítl: „Ale moje psaní, to přece nejsou žádné básničky.“ Připomněl rodně, jak kdysi našel na půdě Lipnerovy vily krabici se starými zápisníky. Jak mu z nich potom strejda předčítal své verše. „Už si to moc nepamatuju,“ řekl, „ale určitě tam bylo cosi o magnoliích.“

„Určitě,“ přitakala Markéta. „Já si ty verše na rozdíl od tebe i autora ještě pamatuju: *Dnes ráno naše magnolie lehce zrůžověla. Asi tě, milá, uviděla, jak spíš při otevřeném okně s rozepnutým knoflíčkem u noční košile...* a tak dále. Je to třicet roků, co jsem se přestěhovala do Prahy. Ta magnolie je pořád stejná.“

Tomáš se nadechl, chtěl něco podotknout, ale Jadwiga ho předběhla: „Měli bysme nechat Helenku, aby tu písničku dokončila. Chtěla bych vědět, jak to dopadlo.“

„Titanic se potopil,“ pronesl Jura a Jitka, která si předtím popotáhla z cigarety, se rozkuckala. Smích se jí ale podařilo zvládnout. Obrátila se na Helenu: „Chce se ti?“

„To záleží na bráškově.“

„Mně je to fuk,“ řekl Ferda.

„Moje starší sestra měla na té lodi kamarádku,“ konstatovala Jadwiga, „a nikdy jsme se nedozvěděli, jestli se zachránila. Aj proto mě to zajímá. I takže mi się podobało, jak tam zjadali żabie udka po polsku i kaczkę z krakowskim farszem.“

„Tak dobře, já vám to teda dovyprávím, ale musíte se spokojit se závěrem, který je z celého dílka nejpozoruhodnější,“ souhlasila Helena. Opět se postavila, hrábla do strun a v newyorském přístavu zakotvil parník Carpathia. Na molu č. 54 se tísnily davy lidí, nastala směsice pláče a radosti. Fred a Monika se tou tlačenicí prodrali až tam, kde je s nadějami vyhlížela celá rodina v čele se staříčkým Butterfieldem, penzionovaným revírníkem z Karpat. Po pravici mu stála jeho věrná družka děkující nebesům, po levici syn George (Fredův otec, správce Yellowstonekého národního parku) s chotí výtvarnicí a dcerou Helenou, světoznámou hudební skladatelkou v pokročilém stadiu těhotenství. Přidržovala se svého muže – malíře bouřliváka. Za nimi se usmívali: strýc Thomas, prezident Americké psychiatrické společnosti, teta Markéta, šampiónka ve střelbě, a další těhotná dáma – sestřenice Olga, jejíž manžel, obávaný advokát, chyběl, neboť připravoval žalobu na společnost White Star Line. V té pohnuté chvíli však Monika s Fredem vnímali hlavně svá dítka, holčičku a chlapce, kteří se k nim rozběhli, jásajíce: *Maminko, tatínku, my jsme rádi, že jste nám neutonuli, leč*

Vlk s Vlčicí už soustředili všechnu pozornost k cestě, po níž spěchala stará Patáčka. Slyšeli její dech, zaslechli i vrznutí branky na opačné straně hájovny. Ostatní ji postřehli teprve v okamžiku, kdy Butterfieldova rodina nasedala do několika luxusních limuzín a stařena opírající se o roh stodoly zvolala: „Chválabohu, že eště nespíte!“

Don zaštěkal, utíkal sousedku přivítat a Helena zmlkla. Jako první se z překvapení vzpamatoval Tomáš.

Napřed jsem si myslel, že se něco stalo Vinckovi, ale Ester mě obratem ujistila, že s ním by si věděla rady sama a neutíkala by nás pozdě v noci otravovat. Na důkaz neodkladnosti své návštěvy předala Markétě ranec jakýchsi bylin pro Olgu, přisedla si k nám a vychrlila několik novinek, z nichž nejpravděpodobnější byla o vlkovi, který jí

uloupil flašku rumu. Říkám nejpravděpodobnější, protože podstatnou část monologu zasvětila – ano, přímo zasvětila – popisu setkání s fatálně zamilovanou bytostí, snad dcerou dávno zapomenutého vládce Hradiska. Údajně ji toho večera při západu slunce opět zahlédla, a to nevěstilo nic dobrého. Jadwiga odbyla Esteřinu výpověď lakonickou poznámkou o škodlivosti alkoholu, ale Jiří se zeptal, kde se to odehrálo. Nezajímala ho historka o milostném zjevení; chtěl vědět, jestli si nespletla vlka se psem, a vůbec nežertoval, i když se mu nabízela pohádka o Karkulce. On totiž, pokud šlo o Ester, žertoval málokdy. Asi měli stejně nazelenalou krev. Odpřísáhla, že mluví pravdu. Snažil se jí to vyvrátit, argumentoval hlavně tím, jak před pár dny přejel tirák ve vedlejší okrese fenu německého ovčáka, a taky z ní novináři málem udělali vlka, přestože byla černá jak saze a měla hnědé oči – žádný kynolog by se nemohl zmýlit.

Vzpomněl jsem si na vytí, které jsme zaslechli den před dědovým pohřbem. Celý zbytek večera jsme se bavili jenom o vlčích. Bylo to poprvé, nepočítám-li sem tam nějakou zmínku o roztrhaných ovčích, když jsme si s Jiřím telefonovali, nebo když přijela Jitka do Prahy. Měli jsme jiné starosti. Ale brzy se všechno změnilo. Nechtěně to způsobila Jadwiga.

14

Vlci a lidé

Čas není pro vlky důležitý, důležitější jsou smysly – čich, sluch a zrak, které časem nabývají na poučenosti a dávají krajinám, věcem a bytostem pronikavější význam. Jakmile se tedy Čingis po mnoha týdnech odloučení vrátil na území smečky, choval se obezřetně. Už se smířil se ztrátou své Noci, pro niž zabral vzdálený revír, kde teprve nedávno našli úkryt pro očekávaná štěňata. Už ji přestal teskně přivolávat, ale ještě si se zbytky jejího pachu v srsti nesl jiné způsoby a věřil nesoulad.

Dva dny se tajně potloukal známými lesy, než vyzvěděl, že se rodina přestěhovala k Hradisku, a než se odhodlal oznámit troufalý příchod značkami na několika odlehlých meznících. Všiml si, že podpisy otce a Ušála nejsou příliš čerstvé a potřebují obnovit, mohl proto počítat s brzkým odhalením. Do té doby zvolil úhybnou taktiku a byl stále ve střehu. Začal ho trýznit hlad. Sám měl nevalné vyhlídky na úspěšný lov, musel se spokojit s hraboši v prohřátých stráních. Jakžtakž se nasytil a navíc si následujícího dne po ránu všiml krkavce. Letěl líně, bezpochyby od velkého žrádla. Pozoroval ho, dokud nezmizel za obrysem kopce. Zvážil směr a vydal se k prozrazené mršině. Nepospíchal. Za půl hodiny mu příchut' vánku potvrdila, že se nezmýlil. Příchut' houstla, až si v ní mohl s jistotou přečíst, co zatím pouze tušil: kdesi nablízku nebyly jen zbytky kořisti, byla tam také jeho rodina.

Opatrně se připlížil k předělu smrčiny a smíšeného lesa prosvětleného převahou buků a bříz. Cíl měl třicet metrů před sebou. S úlevou zaznamenal, že vlci už odtáhli. Na bojišti zanechali kromě pozůstatků dvou urostlých selat i dosud nevstřebaný otisk nedávné bitvy. Stačil mu zběžný pohled na rozrytou půdu, chumáče

prasečích štětín a šrám v bukové kůře, aby si představil mocnou bachyni obklopenou podsvinčaty, jak křupou bukvice, jak s rypáky ponořenými do hrabanky slídí po žízálách, larvách a oddencích; jak probouzejí vůně, jak mlaskají a pochrochtávají. Vtom na ně zaútočili vlci. Matka brání mladé, Vlčice s Beltýnou připoutaly její pozornost, prchají před ní, odvádějí ji s několika selaty pryč, a s vyděšenými opozdilci si Vlk a Ušál lehce poradili.

Čingis neobjevil nic, co by neodpovídalo jeho představám, i když ve spleti pachů rozpoznal také stopy Purim a vlčat. Z pečlivého ohledání však vyplynulo, že chuva střežila chlapce opodál a přivedla je, až bylo po všem. Na několika místech se zdržel déle, narazil na vlčí krev: znamená, že ani lovci neodešli z boje bez šrámů.

Nažral se, dostal žízeň. K nejbližšímu potoku zamířil ve stopách rodiny. Na popud vzpomínek mu zničehonic připadlo, že běží v tradičním zástupu vedeném matkou a uzavíraném otcem. Dokonce si na okamžik zpřítomnil i zastřelené bratry: Ódina dychčícího na předposledním místě a Žabáka uhánějícího mezi Beltýnou a Ušálem. Ale protože na rozdíl od mladší sestry nezdědil otcův sklon k snivým úletům, rozhodl se ukončit svoji mnohadenní váhavost hned. Čím víc se k setkání přibližoval, tím nenávratněji v něm sílila jistota dobré volby, především spoléhal na faktum, že plný žaludek tlumí vášně a projasňuje náladu.

Konečně je spatřil. Povalovali se na opačném břehu bystřiny mezi keřky udaten a lodyhami chebdí, které je stínily před sílícím sluncem. Jen Beltýna ležela stranou a olizovala si zraněný běh. Už se nesnažil schovávat. Stál na vyvýšenině mezi dvěma smrky a sledoval ji s takovou naléhavostí, až k němu otočila obličej. Čekal lekavý pohyb; že třeba vyskočí a štekne na spáče varování, ale překvapila ho údivem. Pak přidala zívnutí, postavila se, tlamu nechala pootevřenou a zbytek dopověděla vyplazeným jazykem. Taký se na ni zatlemil. Navíc, povzbuzen její vstřícností, zavyl: *Vítám vás*, a sestoupil k vodě.

Na znamení pokory měl stažený chvost a sklopené slechy. Pil, po očku sledoval procitnuvší rodinu. Mohl kdykoli uskočit, ale poznal, že nikdo se nechystá k útoku, jedině Ušál projevil nevoli a rozběhl se k němu se zježenou srstí. Přerušil pití, vycenil na žárlicího brášku tesáky: *Tož pojd', srabe!* Tím roztržka skončila, napětí však přetrvávalo. Remus s Kukačkou se domnívali, že se schyluje k nějakým dosud nevyzkoušeným hrátkám, začali se spolu prohánět a ve snaze rozšířit honičku i na ostatní řádili čím dál neodbytněji; Vlčice je musela s pomocí Purim uklidnit násilím, stáhli se k Beltýně a trucovali. Na rozdíl od dospělých nevěděli, že k návratu do starých pořádků chybí to nejdůležitější – Vlkovo rozhodnutí.

Čingis čekal na vhodnou chvíli. Vycítil ji, jakmile se vzosně stojící otec zahleděl do straně a předstíral lhostejnost. Přiblížil se k němu s náležitou úctou: *To jsem já, to jsem přece já*, kničel. Čumákem se dotkl jeho mordy a několikrát ji na důkaz poslušnosti olízl. Obřad přijetí do smečky pak završilo všeobecné očichávání, vrtění chvosty, uklánění... a nakonec se vlčata dočkala i divoké oslavy.

Ta zpráva přišla čtrnáct dnů po našem návratu do Prahy. Jadwiga se v kuchyni pokoušela sama zavěsit schwarzwaldky, které jsme po úklidu zapomněli na stěně dědovy světnice. Spadla ze židle, Jitka ji našla ležet na zemi v bezvědomí, nikdo jiný nebyl zrovna doma, musela zavolat sanitku. Odvezli ji do nemocnice, okamžitě jsme jeli na Moravu, ukázalo se, že nešlo jen o otřes mozku. Zlomila si krček kyčelního kloubu, v jejím věku nic neobvyklého, ale mohlo se to zkomplikovat embolií. Tak jsme si řekli, že tři čtyři dny zůstaneme na hájovně. Taky kvůli svědomí.

Večer nato se naštěstí vrátil z prázdninového čundru Ferda – hned bylo veseleji. I on si tu peripetii s kukačkami vyčítal; prý ho Jadwiga několikrát žádala, aby jí s nimi pomohl, ale pokaždé měl něco důležitějšího na práci. Všichni jsme mu to vymlouvali. Myslím, že jsem pronesl cosi vznešeného o „stupnici hodnot, jež se časem zahušťuje“,

cosi o stařecké umanutosti. Jiří se mnou výjimečně souhlasil a Helena se dokonce pokusila vzít část viny na sebe.

„Taky jsem zrovna nemusela jít na hřiby,“ ozvala se od klavíru, „a vysedávala by tu teď s námi.“

„Možná, ale určitě ne Markéta s Tomášem,“ podotkla Jitka a hned připojila dovětek o tom, že každý malér přináší i cosi dobrého.

„To nemyslíš vážně,“ namítla Markéta. „Rači bych teď výjimečně dřepěla v Praze.“

„Ty víš, jak to myslím.“

„Nedělejte z toho dráma,“ řekl Jura. „Jadwiga má tuhej kořínek, ta se brzy spraví.“

„Jenže kdo spraví hodiny?“ zeptal se po delší odmlce Ferda zahleděný do obrazu s maďarskou pustou. Na otcovo: „Dobrá připomínka, už mě to taky napadlo,“ prohodil (pořád s očima v pustě) větu, která všechny překvapila: „Čas se nesmí zastavit.“

„Náš básník,“ konstatovala Helena, ale Ferda se nad její popíchnutí povznesl. „To řekla báбина, ne já,“ pravil potichu. „Pravda je,“ řekla Markéta, „že i věci někdy začneme vnímat, teprve když nejsou. A vlastně... ty kukačky mi ani jako věc nepřipadají.“ – „Právě teď by začaly vodkukávat devátou,“ mrkla Jitka na hodinky.

„Osudovou,“ zkusil zavtipkovat Jura.

„Jestli myslíš Beethovena, tak se pleteš,“ opravila otce Helena. „Osudová je pátá.“ – „Tož jsem se spletl, no! Aspoň vím, že se v té Praze neflákáš.“ – „Dík. Jenže Devátá je s Ódou na radost, a ta nám právě teď... chybí... na něco jsem si vzpomněla.“ – „I já,“ prohodil Tomáš: „Pamatujete, jak se po dědově smrti Jadwiga s Jiřím předbíhali, kdo převezme úděl natahovače hodin?“ – „Ale já jsem si vzpomněla na něco jiného, praktičtějšího,“ pokračovala Helena. „Emil mě jednou seznámil s machrem, co restauruje starožitnosti. Ten by je určitě spravil.“ – „Prima, hodíme je do Prahy.“ – „Jedině když v tom nebude figurovat Emil,“ zdůraznila Jitka, a vtom zazvonil telefon.

Nikdo se neměl k jeho zvednutí, protože při odjezdu z nemocnice musel samotný primář Markétě slíbit, že rodinu uvědomí, kdyby se stav pacientky fatálně zhoršil. Řinčení nabývalo na naléhavosti, i Don se rozštěkal. Všichni stočili pohled k Tomášovi. „Já to teda vezmu,“ řekl a vstal.

Telefonát netrval dlouho: „Doktor Lipner... Ano, můžete... Cože...? Ne, samozřejmě že ne! Trochu jsme s tím počítali... Ano, ano... kolik...? Jistěže stačí...! Chválabohu, naponejprv ažaž... Nemusíte, ať je tam třeba celou noc... V pořádku. A aby jí potom vyřídil, že na ni myslíme... Jo, jako bychom byli s ní. Děkuji, taky na shledanou.“ Položil sluchátko, snažil se vypadat klidně. Zaklonil hlavu a pohledem se uchytil na čerstvě vybíléném stropě.

„Tož co?“ nevydržel napětí Ferda.

Shlédl zpět do místnosti. S vážným obličejem předstoupil před Markétu sedící v bývalém otcově, nyní Jadwižině křesle. Požádal ji, aby vstala. Mechanicky ho poslechla. Objal ji. Dál už se přestal ovládat a vykřikl: „Máme vnuka, babičko!“

Cítil, jak se od něj odtahuje: „Pusť mě, ty šašku,“ a nevěděl, jestli se rozplakala, nebo rozesmála.

Obřad přijetí do smečky završilo všeobecné očichávání, vrtění chvosty, uklánění... a nakonec se vlčata dočkala i divoké oslavy, kterou po deseti minutách přemohla únava. Napili se a zalehli zpátky do stínu udaten a chebdí, aby si třpytem v očních štěrbinách před usnutím sdělili, na co ve spěchu zapomněli. O zbytku se jim zdálo.

Přival otázek jsem hladce zvládl, asistentka mi stejně neřekla víc, než je obvyklé: váhu, délku, že nebyly komplikace a že se porodu zúčastnil i zeták. Málo informací pro tak horkokrevnou chvíli, která se protáhla téměř k půlnoci. Markéta s Jitkou se do mne pustily, proč jsem se nezeptal na to či na ono, kdy se například Olga vrátí domů, jestli je malý Tomáš vlasatý (já prý jsem měl po narození účinnou hřívu), na

*koho je podobný, jestli to bude Lipner, Butora nebo po otci Hybner...
přišla řeč i na kojení, nakonec přinesl Jiří slivovici.*

*U Butorů bývala jen pravá Patáková slivovice. Ester s Vinckem si
privilegium dvorních dodavatelů žárlivě střežili. Ester o ní prohlašovala:
– Z té sa nehlúpne jak ze sprosté gořalky, z té sa nesú všelijaké
hlasy. A pokaždé se odvolala na historku o vzniku Ráje. Hlavně ale
tvrdila, že ty hlasy nepromlouvají pouze ústy švestkového sadu; vodu
na ředění, říkala, bereme z naší studny, a tam tečú zvěsti až z Polska.
Zřejmě si chtěla šplhnout u Jadwigy. Ještě před dvěma roky jsem
Esteřiny hlášky považoval za poetickou explikaci halucinogenních
účinků alkoholu. Dnes tehdejší jistotu nemám. Po několika štamprlích
Markéta navrhla, abychom si zrána vyrazili na lov. Společně, jako za
starých časů. Nemusela nás přemlouvat, nápad všechny nadchl.*

Zatímco dospělí po celodenním lenošení setrvali v polospánku, Kukačka a Remus se dávno zařídili po svém. Už v pozdním odpoledni se naháněli podél potoka, chňapali po chmýří a pavučinách, podhrabávali pařezy, vyměňovali si role kořisti a útočníka.

Setmělo se. Nastal divný klid, Vlčice procitla a postavila se. Hned jí došlo, že vlčata odběhla dál. Nijak ji to neznepokojilo, větší pozornost soustředila na Čingise. I Vlk ho sledoval. Čingis stopy nedůvěry vnímal. Zároveň ho povznášel pocit, že je mezi svými. Rozhodl se, jako vždy bez okolků, podle toho chovat. Napřed vzdal hold otci – běhy měl jaksepatří pokleslé, chvost stažený a slechy sklopené. Pokračoval tím, že s vyplazeným jazykem (jako nějaký nesmělý ctitel) uctivě obešel matku. Zamířil k Purim, kterou chňapl a na oplátku si od ní nechal vyhubovat, načež opět povyrosl, chvost se mu napřímil, slechy zašpičatily a stanul před Ušálem, aby mu znovu připomněl nezpochybnitelnost svého nástupnictví. Ale pak všechny překvapil, neboť přilehl k Beltýně a začal jí olizovat zraněný běh. Civěli na něj: *Z divouse se vyklubal opatrovník?*

Přiřítla se vlčata. Remus svíral v tlamě cár prasečí kůže, Kukačka se mu snažil štětinaté sousto vyškubnout a nešlo jen o hru. Vlčice okamžitě poznala, že ze včerejší snídaně nic nezbylo, že nazrál čas k lovu. Uvědomil si to i Vlk, kterému navíc při sledování zápasníků zavrnl žaludek. Pohlédl na Čingise a blýsklo mu v očích: *Dnes to bude jak za starých časů.* Polichocení syn se rozdychčil nedočkavostí a vpadl mezi znesvářené brášky. Strhl s sebou stejně naladěného Ušála i zdrženlivou Purim a stranou od lovecké přede hry nezůstala ani Beltýna, i když sourozencům z opatrnosti jenom příkyvovala chvostem, nanejvýš sem tam po někom chňapla.

Slivovice z láhve rychle ubývala, Jadwigu a vnuka zastínila vidina lovu. Jura nalil další rundu, na Tomáše jako by zapomněl. „Já jsem vosk?“ ohradil se švagr s prázdnou skleničkou v natažené ruce.

„Už nepij, ráno nás povezeš.“

„Nemudruj. Ještě mi tam cvrkni.“

Vyhověl mu, ale neodpustil si glosu o ožralci, který má drzost léčit alkoholiky. Tomáš, místo aby v potyčce pokračoval, prohodil: „Nejen vožravec a nejen alkoholiky,“ a zeptal se: „Ty chceš vzít auto? Myslel jsem, že si jen tak vyšlápnu na šoulačku.“ – „Na šoulačku zapomeň. Za týden, nejpozději za deset dnů vypukne říje. Cítím ji v povětrí.“ – „No a?“

„Brácha chce říct,“ vložila se mezi ně Markéta, „že pojedeme k Dračinám. Tam se v tuto dobu stahuje vysoká z celého okolí.“

„Jo, už mi to došlo,“ zatukal si Tomáš na čelo, „ta paměť! Teď, jestli se nemejlím, vylosujem, kdo bude střílet a kdo nahánět. Nechápu, proč se tomu říká lov, když jde vo hon.“

„Hon je způsob lovu,“ poznamenal Ferda a hned přešel k věci: „Mamka s Helenou budou jako vždy nahánět, já ještě střílet nesmím, takže střelce si mezi sebou vylosují taťka, teta a strýc.“

„Střílet budu já, byl to můj nápad, losování je zbytečné,“ prohlásila Markéta. Jura navrhl, aby utvořili dvě skupiny, ale ostatní

lákala představa společné tlupy. „Jak je to dávno, co jsme si takhle vyrazili,“ pustila se do něj Jitka, „a ty bys nás hned rozděloval. Můžeš si zastřílet, kdy se ti zachce, ne zrovna teď.“

„Myslel jsem na Tomáše.“

Tomáš jen mávl rukou, dopil skleničku a chystal se něco pronést. Předběhla ho Markéta: „Už vím, kde budu mít stanoviště.“

„Kde?“ zeptal se Ferda.

„Řeknu ti to až ráno.“

„Čili za pár hodin,“ procitla do té doby mlčky popíjející Helena. Trochu jí ztěžkl jazyk. Vstala, potácivě došla ke klavíru a odklopila víko: „Něco vám zahraju. Schvál-válně... jestli uhodnete co.“ Jitka s Markétou se na sebe podívaly, Jitka se natáhla po zapalovači, ale cigaretu si už nezapálila, promluvil klavír. Skladba trvala několik minut. Začala tiše, postupně nabírala na síle, stále se v ní opakovaly dvě pětice tónů; ve své mnohosti zněly nesourodě jako zemina, jen občas se v kalném toku mihl libý souzvuk, a teprve závěrečné fortissimo vyneslo do prostoru desetihranný akord – ten krystal s tečkou kazu uvnitř.

Nastalo ticho. „Vsadím se, že to nikdo neuhodne,“ promluvil Ferda. Kdesi pod stolem se probudil Don. Po otřepání a protažení se postavil doprostřed místnosti a hlasitě na Helenu zív. „Prohráls, bráško,“ konstatovala, „Don prá-rávě oznámil, že jste vyslechli klavírní skicu Pří-říchod jelení říje na samotu poblíž Butorek.“ Otcově námitce, že jelení troubení se provádí na lasturu, ne na klavír, se usmála: „Všecko jde. Janáček si zapisoval do not i ro... hro-romobití. Pak je přátelům přehrával na svém přenosném cimbálku.“ Chtěla si ještě nalít slivovici, ale otec jí v tom zabránil. Vyhlédla otevřeným oknem do noci: „Olina si to dobře načasovala. Co nevidět začnou synkovi na počest troubit jeleni.“

„A jde se spát,“ řekla Jitka.

Rodiče sledovali dovádění mladých s odstupem, mlčky se domlouvali. Z matky vyzařovala spíš úvaha než vášeň, přestože podnět k lovu vyšel od ní. Nasávala noční pachy. Žádné nebyly tak obnažené, tak chtivé jako ty od vlků – v olšovém listí zahlédla Tvář: *úvuavú!*

Přeskočila potok, vyběhla na vyvýšeninu osvětlenou měsícem a zavyla. Z opačného břehu jí odpovědělo stejné zavytí, ale mnohohlasé, rozčepýřené tetelením několika tónin. Nečekala, až k ní smečka dorazí, a zamířila k prasečímu bojišti. Brzy cítila všechny za sebou. Ohryzané zbytky selat minula bez povšimnutí. Pokračovala vzhůru oblíbenou trasou mezi smíšeným lesem a smrčinou, před vrcholem kopce odbočila na lesní pěšinu vedoucí ke skalní stěně Rudníku, ale opustila ji a vydala se úplně jinam. Směr pochodu tak změnila několikrát. Vlk věděl, že běží nazdařbůh, i jemu chyběl jasný cíl, oba spoléhali na náhodu. Teprve po půldruhé hodině křížování, kdy neobjevili žádnou následováníhodnou stopu, kdy se zraněná Beltýna začala za ostatními opožďovat a vlčata jevila únavu, se rozhodli výpravu přerušit. Zastavili se na temeni hory severovýchodně od Vidláku, před sebou měli nedávno vykáčený sráz klesající do údolí, na jehož dně se bělala stuha mlhy. Travniny těžkly rostoucí rosou, noc už se skoro dotýkala rozbřesku. Vlk odpoutaný od okolí hleděl za obzor. Větril v začínajícím podzimu. Čingis ho sledoval, tlama mu plála nedočkavostí, občas vyzývavě mlaskl, Ušál chrabrému bratrovi přitakával a Vlčice mezitím odvedla Kukačku s Remem do skrýše ve skalách, ještě je nepovažovala za plnohodnotné lovce; hlídáním pověřila výjimečně Beltýnu, načež se s Purim po boku vrátila zpátky. Vlk právě zachytil chťič několika jeleních molekul. Obrátil se na družku. Jantar v očích mu svítil tak smyslně, že se postavila vedle něj a dotykem pochopila jeho záměr. Bez dalšího zdržování uháněla pětice vlků přímo k náhorním pastvinám.

Z hájovny jsme vyjeli po páté hodině, ještě byla tma. Nebýt Markéty, určitě bychom zaspali a lov by se nekonal. Jen Helena nakonec zůstala doma, nikomu se ji nepodařilo vytáhnout z postele.

Markéta, která večer hodně vzpomínala na zesnulého otce (měl by z pravnuka radost), si vzala jeho „ferlašku“. Rodinný klenot. Přestože se ve zbraních moc nevyznám, ta cizelovaná ručnice mě fascinovala od prvního seznámení. Kdysi ji dědovu otci provázejícímu panstvo do Alp na odstřel kamzíků věnoval hrabě Kinský. To je první verze. Podle druhé (poněkud operetní) ji pan hrabě prohrál v kartách. Měl jsem dojem, a nejen já, že starý Butora sedí s námi v autě a uděluje poslední pokyny: kudy povede hlavní zátah, koho kdo bude mít po levici a po pravici, proč je důležité, aby jeden o druhém věděl, jak postupovat, aby se zvěř ubírala ke stanovišti střelce... a (slyším) strřílejte jen najisto! Možná jsem dědka vnímal víc než druzí, Markéta mě totiž kvůli „kotníku“ vybavila jeho čakanem. Jiří, ten ješita, si samozřejmě vzal svou kulovnici – prý kdyby mu náhodou něco vběhlo do rány.

Na úzkou silnici oddělující Dračí hřbet od kopců směřujících ke Slovensku se nám podařilo přijet za tři čtvrtě hodiny. Z hájovny tam přímá cesta nevede. Začínalo svítat. Markétu jsme nechali poblíž odbočky k loveckému srubu. My honci jsme zajeli hlavním údolím o dva kilometry dál a hned se vydali vzhůru. V čele šel pochopitelně Jiří. S rychlostí to našťestí nepřeháněl, navíc vybral trasu stoupající zešikma a často zastavoval. Hlavně kvůli Jitce. Ferdu poslal na výzvědy, dostihli jsme ho až nahoře. Krčil se za hromadou kamenů a dalekohledem sledoval mlhu. Zvedala se z okolních ráztek a nabírala jitrní odstín. Pro nás bylo rozhodující, že ji vánek unášel náhorními holinami k západu. Ferda ukázal k mizející siluete zakrslého smrku a tiše prohodil, že nebýt mlhy, viděli bychom tam několik jelenů, mezi nimi parádního desateráka. Jiří se očividně zaradoval, načež jsme se opatrně rozestoupili a s větrem v zádech, aby nás zvěř ucítila, jsme kráčeli podél lesa přímo k ráztoce Amerika, kde měla číhat Markéta.

Nespěchala. Věděla, že než rodina zvládne náročný výstup, bude dávno na místě. Měla pocit radosti. S přibýváním rána sílil, až se jí chtělo zpívat. Skoro tomu nutkání podlehla, ale ovládla se, věřila pohádce, kterou si kdysi vymyslel Tomáš. *Ptáček dostal radost. Rozletěl se vzhůru a zpíval a letěl a zpíval a Země se zmenšovala... až se pod ním stala hráškem. Sezobl hrášek. Chtěl se vrátit. Marně. Tak se vždycky radost mění ve smutek.*

Ubírala se zřídka užívanou lesní cestou. Našlapovala tiše, tiše i dýchala. Větší hluk působila rosa padající ze stromů. Amerika se stále zužovala, nabývala na strmosti, šuměla vodou. U srubu zaslechla funění. Pokračovala zpomaleně a po špičkách. Překvapila jezevce zaujatého čímsi důležitým. Lekl se, ale do houští za srubem utekl neochotně a s brbláním. Pobavilo ji to. Pokusila se zjistit důvod jeho zaujetí. Nic viditelného nenašla, přestože měla dojem něčí přítomnosti.

Dveře byly zamčené. Sáhla jako před léty mezi trámy, nahmátla klíč. Tajemství kdysi smluvené skryše stále trvalo. Odemkla. Vstoupila do tmy dlouho nevětrané místnosti. Popaměti se přiblížila ke stolu, vytáhla z brašny zápalky, škrtila, rozsvítila kousek svíčky vyčnívající z prázdné plechovky od sardinek a posadila se. Na zdi pořád visela kůže z kance, kterého střelil Tomáš, byla to tehdy velká sláva. Vypadá zteřele, pomyslela si. Přidalo se pár vzpomínek, všechny z časů, kdy vnitřek voněl čerstvým roubením; jak zasychalo, tak praskalo, usínali až k ránu...

Zhasla svíčku a zamkla. Klíč vrátila do tajné škvíry. Čekal ji nejnamáhavější úsek cesty, pěšina stoupající korytem bystriny. Když mījela jedli sousedící se srubem, ucítila začpění připomínající psí parčík poblíž jejich pražského domu. Že by příčina jezevčí nabručenosti?

Nočním nebem prosakovalo světlo, za nímž hvězdy mizely jak za skleněnou tabulí. Na Sklenářovu počest se sem tam ozvalo pípnutí

lindušky, konipasa nebo budníčka; z blízké rokle vyhřezla mlha, která všechno přikryla, Vlk seděl a čekal. Neprůhledná samota ho donutila soustředit se pouze na zvuky a pachy. Vánek proudící ráztokou přicházel z pastvin a sděloval jen klid.

Ráztoka. To slovo se mi zalíbilo hned, když jsem je poprvé zaslechl. Na vojně je vyslovil Jiří, už nevím při jaké příležitosti. Řekl, že se tak na Valašsku nazývá členité údolí rozbrázděné koryty potoků. Později jsem si švagrovo praktické pojetí upřesnil nahlédnutím do etymologického slovníku, kde se mimo jiné píše, že název je myšlen ze stanoviska člověka hledícího z roviny proti proudu potoka do hor; jako by se od něho potok roztékal ve stále slabší stružky, podobně se kmen stromu rozrůstá v jednotlivé větve. Ráztoka se mi stala příkladem souznění řeči s krajinou. Brzy po svatbě jsem se od Markéty dozvěděl, že jedna z ráztok se jmenuje Amerika. Prý se odtamtud do Ameriky odstěhovali všichni lidé. Šlo o jedinou rozvětvenou rodinu. Existovala i verze Ester Patákové, podle níž bývaly tamní potoky zlatonosné, a asi stále jsou. Místní Klondike. To mě, tenkrát chorobného romantika, inspirovalo k průzkumné výpravě. Markéta byla v osmém měsíci těhotenství, dlouhé túry musela samozřejmě přerušit, spolu jsme došli jen od auta ke srubu, kde si lehla a usnula. Pokračoval jsem sám, nejdřív spořádaně vzhůru k planině. Potom jsem nějak odbočil, dostal se o dvě tři úzlabiny mimo hlavní směr a uvědomil si, že z nevědomí ke mně doléhá cosi prospektorského: už jsi blízko, nepolevuj, hledej. Soutěska připomínala westernový kaňon zastřešený nebem a vymletý bystrinou až na skálu. Skákal jsem z kamene na kámen, šplhal nebo lezl po čtyřech pořád výš a jako šílenec prohrabával tůně s nánosy blyštivého písku. Navíc jsem si všiml, že skála je prorostlá bílými žilami křemene, a kde je křemen, tam se vyskytuje i zlato, četl jsem kdesi. Vážně jsem věřil, a mnohem víc než odpovídá normálu, náhlému osvětlení: už jsi u cíle, nevzdávej to, ještě třikrát hrábneš a dotkneš se kapsy plné zlatých valounů... ale když jsem pak vystříž-

livěl, ruce se mi třpytily slídou. Odpadávala z usychající pokožky jak lupy. Rozhlížel jsem se kolem. Kromě vody, skalisek, keřů, stromů a mechem či bylinami zarostlých výčnělků a škvír tam nikdo nebyl. Přesto jsem zrozpačitěl – poprvé jsem se ocitl na tak vzdáleném, odlidštěném místě a podlehl podbízivé představě, že příroda je chápavá bytost. Oslovil jsem ji, povídal si s ní, vyzpovídal se jí. V duchu, šeptem i nahlas. Ani náznakem nedala najevo, že o mně aspoň ví. Je netečná, jsme jí hostejní, napadlo mě. Po návratu do srubu jsem ten „objev“ oznámil Markétě.

„Tebe štve, žes nenašel zlato, a ne, že je příroda lhostejná,“ zažertovala. Spánek ji viditelně osvěžil. „Máš hlad?“ zeptala se. Tomáš přikývl a řekl: „Málem jsem zabloudil.“

Nakrájela chléb, namazala ho máslem, otevřela krabičku sardinek. On mezitím přinesl z potoka vodu, trochu odlil do konvice a zapálil lihový vaříč: „Dáme si čaj, nebo kafe?“ – „Čaj. A nasbírala jsem jahody. Příroda je lhostejná i štědrá.“ – „Klidně si dělej srandu.“ – „Nedělám. Jenom se mi teď o tom nechce přemýšlet.“ – „A kdy, když ne teď?“

Podala mu krajíc: „Napřed se najíme.“ Ukousl si. „Nikdy jsem ji,“ prohodil s plnými ústy, „zatím nevoslovil. Nikdy jsem při čekání na vodpověď nebyl tak sám. Teprve tam nahoře.“

„Taky se mi to stalo, a víckrát. Každému se to stane. Divím se, že zrovna tebe to tak překvapilo. Že o tom nic nevíš.“

„Teoreticky vím. Tváří v tvář je to jiný.“

„Jak... jiný?“

Dojedl chleba a nahlas se zamyslel: „Patetický, troufalý, traumatizující. Horší je jedině vědomí smrti. Koketování se smrtí. Těžko říct. Jako... jako bych pár vteřin nebo minut mluvil ne na tu soutěsku, ale do sebe. Zdálo se mi, že jsem uvnitř zkameněl.“

„Jadwiga by řekla, a bez přemýšlení, že příroda je Boží dílo,“ prohodila Markéta s dlaní na vyklenutém bříše.

„Spíš vrtoch.“

„Šáhni si, jak kope,“ zvýšila hlas.

Poslechl. „Asi se mu nelíbí naše kecy.“

„Na ty kašle, má příjemnější zájmy. Po rybičkách dostal chuť na jahody. Přines je, jsou v komoře.“

Voda v konvici začala vřít. Pára deroucí se zúženým hrdlem vzhůru naplnila srub zvukem napodobujícím smích písklete.

Mlha zhoustla. Markéta se zastavila. Že je u cíle, poznala podle siluety balvanu vztyčeného mezi kvetoucími hořci. Říkali mu Poustevník. Dohlédla sotva na šest sedm kroků, ale palouk, na jehož horním konci se z bystřiny oddělovala stružka stékající do Ledárny, vidět nemusela, důvěrně ho znala. Věděla, že pokud Jura, Jitka, Ferda a Tomáš postupují podle domluvy, zvěř před nimi jinudy prchat nebude. Stačilo jen naslouchat a čekat. Takové čekání mívala vždycky ráda, vzrušovalo ji. Opřela se o Poustevníka a s představou, že do něj vrůstá, zavřela oči.

Pokojné pachy trav, bylin a pasoucí se zvěře náhle zčeřila příměs vlčí smečky a větrící Vlk konečně zachytil první stopy neklidu. Brzy se přidalo cosi výstražného. Připomínalo to pokyn k útěku, na pastvinách však žádný prudký pohyb nenastal. Zpozorněl. Proč ještě Vlčice neohlásila zahájení útoku? Vtom ucítil lidi. Neprůhledné

jazyky, pásy a kupy páry sunoucí se po pláních začaly pod náporem slunce řídnout, trhaly se, stoupaly vzhůru a mizely v jasu. Vlčice sledovala ony svítivé proměny z temene malé vyvýšeniny zarostlé mátou a zlatobýlem. Jedna z těžkých opon se právě zvedala vlevo od ní. Zahlédla nejdřív Purim příkrčenou v borůvčí. Za dcerou, jak se okruh viditelnosti rozšiřoval a prohluboval, postupně rozeznávala laně s kolouchy – ty, na které se vlci zaměřili brzy po příchodu na Dračí hřbet, než je zahalila mlha a než se směr vzdušných proudů stočil k západu.

Obrátila pozornost k místu, kde se poblíž osamocenému javoru skrýval Ušál. I tam už se několika tunely dralo světlo. Stačil krátký pohled, aby se ujistila o synově napružení: *Na co čekáme?* ptal se krvelačněji než nach překotného zjasňování. Připomnělo jí to, že kdesi na smluvených stanovištích vyčkávají s obdobnou netrpělivostí i Čingis a Vlk. Opět se podívala na zvěř, tentokrát s úmyslem zavýt, ale z mlhy se nad východní obzor zakončený terénní vlnou vyhoupla tlupa jelenů. Bylo zřejmé, že zvolna klusající samci nepřechají, že pouze ustupují. Přesto vedoucí laň odskočila pro výstrahu stranou, ostatní se přestaly popásat.

Jeleni se blíží. Vlčice, Ušál a Purim si je poměřují a zároveň nespouštějí ze zřetele zpozornělé laně. Spolu s nimi vyhlížejí příčinu jeleního ústupu, všemi smysly se snaží proniknout opaleskujícími parami do zbytku rouna dodávajícího slunci zdání huňatosti. Tuší, že tam je odpověď, a jejich netrpělivost každou vteřinu roste, až ji náhle protal lidský pach. Brzy nato vystoupil z rouna člověk, zatím vzdálený a drobný, na oslnivém pozadí připomínal čárku zbývající po káněti, když se ztrácí v obloze. Nebyl uvnitř sám.

Kráčeli jsme šerou mlhou nejmíň čtvrt hodiny, než se stalo světlo. Ano, stalo se, tu událost jinak vyjádřit nedokážu; vtiskla se mi do paměti – bez ohledu na to, co následovalo – tak zřetelně, že o její povznesenosti nad vším někdy přemýšlím. Vodní páry začaly řídnout, trhaly se, stoupaly vzhůru a mizely v jasu. Sledoval jsem ty svítivé proměny v chůzi, která byla spíš brouzdáním tůněmi travin, borůvčí a jiné vegetace. Kalhoty jsem měl promáčené do půli stehén, v pohorkách mi čvachtala rosa, ale jakmile se přede mnou otevřel zářící prostor se zbytky mlhovin, přestal jsem litovat, že nemám rybářské gumáky, a naplnila mě nezvládnutelná radost. Paží prodlouženou čakanem jsem zamířil do dále a řekl (hlasem ozvěny?), budiž světlo. Jak starosvětské!

Blížkost Ameriky mě pokaždé uváděla do patetických nálad. Možná trochu vizionářských. Jenže tam vysoko nad údolími, kde se

zvolna líhly mraky, mně to divné ani směšné nepřišlo. Navíc nebyl čas na dumání – počáteční verše Genesis jako by pokračovaly: nehotovou krajinou běží stádo jelenů, v dáli pózuje laně s kolouchy, k lesu se houpavým letem snáší sojka. A její

její skřeky hlásají nebezpečí. Vlk se pokouší rozehranou partii pachů promítnout z hlubin čenichu na pastviny. Podle houstnoucích vůní trav a bylin poznal, že tam nahoře už vysvitlo slunce; jeleni zrychlili klus, i laně s kolouchy přešly od pouhého vyčkávání k útěku (zatím spořádanému) a ženou se přímo k vlkům; nevědí o nich, ani lidská tlupa o nich neví, jinak by na rozdíl od zaskočených šelem, jež jediné mají celistvý přehled, nevyzařovala kromě námahy a vzrušení i strachem nedotčenou jistotu, obavami neposkrvněné okouzlení a cosi sebestředného, co Vlka na lidech vždycky uchvacovalo, ale vedoucí

laň mjíj Ušála a přibližuje se k Vlčici. Ta se mezitím, aby se skryla před lidmi, odplížila ze své vyvýšeniny o třicet metrů níž. Postavila se. Věděla, že Purim v záložní pozici očekává čin, proto vyrazila k útoku. Dcera se k ní přidala, překvapené laně ztrácejí nad ústupem přehled, úlek je rozdělil na tři části. Některé odbočily do mezery mezi Ušálem a Vlčicí, některé se vracejí zpátky, aby se obloukem pokusily obejít lidi, zbytek zamířil k ústí žlebu, kde číhá Čingis, a podobně jako laně se zachovali i jeleni pádící většinou k lesu.

... k lesu se houpavým letem snáší sojka. Vykřikuje chválu a její skřeky vybízejí stáda k závodění, snad aby svému Stvořiteli předvedla, jak dobré dílo činí. Taky jsem pocítil touhu nějak se mu předvést. Zahleděl jsem se k horizontu. Rostl tam samotářský strom, možná to byl javor. Začal jsem ho proměňovat v jabloň, ale než jsem jí mohl přimyslet vyzývavé plody, ozval se Jiří. Volal na Ferdu, aby utíkal víc doleva, protože desaterák, na kterého měl zálsok, se snažil proklouznout,

a Jitka zase křičela na mne... nejdřív jsem jí nerozuměl, pak mi došlo, že i já musím křičet, aby se nám podařilo stočit vysokou ke žlebu.

Vlk tu lidskou tlupu poznal, vzpomněl si na oheň a hudbu. Nechápal, proč se k nahánění kořisti spojila s jeho rodinou. A zrovna v okamžiku, kdy ho kromě pachů společné štvance oslovily zřetelněji i její zvuky, stalo se něco zvláštního: mlha, která při rozbřesku vyhřezla z Ledárny, začala stoupat a v několika minutách se palouk rozjasnil. Nenadálý příliv světla přetrhl vzrušivé zprávy, sedící lovec se rozhlížel. Koutkem oka postřehl za sebou pohyb.

Markéta zaslechla honce a odjistila zbraň. Zvěř se mohla objevit každou chvíli, o to naléhavěji si uvědomila, že se kvůli mizerné viditelnosti sotva dostane k ráně. Stále se opírala o balvan. Najednou, jako by ji ten samotář vyslyšel, dohlédla o pár metrů dál. Dotkla se jeho kamenné pokožky dlaní: *Nepřestávej, nepřestávej...* a mlha rychle zprůsvitněla. Uviděla Vlka.

Nejdřív myslela, že jde o nějaký pařez, ale nikdy tam nic podobného nebyvalo. Pak se to pohnulo. Během vteřiny stála ve střelecké pozici – pažbu zasazenu v rameni, tajemného nezvance na mušce. Bez přemýšlení. Vzpomněla si na pach u srubu a na Esteřinu vlčí příhodu. Vlk vstal, hleděl na ni. Hlaveň dědovy ferlašky se jí před očima chvěla. Zadržela dech.

Vycítil v lidském postoji neústupnost. Naježila se mu srst. Nešlo utéct, nebylo kam. Mohl jen ohrnout pysky a přes vyceněné tesáky na člověka zavrčel: *Pryč, rychle zdrhej pryč!* Byla to prosba, ne rozkaz.

Ozvala se rána z pušky. Zvěř, kterou jsem před chvílí spatřil na prahu stvoření a kterou se nám pak podařilo hnát ke žlebu, změnila směr. Zamířila šikmo vzhůru, odkud původně přiběhla; k místu, kde se do obzoru zařezávala silueta stromu.

Čingise, připraveného užuž zaútočit, zvedl blízký výstřel k útěku. Se staženým chvostem se nejdřív držel lesního okraje s hojným smrkovým náletem poskytujícím dostatečný kryt. Pak zahlédl mělkou strouhu vyhloubenou vodními přívaly, která se táhla směrem k prchajícím zvířatům. Vběhl tam a pustil se za stádem. Tentokrát, aniž si to uvědomoval, byl jeho součástí, stal se možnou kořistí. Brzy se mu mezi pachy jelenů, laní a kolouchů podařilo najít stopu Purim. Držel se jí, za pár minut se spojila se stopami matky a Ušála. Zvýšil rychlost, aby je dohnal.

*Vzpomínám si, jak byl Jiří naštvaný, že Markéta vystřelila předčasně a my jsme tak přišli o „jeho“ desateráka. Chvíli jsme to rozebírali, lo-
vem rozvášněný švagr tvrdil, že to odnesla nějaká laň, nebo dokonce kolouch. Sám tomu, počítám, nevěřil.*

„Markéta by nikdy kojící laň nezastřelila,“ řekla Jitka a Tomáš se k sestře připojil: „Samozřejmě. A když, tak i s kolouchem, ale slyšeli jsme jen jednu ránu.“

„Nahánka není čekaná, při nahánce není čas přemýšlet ani vybírat,“ nevzdával se Jura. Hned dodal: „Stárne, už nemá ten postřeh,“ a podíval se na ženu: „Čemu se usmíváš?“ – „Ničemu. Čím dál víc mi připomínáš svého tátu, věčného šviháka.“

Kráčeli podél lesa ke žlebu, kde ještě před pěti minutami číhal Čingis. Nedočkavý Ferda měl mírný náskok. Najednou se zastavil, aby ostatním, jejichž vzdálené dohadování poslouchal jen na půl ucha, připomněl, že se někdo musí vrátit pro auto, a ten „někdo“ by měla být mamka. „Protože,“ křikl na ně, „jestli teta trefila nějaký pořádný kus, a to ona určitě, tož na odnesení k silnici bude zapotřebí každé chlapské ruky.“ Sledoval, jak se přibližující rodina na jeho návrh tváří. Jako první se ozval strýc: „Je fajn, že tě tu máme.“ Otec pokračoval otázkou, jestli si někdo něčeho všiml, a hned si i odpověděl: „Nejmladší Butora už mě málem dorostl.“ – „Jo, ještě

dva tři centáky a klidně může po tobě převzít žezlo," poznamenala Jitka, mrkla na syna a s nastavenou dlaní požádala muže o klíče od auta. – „Není ti to líto?“ oslovil ji Ferda. – „Navopak, zapomněla jsem si tam cigarety.“ Na rozloučenou pokynula chlapům rukou: „Pokusím se přijet ke srubu, abyste se s tím nemuseli tahat až na silnici,“ a odešla.

Lesní stezka sledující koryto potoka a spojující náhorní pastviny s paloukem u Ledárny byla krkolomná, balvanitá, prorostlá obnaženými kořeny. Místy padala do hloubky na způsob horské dráhy postavené spíš pro bohatýrské běhy sudokopytníků než pro vratká chodidla dvounožců. Zvláště Tomáš si musel se svým háklivým kotníkem dávat při sestupu pozor, ale díky pevným botám a dědovu čakanu ho synovec a švagr příliš nepředběhli. Zřetelně slyšel, jak se domlouvají. Jak Jiří na sestru volá, že se blíží a co nevidět budou u ní. Markéta mu neodpověděla. Ferda zapískal na prsty. Zase bez odpovědi. Neozvala se, ani když se k nim přidal Tomáš, kterého ženina podezřelá mlčenlivost zneklidnila a popohnala, takže na její sluncem ozářené stanoviště vstoupili současně.

Výstřel dávno odezněl. Dračí hřbet ho vstřebal do ztracena, z paměti prchajících vlků však vytryskl záblesk útěku zasněženou krajinou – dokonce zaslechli zbytek Žabákova loučení s ozvěnou Ódinova nářku.

Ale tentokrát je okolnosti nenutily běžet celé hodiny. Jen co zmizeli za nejbližším horizontem a odpoutali se od vysoké zvěře, s níž je načas spojil stejný úděl, zmírnili tempo, přešli do klusu a zastavili se. Během a napětím rozdýchaná Vlčice hleděla zpět. Purim, Čingis a Ušál ji sledovali, taky jim v dychotajících tlamách hořely jazyky. Očekávali matčino rozhodnutí. Brzy pochopili, že vyhlíží Vlka.

Uviděli ho, teprve když došli k Markétě dřepící mezi trsy rozkvetlých hořců. Ležel na boku, srst na hrudi měl prosáklou krví,

stříkance barvy zasychaly i v uválených rostlinách a rozdrápané zemi. Natažené běhy vytvářely iluzi skoku, jehož grandiozitu zpochybňoval jen sklopený chvost.

Pohnula se až po Jurově opakovaném: „Lovu zdar.“ Naklonila tvář, všimla si nabízené dlaně a z úcty k otcovskému obřadu vstala. Stiskla si s bratrem ruku. Přijala blahopřání i od Ferdy a Tomáše. „Je to vlk, Ester měla přednedávnem pravdu,“ řekla a zničehonic se s přehnaným zápalem rozvykládala, rozvykládala se víc než kdy jindy: „Chystal se zaútočit, musela jsem střílet, a kdybych se netrefila, ležela bych tu teď potrhaná, všechno přišlo strašně rychle. Zvedla se mlha. Bylo to jak na objednávku, protože co nevidět měla přiběhnout zvěř, vůbec jsem netušila, že on tu taky číhá. To až... až bylo po všem, až jsem čekala na vás. Přemýšlela jsem o tom. Určitě mě považoval za konkurenci, za cizáka ve svém revíru. Chválabohu, že jsem nevyšla ze cviku, protože...“ – „Trefa je to parádní,“ přerušil ji Jura, který mezitím k Vlkovi poklekl. – „Mířila jsem kousek níž, protože taťka vždycky zdůrazňoval, že ferlaška je na kamzíky ve strmých skalách, proto nadnáší, a proto jsem mu hned po výstřelu poděkovala, nahlas poděkovala. Stačila jedna rána. Vlk vyskočil tak... tak kolmo do výšky, že to vypadalo neskutečně.“ – „Dobře, žes nezasáhla hlavu. Z lebky bude po vypreparování kapitální trofej – tesáky jak dýky.“ – „Neskutečně,“ zopakovala Markéta poslední slovo a navázala, jako by bratrovu poklonu neslyšela: „Dokonce si teď uvědomuju, nevím, jak bych to mohla vysvětlit nebo dokázat, on se vznášel nad zemí velice dlouho. Byl v beztlížném stavu. Pak dopadl na všechny čtyři a začal se rychle otáčet. Motal se pořád dokola, jak to dělají štěňata, když pronásledují vlastní ocas. Tady v tom malém kruhu,“ ukázala. Odmlčela se, ostatní vyčkávali. Zase promluvila: „Motal se proti směru hodinových ručiček, dokud neupadl, a i potom se ještě pokoušel utíkat. Rozhrabal kolem sebe zem.“ Všimla si Tomášova zkoumavého výrazu a zeptala se, co je.

„Nic. Nebud' smutná.“

„Nejsu.“

„Přece tě znám.“

„Vzpomněla jsem si na jednu tvoji starou básničku.“

Prý jsem ji nazval Zpráva o umírání. Tak troufale. Už mi ten název nic neříkal, musela mi pomoci, na moment jsme se ocitli v kterémsi odpoledni před možná pětadvaceti lety. Jiří kvůli přemnoženým mouchám vystříkal toxickým roztokem chlévy, králíkárny a hnojiště. Pohádal se s otcem – starý Butora se bál o včely a o vlaštovky, ale nic se jim pak nestalo. Lenošili jsme s Markétou v našem podkrovním pokojíku a na podlaze, na stole, prostě všude umíraly mouchy. Ležely na křídlech jako nějaké miniaturní strojky, kterým rychle povoluje pružina, vrtěly se zprava doleva (věřili jsme, že odlétají do minulosti) a hlasitě při tom bzučely. Nebyla to básnička, spíš popis. Chtěl jsem ho nedávno najít, ale skončil při nějakém úklidu ve smeti.

Nad vlkem jsme stáli jinak a déle než nad obyčejným jelenem. Nešlo jen o extravagantnost úlovku. Když o tom teď uvažuji, brzdilo nás jakési Markétino otálení. Nebo pohnutí? Pořád si chladnoucí zvíře prohlížela.

„Všiml sis těch hořců, co má v tlamě?“ zeptala se Tomáše.

„Všiml, poslední záhryz. Ale mělas mu dát místo kytek kus pořádnýho masa,“ pokusil se zažertovat.

„Blbost,“ ozval se Ferda, „šelmám se poslední záhryz nedává.“

„Ty hořce nemá ode mne, sám je uškubl. Úplně nakonec, než zemřel.“

„Kavalír. Určitě jsou pro tebe,“ prohodil Tomáš.

„Tak důvěrně jsme se neznali,“ řekla. Chtěla pokračovat, ale Jura začal být netrpělivý: „Vy dva si tu klidně řečnujte, my se s Ferdou zajdeme poohlédnout po nějakém klacku. To vlčísko váží nejmíň padesát kilo, svážeme ho do kozelce a pověsíme. Líp se nám ponese.“

Po dlouhém čekání a vyhlížení se vlci opatrně vrátili. Společně došli až do blízkosti dřívějšího Čingisova stanoviště, kde je zaujaly čerstvé lidské stopy směřující ke žlebu. Vlčice hned poznala pach tlupy „od potoka“, ale nedávný výstřel ji rozrušil a zmátl. Svazoval ji. Stála, větrila. Purim se v ní snažila vypátrat nějaký záměr, Čingis vybízel ke stopování. Podporu našel jen u Ušála, oba vyrazili vpřed, hnala je představa trestné výpravy, daleko se však nedostali, matka je dostihla a zastavila – stačil jediný příkaz přes vyceněné zuby. Povzbudilo ji, že se dcera přidala na její stranu, zato z naježeného Čingise sršela obvyklá nespoutanost. *Nikdo mi nebude poroučet, blýskl tesáky. Nepočítal s odvetou jindy blahosklonné matky. Nikdo? zaútočila bez varování a s takovou prudkostí, že ani nepostřehl, jak se ocitl na zemi. Zakousla se mu do tváře, kromě vzteku ji vedla úzkost. Vrčela, vrčela zřetelně, aby ji všichni slyšeli, a snad aby slyšela i sebe samotnou, už dlouho se nepotřebovala tak moc, tak zhluboka vyprávět: *Hlupáku, necítíš lidi? Neslyšels výstřel? Tys už zapomněl, co to znamená? Otec se neozval, bojím se o něho, poběžím za ním, ale poběžím sama, jenom já sama, a neptejte se proč; čeká na mě, potřebuje mou pomoc, jen mou, nikdo ať se neopováží slídit mi v patách, všechno byste pokazili, všechno by skončilo!**

Syn ochabl, naznačil, že se vzdává. Pustila ho. Dovolila mu vstát. Zaujala Vlkovu panovačnou pózu. Obrátila obličej k Purim, ke své věrné dvorní dámě, která se chvěla a z mordy jí štěrbinou unikal tichý pískot připomínající prosík páry na pomezí varu. Pak se letmo podívala na Ušála (*po kom má tak velké slechy, po slovenských bratrancích?*) a přehlídku skončila u Čingise vyčkávajícího kousek stranou, kam se mezitím stáhl (*paličatý jak rusínská prababička z Vlkových snů*). Celou bytostí jim nařídila, aby spěchali k vlčatům, odvedli je na opačný konec revíru, do Lesiska, a byli při nich neustále na stráž, dokud se nevrátí. Splnili matčin příkaz bez zaváhání.

Jakmile zmizeli z dohledu, pocítila bezradnost. Chtělo se jí za nimi utíkat, jen předtucha ji držela na místě, ne však dlouho.

Seběhla podél potoka k rozsvícenému palouku nad Ledárnou. Než se tam osmělila vstoupit, musela se za oponou lesního stínu ujistit, že nablízku nikdo nečíhá. Pachy měly stále varovnější rozměr.

Plíživou, téměř kočičí chůzí se dostala k pováleným, pošlapaným hořcům. Nejdřív ten plácek jen očichávala. Bojácně. Zdráhala se začíst do zlé zprávy. A náhle nabylo očichávání na váze, už nešlo o pouhý sběr nedávného děje; pravda, která z toho místa povstala, byla nezpodobitelná. Dolehla na Vlčici silou prvotního sdělení, které nemá tvar. Olizovala krvavou hlínu. Samovolně, s pečlivostí samaritánky ošetřující ránu. Z mordu jí, jako před chvílí Purim, unikal tichý pískot.

Olizování nepomáhalo. Zahryzla se do země, snažila se z ní vyrvat, co se dalo. Co se dalo? Zrychlil se jí dech i tlukot srdce. Převrátila se na bok, na hřbet, zase na bok a

vyváleli se v kobylicích. Uhasili žízeň, zalehli k odpočinku. Převrátila se na hřbet, hlavu si opřela o Vlkovu šjí, spolu se zaposlouchali do vodní hudby a

zase na hřbet. Několikrát. Nabírala do srsti lidský pach. Znenadání se čenicem dotkla uškubnuté snítky. Květy hořce voněly vlčími slinami. Vstala. Pokračovala v cestě za ním.

Vlk už nekrvácel, ale pro jistotu jsme na dno kufru Butorovic autáku rozprostřeli igelitovou pláštěnku, kterou Jitka vyštrachala odněkud ze srubu. Ferda tam navíc přistlal trochu chvojí. Sám je nasekal a přinesl, docela nás tím překvapil. Vzpomínám si, jak Jiří prohodil, že synek má funebrácké vlohy, což byl jeho způsob pochvaly.

Potom se to stalo. Zvedli jsme vlka ze země. Já ho držel za přední běhy, Jiří za zadní, Ferda pomáhal uprostřed. Uložili jsme ho dovnitř a z lesa se ozvalo zavytí. Hodně zblízka, snad z mlází za jedlí, těžko říct. Úplně jsme ztuhli. Nikdy předtím jsem nic podobného neslyšel,

nic tak živočišného, tak hmotného a duchovního zároveň. Mnohem později se to pokusila Helena zhudebnit, protože... ale předbíhám.

Jiří se automaticky natáhl po pušce, měl ji uloženu ve voze, jenže Markéta trvala na okamžitém odjezdu. Nemusela nás samozřejmě nutit, během několika vteřin jsme nasedli a pak (už jsme uháněli po silnici) se pořád otáčela zpět, mluvili jsme jeden přes druhého, ale ona se pořád otáčela. Řekl jsem jí, neboj se, ten nás nedožene.

– To není on, to je ona, pronesla. Tenkrát jsem si neuvědomil s jakou vážností.

15

Vlčice

Byla připravena k útěku, ale auto odjelo. V útrokách odvezlo kromě lidí i vlčí tělo. Napětí polevilo, odhodlala se vystoupit ze skrýše, po několika metrech se zastavila. Neobávala se léčky, neměla strach, svazovala ji bázeň blízka opuštěnosti. Na hřbetě mezi zježenými chlupy cítila zbytky mravenčení. Potom se z milosrdné hloubky začal vyjevovat vzkaz: *Brzy se setkáme...* a zahlédla šeptající Tvář. Slyšení bylo krátké, připomínalo odcházející ticho, už je několikrát zažila, naposledy nad skomírajícím Remem, a pokaždé následovala úleva. Jenže tentokrát neměla vedle sebe Vlka, jen jeho pach trval. Nesl se k ní od jedle, kterou vládce revíru před rozbřeskem pokropil výsostným znamením. Soustředila se na ně, šířilo kolem sebe kromě varování i legendu o vlčí velikosti. S přibývajícím teplem se legenda rozpínala, zrála ke ztělesnění, na okamžik dokonce vyvolala vánek a

protrhla

blánu tenkou hladkou kůži

obojživelníka

V trhlíně se mihla

srst

Vlčice spatřila

skokem natažené běhy

hlavu

něžnou mordu tesáky trháky

nízké uši kosé oči barvy baltického

jantaru duši

duši

kdesi na okraji mraku

pípl budníček

Došla k jedli, důkladně ji očichala, olízla kůru a obřad ukončila čuráním. Nemohlo jí uniknout, že vlčí pach se mísí s jezevčím, ale nijak se tím nezabývala; nesrovnatelně větší hrozbu věštily pachy lidské, jejichž znepokojivým pokračováním byly výpary zanechané autem, výpary bez vzkazů.

V místě, kde před chvílí spočívalo Vlkovo tělo, si všimla chuchvalce chlupů. Přičichla k němu, jemně se ho zmocnila (tak zacházela jen s vlčaty) a zůstala bezradně stát. Sevřela ji nejistota připomínající slabost na rozhraní úsilí a smíru, výhry a prohry. Od jedle proudila představa živoucího druha, zatímco jiné stopy hlásily zmar. Ještě jí uvnitř tlamy a čenichu přetrvávala chuť, kterou nasbírala na palouku u hořců, chuť slin a krve. Co je, co bude, co bylo? Co se stalo napřed, co potom? Směřování času je dílem paměti. U srubu ani u Ledárny se zatím paměť neusadila. Nalezené chlupy Vlčice zhltna, s nimi jako by přijala novou sílu a odpovědnost. Zvedla čenich a znovu zavyla. Tentokrát nešlo o jediný výkřik z přetlaku zoufalství, trochu podobný úleku. Oznamovala Vlkovi, že spěchá za ním. Tušila kam.

Od rozchodu s matkou uplynula necelá hodina, slunce zbělelo a sourozenci uběhli mnoho kilometrů. Většinou utíkali tryskem, nejdřív je hnala naléhavost matčina příkazu, pak potřeba zbavit se chmur – spoléhali na zkušenost, že strach se dá předběhnout. Skoro se jim to podařilo, v jedné chvíli dokonce podlehlí zdání dovádivé honičky, ale sestra navyklá povinností chůvy rozparádné bratry zklidnila, stačilo několik rafanců s puncem autority. Živelný běh se změnil v putování ctící rodinné tradice. Čelní postavení získala přirozeně Purim, která přešla z trysku ve svižný klus, za ní bez známky protestu následoval Ušál, koncovou pozici zaujal a bezpečí jistil Čingis. Všem se ulevilo, snad se začali i těšit na Beltýnu s vlčaty, k nimž se blížili, a vtom postřehli sotva slyšitelné volání.

Zastavili se, zpozorněli, s nastraženými slechy hleděli zpět, o totožnosti volajícího nepochybovali, i když síla hlasu dálkou zeslábla až k prahu vlčí vnímavosti: matka. Za okamžik se volání zopakovalo. Bylo srozumitelnější, neboť na ně soustředěně čekali. Poznali, že je určeno otci, jenom Čingis v něm zaslechl tesklivou stopu. Poodběhl kousek stranou, na vyvýšeninu nabízející možnost lepšího soustředění, ale matka se už neozvala. Ohlédl se: *Asi nás nepotřebuje*. Purim a Ušál souhlasili, vypadali vyrovnaně, stejně jako on předpokládali, že rodiče chtějí být sami, nikdo nesmí rušit jejich soukromí. Pokračovali v cestě. Za dvacet minut se ocitli na úpatí posledního svahu a seshora se na ně řítily oba nedočkaví bráškové, Beltýna jim sotva stačila, stále trochu pokulhávala. Chlapci byli samá otázka.

„Kde ste sa tak dlúho potulovali, ulovili ste něco? Já už su dávno po snídani, ovce mám napasený, králíky pokluděné, Dona s panem profesorem taky, připadám si jak Jadwiga, včil zrovna vymejšlim voběd; bude šnitlichová polévka a... chcete plněný papriky, nebo šunkofleky?“ přivítala je českomoravsky, aby dala najevo radost, Helena. Stála před zeleninovou zahrádkou, v hrsti svírala pažitku.

„Co blázníš, není ani půl desátý,“ namítla Jitka, sotva vystoupila z auta. Dcera ji poopravila: „Deset pryč,“ a matka hledající po kapsách zapalovač poznamenala, že nějaká půlhodinka nic neznamená. Zapálila si cigaretu.

„Vona neblázní,“ navázal ironicky Ferda, „vona chce jenom vodčinit, že sa včera vopila a ráno sme ju nemohli vytáhnút z pelechu.“

„Jako vždy máš pravdu,“ řekla Helena. Udělala na bratra úsměv a dodala: „Určitě jsem vám chyběla, do smrti z toho budu mít mindráky.“

„To budeš, až uvidíš úlovek.“

„Celá se třesu.“

„Máš proč,“ uchichtl se Ferda, přistoupil k zádi vozu a otevřel kufr: „Pojd' se mrknout.“

„Nic tam není.“ – „Chceš se vsadit?“ – „Pořádného jelena nevezete, parohy by čouhaly ven. Nanejvýš jste mohli dovnitř vecpat nějakou slabší laň.“ – „Tož nešpekuluj a pojď.“

„Na co čekáš?“ připojil se k synovi Jiří. „S prázdnou se nevracíme.“

Změřila si otce a pochopila, že nežertuje. Obešla oplocené záhony, minula studnu s litinovou pumpou, kam před chvílí odložila košík se zeleninou, zastavila se vedle bratra a nahlédla do kufru. Mlčela, ostatní ji sledovali, žádná odezva dlouho nepřicházela, až Ferdovi došla trpělivost: „Tož co?“ zeptal se. – „To je...“ vzhlédla k otci, který nakousnutou větu dopověděl: „Vlk.“ – „Vlk,“ zopakovala, zase se podívala do kufru a prohodila: „Předpokládám, žeš ho zastřelil ty.“ – „Omyl. Moje chrabrá sestra.“ – „Teta? A kam zmizela?“

„Ta už je doma,“ ozval se Tomáš.

Nikdo nepostřehl, že odešla, jen já ji sledoval. Už v autě se uzavřela, naši debatu ignorovala. Myslím, že jsem věděl proč. Ale rodině jsem lehkým tónem oznámil, že se odebrala na záchod, že jde zřejmě o zpožděnou reakci na šokující zážitek, popřípadě ji „uhryzlo“ svědomí. Něco v tom smyslu. Šel jsem za ní.

„Vyřid' jí,“ křikl Jura na švagra, „ať přijde do stodoly, musíme s tím vlkem něco udělat.“ A plácl Ferdu po zádech: „Pomůžeš mi ho tam odnést.“

„Vyřídím,“ slíbil Tomáš v chůzi. Mezi dveřmi se zastavil. Díval se, jak ti dva vyzdvihují úlovek z auta, jak se Helena s pažitkou v hrsti vrací ke studni. Najednou se k němu otočila: „Abych nezapomněla. Taky tetě vyřid', že telefonovala Olina.“ – „Copak?“ – „Nic zvláštního. Rozplývala se nad Tomíkem a ptala se, co děláme. Tak jsem jí to řekla. Ještě jsem nevěděla o vlkovi.“

„Ať na tom hajzlu, nebo kam zmizela, pohne,“ zvolal Jura. „A telefonování počká, nemám moc času. Po obědě musím zajet do města kvůli doplatkům jakýchsi státních dotací.“

„Myslela jsem, že máš volno,“ namítla Jitka.

„Ten pojem neznám.“ Znovu se obrátil na švagra: „Tož běž, ať to máme z krku!“

„No jo,“ vyšlo automaticky z Tomáše, „všecko Markétě vyřídím. Jenže,“ zahleděl se ke stodole, „pochybuji, že ti přijde pomáhat s kucháním, stahováním nebo... co já vim.“

„Neměj starost.“ – „Nemám,“ řekl Tomáš, pokrčil rameny a zmizel v předsíni.

Kukačka a Remus se předbíhali ve vítání. Kničeli lichotky, nakrucovali se a natřásali, kmitali chvosty, olizovali příchozím čenichy, něžně po nich chňapali, převalovali se před nimi. Nic jim nebylo nápadné, nic netušili, v poslední době se nestalo, aby na ně po lovu někde nečekala chladnoucí kořist. Teprve když lichocení zůstávalo bez povšimnutí, radost skončila. Navíc chlapcům došlo, že tlamy lovců nepáchnou po hostině. Kukačka si sedl, Remus se postavil vedle něj. Z obou prosakovala schlíplá, opelichaná otázka. Ublížení.

Beltýna stála stranou. Na rozdíl od mladochů pochopila, že lov se nevydařil – Čingis by od úlovku jen tak neodešel, ani Ušál. O to víc citlivku zajímalo, kde jsou matka a otec, kteří obvykle přinášeli vlčatům nějaký předkrm, proč se také nevrátili? Věřila směrem, odkud přiběhli sourozenci, a v očekávání, že už se rodiče objeví, vyrazila jim naproti. Daleko se nedostala, Purim ji brzy dostihla a zastavila. Nenásilně, neboť k roli matčiny skromné společnice patřilo i pár výsad, kterých občas využívala. Stačilo mladší sestru v běhu letmo chňapnout: *Stát!* Pak zaujala pózu guvernanky a následovalo drobné mlasknutí uprostřed obličeje připomínajícího krajinu v bezvětrí: *Musíme na ně čekat.* Beltýna pochopila. O to víc se potřebovala dozvědět důvod, o to naléhavěji se do Purim vpíjela: *Proč?* Bezvětrí tváře zčeřilo chvění v koutcích pysků a nepatrný kmit mírně sklopených slechů: *Lehni si.* Sotva vyhověla, chuva se k ní sklonila. Olizovala sestře ránu. *Krásně se to hojí,* utěšovala ji.

Jen tak mimochodem vzpomněla matčin příkaz; a hlavně že neví, kde teď je, jestli už našla otce... a ještě dodala: *Musíme zůstat pohromadě, oni se ozvou.*

Vrátily se k bratrům, kterým se mezitím podařilo zbavit sklíččnosti. Pomohlo jim slunce. Opřelo se do stráně a vytáhlo z podzemí desítky hrabošů. Míhali se spleť svých pěšin, a jak se nocí zkřehlé drny prohřívaly, tak nabývalo hemžení na síle i vyzývavosti. Jako první se mezi hlodavce vrhl samozřejmě Čingis, hned po něm Ušál. Kukačka a Remus zpočátku přihlíželi, na rozdíl od dospělých nikdy nelovili, znali jen hry. Pak zpozorovali, že bráchové ty čilé buřtíky pojídají. Vůně krví okořeněné myšiny v nich probudila napůl zapomenutý hlad, pokusili se vyloudit sousto od Čingise, ale jen taktak se jim podařilo uskočit. Naštěstí si všimli sester, právě se zapojily do hodování. Okamžitě na ně zaútočili, tvářili se ublíženě, zaměřili se především na Purim a chuva je nezklamala.

Markétu zastihl Tomáš v jejich podkrovní světnici. Seděla na kraji postele, ještě měla oblečený hubertus a zírala do otevřeného okna. „Je po tobě sháňka,“ oznámil co nejbodřeji. Pootočila obličej ke stolu, na němž ležela puška a prohodila: „Musím ji vyčistit a nakonzervovat.“ Vrátila pohled k oknu. „Dědova duše kdesi plesá,“ podotkl, stále se snažil o žertovný tón. Přistoupil k tonetce, zvedl nohu, došlápl na sedadlo a začal rozvazovat botu: „Takovou čvachtandu jsem dlouho nezažil; nejvyšší čas, abych z té vody vypad. Ty si nevodložíš?“ – „Radila jsem ti, aby sis vzal gumáky.“ – „V pohorkách se cejtím pevněji.“ – „Taky bych teď nějaké potřebovala... aspoň na chvílku,“ řekla, odtrhla se od okna, na dvě tři vteřiny vzhledla k Tomášovi a složila pohled do klína.

Povolil druhou botu, vyzul si ji, sedl na židli a zeptal se: „Jak to myslíš?“

Ze dvora do podkroví vpadlo Jitčino: „Done, Done, stůj! K noze!“ a hned nato: „Juro, utíká za vámi do stodoly, vodvolej ho, nesmí

vidět, jak kucháte jeho příbuzného!“ – „Nedivoč,“ zazněl Jurův hlas, „on to nevnímá po našem, jen ať se mrkne.“ – „Heleno, zajdi pro toho psa,“ nařídila. „Trochu se vopláchnu a pomůžu ti s vařením.“ Ticho.

„Potřebovala bych na chvílku Jadwigu, tak to myslím,“ odpověděla Markéta.

„Já ti nestačím?“

mlčela.

„Jsi jenom unavená,“ poznamenal. – „S únavou to nemá nic společného.“ – „A taky indisponovaná.“ Navázal výčtem příčin: včerejší ponocování, popíjení, čerstvé babičkovství, chuva na úrazovce, nevyspanost, dramatický střet s vlkem... a výčet uzavřel radou, aby se převlékla: „Považoval bych to za slibnej začátek.“

„Začátek čeho?“

„Pohody.“

„Mně nic není.“ – „Jenom máš svírajej pocit, cosi tě pronásleduje, bojíš se pomsty, slyšíš...“ – „Ano, pořád slyším to vytí, pořád,“ zvýšila hlas, „ale tomu ty nerozumíš, ty nic neslyšíš, pro tebe jsem klientka, jedna z těch hysterek... a mám halucinace! Furt dokola, furt se opakuješ, už mě to štve a nudí!“

Tomáš se snažil ovládnout. Nadechl se.

„Mlč, prosím tě, mlč,“ předběhla ho, „vím, co chceš říct. Abych to ze sebe vymluvila, a rázem se mi uleví.“ Kývla hlavou k nočnímu stolku, kde byly kromě budíku, lampy a sklenice s vodou i listy potíštěného papíru, které našla u Jadwigy: „Už jsem toho napovídala ažaž. Rači si přečtu životopis svaté Kláry.“

„Cože?“

„Slyšíš dobře.“

„Potřebuješ se vyspat,“ konstatoval a odešel.

Rodině, zvláště té nejbližší, se těžko pomáhá. O léčení to platí dvojnásob. Měl jsem co dělat, abych se udržel a neřekl Markétě, že se chová

jako primadona, zatímco druzí na nějaké deprese nemají čas, všichni něco dělají, něco prospěšného. Jeden druhému jsme viděli dál do duše, než je zdrávo, což je po letech manželství přirozené, nedá se tomu zabránit, i když odjakživa platí, že odkrývat komukoli v okamžicích přichylnosti skrýše je riskantní. Není pak před návaly zlosti kam utéct, ale časem se člověk naučí jistým dovednostem... nic nového. Expertů na soužití jsou tisíce, vlastně každý.

Můj důstojný odchod z Lipnerky – tak jsme náš kamrlík pojmenovali – byl samozřejmě útekem. Cestou do kuchyně jsem nápad o potřebě spánku škodolibě (!) povýšil na jedinou možnost jak ženu ztišit. Jitka, která mívala problémy s usínáním, mi dala tabletu stilnoxu. Vrátil jsem se nahoru, Markéta už se svlékla, zrovna vyndávala ze skříně oblíbené manšestráky a staříčkový svetr, říkali jsme mu ovčák čtverák. Nebylo těžké ji přemluvit, aby si raději vzala noční košili a trochu si zdřímla. Dal jsem jí prášek, zapila ho, dodnes vím, co jsem jí pověděl, přesně to vím: „Je tam 10 miligramů hypnotika, až se vzbudíš, bude ti fajn.“

A taky nezapomenu, jak se snažila o klidný výraz, když říkala: „Volá. Ty opravdu nic neslyšíš?“ Ujistil jsem ji, že si o tom za pár hodin popovídáme. Olinin telefonát jsem zamlčel, aby usnula co nejdřív a já měl klid. Ale jaký klid? Dolehla na mě chmura. Tak by to nazvala Jadwiga. Neměl jsem nic určitého na práci – na hájovně, kde se i lenošení přikládá význam, něco nepředstavitelného.

Šel jsem do stodoly, na elektrických drátech se hlasitě houfovaly vlaštovky. Jiří s Ferdou byli uprostřed stahování. Zvolili osvědčený zabijačkový postup: zadní běhy vlka připevnili ke krumpolci připomínajícímu ramínko na šaty, tělo zvedli a zavěsili hlavou dolů na příčný trám. Na skobu, kterou tam kdysi zatloukl otec starého Butory. Ferda přidržoval uvolněnou kůži, Jura ji řeznickým nožem odděloval od svalů. Nevšimli si mě, nevnímali ani sluneční světlo vnikající dovnitř několika skleněnými taškami seřazenými nahodile u hřebene střechy. Pár strun protínajících šero seshora dolů. Výjev, který jsem

kdysi viděl, slyšel nebo jen v náznacích zažil a který by nestál za zapamatování, kdyby se neměl po letech vrátit. Už nevím, co se mi vyjevilo hned ve stodole a co jsem posbíral, pospojoval mnohem později. Impulz asi vzešel od strun. Ty vyvolaly představu lyry a v rychlém sledu se samovolně přidaly další asociace, čím dál víc se na jejich plynutí podílel krvavý obřad. Apollo brnká na lyru. Ten neklidný bůh, syn Jupiterův – s lyrou básník, s lukem a šípy nemilosrdný střelec... ale jen v povolání rukou zazní tětiva luku stejně jako struna lyry, jako vlaštovčí zpěv. Pěvcovu dvojakost ztělesňují i dvě jemu zasvěcená zvířata: labuť a vlk. S vidinou vlka přichází Marsyas pískající na flétnu a rázem se ocitám v šeru obrazárny arcibiskupského zámku v Kroměříži, kam jsme si celá rodina včetně dědy Butory a Jadwigy zajeli na výlet. Před námi je plátno zvýrazněné září několika svítidel: Tiziano Vecellio – APOLLO TRESTÁ MARSYA. Průvodkyně zeširoka vypráví, jak v bájných časech bohyně Pallas Athéna hrála na flétnu a jak se Héra s Afroditou flétnistce smály, protože foukání do píšťaly prostých pastýřů jí hyzdilo tvář. Markéta se na mě podívala. Předstíral jsem, že o tom nevím, příhoda s přítelkyní Mirkou a jejím obličejem v mém rozkroku byla příliš čerstvá. Průvodkyně pokračuje ve výkladu sdělením, že posměšky božských příbuzných Athénu rozčilily. Zahodila flétnu, našel ji satyr Marsyas, napůl zvíře. Hrál na ni kudy chodil, až dosáhl mistrovství a vyzval – troufalec – k soutěži samotného Apolla. Pískal úchvatně, ale soupeř brnkající na lyru přidal i zpěv. Zvítězil. Za vítězství a na stvrzení své převahy stáhl satyrovi kůži z těla. Tizian zachytil poslední dějství ortelu, kdy poražený visí hlavou dolů a nuž vedený božskou rukou odkrývá pod zvířecí srstí pokožku člověka. Naslouchám debatě mezi Jitkou a průvodkyní, rozebírají bolavou cestu od zvířete k člověku (proč ne naopak, myslím si), rozebírají obraz do čtverců, trojúhelníků a kruhů, přikládají geometrické kompozici symbolické významy, Jitka upozorňuje na Marsyův pupek ve středu jedné z kružnic; vzpomněla si, že v okultních naukách se pupek považuje za sídlo pudového života, a ten má být překonán duchovnem.

Chce se mi smát, tvářím se vědoucně. Průvodkyně přitakává, ukazuje na vrchol fiktivního trojúhelníku vlevo nahoře, kde snad vítězící Apollo osvobozuje duši ze smrtelného těla, ale Jadwiga, která hříšnou mystikou pohrdá, nám oznamuje, že ve vedlejší místnosti je daleko větší a krásnější plátno, zobrazující zjevení svatého Františka z Assisi. (Nikdy nepřipustí, že všechna náboženství, mystéria, pohádky, učení a dokonce i takzvané vědy sdělují jediný příběh: o věčnosti. Kdysi jsem ji málem urazil přirovnáním Krista k Orfeovi.) Děda Butora nesoucí na ramenou tříletého Ferdu má ironické poznámky, vnuk se ptá, jestli toho čerta (Marsya) zahrabeme pod zem, a místo dědy odpovídá otec: Zahrabem, aby nás nestrašil.

„Už by měl někdo místo čumění rači kopat jamu,“ utrousil směrem k přihlížejícímu Jura.

„Jamu?“ zopakoval Tomáš váhavě a opožděně.

„Jestli se ti nechce, uděláme vlčí guláš.“

„Chce se mi.“

„Tož teda aspoň metr hlubokou, aby nesmrđěl a něco ho nevyhrabalo,“ pootočil se k němu švagr od téměř staženého úlovku. Ještě dodal: „Co je ti?“

„Nic mi není. Kde ji mám vyhloubit?“ – „Někde pod sadem, tam je nejmíň kamenů.“ – „Fajn. Vemu si krumpáč i rýč.“ – „Ferda ti pomůže, už končíme.“

„A co kůže,“ namítl Ferda, „tu napneš na vrata sám?“

„Chvilku ju přidržíš, než zatluču pár hřebíků.“

„Ale měl bych taky napřed nanosit do staré prádelny vodu a zapotip pod kotlem, abysme mohli vyvařit hlavu.“

„Tobě hloubení jámy nevoní,“ ušklíbl se Tomáš na synovce, který se ani nepokusil předstírat opak. Jen se ohnal po dotěrné mouše, a teprve když strýc vycházel ze stodoly, zeptal se: „Kde je teta, proč nepřišla?“

„Je unavená, musí si vodpočinout,“ řekl Tomáš.

Únava, která nebyla jenom výslednicí napětí a obav, jenom součtem probdělých hodin a uběhnutých kilometrů, ta únava se konečně projevila. Byla milosrdná. Přiměla osamocenou hledačku k zastavení, přinutila ji, aby si lehla.

Trvalo dlouho, než se Vlčice natažená mezi majestátními lodyhami kýchavice a trsy dosud kvetoucích oměňů uklidnila a ztišil se jí dech. Jedině tak mohla zaslechnout vodopád – střed malého vlčího světa. Bylo však sucho a zbytek potoční vody neměl na víc než na šepot postřehnutelný pouze nitrem, srozumitelný výhradně vyvoleným.

Uposlechla. Složila ztěžklou hlavu mezi přední běhy, zavřela oči a

hlasitě vydechla. Pyšný čtrnácterák nemá na předvádění náladu, ještě v něm přetrvává zloba z násilně přerušenoého kalištění. *Klid'te se mi z očí*, odfrkl na vlčí vetřelce; zpočátku ustupuje vzosným klusem, později přechází do cvalu, stále zvyšuje tempo, ale Vlka a Vlčici štvance baví, za pět minut jsou na úpatí polomu, zvedá se ostře vzhůru, připomíná schodiště mayské pyramidy...

Vykřikla. Hledí na Tomáše. „Zdalo se ti něco divokýho,“ řekl, „klidně spi dál.“ Položil jí ruku na rameno a pokračoval: „My už jsme po vobědě, jestli máš hlad, tak... ale nemusíš, je spousta času, jídlo si pak přihřeješ. Jura, Jitka a Ferda jeli do města, asi navštíví i Jadwigu, a já ted' vezmu Dona a vyrazíme s Helčou na krátkej špacír.“ Poslední slova pronesl zpomaleně, navíc tlumeným hlasem, všiml si, že ho Markéta nevnímá. Uvědomil si, že nepřestala spát. Podíval se jí pozorněji do očí, měly nezvyklou, snad medovou barvu, ale zavřela je dřív, než ho to mohlo udivit. Schodiště

schodiště mayské pyramidy. Na samém vrcholu sklání panovník hlavu, výsadami parohů se zapírá do kmene osamocenoého jeřábu, chce změřit svoji moc a sílu, za temenem hory se vynořil oblak – baldachýn, hranostaj ve smrkovém úkrytu nasává dráždivé pachy, sýkorky hodují na prasečím konečníku, slepice prohrabují vlahou

závěj štětín a děvčátko běží po náspu, touží se dotknout bleděmodrého lavoru zdobeného růžemi, lavor se převrací, zalil

Markétu krví, jsou slyšet výkřiky a pláč dítěte, olízla dítěti tvář; ráztokou zní úprk kořisti, Čingis se kochá zhasínajícím jelínkem, po očku sleduje otcův skok a zákus tesáků, laň padá do ledové tůně, s krví se pod zem ztrácí úlitba; ukládá Rema do rozkvetlého černohlávku, Vlk si lehl proti ní, společně syna olizují, obrátili tváře k nebi, ale místo vytí jim z hrdel stoupá jen horký dech, a Markéta se snaží plavat, vnímá kluzkost klád, řeka ji ústy jezu pohltila, padá do hlubin, usedá na kamenný stolec, v ruce drží kus ulomené větve; není to větev, z dřevěných stropů kape voda, zvučení kapek se proplétá v jantarových ozvěnách a synka svírá křeč, dusí se, Tomáš tiskne Markétu k sobě, oba hledí do stropu, mlha se zvedá; Vlk vstal, dívá se na ni, i ona si ho prohlíží, pohyb pušky, rána...

Vlčice procitla. Ještě tu ženu vnímá, její nejistou chůzi a překvapený obličej, její pokleknutí do zvalených hořců. Všemi smysly se ujistila, že kolem je klid, nikde ani zbytek výstřelu. Pokračovala v cestě. Odpočinek zčeřený vidinami jí prospěl, brzy sestoupila k tůni pod vodopádem. Jak předpokládala, voda stékala jen mechem kamenné stěny, sem tam se nahoře utrhla vydatnější sprška, jako by chtěla čísi ruka zasít semeno nebo nakrmit drůbež. Znovu se posadila. Pozorně Rozsévači naslouchala, věřila jeho popudům, nikdy ji nepřestal vzrušovat proměnlivostí převleků, jimiž hlásal své nálady, někdy i rady. Tentokrát chtěla, aby jí potvrdil správnost tušené cesty, protože čím víc se blížila cíli, tím zřetelněji se bála.

Odpoledního slunce se na okamžik dotkl okraj mraku. Tůň i skalní stěnou rychle přeběhl výřečný **stín**.

Paličatost Kukačky a Rema zvítězila. Tak dlouho dotírali střídavě na Purim, Beltýnu a Ušála (troufli si i na Čingise), až sourozenci ukončili matčin příkaz a společně vyrazili na pátrací výpravu. Purim,

Čingis a Ušál tušili, kde rodiče hledat – znali pach lidí, s nimiž se ráno setkali na náhorních pastvinách –, Beltýně to napověděl **stín** mraku, který zavadil o vrchol hraboší stráně.

Ester Patákovou klímající na stoličce před chalupou přiměl **dotek stínu** k pootevření víček. A tu – jako by s poklidem ubývajícího babího dne něco neladilo... jakési nepatřičné mihnutí. Otevřela oči naplno. Zírala na posečené ovesné pole v protějším svahu, táhnoucí se na způsob pentle k cípu lesa. Jeden vedle druhého tam pózovaly panáky obilí a podél nich dolů Rájem uháněla Vlčice.

Postavila se a zaječela: „Vincku, honem pod' sem, honem!“

„Co je?“ ozvalo se z konírny.

„Neptej sa a pohni!“

Vyšel na světlo, ve vlasech měl slámu, ještě podřimoval.

„Prober sa,“ pokračovala v ječivé tónině, „hen po Zápotočí utěká vlčisko,“ a v ruce svírala klacek, který zvedla z náspu.

Dlaní si zaclonil obličej, hleděl naznačeným směrem a ze zkušenosti mlčel.

„Tož co,“ vybídla ho žena, a protože ke zmizení v lese zbývalo Vlčici minout poslední tři panáky, přidala rozčilené: „Oslepls, či eště chrápeš?“

„Máš recht, ale možná je to zatúlané psisko.“

„Prdlajs! Ten samý mi šlohl pleskaňu od rumu, mosíme si dávat pozor.“

„Ano,“ řekl Vincek. Počkal, dokud vlk nevběhl mezi stromy, a vrátil se zpět ke koňům. „Ty si deš zas lehnút?“ křikla za ním Ester. „Nejdu,“ odpověděl, „chcu zkontrolovat flintu, kdybysme ju potrebovali.“ – „Faň,“ přikývla, „já sa podívám na ovce, jestli sú v porádku.“ Odkráčela do sadu.

Vlčici rozruch před Patákovou chalupou samozřejmě neunikl. Jindy by si za světla netroufla bez rozmyslu vstoupit na lidské území,

a pokud by cítila, že jí hrozí prozrazení, určitě by vzápětí někde zvažovala co dál. Teď musela na pravidla zapomenout, konec cesty se blížil, už nešlo o pouhou předtuchu, běžela najisto.

U hájovny se vplížila do osikového mlází, odkud přednedávnm přehlížela tlachání lidské tlupy shluklé kolem ohně. Zalehla. Všude bylo ticho, dům vypadal opuštěně, v otevřených oknech ani náznak hudby, již tenkrát s Vlkem naslouchali. Dřímavý klid rušilo jen popelení slepic poblíž králíkárný, kde měla hlína správnou teplotu a hebkost. Náhle povstal vánek. Unášel chuchvalce prachu až ke stodole. Tam, snad pod tíhou dravé příchuti, která na ně zaútočila z pootevřených vrat, usedaly. A vánek pokračoval k potoku; zbaven zbytků slepičí lázně a oděn do vlčího roucha nabral na rychlosti i sebevědomí, stal se poslem.

Ale ta zpráva už nebyla překvapující, Vlčice jen nevěděla, co s ní má udělat, co bude dál. Bezděky přičichla k místu, kde před časem ležel Vlk – chvílemi zasněný, sem tam se k ní přitiskl, aby se mu neztratila. I kdyby po něm zbyla vnímatelná stopa, zakryl by ji pach obnaženého masa a vadnoucí kůže. Přeskočila potok. Posadila se, zírala na stodolu. Přetlak poznání jí zvrátil hlavu dozadu a úžinou mordy vzešlo zaúpění: **újma, újma!** a následovala další slova, některá měla sílu apelu, jiná dojímalá, a všechna dohromady se pokoušela o veliký příběh: **úmluva, útes**, to žulové bra

dlo se zakrslou limbou před rozbřeskem, pojídá zbytek muflona, tím darem si ji zavázal, uhánějí spolu zimní krajinou, okolí nevnímají, světlo a tma ztrácejí význam, ze všech pachů zbyly jen jejich vlastní; převalují se ve sněhu, olizují se a laskají s pohlavím, vyměňují si role vítězů a poražených, běží bok po boku, až posléze usínají v milostném zakousnutí... **únava, únava, úcta, únava...** a Markéta neví, jestli to vytí přichází ze sna nebo zvenčí.

Posadila se. Zírá do otevřeného okna, dlaní si zaclání oči před sluncem, které se brzy začne nořit do západních lesů. Pomalu se

narovnává, rozpomíná. Zaznělo vytí. Skutečné. Od potoka, z opačné strany domu. **Úzkost! Úží se**

úzkost, Vlčice nesmí ztrácet čas, protože toho ještě moc nesdělila. A musí sdělit, protože se bojí poslů a samoty. Protože ještě není konec, nemůže být, Vlkovi se podařilo vniknout do ovčína, ať to každý ví! Ovce se dusí, šlapou po sobě, prkenná stěna praská, zvířata se rozprchla po lese, jsou snadnou kořistí... přicházejí dřevorubci s pantoky. Honci s holemi a dýmovicemi, myslivci s puškami: **útěk, úžina se úží**, korytem potoka zvučí štěkot psů, plazí se dým, jen **zůstat** pohromadě, ale zraněný Žabák tempu smečky nestačí, naposledy ho olízla a v pohledu si ho odnáší s sebou – il Poverello, kdysi mu vyprávěla vlčí zkazku ze vzdálených Apenin, kde bratr Člověk, bratr Vlk a Stvořitel splynuli do akordu... **úder, úhor!**

Markéta se malátně oblékla a sestoupila do přízemí. Zarazilo ji ticho. „Kde jste všeci?“ zavolala a vešla do kuchyně. Na stěně mlčely schwarzwaldky, motýl se snažil prolétnout sklem. Přidalo se mňouknutí. Pronesla: „Pane profesore,“ všimla si, že leží ve své oblíbené skrýši – v troubě kachlových kamen; chtěla ho vytáhnout, ale kocour zase mňoukl, tentokrát temně: *Nedotýkat se!* Chtěla vyslovit nějakou lichotku, ale předběhlo ji další vytí.

Vyšla ven. Stojí na zápraží, rozhlíží se, místo pod kůlnou, vyhrazené pro Jurovo auto, je prázdné. „Tomáši,“ napůl volá, napůl se táže. Vytí utichlo.

Vlčice zpozorněla. Výhled k domu jí z větší části zakrývá stodola, nevidí Markétu, jenom o ní ví. Ví, že se blíží. Přišla. Jakmile se spatřily, žena znehybněla. Ne ze strachu. Ani Vlčice se nebojí: *My dvě se přece známe*, cuklo jí v koutku tlamy.

Ano, asi se známe, co po mně chceš?

To já bych se měla ptát! Zničilas mi rodinu.

Omlouvám se, velice, velice lituju, moc mě to mrzí. (Slova jí roz-
hýbala rty, ta poslední pronesla dokonce nahlas.)

Nepovídej, stáhla Vlčice žlut' pohledu do štěrbin. Vrátila se k po-
toku, přeskočila na opačný břeh. Ohlédla se: *Pojd'*! a žena poslechla.

Nešly daleko. Jen k lesní světlině, kde před deseti patnácti lety
zasáhl blesk rozložitý dub. Uprostřed se tyčilo několik balvanů,
Markéta k nim chodívala v romantickém věku snít, podobně později
působily i na Olgu a Helenu, Ferda si tam s kamarády budoval tvrz.
Teď se světliny zmocnily šlahouny malin, trsy starčeku a několik
slibně vzrostlých smrčků z náletu. Vlčice tou prosluněnou, zdánlivě
nepřekročitelnou spleť proběhla a usadila se ve stínu nejstrmější-
ho kamene. Vypadala důstojně, pouze na talár zapomněla.

Markéta se zastavila na okraji, dál si netroufla, vyčkávala. Ne-
mohla si dovolit nevhodný pohyb; šelma na ni hleděla stále nalé-
havěji, její oči vyzařovaly cosi tak ionizujícího, až cítila na pokožce
a mezi vlasy jiskření. Ta dvě světla propalující do vlčí masky otvory
ji navíc vtahovala dovnitř. Instinktivně se zachytila smrkové větve.
Současně si uvědomila, že má-li se obhájit, musí to dát soudkyni
najevo. Marně shledávala argumenty, nedokázala se soustředit, ona
jí však vyšla vstříc nečekaným Slovem, jež nedávno zahlédla v Tváři
olšového listí: **úvuavú!**

„To není normální, už začínám mít strach,“ namítla Helena na
Tomášovo: „Vlci se lidem vyhýbají, slyšelas přece při vobědě tátu,
ne?“

Pomalů, s Donem v těsné blízkosti dokráčeli k lesnímu rozcestí
u posedu a zastavili se. „Když nepočítám zoologickou zahradu, viděl
taťka vlka poprvé až dnes,“ konstatovala neteř, a vtom k nim do-
lehlo další dálkou zemdlelé zavytí. „Konec vycházky,“ řekla, ukázala
na psa tisknoucího se k Tomášově noze, ale dodávat nic nemusela,
strýc přikývl: „Jo, zní to děsivě, trochu jako noční můra. Jindy by
pes běžel kus před námi, sem tam by počkal, aby se ujistil, že má

smečku pohromadě...“ – „Okamžitě se musíme vrátit.“ – „... smečku pohromadě,“ zopakoval. Pohlédl na hodinky: „Tak jdem.“

Vraceli se stejnou cestou, tentokrát většinou z kopce. Šli mlčky, co nejtíšeji. Vytí prokládané odmlkami však neještě neustalo, každou zatáčkou bylo hlasitější a taky směr se dal lépe odhadnout. Helena Tomáše o pár metrů předběhla. V chůzi se k němu potočila: „Najednou působíš nějak tragicky.“

„Únava,“ pronesl, když mezitím ušel několik kroků.

„Ta vypadá jinak.“

„Ty dnes toho nemáš tolik našlapanýho co já.“ Uběhly tři čtyři minuty, než se Helena ozvala: „Neměla jsem tě přemlouvát, mohls teď odpočívat.“

„S tím nic nenaděláš. A máš pravdu, nejsem jenom unavenej. To vytí se totiž děje někde u hájovny.“

„Taky si to myslíš?“ Trochu zpomalila. Tomáš ji dostihl, zase šli vedle sebe s Donem u nohou. Zrychlili chůzi, a teprve když na konci lesní aleje spatřili dravý prosak světla, znamenající blízkost svahu nad Butorovým sadem, odpověděl: „Tušil jsem to hned při prvním zavytí.“

... *úvuavú*, a Markéta se osmělila zahledět šelmě rovnou do očí. Měla pocit přílivu světla, přestala vnímat, že klečí.

Úvuavú, odvětila Vlčice. Ženinu smělost splatila stejnou zahleděností, a přestože vhléd z očí do očí je nejvyšším, nejodvážnějším způsobem sdělení (dravce provokuje k útoku), obě tou průrvou prošly a jedna v druhé se objaly. Dostaly závrať, *úvuavú...!* Temnotami uhání Ódin vládce bouří a zpěvu hned za ním Čingis stín dravce plachtícího nad stepí kde kavyl *vrůstá do zlata skytských kurhanů* a Purim znamená lepších časů... *úsměv časů* Ušál se psími slechy a výstředními libůstkami Beltýna milenka všeho pučícího která přilnula k Žabákovi hopsajícímu klaunovi; *útěcha úvuavú útěcha* pomodli se k Panence Marii radí Jadwiga malé Olince uprostřed pějících zástupů v Čenstochové Tomáš nese dcerku v náručí holka

ječí: mně se chce **čůrat** a Markéta dodává: **včera Olina porodila kluka Tomíka, už je ze mne babička! Úžasné půvabné** odpovídá Vlčice a jiný oblak vstoupil do děje člověk zaklonil hlavu stal se vlkem a odplul zatímco další nabývá zdání lidského stavení vrata se otvírají přichází kůň táhnoucí sáně přijíždí automobil odjíždí stařena na bicyklu a za ní jelení kýta **údolí** s vodopádem krkavec hlemýžd'... mračna **úkazů** se nesou jen po nebi, promítají tichá gesta **dolů do údolí** v jejich stínohrách se i nejudlejší hory dávají do pohybu; v podzemním **doupěti** se dějí divné věci balvan **nakousl novou** hlásku nekonečného slova matka k ní přidává pohádku o chrabrém Vlkovi který zvítězil nad hladem ale zvidavým synkům to nestačí Vlčice nechává **vzplanout** ohně lidé kolem nich tančí **berou je do rukou** vyhazují k nebi a vykřikují Beltine Beltine ale rakety se proměnily v malá noční slunce a závan egejského vzduchu přináší déšť; ze syčící pěny povstává Poseidon Héra se laská s **mazlavou hlínou** Apollon brnká na lyru Artemis skotačí se zvěří **úvuavú úvuavú** a Jadwižino vyprávění opanoval vládce pohanů nabízí Markétě lásku a bohatství jestli se vzdá víry ale světice říká: věřím že Kristus trpěl umřel a vlastní mocí vstal z mrtvých; na habrové větvi přistál kukaččí samec spatra si změřil přízemní dění natáhl krk začal kukat a okouzlený vlček ho napodobil **kukukú** rodina se raduje Kukačko Kukačko pojd' si s námi hrát **úžasný důvtip úchvatná důvěra** a Jurka pobídl valacha Groše do klusu vede ho po cestě k Ráji ale beran Ondráš s Markétou na hřbetě je rychlejší mihl se kolem nich a zmizel za zatáčkou; jenže kdo spraví hodiny zeptal se Ferda zahleděný do maďarské pusty a vzápětí poznamenal: čas se nesmí zastavit, Vlčice s úsměvem pozoruje Vlka jak si přilehl k dosud nevidomým vlčatům která se mu dobývají pod srst, Markéta a Jitka stojí na dvorku volají své muže k snídani posílají za nimi obě děvčata, děvčata mezi sebou vlečou dvouletého Ferdu, Jura s Tomášem unaveni vínem a filozofováním sestupují svahem sadu a vrzáním lučních koníků omladině naproti...

„Ty mě vůbec nevnímáš,“ zvýšila Helena hlas, ale Tomáš dál zíral dolů a jen tak mimochodem, aby vypadal zúčastněně, utrousil: „Vnímám.“ Nemohl oznámit, že spatřil živou vzpomínku.

„Naši se ještě nevrátili,“ pohodila neteř hlavou směrem k hájovně.

„Vypadá to na víc vlků,“ řekl, setřel si z čela pot a dodal: „Doufám, že se Markéta nevzbudila.“

„Myslíš, že by...?“ nakousla otázku.

„Že by šla na ně? Jo, myslím, že jo. Hlavně kvůli vovcím, ty vidím našťestí za plotem.“

„Ale to bysme už slyšeli nějaké výstřely, vytí přichází odtamtud,“ ukázala, „tam sou kdesi naše balvany.“

Zahleděl se tím směrem, mlčel, čekal. „Třeba je to vomrzí.“

„Nevomrzí,“ navázala, „zastřelili jsme jim kámoše.“

Už nic neřekl.

Vlci vedeni Purim, která přizpůsobila rychlost zraněné Beltýně, dorazili k Vidláku. Jeho mírnějším severovýchodním svahem vyběhli na utajený pěšník umožňující pohodlně obejít strmé temeno hory a vysoko nad Rájem se konečně zastavili. Nepotřebovali odpočívat, k usednutí je přimělo matčino vytí: divné, cizí, ani náznakem nevybízelo ke kantiléně, a stále víc se obracelo jinam; jako by pospolitá vlčí smečka nenávratně mizela, jako by všechno skončilo... něco neslýchaného. Marně doufali, že zazní otcův baryton.

Purim obhlédla všechny sourozence – rostoucí napětí se u každého projevovalo jinak. Remus s Kukačkou netrpělivě dychotali, vydávali ptačí kničení a po sebemenší výzvě by okamžitě pádili dál. Beltýna se chvěla předtuchami, sledovala záblesky pavučin mezi stromy. Ušál s nastraženými slechy vypadal jenom překvapeně, ale Čingisovi se na hřbetě ježila srst. *Musíme čekat*, sdělil starostlivé sestře.

Cestou sadem nepromluvil ani posunkem, i když já jsem pořád cosi mlela, abych zahrnala strach. Tehdy jsem předpokládala, že mlčí,

protože sestup byl strmý a on měl problémy s kotníkem. Vůbec mě nevnímal. Jenom u čerstvě zahrabaného vlka se na pár vteřin zastavil a řekl, dali jsme ho do igelitového pytle, aby nezapáchal. Asi chtěl zdůraznit, že s tatškou a Ferdou udělali pro utajení stop, co se dalo, a proto nechápe, proč nás vlci našli. Nevím. Pak už se všechno odehrálo velice rychle. Doma samozřejmě nikdo nebyl, teta taky ne, jenomže její puška ležela na stole. Vyzývavě. I s náboji, které jsou údajně velice vzácné, protože se dávno přestaly vyrábět, nebo se dělají jen na zakázku či co. Nenormální byla i noční košile. Ta spěchající pečlivka ji nechala pohozenou na zemi.

Strýc zašeptal panebože. Víc nic. Vzal tu pušku, nabil ji a odešel. Stála jsem v okně obýváku a volala, co mám dělat, jestli bych třeba neměla někam zatelefonovat, ale on naznačil, ať mlčím a čekám. A zmizel v lese za potokem.

Niterné vytí je vysilující. **Zůstaň, zůstaň**, zvolala Vlčice, neboť postřehla úbytek ženiny vstřícnosti, ale nebyl to příkaz soudkyně, jen prosba slibující odpočinek. V tu chvíli zatoužila po klidu tak silně, že nechala zavát lesy sněhem, přivolala celou rodinu, a než s Vlkem po boku zalehla mezi své, pozvala do spletence těl i obžalovanou. Z hřejivého chumlu se začaly odpoutávat sny, zpočátku jen týdny a měsíce vzdalování volání po soucitu a

souznění občas

odpoví motorová pila

pád

stromu stránky bez záznamu kapitoly rozmoklé

spálené v kaluži

čolci pod hladinou

cesta

v průsmyku duní vlak ze skalní štěrbiny

vylétají netopýři

je příjemné klusat pisklavou nocí

sklonila hlavu k Vlkovi, mlaskla mu do slechu (on taky ve spánku naznačil mlasknutí) a Markéta zaslechla vodopád z věží vyzvánějí zvony jejich volání se nese Květnou nedělí až ke kostelu Panny Marie v Porciunkule, chrámovou lodí kráčí Vlčice kleká

před světcem pokorně

sklání šíji

z obou vyzařuje spanilý jas

František odstříhává jeden pramen vlasů za druhým

úvuavú

úchvatná, úchvatná slast, úvu...

... **avú**, a Tomáš zpomalil. Jde opatrně, najisto, připravený kdykoli zamířit a vystřelit, protože mýtina s balvany prosvítá pár desítek metrů před ním.

... poslední pramen ustřižen dívka svléká světský šat ještě se objala s Vlkem ještě si předali teplo šum a pachy, ale potom vyzývá smečku k odchodu.

Čekající sourozenci uposlechli, vyrazili směrem k matce, zkušený pozorovatel by v jejich pohybech objevil nejistotu, možná i sklíčenost. Jedině oba nejmladší chlapci měli radost a vybízeli ostatní k čilejšímu běhu.

Ještě se objala s Vlkem ještě si předali teplo šum a pachy; zase běží ve starém pořadí Vlčice Kukačka Remus Romulus Beltýna Žabák Ušál Purim Čingis Ódin Vlk, klečící Markéta pádí za nimi volá **stújte stújte** koutkem oka postřehla vpravo mezi stromy pohyb. Otočila obličej, zahleděla se tam, údivem pootevřela ústa, naznačila úsměv (tys přišel?), chtěla vstát.

Rychle vtačil pažbu do ramene a současně se upřel na hledí. Vzpomněl si, že ferlaška nadnáší, zatajil dech. Ale nebyl čas na

dlouhé míření, jen ho napadlo: to je ta vlčí vdova, a všiml si, jak má naježenou srst, jak otevírá tlamu, ohrnuje pysky, cení zuby (zub za zub). Ve chvíli, kdy se pokusila vstát, stiskl spoušť.

Zazněl výstřel, vlci se zastavili. PurimČingisBeltýnaUšálKukačkaRemus – úlek je srazil do jediného dychčícího shluku. Šestero párů vzpřímených slechů vnímajících sebemenší šelest, šestero párů světél s doširoka rozevřenými zornicemi, jimiž se pokoušeli proniknout za blížící se soumrak, šestero tlam s vyplazenými jazyky, šestero schlíplých chvostů. Předávali si třes svalů a jiskření srsti, bylo jim horko.

Tomáš si s úlevou uvědomil, že cíl zasáhl, protože vlčí tělo se okamžitě složilo k zemi, zapadlo za trsy odkvétajícího starčeku. Přesto zůstal ve střehu. Jednak nevěděl, jestli odněkud nezaútočí další vlk, jednak ctil dědovu zásadu – nechat zvíře tiše zhasnout. Dlouho to nevydržel. V přítmí mezi balvany zahlédl pohyb podobný mávnutí, pomyslel na Markétu. Zavolal na ni. Neodpověděla, nic se tam už nehýbalo. Nic se tam nehýbalo? Zase zavolal, zase bez odezvy. „Klid, klid,“ pronesl sám k sobě a kráčel k místu s úlovkem. Náhle se zastavil. Zíral. Učinil další dva kroky, pušku buď upustil, nebo mu z rukou vypadla sama. Z ničeho nic se začal chvět. Nedýchal.

Markéta ležela částečně na zádech, částečně jakoby vkleče, s tváří obrácenou kolmo k nebi. V tmavnoucích očích se rozpouštěl zbytek jantaru. Střela ji zasáhla do čela, stružka krve tuhla a zasychala.

Jako první se vzpamatovala Purim, byla to její povinnost. Pustila se kolmo proti svahu, zpět k vrcholu Vidláku. Zbytek rodiny se k ní připojil, každý věděl, kam patří, nikdo nepotřeboval vědět víc, a Purim je vedla kolem Tlusté hory a Hradiska dál a dál, stále udržovala vysoké tempo, výjimečně nešetřila vlčata ani Beltýnu, ale vypjaté okolnosti je přinutily k nebývalému vzepětí vůle i sil.

Tak doběhli až do Lesiska. Byla tma, byli vyčerpaní, napili se z potoka poblíž dřívější noclehárny a zalehli. Po půlnoci uslyšeli matčino vytí. Zvedli se, utíkali za ním, utíkali mnoho dní. Zmizeli.

Strejda se dlouho nevracel, tož jsem šla za ním. Nikdy bych nevěřila, že můžu „ztratit řeč“. Myslela jsem, že je to jenom taková fráze, ale tam u balvanů se mi to stalo. Klečel u tety. Asi můj příchod postřehl, protože promluvil. Nebo mluvil k ní, nebo sám k sobě. Pořád dokola říkal, že ji nezabil. Že tetu neviděl, že ji nezabil, že je mrtvá, že ji zabil, že ji zabil... nikdy bych nevěděla, kolik pater má hrůza, mockrát se mi o tom v noci zdálo. Slyšela jsem hudbu. Byla to celá oktáva, každý tón zvlášť, nejdřív nahoru, pak dolů. Melodii to začalo získávat s několikaměsíčním odstupem. Styděla jsem se za to, styděla jsem se, že mlčím, že nebrečím. Ale smutek je taky poschodový, brečíme až ve vyšších patrech a teprve navrchu se nám uleví.

Zkomponovala jsem malou klavírní baladu, donedávna o tom nikdo nevěděl. Je to balada o vlčici, inspirovala mě Ester Patáková. Prý tenkrát viděla vlka běžícího k hájovně. Že se jedná o vlčici, pochopila později, když si to všecko (jak napůl vyprávěla, napůl zpívala) „složila dohromady, protože nic není takové, jak sa to ukazuje“.

Slyšela vytí i výstřel: „Už sa stmívalo, když sa to stalo, a já povídám: Vincku, stalo sa nešťestí, jój, veliké nešťestí! Mávl nad tým rukú, ale potom sme ju viděli. Stála hen u téj hrušky za ovčí ohradú, stála na dvúch nohách, kmen rukama objímala, převelice naříkala, ó-jo-jo-jo-jój, převelice naříkala. Potom zase dřepla na vsecky čtyři a zamířila do sadu a sadem k vodopádu. Jak tam běžela, cosi věděla, ale mně to nešťastnica nepověděla.“

Antonín Bajaja

Zvlčení

Romaneto o vlčích, lidech a úkazech

Ilustrace na obálce krissikunterbunt/Shutterstock.com

Redakce Markéta Teuchnerová

Vydala Městská knihovna v Praze

Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. elektronické vydání

Verze 1.0 z 30. 10. 2020

ISBN 978-80-274-1073-6 (epub)

ISBN 978-80-274-1074-3 (pdf)

ISBN 978-80-274-1075-0 (prc)